י״ח בסיון תשמ״ט, 21.6.1989 מיספר 2703 המחיר: 6.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 5.20 שקלים שנה 53

העולם הזה

אורלי ינינ

כמעט מתה

לעצום עיניים, לפתוח פה ולהרגיש איטליה

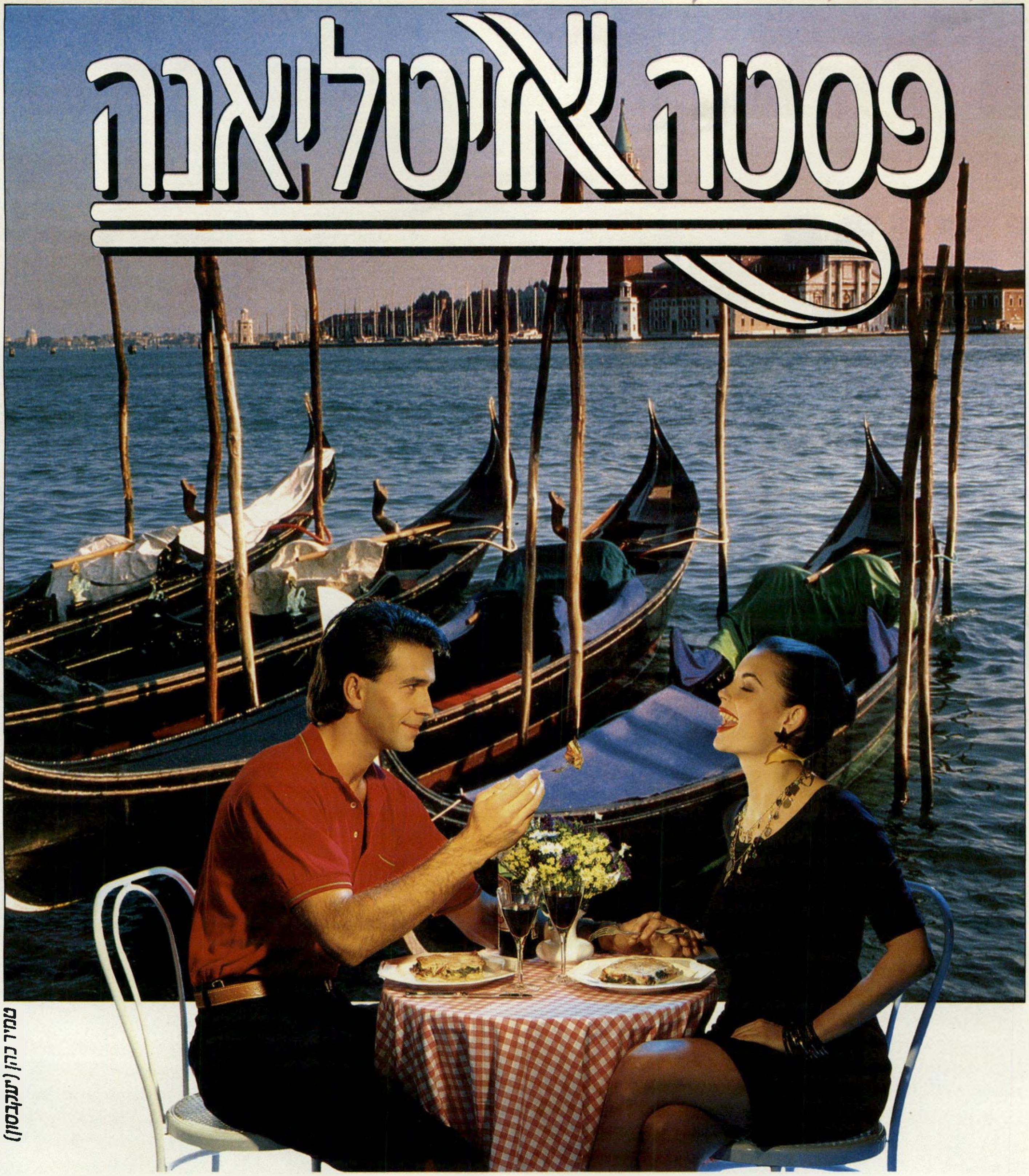

סמיר כהן (יעקבסון)

כשחושבים על המטבח האיטלקי–חושבים על פסטה. זהו שם כולל למאכלים שונים כמו לזניה, קנלוני, רביולי ועוד, שהפכו את המעדנים האיטלקיים לאהובים ברחבי העולם.

עד היום צריך היה לטרוח כדי להכין פסטה איטלקית אמיתית. עכשיו, זו הפעם הראשונה שאפשר לאכול בבית קנלוני ולזניה ברמה של מסעדה איטלקית טובה בלא כל טרחה ע"י חימום בלבד!

המעדנים של מרצ׳לה

את המתכונים לפסטה איטליאנה הכינה עבור חברת מעדנות גב׳ מרצ׳לה מאסטרו, שכשמה כן היא, מאסטרו בבישול איטלקי. התוצאה–מעדני פסטה טעימים ומיוחדים: **לזניה בשמל** ברוטב עגבניות, **לזניה פטריות** ברוטב עגבניות, **קנלוני פטריות** ברוטב בשמל, **קנלוני תרד** ברוטב בשמל, **לזניה תרד** ברוטב עגבניות ו**לזניה במילוי** מן הצומח בטעם בשר.

פסטה איטליאנה. בתאבוניסימו.

מעדנות

לאכול וליהנות

גרושה

מירה לב

מאבו־חצירא היא קיבלה. עכשיו היא רוצה ממעוז

(עמוד 8)

קמצן

קיסר לא נותן לחנה דבר

(עמוד 48)

פרידה

ירדנה וגברי סוף סוף

(עמוד 5)

תפרן

גורודיש רעב בג׳וגל

(עמוד 43)

מודעי: שמיר לא מקיים הבטחות (12־13)

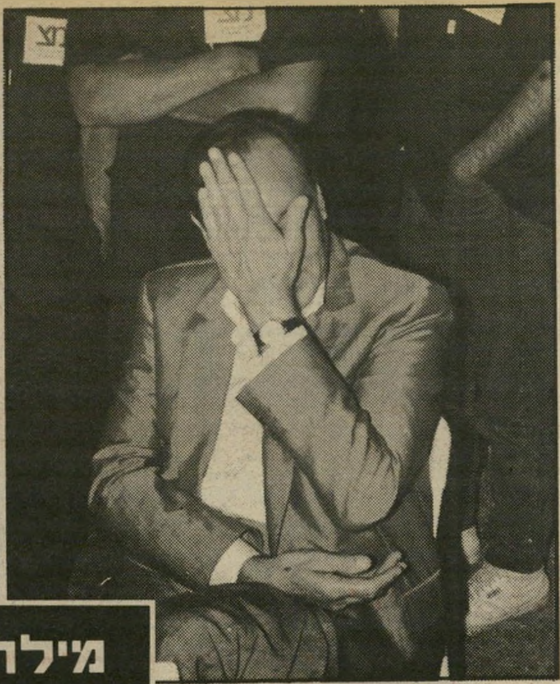

מקסים לוי: לא בטוח שהוא תומך בדויד (6־7)

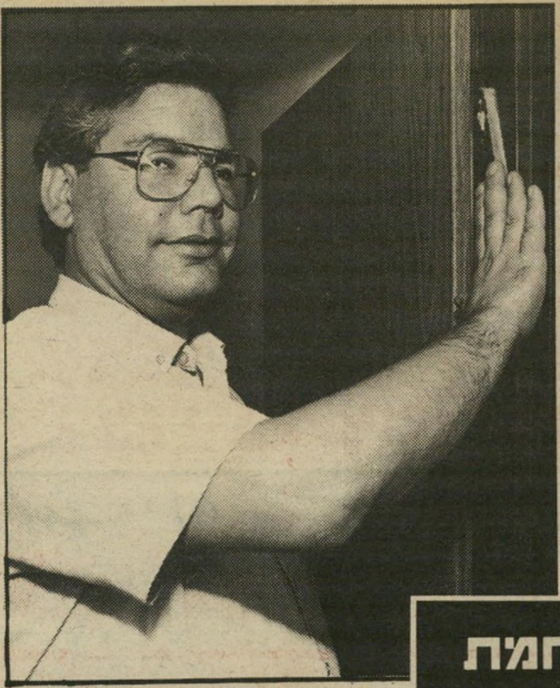

מילחמת הכוכבים

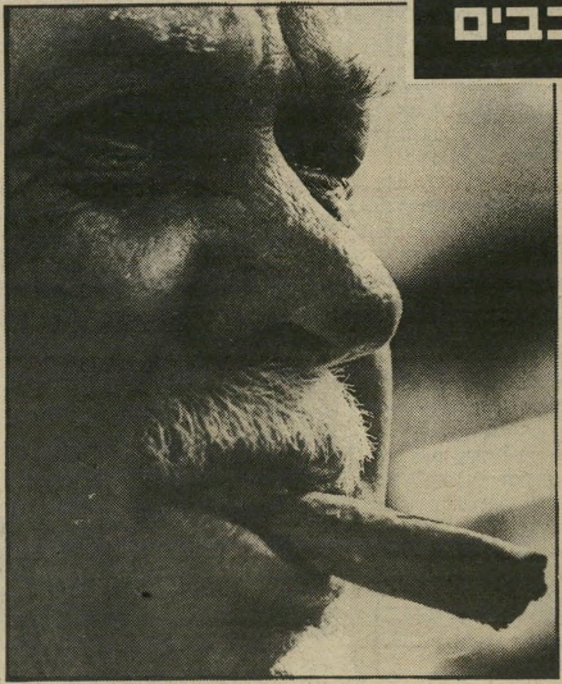

שרון: לוחם את המילחמה של אתמול (14)

גרופר: מחפש חצי ליברל למרכז (10־11)

בתוך הגליון:

קורא יקר — ענת באוטובוס 3
מיכתבים — המוח והכוח 4
אורלי יניב — שכה את הסיר 5
ירדנה ארזי — למה עזב גברי? 5
תשקיף — כינו רוצה בנק 6
מקסים לוי — מאחורי הקירבה המישפחתית 6
מירה לב — בעיות בחיי נישואין 8
ליברלים — חצי ליברל מחפש 10
במדינה — בלי עלי דפנה 10
יצחק מודעי — מרגיש כמו אריה 12
ליכוד — הפיכה מלמעלה 14
הנדון — איכות חיינו 17
אנשים — מדונה מקומית 18
ילדים — פוחדים מערבים 20
יומן אישי — הלפיד של טומי 23
קולנוע — בגיל 50 מותר 24
קולנוע — פיתויו האחרון 26
זה וגם זה — סידרת חינוך 27
לילות ישראל — למרות המיתון 28
רחל המרחלת — שלושה בסירה אחת 30
דף חדש — פגישה בתורכמניה 32
הורוסקופ — שנה קשה 35
תשבצופן — 250 ש״ח? 500 ש״ח? 750 ש״ח? 1000 ש״ח? 36
עמוד אורח — אברהם אילת 39
פנויים — להתאהב ליד הרמזור 40
ליכוד — חשבוניות פיקטיביות 43
גורודיש — הגורל היה רעב 43
דיעה אחרת — אורי דן: על רקע מיני ● מאיר ליפשיץ: והילד הזה הוא אני ● רענן לוריא: ראיון עם אריאל שרון ● מיכאל קליינר: המרכז יאשר וידון ● ענת גטניו: משמאל לשמאל ● מרדכי הורוביץ: הרמטכ״ל מרים ידיים ● דניאלה אשכנזי: איזון חוזר ● החברים של אופירה: חרדל 44
תיקשורת — שער עצמי 48
מה הם אומרים — אורי רגב, ערן בניאל, יעקב פכטר, יעקב אדרי, ג׳ו אורורה, גידעון רון 50
שני ערוצים — השבוע יומן אירועים 52
ספורט — ומה עם העברות? 54

קורא יקר,

השינויים שחלו באחרונה במתכונת ה־עולם הזה — והם רק בתחילתם — מעוררים סקרנות רבה. על כך יכולנו לעמוד השבוע בצורה המוחשית ביותר.

במיסגרת שבוע הספר, מיקם העולם הזה את הדוכן שלו ליד מדרגות בניין העירייה, בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב. (בעבר בילי־תי במקום הזה הרבה שעות, בהפגנות שונות.)

הדוכן ב„שבוע הספר"
למה לא ניישה?

המטרה המיידית של הדוכן היא לרכוש מנויים לשבועון במחיר מוזל. מי שחותם על המנוי מקבל בו במקום את הגליון הראשון, וכך גם מי שחותם על גלוייה שבה הוא מבקש מידע נוסף על המיבצע. המנויים יקבלו עתה את הגליון בביתם ביום הופעתו.

אבל נראה כי הדוכן משמש מטרה נוספת: לספק את הסקרנות, שהתעוררה באחרונה לגבי העולם הזה. האנשים מתרשמים מן המתכונת החדשה של העיתון, שואלים על הכותבים החדשים והמדורים החדשים.

כמוקד לוויכוחים משמש, בין השאר, המ־דור „דיעה אחרת". יש המביעים סיפוק מכך שיש עתה מיגוון רחב יותר של דיעות בשבו־עון. אך יש גם השוללים תופעה זו, ואיש אחד אף הכריז בזעם כי „אורי אבנרי מכר את נישׁ־מתו לשטן תמורת מיליון דולר."

על דפנות הדוכן מודבקים שערים ועמו־דים של השבועון, ואלה מעוררים גם הם ויכו־חים ותגובות שונות. מעטים נשארים אדי־שים. הוויכוחים בין העוברים ושבים, בינם לבין עצמם, נמשכים לפעמים זמן רב ומגי־עים לטונות גבוהים.

אנשי־המינהלה, הממונים על הדוכן, מרו־צים מן התוצאות: עשרות רבות חתמו על מנוי, מאות חתמו על גלויות וקיבלו גליון־חינם. מי שחותם על מנוי מקבל ארוחה־חינם לזוג. צעיר אחר אמר: „בקרוב אולי תציעו גיישה, כמו שנהוג ביפאן."

רעיון למנכ"ל החדש, דויד גרשונוביץ.

ברק בניו־יורק

חידה: איזו כתבה של העולם הזה עור־רה בזמן האחרון את המהומה הגדולה ביותר בעיר ניו־יורק?

ניתוח התוכנית המדינית של יצחק שמיר? כתבה על שיחות ארצות־הברית־אש"ף? לאו־דווקא. אלא הראיון שהעניקה אסתי לאודר לדפנה ברק (העולם הזה 24.5.89).

ולא רק מפני שהיה זה ראיון ראשון מסוגו, מצד אשה חשובה שמעולם לא העניקה ראיון לכלי־תיקשורת ישראלי. אלא בגלל הצה־רותיה של הגברת הקשישה.

העיתון ניו־יורק פוסט קיבל מכתבו היש־ראלי תרגום מלא של הראיון. מיד לאחר מכן החל הטלפון הטראנס־אטלנטי לפעול. תריסר שיחות־טלפון הגיעו אלי, כמיספר דומה לדפ־נה ברק עצמה. הכתבים הניו־יורקים הפציצו אותנו בשאלות.

תרמה למהומה העובדה שבנה של אסתי לאודר, רונלד, הוא מועמד רפובליקאי לתפ־קיד ראש עיריית ניו־יורק. זהו תפקיד נכבד מאוד — בניו־יורק יש יותר יהודים מאשר בכל ישראל, ואוכלוסייתה עולה פי שלושה או ארבעה על זו של מדינתנו.

אמנם, הסיכויים של לאודר־הבן קלושים ביותר. יש לו מתחרה רפובליקאי חשוב יותר, ואילו בצד הדמוקראטי יש כמה מועמדים שסיכוייהם גדולים בהרבה. כרגע מנבאים מפלה לראש־העיר היהודי, ארוארד קאץ', וניצחון למועמד שחור.

אולם עצם הופעתו של לאודר־הבן במירוץ זה היפנה את תשומת־הלב לאמו, המממנת את המירוץ שלו. מכיוון שאמרה לדפנה ברק שהיא מרוגזת על ישראל, שאין היא מרשה לסחורתה להימכר כאן, וכיוצא באלה הכרזות על ישראל והיהדות, גרם הראיון לסנסציה.

ניו־יורק פוסט הביא על כך סיפור ארוך, ומשם נדד הסיפור לעיתונים אחרים בעיר. גם ראיונות סנסציוניים קודמים של ברק — למשל עם רפי איתן, ערנאן חאשוקג'י ואן פולארד — לא עוררו בניו־יורק תשומת־לב רבה כזאת.

ענת באוטובוס

בכל פעם שחבר־מערכת העולם הזה זוכה בהצגת תצלומיו בתערוכה בעלת־יוקרה, כולנו משתתפים בשימחתו.

תצלומיה של ענת סרגוסטי כבר הוצגו בכמה תערוכות — בין השאר בביינאלה הראשונה בעין־חרוד ובתערוכת „הצילום

דפנה ברק
מהומה בניו־יורק

הישראלי" בהאמבורג. בשבוע שעבר הוצגו בתערוכה במוסיאון חיפה, יחד עם תצלומיהם של ארבעה אמנים אחרים.

התערוכה נושאת את השם „עם אחר", ו־הוא אכן בא להציג את רבגוניותו של העם הישראלי — החל בעילית החברתית בקיסר־יה (יוסף כהן) וכלה בתתונה מיזרחית (בועז לניר), עבור בשרות מילואים (דניאל חכים) ובקניון (רון סלומון). ענת בחרה בתחנה המר־כזית של תל־אביב, ותצלומיה משקפים את הציבעוניות של החיים השוקקים שם — חייל חמוש מתנשק עם חברתו, עוברים ושבים תחת שלט של סרט־מין, קבצן מוסתר, מושיט יד, אמנות־הצילום משקפת את המציאות ומעצבת אותה מבחינה אסתטית.

הרבה צלמים מעולים התחילו בדרכם מעל עמודי העולם הזה. כשם ששבועון זה חולל מהפכה בסיגנון העיתונאי הכתוב, כן חולל מהפכה בצילום העיתונאי בארץ. כיום יכולה העיתונות הישראלית להתחרות בתחום זה עם מיטב העיתונים בעולם — ואני מקווה כי העולם הזה יהיה גם להבא החלוץ בשטח זה.

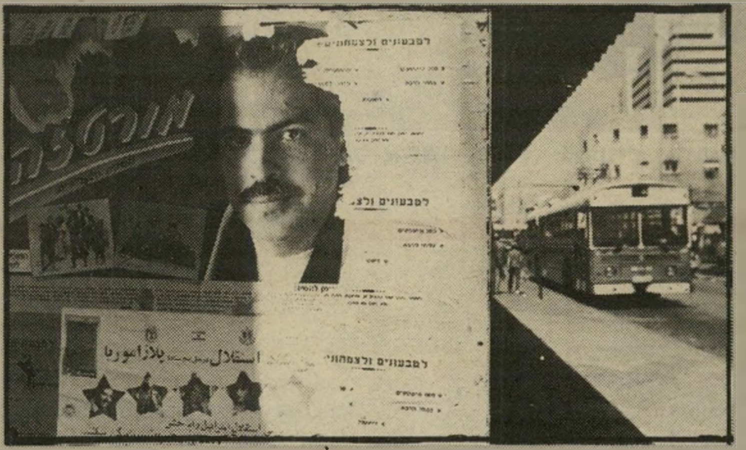

„התחנה המרכזית" של ענת סרגוסטי
איזה מין עם

מיכתבים

השר לא התערב

על חקירת דויד אפל על־ידי המי־שטרה („אני המצאתי את דויד לוי!", העולם הזה 31.5.89).

בכתבה מצוטטים דבריו של אברהם אפל, ולפיהם החקירה נגד בנו, דויד אפל, נעשתה משיקולים פסולים וביוזמת גורם בכיר. כתגובה לשאלה של כתבת העולם הזה צוטט אברהם אפל באומרו: „הגורם הבכיר הוא מאה אחוז חיים בר־לב!"

דברים אלה הינם שיקריים. העובדות אינן נכונות, מסולפות וחסרות כל בסיס, ויש בהם כדי לגרום לפגיעה בדמותו של שר־המיש־טרה, חיים בר־לב.

חקירת המישטרה בנוגע לחשדות נגד דויד אפל היתה בעיקבות פירסום דו"ח מבקר המדינה מס' 37, המדבר על מישרד־השיכון — מעברת חוטר.

שר־המישטרה לא התערב בדרך כלשהי, לא במישרין ולא בעקיפין, בפתיחת החקירה, בניהולה ובכל הקשור בה.

רפי לוי, דובר מישרד־המישטרה, ירושלים

• • •

פירסומת לשירסומת

על עיברות מילה לועזית.

אני מציעה לקרוא למילה ג'ינגל שירסום, שיר + פירסום, שאפשר גם לשרסם אותו. וגם שירסומת הולך.

איילה בן־שמואל, תל־אביב

• • •

זבל וושינגטוני

על נבירה עיתונאית בפחי־זבל („עמוד הזבל", „עיתונות בע"מ", העולם הזה 7.6.89).

מצב אחד צודק מנחם גולן על שהוא מבקר את אנשי העיר, שמצאו לנכון לנבור בפח־האשפה של ראש עיריית תל־אביב, אך, מאי־דך, מן הראוי היה לספר, כי לא אנשי העיר הם שהמציאו שיטת סיקור עיתונאית זו.

קדמו להם, בכמה שנים טובות, עיתונאים של אחד העיתונים הנכבדים בארצות־הברית, הוושינגטון פוסט, שבימי פרשת ניכסון (ווטר־גייט) לא טמנו ידם בצלחת, אלא טמנו אותה דווקא בפחי־הזבל של אישי מימשל בכירים מתוך תיקווה לגלות שם גיזרי מיסמכים מר־שיעים.

יונה קרבס, תל־אביב

• • •

לגרש ולעוף

על מאמנים ומנהלים („הרומאן שלי עם הפועל תל־אביב", העולם הזה 7.6.89).

ברצוני להבהיר מיספר דברים בקשר לכת־בתו של דויד שווייצר:

● אני הייתי מנהל קבוצת הכדורגל של הפועל תל־אביב בשנים 1986/87, אך בכת־בה, בקטע שבו אני מוזכר, מתייחס שווייצר לשנת 1985, שבה מנהל הקבוצה היה דב גל־עד.

● כנראה שזיכרונו של שווייצר בגד בו, בעניין אלי כהן והקנס. הוא ביקש ממני, בתור אוהד הקבוצה, לעזור לו ולגרש את ההנהלה הפוליטית.

● ולבסוף, אם לי היה שווייצר אומר „לעוף מפה!", הוא היה עף הביתה עוד באותו יום.

גד תבור, תל־אביב

בדירה היה ריח חריף של גז

אורלי שכחה את הסיר על האש

שעות של חרדה עברו בשבת האחרונה על בני מישפחתה של אורלי יניב ו־עובדי־הטלוויזיה.

יניב, קריינית מפורסמת ואהודה על כולם, לא התייצבה לעבודה ולא ענתה לטלפונים. בשעה 10.40 במוצאי־שבת, לאחר שדלת ביתה נפרצה, נמצאה יניב מחוסרת־הכרה, כשבדירה ריח חריף של גאז.

ניידת־טיפול־נמרץ, שהוזעקה לביתה בכפר־שמריהו, העבירה את אורלי יניב לבית־החולים מאיר בכפר־סבא, שם קיבלה טיפול.

בשבת בצהריים נשלחה מונית להעלות את אורלי יניב לירושלים. יניב מגישה מדי שבת, יחד עם דויד ויצטום, את תוכנית־הטלוויזיה רואים עולם. הנהג, כהרגלו, צפר. אחר־כך דפק בדלת. איש לא ענה. אחרי כמה ניסיונות ויתר וחזר לירושלים. בטלוויזיה דאגו. מעולם לא קרה שאורלי לא תופיע לעבודה ללא הודעה.

צילצלו למישפחה. בני־המישפחה ניגשו לבית, ובעזרת המישטרה פרצו את הדלת. הפריצה התרחשה בשעה 10.30 בלילה. יניב שכבה מחוסרת־הכרה, כשברז־הגאז פתוח.

במגן־דויד אדום התקבלה קריאה ב־10.40. דווח על אדם מחוסר־הכרה, ונשלחה ניידת.

הדירה, לפי עדויות אנשים, היתה הפוכה ומוזנחת. אורלי יניב נרשמה ב־

מה קרה באמת בדירה בכפר־שמריהו?

דיווחי מד"א בשם אורלי צוקרמן. היא נלקחה לבית־החולים. ונשלחה מאוחר יותר חזרה לביתה.

לפי עדויות חברים אמרה יניב כי לא חשב בטוב, נרדמה, והשאירה סיר על הגאז.

המים בסיר גלשו, כיבו את האש וזרימת־הגאז לדירה גרמה להתעלפות.

חיים יבין צילצל בתחילת השבוע למערכות־העיתונים וביקש שלא לפרסם את הפרשה.

ביום הראשון בערב הופיעה אורלי לעבודה בגלי־צה"ל, שם היא מגישה שלוש פעמים בשבוע את התוכנית יום־יום מוסיקה.

באחרונה היתה אורלי שרויה במצבים מתמשכים של דיכאון. חברים אומרים כי התלוננה על כישלונות חברתיים. גם הידיעות על יחסים חריגים בינה לבין הזמרת יהודית רביץ לא הוסיפו למצב־רוחה.

שנים ארוכות היתה יניב חברתו של יהודה אלבויים. לאחר שנפרדו לא קשרה קשרים הדוקים עם גבר נוסף, להוציא רומאן קצר עם רופא־נשים.

יניב התפרסמה כקריינית מבט ספורט. היא כבשה את ליבם של מאות־אלפי אוהדי־ספורט. מאוחר יותר הסכימה להופיע כשדרנית־התעמולה של המערך בבחירות לכנסת. בעיקבות השידורים הושעתה מקריינות בטלוויזיה לתקופה של שנה. היא הוחזרה כדי לשדר את מישחקי גביע־העולם בכדור־רגל.

יניב
דיכאונות?

נפרדו בגלל יהורם גאון

מאז שנודע בשבוע שעבר על פרידתה של ירדנה ארזי מגברי מזור, פורחות השמועות על הסיבה לפרידה המפתיעה.

מזור וארזי סירבו להגיב. גברי צוטט באחד העיתונים: „מיצינו אחד את השני, הרגשנו שאין מה לעשות עוד ביחד."

הסיבה האמיתית לפרידה קשורה בעבודה שגברי קיבל כאיש יחסי־הציבור של המחזמר קזבלן; בכיכובו של יהורם גאון: לפני שבוע

צבי סל העולם הזה

ארזי
שותקת

הוזמן גברי למישרדו של נתן תומר, בעלה של ירדנה ארזי. נתן הבהיר לגברי שיהיה עליו לבחור בין עבודתו בקזבלן לבין המשך עבודתו עם ירדנה.

גברי נתן תשובה למחרת, הודיע שהוא נשאר בקזבלן עם יהורם גאון.

גברי עשה בזמנו יחסי־ציבור לתקליט אלף נשיקות של גאון, וזכה בהצלחה רבה. הפעם החליטו גאון ומיקי פלד שהם מעוניינים בגברי ליחסי־הציבור של קזבלן.

★ ★ ★

הקשר בין ירדנה ארזי וגברי מזור החל לפני שבע שנים. לפני כן עבד גברי עם להקת סקסטה, רוחמה והברירה הטיבעית היתה גם תקופה שבה עבד עם עופרה חזה.

הקשר בין ארזי למזור החל כשהופיעה

ירדנה ארזי וגברי מזור כבר לא ביחד

בפסטיבל־ילדים. לירדנה לא היה אז כיוון מוגדר במוסיקה, וגברי הציע לה לשיר שירים לכל המישפחה ושירי ארץ־ישראל.

בתחילת דרכם המשותפת שימש גברי כ־יועץ ללא תשלום. הוא דאג לבחירת השירים ולשינוי התדמית.

מאוחר יותר הקדיש את כל זמנו לירדנה. הוא קשר קשרים עם מלחינים, חיפש מנגינות מתאימות ודאג ליחסי־הציבור בעיתונים, ברדיו ובטלוויזיה במשך שבע שנים הופיעו שיבעה אריכי־נגן של ירדנה. דרישת־שלום, שוב בתמונה, אתה לי ארץ, ירדנה ארזי, נשמה צוענית, טעם דבש וריח מנטה ודימיון מיזרחי, האלבום הערבי.

הפקת האלבום הערבי היתה יקרה (כ־100 אלף דולר), ותלו בהצלחתה תיקוות רבות. האלבום נחל מפלה, וזכה לביקורות גרועות ביותר.

במשך כל שנות־עבודתו המשותפת עם ירדנה עבד גברי על בסיס של משכורת חודשית, שכללה את שכר־הדירה של דירתו ברח' דיזנגוף. מעולם לא קיבל אחוזים ממכירת התקליטים, ולמעט מתנות בימי־הולדתו לא היו לו הטבות כספיות, למרות שירדנה סיפרה בראיונותיה בעיתונות ש"גברי הוא כמו מישפחה".

גברי הקדיש 24 שעות ביממה לענייניה של ירדנה, ביקר אצלה בבית והוזמן לארוחות בבית־הוריה לעיתים קרובות.

כאשר אמיר, אחיה של ירדנה, היה במשבר ועזב את מקום־עבודתו ומקום־מגוריו בירושלים ועבר לתל־אביב, התגורר בדירתו של גברי, ששהה בבית־החולים באותה עת.

גברי עבד במשך שנים עם המפיק מיקי פלד. הוא היה היחצן של הפסטיגל ושל מדינת הילדים, שני אירועים שזכו בהצלחות רבות.

ב־1985 הביא את ריבקה זוהר מארצות־הברית, אחרי שנגמלה מסמים. ריבקה זכתה במקום הראשון בפסטינל, עם השיר בדרך אל הכפר. מאוחר יותר נשארה בארץ ורצתה להמשיך ולעבוד עם גברי, שנאלץ לדחות אותה בגלל לחצים מצד ירדנה ובעלה. ירדנה לא הסכימה שגברי יחלק את זמנו בינה לבין זמרות אחרות.

גם את עבודתו עם המפיק מיקי פלד לא ראו ירדנה ונתן תומר בחיוב, ונהגו להעיר לו על כך.

★ ★ ★

למרות הצלחותיה הגדולות של ירדנה, שאת רובן אפשר לזקוף לזכותו של גברי מזור („זמרת השנה" והופעתה כשיר ותרום במופע משותף עם יהורם גאון, בטקס הענקת פרס ישראל) לא הועלתה משכורתו

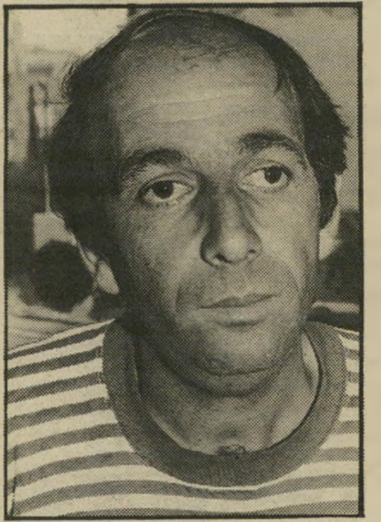

מזור
מקווה לחזור

של גברי. פעמיים נסע עם ירדנה ונתן לטיולים, פעם לפאריס למשך שבוע ופעם למצריים.

לפני שנתיים הבטיחו ירדנה ובעלה לגברי לרכוש עבורו דירה. אך עד היום לא קויימה ההבטחה.

רוב הזמרים והזמרות בארץ מיוצגים על־ידי יחצנים העובדים עם כמה אומנים. רק לירדנה ארזי ולעופרה חזה מנהלים אישיים, שמקדישים להן את כל זמנם ואונם.

אחרי פרידתה של ירדנה ארזי מגברי מזור, החלה במגעים עם כמה מישרדים של יחסי־ציבור. בעולם־הבידור בטוחים שארזי תבקש ממזור לשוב ולעבוד איתה. אך לפי מצב־העניינים כרגע מוטל הכל עדיין בספק.

נעמי אדווה ■

תשקיף

אורית זרובבל

■ פרשת יפת: עוד חשודים

המישטרה חקרה „תחת אזהרה" את מרדכי איינהורן, לשעבר מנכ"ל „בנק־לאומי", ואת חיים בוקסבאום, לשעבר ראש אגף־הכספים. יחד עם אחרים הם חשודים כי בתקופת חתימת החוזים האישיים המדהימים בבנק, העלימו מידע מהצבות שעסק באישור החוזים.

אחרים, שהיו קשורים בבל"ל באותה התקופה, חשודים בעניינים נוספים.

נבדקת שאלת ניגוד־האינטרסים של דירקטורים, שאישרו את תנאי־פרישתו של יפת. בין הדירקטורים באותה תקופה היו יוסף פקר, בעל מניות בפקר פלדה ודוות, אלי הורוביץ, בעל מניות בחברת טבע, ומיכה אפרת, גיזבר תנועת־הקיבוצים.

כאשר אישרו הדירקטורים את החוזים האישיים, החזיק בנק לאומי באופן קבוע מניות בפקר פלדה ובטבע. קבוצת דוות קיבלה מהבנק אשראי נרחב, ועם תנועת־הקיבוצים נעשו עיסקות שונות.

עורכת־הדין רותה אורן, שותפה במישרדו של הד"ר אמנון גולדנברג, שהיה גם הוא דירקטור בבנק, עברה על חוזהו של יפת וענתה למבקר הפנימי של הבנק, אחרי התייעצות עם גולדנברג, שהיא מייצגת את יפת.

חקירת המישטרה עדיין בתחילתה.

528

ביום השני, ה־19 ביוני, דיווח דובר־צה"ל על 409 הרוגים פלסטיניים בשטחים הכבושים. מיספר זה כולל הרוגים מירי חיילי־צה"ל בלבד.

לפי ספירת „העולם הזה", עומד מיספר ההרוגים הפלסטיניים על 528.

לעומת זאת, מוסרים מקורות פלסטיניים על 649 הרוגים פלסטיניים, לפי הפירוט הבא:

- **454 הרוגים מירי חיילי צה"ל.**
- **77 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז.**
- **47 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.**
- **71 הרוגים מסיבות אחרות.**

■ דובר חדש למישרד־החוץ

שר־החוץ, משה ארנס, החליט למנות את יוסי עמיהוד כדובר מישרדו, והוא ייכנס לתפקיד לאחר שיאושר מינויו, ותמצא אלטרנטיבה מתאימה לדובר הנוכחי, הד"ר אלון ליאל.

ארנס וסגנו, בנימין נתניהו, מבקשים להחליף את ליאל מפני שהוא חבר מיפלגת־העבודה וממקורביו של הסגן הקודם, הד"ר יוסי ביילין.

ההחלטה על כך התקבלה ברגע האחרון, ובכך היא מריחה מן התפקיד את יוסי גל, דובר שגרירות ישראל בוושינגטון, שהיה מיועד לתפקיד.

ארנס התאכזב מפעילותו של גל, וכעס במיוחד על הדרך שבה טיפלו אמצעי־התיקשורת האמריקאיים בביקורו בוושינגטון, לפני כמה חודשים, ועל „סטירת־הלחי" שחטף מעמיתו האמריקאי, ג'יימס בייקר, שאף לא טרח ליידע אותו על מגעי ארצות־הברית־אש"ף.

עמיהוד הוא עובד ותיק של מישרד־החוץ. בעבר שימש גם כנספח־העיתונות של שגרירות ישראל בפאריס.

■ בינו רוצה בנק

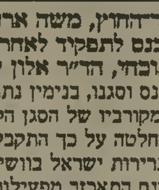

צדיק בינו, מי שהיה מנכ"ל בנק לאומי, מייצג קבוצת משקיעים מאנגליה המעוניינת להשקיע בישראל.

בין היתר יש סיכוי גדול שהקבוצה תרכוש חבילת־מניות באחד הבנקים המוצעים למכירה.

■ קופת המדינה תפסיד

זכייתה של חברת „ממן" במיכרז של חיל־האוויר האמריקאי לשרותי־שינוע תעלה לקופת המדינה מיליון דולר.

את שרותי השינוע לחיל־האוויר האמריקאי סיפקה עד היום, במשך 20 שנה, התעשייה האווירית. לצורך זה היא גם רכשה ציוד מיוחד והעסיקה יחידה מיוחדת שטיפלה בחיל־האוויר האמריקאי.

השנה ניגשה גם ממן, חברה לשרותי מיטען, למיכרז, בהצעת־מחיר נמוכה בשליש מהצעת התעשייה האווירית.

ממן, שזכתה במיכרז, תצטרך עתה לחפש עובדים חדשים, ואילו בתעשייה האווירית יצטרכו לפטר את העובדים שהיו קשורים בשרותי־השינוע.

לפי שעה, בגלל הצעת־המחיר הנמוכה, תקבל קופת המדינה פחות כסף אמריקאי עבור שרותי ממן.

למה מקסים לוי החליף מזוזות בעיריי

יונתן שם־אור

„ב התחלה", **מנתח** אחד מחברי־הכנסת, כמובן בעילום־שם, „הקירבה המישפחתית לדויד עזרה. בטח. אבל עכשיו אני בטוח שזה מתחיל להפריע, כי מקסים הפך למנהיג בזכות עצמו."

הפך זו המעטה. כמעט בחשאי, רחוק מהתיקשורת, עם שם המעורר פעמוני־אסוציאציה עמומים, צומח פתאום, רחוק מנסיכויות ירושלים, מקסים לוי, בעל כוח פוליטי מוכח, נאמנות מישפחתית טיבעית ועולם מחשבתי מעניין, במיוחד לגבי חבר מרכז תנועת־החרות.

אחרי הבחירות לרשויות המקומיות, שאת תוצאותיהן אוהבים לכנות בליכוד בשם „המהפך המוניציפאלי," ואחרי שספרו את מיספר ערי־הליכוד מול ערי־המערך, התגלתה מישרה פוליטית רבת־עוצמה, שהליכוד אינו מתכוון להחמיץ אותה, בעיקר אחרי שרב תבורי, היו"ר היוצא של מרכז השילטון המקומי, איבד את כסאו בראשות עיריית פתח־תקווה.

אלי לנדאו, המנצח התיקשורתי של הליכוד במערכת־הבחירות האחרונה, הכריז על עצמו כעל היו"ר הבא. אבל מלוד הגיע קול אחר, שרק אחרי בדיקת הנתונים הסתבר שמוכרחים להתחשב בו. מקסים לוי, בעל ניצחון מדהים (86 אחוז לעצמו, 12 מתוך 17 חברי־מועצה), חבר במחנה־לוי, ולא רק מפני שהוא האח הצעיר יותר, נכנס למירוץ.

לנדאו, אולי עוד מימי־הצבא שלו, יודע לקרוא מפות. התפקיד חולק, ובעצם נבנה תפקיד נוסף. לוי קיבל את מועמדות הליכוד ולנדאו, כך הוחלט, יהיה יושב־ראש מועצת השילטון המקומי.

המילים שילטון מקומי, בצירוף התיבות מועצה ומזכירות, הן אמנם מלכודות־השיעמום הגדולות ביותר שאפשר בכלל לחשוב עליהן, אבל יש לזכור שזו בכל זאת עמדת־כוח שבה החזיק במשך עשרות שנים פינחס אילון, ראש עיריית־חולון. ומה שחשוב באמת הוא שאם מקסים לוי, אח־של, גבר על לנדאו, כדאי להתייחס למילים שלו ברצינות רבה. כי זוהי נקודת־תצפית על פני עתיד המדינה בשנים הקרובות. מה שחושב מקסים לוי על תהליכי־פשרה, למשל, הרבה יותר חשוב ממה שאומר נסיך ירושלמי כזה או אחר.

מקסים, השני מבין שמונת האחים והיחידי, פרט לדויד, העוסק בפוליטיקה, נמצא עכשיו בקדנציה השנייה שלו כראש־העירייה, אחרי שהיה במשך 10 שנים יושב־ראש עובדי התעשייה האווירית. אשה, שלושה ילדים, שרות במישמר־הגבול והשכלה אוניברסיטאית תלת־שנתית במינהל ציבורי — בלי תואר רישמי, ככל הנראה. 50 אלף תושבים, חמישית מהם ערבים. משכורת של 2300 שקלים בחודש, קואליצייה מקיר־אל־קיר, בית חדש עם דשא וממטרות בשכונת־וילות לודית, והרבה תוכניות לעתיד. הדבר האחרון שחסר לו עכשיו זה המאבק בתוך הליכוד.

● **מה ייצא לי, כתל־אביבי, מזה שתהיה ראש השילטון המקומי?**

„מה זה שילטון מקומי בישראל? זהו מוסד שמהווה אמצעי לקבלת שרותים מהשילטון המרכזי. כל ראשי־הערים הופכים להיות מין עמותה שבאמצעותה הם בודקים אם הממשלה פוגעת בשילטון המקומי."

● **אני מבין שהבעייה המרכזית היא ריכוז הסמכויות בידי מישרד־הפנים, ולא בידי הראש הנבחר של הרשות.**

מאיפה אתה מבין את זה? הבחירות האישיות, שהתחילו ב־1983, נתנו בידי המועמד הנבחר סמכויות שהן יותר מסמכויות של שר."

● **אלי לנדאו אמר לי שהוא יוצא מדעתו בגלל עיכוב התוכניות שלו על־ידי מישרד־הפנים.**

„אני לא נכנס לדשא של השני. צריך לדאוג לקצר את הזמן, אבל לא לבטל את הרשות המחוזית. הבעייה של השילטון המקומי זה לא תיכנון. צריך להגדיר סידרי־עדיפויות."

בסדר. הגבר היושב מולי, מעשן סיגריות ט"ים בקצב המכניס אותו, בצירוף המישקל העודף, לקבוצת מסורבי־הביטוח, חותך את המילים באינטונציה ההחלטית, המלרעית מאוד, של אחיו הבכור, וגם מעט השערות הלבנות על הבלורית התאומה מציירות את דיוקנו העתידי, המישפחתי.

הוא איננו מהפכן. שייך לגזע המשתלבים. אותם המטפסים למעלה אחרי לימוד המציאות, ולא מתוך הריסה ובנייה של מציאות חילופית שנולדה בדימיון.

לוי הוא תלמיד טוב, אבל בשלב הזה של ההתפתחות שלו הוא לא הולך לעלות על בריקדות. המאמץ שבהבנת המציאות הוא קצה הכוח, ולכן שימורה הוא כמעט תנאי הכרחי להישרדות. אבל, למרות זאת, הוא „ישבית את הרשויות המקומיות אם לא יתחשבו בנו."

● **תגיד, לא יהיה לך חבל אם אחרי ההישג הזה ראש־הממשלה שלך ילך לנשיא, והליכוד יאבד את השילטון, גם בגלל ההצבעה שלך, נגדו, במרכז?**

„מאיפה אתה יודע מה אני הולך להצביע? תשאל!"

● **אני שואל.**

„אני לא חושב שמישהו הוא נגד תוכנית. השאלה היא איזו תוכנית..."

● **עם כל הכבוד, זה לא הנושא של הארבעה או השניים ביולי. תהיה שם הצבעת־אמון.**

„אני חושב שנעשתה טעות חמורה מאוד, שראש־הממשלה לא זימן אליו את השרים לפני שהציע אותה. הוא לא עשה את זה, ולכן נוצרה חזית מסויימת נגד התוכנית.

עד כמה שאני מבין את המחנה עצמו, מחנה לוי, אתה יכול כראש־הממשלה לבוא למרכז ולהגיד: 'השתנו הזמנים, השתנו הנסיבות, ואני, ראש־הממשלה, מציע לשנות את המצע האידיאולוגי בהתאם לזמן. אתם רוצים — תצביעו. לא רוצים, תצאו מהתנועה.'

אני מציע שבכפר־המכביה נקרא לראש־הממשלה שיישב עם השרים, ושייצא עם תוכנית מגובשת. הרי עם 3000 איש אי־אפשר לעשות דיון רציני. וצריך לשבת, לבדוק את הסכנות, ולהגיע לתוכנית מוסכמת."

● **הרי שמיר לא שכח משהו בתוכנית, ועכשיו בא מישהו ומעורר את תשומת־ליבו. זו התוכנית היחידה שהוא יכול לצאת איתה החוצה. נקודה.**

„בשביל מה אני חבר מרכז תנועת־חרות?"

● **לא יודע. תגיד לי אתה.**

„אם אני חבר־מרכז, אני מוכרח לקבל אותה אחרי שהיא כבר הוגשה? אם אני אחליט לקבל את הגישה של החזרת יהודה ושומרון, וזו תהיה עמדת המיפלגה, אני אחליט אם להישאר במיפלגה או לא. אבל צריך להביא את הדברים למרכז לפני שהדברים נחתכים. לא אחר־כך. אתה לא יכול לעבוד כסוליסט, ולעזוב את המרכז, את השרים שלך. אין דבר כזה. אם הוא היה אומר שזהו, ואין מה לעשות, ואין אלטרנטיבה — זה משהו אחר."

● **זה בדיוק מה שהוא אמר.**

„למי הוא אמר את זה?"

● **בטלוויזיה. לכל העולם.**

למה לא במרכז־חרות?"

● **אולי מפני שהוא היום ראש־הממשלה כולה, של כולם.**

אז הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה? אין דבר כזה."

● **צריך להביא את אישור תוכנית השלום הבינלאומית לסגן ראש סניף זרנוגה?**

„למה אתה מזלזל באנשים? תראה, בוא, ברור שאי־אפשר לעשות דיון עם 3000 איש. אם אני בדיעות מסויימות, שלא צריך בכלל

ציון דפנה, העולם הזה

אני מקסים
וזה אח שלי

להחזיר את יהודה ושומרון בכלל, וזאת השאלה — ויש בילבול גדול בין השרים, בעם, במרכז — צריך לבוא ולהסביר. כן. פשוט להסביר את המצב."

● **אבל מה שהולך להיות זו הצבעת אי־אמון בראש־הממשלה.**

„אני בטוח שזה לא יהיה. אני בטוח שלפני התאריך הזה (ישיבת המרכז) יהיה מהלך מסודיים. ראש־הממשלה יאסוף את השרים, ויסביר להם את המצב."

● **תושג הסכמה בין דויד לוי ושמיר לפני הישיבה?**

„אני בטוח."

● **ואם לא?**

„אם שמיר יבוא למרכז־התנועה, והתוכנית תתקבל בצורה דמוקרטית — בסדר גמור. מי שיראה את עצמו נפגע, והוא לא יכול להישאר חבר בחרות, יש לו הברירה להחליט."

● **ואתה, מה אתה תחליט?**

„אני אשאר. זה כוח הדמוקרטיה.

● **ודויד לוי יישאר?**

„תראה, אני מאמין בדרכו של דויד לוי, ואני אחיו."

● **הוא עוזר לך?**

„הוא רואה בי נכס חשוב לתנועה. ואני מסתייע בניסיון שלו, ובחוכמת־החיים שלו."

● **למה המחנה שלו נחלש?**

„מי אמר לך?"

● **זה הרושם.**

אז זה לא נכון. המחנות, ואני לא רוצה מחנות, מתעוררים בזמן של ועידות. אנחנו לומדים להכיר תופעות. לא מנסים להתאחד. אחד מנסה לעלות על השני. אחד מנסה לדרוך על השני. ואולי זה טיבעה של פוליטיקה."

● **זה טיבעה?**

„כן. לפעמים אומרים ,פוליטיקה מלוכלכת', ולא מתכוונים לבגד מלוכלך. ככל שאתה מתקדם יותר בפירמידה, ככה החיים נעשים קשים יותר. אנשים מקנאים בך, רוצים במעמדך, להקטין את הכוח שלך, ויש המון שיטות לעשות את זה.

מישהו נתן לי משהו במתנה בחיים שלי? תראה, למשל, את ניצן, (מועמד המערך לתפקיד יו"ר מרכז השילטון המקומי). וההסכם שהוא חתם עם הערבים. הוא אומר שיש לו כישורים, אבל משה שחל מתגייס לטובתו. והנה ההסכם שהוא חתם עם הערבים, שבו הוא אומר שמטרתו היא להביא לייצוג יחסי של הקולות הערביים. אז נגיד שהוא מרכיב איתם קואליציה, והמצב יהיה שלערבים יהיו שני שלישים, ולו עצמו שליש. אז מה, הוא יתן להם את השילטון? הנהלת השילטון המקומי תהיה בידיהם? והוא יישם את זה? בטח שלא!"

● **מאיפה יש לך ההסכם?**

לוי מחייך מעל העותקים המצולמים. „הגיע. בדרך־לא־דרך."

● **אתה ראש־עיר מעורבת, ואתה מכיר את הערבים.**

„כן."

● **אפשר להגיע איתם להסכם?**

„אני אביע דיעה כאשר אראה את כל הפסיפס של המערכת. ועכשיו אני בתנועת־החרות. והדיעה של התנועה שלי, עכשיו, היא שבתוך יהודה ושומרון לא תקום מדינה פלסטינית. יכול להיות שהליכוד ישנה את תפיסת־עולמו, כמו שפעם אמרו שרק הליכוד יכול להחזיר שטחים. יכול להיות שתפיסת־העולם תהיה לסגת מהאידיאולוגיה."

● **אתה תישאר בתנועה כזאת?**

„לא יודע!"

● **אבל לא בטוח שתעזוב אותה?**

„לא יודע. גם את זה אני לא יודע."

● **זה מאוד משמעותי, מה שאתה אומר.**

„אני לא יודע אם יש היום בכלל אידיאולוגיה במדינה. אני לא יודע אם יש בכלל דבר כזה במיפלגות."

● **ולך, מקסים לוי, יש אידיאולוגיה?**

„אני לא יודע. פעם למדתי במידרשת בן־אליעזר, כשהייתי ילד. למדתי את מורשת ז'בוטינסקי. התנדבות, דברים כאלה. היום אתה לא רואה את זה. היום אתה רץ, משיג את הקולות שלך, וזהו. הבעייה של המיפלגות היא שעשו את שיטת־הבחירות שלהן, ואתה צריך ללכת ל־3000 איש. אין לך זמן לאידיאולוגיות."

● **אם תוכנית שמיר תתקבל, ברור שהמהלך המדיני ימנע, בכל מיקרה, ריבונות ישראלית ביהודה ושומרון, שכם לא תהיה כמו לוד. לעולם.**

אם זה ככה, כמו שאתה אומר, אז צריך ששמיר יבוא ויומר את הדברים האלה. מי שיקבל, שיישאר בתנועה. ומי שלא, שיעזוב."

● **אם שמיר יפסיד וילך לנשיא, הליכוד יאבד את השילטון?**

„מה, שמיר לא יקבל את הכרעת המרכז? אני לא מאמין!"

● **אבל זה בדיוק מה שהוא אמר. במפורש. שהוא ילך לנשיא!**

„אם הוא כל־כך רוצה, מישהו יכול למנוע ממנו? אבל אני לא חושב שזה איבוד השילטון. מיפלגה לא קמה על אדם אחד, ולא נופלת על אדם אחד."

● **ויש לך מועמד.**

„כן, אבל אני מאמין שיגיעו להסכמה. עוד לא ראיתי מנהיגים שהולכים מהר."

● **הליכוד התמתן?**

„אני חושב שהאיזור עצמו יוצר מצבים שאתה חייב להיערך להם. כשאני אראה את כל התמונה הכוללת, כמו חברי־הקבינט, אז אני ארע מה צריך לעשות."

● **וייצמן, שהיה יכול להיות ראש התנועה שלך, נמצא בקבינט. הוא רואה את הדברים אחרת, למשל, מארנס.**

„אני לא נגד התפיסה שאומרים על וייצמן ,איך הוא מדבר, מה הוא מדבר?' זו השאיפה שלו. כך הוא מרגיש, ככה הוא מדבר. והשקפת־עולמך, בוא, נסה לשכנע אותי. יכול להיות שאני אשתכנע. אותו הדבר במרכז־חרות. שינסו לשכנע אותי. אבל ששמיר לא יאיים עלי שיילך לנשיא."

● **איך הגעת להסכם עם אלי לנדאו?**

„אני איש של פשרה מטבעי. תמיד כדאי להשיג בפשרה, ואפילו לא את 100 האחוזים. אפילו אם זה לא ניצחון מוחץ. אז גם בעניין הזה. אני חושב שאנחנו יכולים להשלים זה את זה. לכל אחד היתרונות והחסרונות שלו."

● **מה החסרונות שלך?**

„אני יכול לריב עם אדם, ולמחרת אני שוכח מזה בכלל. אולי זה חיסרון."

● **יש לך זמן חופשי?**

„אני אוהב לקרוא ספרים. בשביל זה גם כואבות לי העיניים."

● **מה אתה קורא?**

„הכל."

● **מה אתה קורא עכשיו?**

„אני אוהב מאוד את הספרים של ההיסטוריה של ישראל. התנ"ך. נביאים. אני קורא הרבה מאוד ספרים שבהם מבטאים מנהיגות, למשל. אני אוהב לצפות בסרטים שיש בהם מתח של קרב."

תשקיף

כועסים על זווילי

במיפלגת־העבודה יש זעם רב על ראש־המחלקה להתיישבות בסוכנות, ניסים זווילי, שלא שעה להפצרות ראשי המיפלגה, הציג את מועמדותו לתפקיד מזכ״ל מועצת־המושבים וזכה.
הסיבה לכעס היא כי זווילי משאיר את המחלקה להתיישבות בידי עמיתו מהליכוד, מתיתיהו דרובלס.
ראשי חבר־הנאמנים של הסוכנות וההסתדרות הציונית סיכמו כבר כי בקדנציה הבאה של הנהלת הסוכנות יהיה רק ראש־מחלקה אחד למחלקת־ההתיישבות, כדי למנוע כפילות וביזבוז, ושמחו על ההזדמנות שזווילי התפטר.
המערך יקבל חבר־הנהלה אחר במקום זווילי, אבל לא במחלקת־ההתיישבות, שהיא כיום מחלקה חשובה, מפני שהיא עוסקת בחלוקת כספי הממשלה להתיישבות, גם מעבר לקו הירוק.

החברים של עוזי

העיתונאים דניאל פאר, עימנואל הלפרין, אליהו בן־און, יוסף בראל, שמואל שי, נחום ברנע, טדי פרוס וחנוך ברטוב מנהלים משא־ומתן עם עוזי נרקיס, ראש־המחלקה להסברה בסוכנות, על סיבוב הרצאות בארצות־הברית, המיועד לסוף הקיץ.
הם כבר הגישו בקשות לנסיעה. הגדיל לעשות אליהו בן־און, מפיק בחצי היום, שראיין בתוכניתו את עוזי נרקיס על מלאת 22 שנים למילחמת ששת־הימים.

גם חברו של יוסי הדסי ניסה להתאבד

שבועיים אחרי התאבדותו של החייל יוסי הדסי ניסה חברו, חייל אחר המשרת באותו בסיס, להתאבד.
החייל השאיר בביתו מיכתב התאבדות, וניסה לחתוך את ורידי היד.
ההורים שמצאו את המיכתב, זמן קצר לאחר שעזב את הבית, הזעיקו את מפקד הבסיס, שאיתר את החייל במהירות ודאג לתת לו טיפול רפואי מהיר.
כמו יוסי הדסי, סבל גם חייל זה מבעיות נפשיות וניזקק לטיפול פסיכיאטרי.

עימות ־ קופ״ח כללית ו„מכבי"

העימות בין קופת־החולים הכללית, המפזרת באחרונה כספים על תשדירי־שרות ופירסומות ועמודים שלמים בעיתונות, ובין קופת־החולים „מכבי" מחריף.
הסיבה — החסות שנתנה קופת־החולים מכבי למישחקי המכביה ה־13, והעובדה שקופת־החולים מכבי החליטה להעניק למישלחת ברית־המועצות טיפול רפואי בחינם.
דובר קופת־החולים הכללית, דויד תגר, התעניין בחסות שמעניקה מכבי למכביה, והציע כי קופת־החולים הכללית תכפיל את הסכום שמשלמת מכבי עבור החסויות והפירסומות.
תשובת המכביה היתה שלילית, וכתגובה אמר הדובר: „זו מכביה של הליכוד. כדי לדפוק את מכבי אנחנו עשירים."

מקל בעד איזון

אריה מקל, מנכ״ל רשות השידור, ביקש השבוע ממפיק התוכנית „זה הזמן" לשלב בתוכנית של יום השני בערב ראיון חיובי על התנחלות אריאל.
התוכנית זה הזמן משמשת כבר תקופה ארוכה מטרה לביקורת נוקבת של אנשי־הליכוד בוועד־המנהל, בטענה שהתוכנית שמאלנית מדי.

הצעירים בליברלים מתמרדים

קבוצת צעירים מהליברלים מתכוונת להגיש בימים הקרובים עתירה לבג״ץ, כדי לעכב את כינוס מרכז הליכוד, עד לקיום בחירות מחודשות בליברלים.
לטענתם אין תוקף לבחירות שנערכו בשבוע שעבר במרכז הליברלים, מאחר והבחירות היו מכורות מראש למקורבים ולבני־מישפחה של חברי־מרכז.
הם דורשים לבטל את תוצאות הבחירות ולקיים אותן מחדש.

האם בויים התקף־הלב? מדוע תבעה הבח

גם מירה לב

מירה לב, אהובתו של הבאבא־ברוך, זקוקה למכונית שכורה ולבילויים. בעלה־בנפרד לקה בהתקף־לב בבית־המישפט

נעמי אדווה

אמבולנס צופר שהגיע לבית־המישפט גרם להתקהלות רבה.
שני אחים עלו במהירות לקומה השביעית, שם, בפרוזדור, ישב דני מעוז, חיוור ובוכה. שתי נשים קשישות עמדו לידו ונופפו בעיתונים. הוא טען שהוא עומד להיחנק. מישהו רץ להביא כוס־מים.
באותו בוקר לפני שבוע נקבע המועד לדיון בבקשת־המזונות שהגישה נגדו מירה לב, אשתו־בנפרד, לפני השופט חסון.
מירה לב הגיעה לבית־המישפט עם פרקליטה, אברהם דבירי, ומעוז עם פרקליטו דויד קוברסקי.
באולם השופט חסון התנהלו דיונים אחרים, והזוג מעוז התבקש לחכות בחוץ. הם לא דיברו זה עם זה.
מירה נראתה אלגנטית בלבוש שחור, עדויה בענק־יהלומים. היא עמדה רחוק ממעוז, שישב על ספסל כשהוא מליט את פניו בידיו. אחרי דקות אחדות התחיל להיאנח ולבכות. אנשים ביקשו ממירה לגשת אליו, אך היא לא זזה ממקומה. לפונים אליה אמרה שהיא „מכירה את ההצגות האלו כבר מזמן."
מעוז ביקש מפרקליטו להזמין אמבולנס.
אנשי־האמבולנס לא הצליחו להכניס אלונקה למעלית. הם הביאו כיסא־גלגלים, וביקשו ממעוז לשבת עליו. מעוז קם ואמר להם שיגיע לבית־החולים בכוחות עצמו. הם סירבו בכל תוקף, והסבירו לו שהוא נמצא כרגע באחריותם. מחוסר־ברירה ישב מעוז בכיסא־הגלגלים ונסחב במעלית לאמבולנס שחיכה למטה, והוסע לבית החולים איכילוב.
מירה נכנסה לאולם השופט יחד עם שני הפרקליטים. קוברסקי, נציגו של מעוז, ביקש דחיית דיון, עקב מצבו הבריאותי של לקוחו.
השופט חסון ביקש את תגובת דבירי, המייצג את מירה. זה ביקש לקרוא קטע שכתבה מירה כמה ימים קודם לכן, בהערות שהכינה לקראת הדיון. השופט נענה לבקשה ודבירי קרא: „מעוז פיתח אלרגיה לכדורי אקמול. כל תרופה שיש בה אקמול גורמת לו להלם אלרגי. מעוז לקח, כנראה, כדור אקמול כדי ליצור רושם של התקף־לב, כדי להתחמק מחקירה בבית־המישפט. קיים הבדל תהומי בין מה שמעוז טוען בכתב־ההגנה לגבי הכנסותיו לבין מיסמכים המצויים בידינו."
עורך־הדין דבירי הראה לשופט ערימת מיסמכים, והסכים לדחייה קצרה.

זוהר אוחלאב, העולם הזה

...ת אביה לדין? מי התעלל באם הזקנה — שנעלמה מבית־החולים?

רוצה מגהצת

הדיון נדחה בשבוע ימים בלבד, למרות העומס הקיים בתקופה שלפני פגרת בתי־ה־מישפט. מעוז אושפז במחלקה פנימית א׳ ב־בית־חולים איכילוב ושוחרר כעבור יומיים. למחרת אישפוזו קרא לפרקליטו וציווה עליו להגיש בקשה לבית־המישפט, שיינתן לו להיכנס הביתה למרות התנגדותה הנמרצת של מירה.

התקף־לב מבויים?

הרומאן בין מירה לדני החל לפני חמש שנים, אחרי שמירה נפרדה מהבאבא־ברוך מנתיבות, שאיתו ניהלה רומאן במשך שבע שנים, שבמהלכן רכש עבורה שתי די־רות מפוארות.

דני מעוז התפרסם בעבר בעיקבות פרשת גירושיו מניצה, שאותה צילם בעירום יחד עם מאהבה.

לזוג דני וניצה מעוז היו שתי בנות — אלינור, שנהרגה בתאונת־דרכים, ולורן, ש־נישאה לארנון בס, מבעלי תחנת־הדלק עלית.

הבת לורן התנגדה ליחסי אביה עם מירה לב. היא בקשה ממעוז שלא להביא את מירה לחתונתה עם ארנון בס. מעוז, שנפגע מדרי־שת בתו, הגיע לחתונה לכמה דקות, ונעלם.

שבועות אחרים לפני חתונת לורן ביים דני מעוז — לדברי מירה — התקף־לב. זה היה אחרי שישב עם הורי החתן והתחייב לפניהם לשלם 50 אחוז מהוצאות החתונה וממחיר דירה לזוג הצעיר. הוא בעל כדור אקמול ושני כדורי פיטון, שגרמו לו להלם אלרגי. גם אז הגיע לאיכילוב, ליחידה לטיפול נמרץ, ושהה בבית־החולים במשך שבועיים.

בני מישפחת בס לא ויתרו. הם האמינו שזה תרגיל, הזמינו אותו לביתם ושם הכינו לו ניירת, שהיתה גם צוואה להבטחת התשלום. מעוז נעלב והסתלק. בתו תבעה אותו למיש־פט. מעוז ביקש מבית־המישפט לבטל את הב־טחתו, וזכה. יותר מאוחר נתן ללורן מתנה מרצונו החופשי.

בתום שנתיים של רומאן סוער נפרדו מי־רה ומעוז, והוא נראה מדי פעם עם נשים שו־נות. הפרידה נמשכה כשנה.

כשחזרו והחליטו להתחתן, התנגדה הבת לורן לנישואי אביה. כאשר שמעה שמירה בהריון, דרשה את חלקה בירושה. העניינים לא הסתדרו, והקשרים בין הבת לאב נותקו.

אשה בטלפון

לפני נישואיהם ערכו מירה ומעוז הסכם, המסדיר את ענייני־הממון שביני־הם. מעוז התחייב לפרנס את בנה של מירה, אסי, עד הגיעו לגיל 21. לפני הנישואין הי־רבתה מירה לנסוע לחו״ל לטיולים מדי כמה חודשים ובילתה עם מעוז בבתי־מלון יקרים. אחרי נישואיהם, כשהיתה מירה בהריון, של־חה את בנה ללמוד בארצות־הברית.

מעוז נסע לשם ושכר דירה יקרה עבור הבן. אחרי הלידה נסעה מירה לבקר את בנה אסי בלוס־אנג׳לס, היא לקחה עימה את התי־נוקת.

מעוז נשאר בדירתה של מירה בשיכון־בב־לי. הם דיברו זה עם זה בטלפון בכל יום.

באחת הפעמים טילפנה מירה הביתה וקול של אשה ענה בטלפון. מאז הפסיקה לטלפן, וכשחזרה דרשה ממעוז הסבר. לדבריה, מעוז תקף אותה באלימות וברח מהבית למלון. כשמירה באה לשם, אנשי־הביטחון לא הסכי־מו לומר היכן בעלה. הוא ניסה להימלט מה־מלון במדרגות־החירום והיא תפסה אותו שם, עלתה עימו לחדר ודרשה כסף עבור כלכלת־הבית ועבור הטיפול הפיסיותראפי בתינוקת.

מעוז הבטיח לבוא אחר־הצהרים.

כשיצאה מירה מפתח המלון, ראתה שהמ־כונית השכורה שבה הגיעה, נעלמה. יותר מאוחר התברר לה שמעוז לקח את האוטו והח־זיר אותו לחברה להשכרת־רכב.

כעבור יומיים נותק קו־הטלפון בבית. מי־רה פנתה לבזק. שם נודע לה כי בעלה ביקש להחליף את מיספר־הטלפון. בבזק סרבו, לפי הוראותיו של מעוז, לתת לה את מיספר־הטל־פון החדש. הבן בלוס־אנג׳לס לא יכול היה להתקשר עימה, והיא היתה מנותקת מהעולם.

מירה פנתה לבית־המישפט בבקשה להח־זיר לה את קו־הטלפון ולמסור את המיספר החדש. השופט הורה לבזק לטפל בעניין והקו הוחזר. כשנודע למעוז שהטלפון פועל, הקים שערוריה בבזק ופנה בתלונה למנהל ולנ־ציב־תלונות־הציבור.

התובעים זקוקים להוצאותיהם כלכלתם ומדורם לסך של 8,030 ש"ח לחודש כמפורט להלן;

מזון וכלכלה	900	ש"ח
ביגוד	400	ש"ח
הנעלה	200	ש"ח
קוסמטיקה	100	ש"ח
מספרה	150	ש"ח
הוצאות בית;-		
טלפון (כולל שיחות לחובע 2 לארה"ב)	1,500	ש"ח
חשמל	300	ש"ח
מים	50	ש"ח
ועד בית	50	ש"ח
גז	50	ש"ח
קופ"ח	140	ש"ח
עוזרת-פעם בשבוע (משולם ישירות ע"י הנתבע)	400	ש"ח
מגהצת-פעם בשבוע (משולם ישירות ע"י הנתבע)	300	ש"ח
פיזיותרפיה לתובעת 2 (210 ש"ח לשבוע)	840	ש"ח
רופא טיפת חלב פרטי - 2 ביקורים בחודש	200	ש"ח
בית מרקחת, מטרנה, טיטולים, משחות וכד'	200	ש"ח
בילויים, מסעדות, הצגות, סופי שבוע בבתי-מלון	750	ש"ח
שונות	500	ש"ח
דמי טיפול	1,000	ש"ח
סה"כ	8,030	ש"ח

20 אלף ש״ח לחודש

מעוז נראה בכל ערב בפאבים ובמיסעדות, כשהוא בחברת ידידים וידידות, ולא־אחת שתוי. לכל מי שהיה מעוניין לשמוע סיפר שאשתו „מקיזה את דמו״.

הביתה לא הגיע וגם לא שלח כסף.

אחרי חודש פנתה מירה לבית־המישפט, בבקשה למזונות. מכתב־התביעה עולה שהג־ברת מירה לב חיה ברמת־מחייה גבוהה מאוד, שכללה נסיעות רבות לחו״ל, עוזרת, מגהצת ונהג צמוד.

מירה טוענת שהכנסותיו של מעוז מגיעות לסכום של יותר מ־20 אלף ש״ח בחודש, מבית השייך לו ברח׳ הירקון, מישרדים מושכרים וממועדון־קלפים שאותו הוא משכיר לאחיו.

מירה מבקשת מבית־המישפט 8030 ש״ח לחודש, ונוסף על־כך 1500 דולר עבור בנה אסף, 100 ש״ח עבור החזקת־רכב ועוד כמה הוצאות קטנות.

כאשר נודע על כך למעוז, פנה לבית־הדין הרבני בבקשה לגט. מירה לא הגיעה במועד הקבוע לבית־הדין הרבני, ומעוז סיפר לידידיו כי הספיק בינתיים להתגרש.

הוא הפסיק לשלוח כסף לבנה של מירה באמריקה, ולא שילם את שכר־הדירה שלו. הבן נאלץ לעזוב את דירתו ולהפסיק את לי־מודיו. לפני שבועות אחדים חזר ארצה. שלו־שה חודשים לאחר שעזב את הבית בא מעוז לביתה של מירה, ואמר שהתגעגע לתינוקת. הוא היה שיכור, נשכב על השטיח ונרדם.

כעבור שעות אחדות, לאחר חצות, ביקשה מירה שיעזוב את הבית. מעוז סירב, ומירה טילפנה לאמו וביקשה שתשלח את אחיו, ארלנדו, בעל קלוב־קלפים ברחוב הירקון, כדי להוציא אותו מהבית. מעוז צעק וקילל ויצא כעבור כמה דקות.

לקחת באזיקים

בשעה 2 אחרי־חצות נשמעו דפיקות עזות בדלת. כשמירה פתחה, נכנסו שוט־רים. הם אמרו שבאו לקחת אותה למישטרה. הוגשה נגדה תלונה בגין תקיפה. הם לא רצו למסור פרטים.

מירה אמרה שתגיע למישטרה בבוקר, אך הסמל אמר לה שאם לא תבוא איתם מרצונה, ייקחו אותה באזיקים.

למטה חיכו שתי ניידות. בתחנת־המיש־טרה האשימו את מירה בתקיפת אמו בת ה־85 של מעוז, ואמרו כי הזקנה נמצאת פצועה בבית־חולים. מירה אמרה לאנשי־המישטרה שזו עלילה, וביקשה מהם לברר ולבדוק באיזה בית־חולים נמצאת האשה.

אנשי המישטרה נסעו לאיכילוב, שם הת־ברר כי אכן הגיעה אמו של מעוז, מרגריטה מזוז, ונשלחה משם. לאחר־מכן נמסר גם ב־בית־חולים הדסה שהזקנה התלוננה על כא־בים ופציעות, אך גם משם נשלחה הביתה. מירה שוחררה לביתה ב־5 בבוקר.

לפני שיחרורה סיפרה במישטרה כי מעוז נוהג להטריד את המישטרה בכל פעם, כש־הוא מסתייע באמו הזקנה. בעבר התלוננה אמו, מרגריטה מזוז, כי הבת לורן היכתה או־תה. הזקנה אף הצטיידה בתעודה רפואית. יו־תר מאוחר ביקש מעוז לבטל את התלונה, והעניין נשכח.

אחרי אותו מיקרה שלח מעוז שליחים שו־נים. הוא ביקש כי ינסו לשכנע את מירה להח־זיר אותו הביתה. השליחים הודיעו בשמו כי הוא מוכן לתת את המגיע לה, וכי הוא מעדיף להגיע איתה להסדר מחוץ לכתלי בית־המיש־פט. מירה סירבה.

ביום שלישי יתנהל הדיון בבית־המישפט המחוזי. מירה מקווה שהפעם לא תהיינה תקלות, שמעוז יסכים לשמוע את החלטת השו־פט ושלא יקח כדורי אקמול ופיטון.

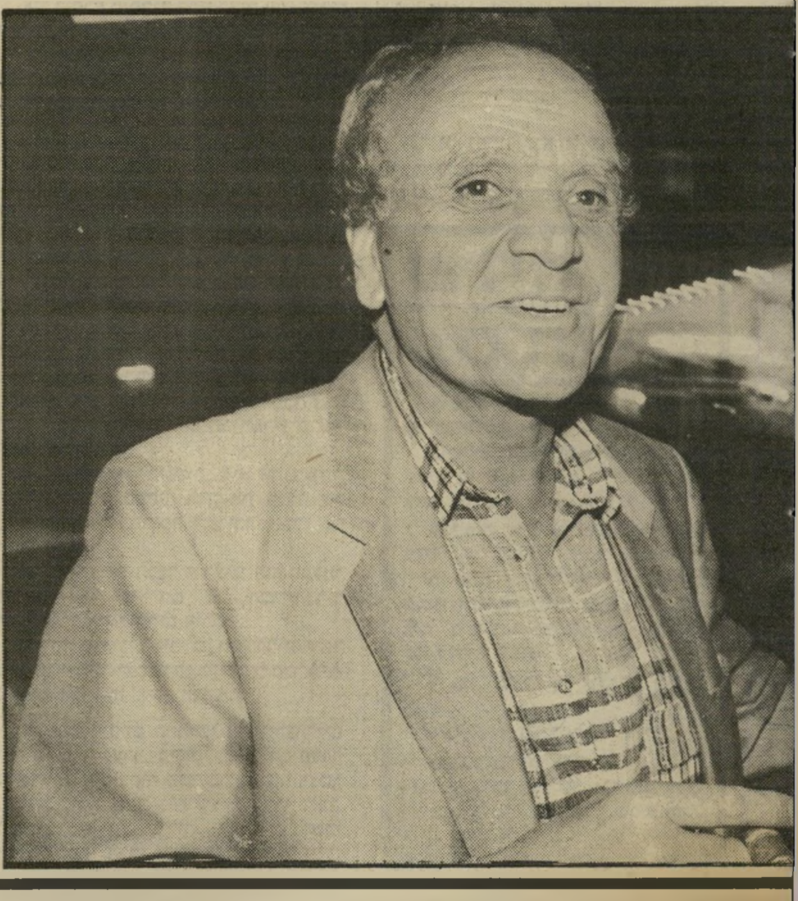
אלי דסה, העולם הזה

במדינה

העם
אמתלה שכזאת

זה רק תירוץ. אבל איזה תירוץ! ודווקא במחנה הלאומי!

דויד אדמון, עסקן הליכוד (ממוצא ליברלי), הוא פירסומאי, ועל כן הוא אמון על גימיקים.

כשהיה צורך לדחות את מועד כינוסו של מרכז תנועת־הליכוד, כדי לדחות את ההתנגשות בין יצחק שמיר ואריאל שרון (ראה להלן ועמוד 14), מצא את האמתלה המושלמת: באותו היום, ה־4 ביולי, חל יום־העצמאות האמריקאי. יש קבלת־פנים בשגרירות של ארצות־הברית. כמה מחברי־המרכז מוזמנים לשם.

„איך לא חשבנו על זה?" קרא יצחק שמיר, וקיבל את התירוץ.

חגיגת הנציב העליון. אולם גם כתירוץ, אין אמתלה זו מוסיפה כבוד לתנועה המגדירה את עצמה כ„מחנה הלאומי".

אלוף מרדכי
אי־אפשר להצליח

ספק אם יתכן דבר כזה במדינה כלשהי בעולם, המכבדת את עצמה. המוסד העליון של מיפלגת־השילטון דוחה את כינוסו, מפני שמדינה אחרת חוגגת את יום־עצמאותה.

בימי הנציב העליון הבריטי, שבתו כל בתי־הספר בפלשתינה (א") לרגל יום־ההולדת של המלך, ירום הודו. מאז שזכתה ישראל בעצמאות פורמלית, אין שבתונים כאלה. מוזר שתירוץ זה מתקבל דווקא בתנועה הרואה את עצמה כממשיכת המחתרות, שגירשו את הבריטים מהארץ.

אם חשוב יותר לעסקני־הליכוד להתחכך עם המכובדים במסיבה אמריקאית מאשר עם עמיתיהם במרכז־החרות, הם מעידים רק על עצמם.

צה"ל
בלי עלי־דפנה

זהו בית־קברות לתהילתם של אלופים. שומר נפשו ירחק מזה.

האינתיפאדה היא בית־קברות לתהילתם של אלופים.

אין זו תופעה מיוחדת לישראל. אין כמעט גנרל, שעסק בדיכוי התקוממות קולוניאלית, שעלה לאחר־מכן לדרגת של מצביא מהולל.

מכל מילחמות־ישראל, המילחמה באינתיפאדה היא העכורה ביותר. לא נולדו בה שירים, כמו במילחמת־העצמאות. לא יפורסמו עליה אלבומי־ניצחון, כמו אחרי מילחמת ששת־הימים. לא יסופרו עליה אגדות, כמו על מילחמת יום־הכיפורים. לא ידרוך בה כוכבו של שום מפקד, כמו כוכבם של אברהם ברעם וגורודיש במילחמת ששת־הימים או כוכבו של יאנוש במילחמת יום־הכיפורים.

השירים שיוולדו במילחמה זו יהיו פלסטיניים, והספרים שינציחו אותה ייכתבו בערבית.

קאריירה קטועה. ההתרוממות נפלה על ראשו של דן שומרון כמו בלוק של בטון. כשנכנס לתפקידו דיבר על צה"ל חדש, רענן, קטן, יעיל, מודרני. תחת זאת נאלץ להתמודד עם בעלי־רוגטקות.

כך קרה לאלוף עמרם מיצנע. האיש שזכה בתהילה מוסרית במילחמת־הלבנון נשבר בין הפטיש של המתנחלים והסדן של האינתיפאדה. הקאריירה שלו נקטעה. הוא ביקש להעבירו מתפקידו.

שום אלוף בעל עתיד בצה"ל לא חפץ לקבל תפקיד כפוי־טובה זה על עצמו. שום מצביא אינו אוהב מילחמה שאי־אפשר לנצח בה. כל מי שנכנס לנעליו של מיצנע יודע שגורלו נחרץ.

המועמד הטבעי היה יצחק („איציק") מרדכי. הוא כבר רכש ניסיון כאלוף פיקוד־הדרום, הממונה על המילחמה באינתיפאדה ברצועת־עזה. הוא לא זכה שם בתהילה, אולם היה לו מזל כלשהו: מעשי־הזוועה שאירעו בתחום פיקודו לא דבקו בו אישית.

אולי זה מפני שלציבור כולו יש נקיפת־מצפון כלפיו, בעיקבות היחס אליו בפרשת האוטובוס בקו 300. אולי זה מפני שאין כמעט מתנחלים ברצועת־עזה.

תפקידו החדש, כיורשו של מיצנע, יהיה קשה הרבה יותר. אולם מרדכי הוותיק, בן ה־44, אינו מועמד לתפקיד הרמטכ"ל. כשהתפקיד הוטל עליו, קפץ לדום וקיבל אותו. („הוא כורדי אמיתי, חייל ממושמע המקבל פקודה ואינו מערער עליה," אמר עליו השבוע בחיבה אחד מעמיתיו.)

שומר נפשו. צרה גדולה יותר נפלה על נתן וילנאי, שיירש את מרדכי בפיקוד־דרום. וילנאי (בנו של זאב וילנאי, איש ידיעת־הארץ וארץ־ישראל השלמה) נחשב כקצין מעניין ובעל־עקרונות. זה לא יעזור לו בתפקידו החדש.

כל עוד נמשכת האינתיפאדה, התפקידים של הרמטכ"ל, אלוף פיקוד־המרכז ואלוף־הדרום הם חסרי־תוחלת. שומר נפשו וקאריירתו ירחק מהם.

מיפלגות
איך התהפכה הקערה?

שרון, לוי ומודעי הוכו עוד לפני שהתחילו. מה גרם לכך?

גדעון סער (סרצ'נסקי)

תוך שבועיים הפך שמיר את הקערה על פיה. ממצב של איום על מנהיגותו מצד שלושה שרים בכירים במיפלגתו וח"כים רבים (גם ממחנהו) הוא עבר למיתקפה. היום כבר נשמעים רמזים להסקת מסקנות על־ידי שמיר כלפי מתנגדיו, ולהוצאת אריאל שרון מהליכוד. איך זה קרה, ומה יקרה?

לפני חודש החלה ההתארגנות של מתנגדי „התוכנית המדינית" בליכוד. שרון, מודעי, „חזית ארץ־ישראל", צעירי־הליכוד — הכל תקפו את התוכנית בחריפות וקראו לכנס את מרכז־הליכוד לדיון בה. שמיר עצמו הראה סימני־סרבנות לכנס את מרכז מיפלגתו לדיון בתוכנית שכבר אושרה על־ידי הממשלה והכנסת, ושהוצגה לפני הממשלה האמריקאית בביקורו בוושינגטון. הלכי־הרוח בין חברי מרכז־הליכוד לא ניבאו טובות מבחינתו של שמיר.

הפרד ומשול. באותה שעה שהה השר דויד לוי בחוץ־לארץ. אומנם, לפני צאתו הצ־

(המשך בעמוד 12)

מבוקשים! האם נותרו בארץ עוד 600

חצי ליברל מחפש מרכז

ענת סרגוסטי

ההתחלה היתה מרשימה, רישמית, מלאת כבוד, סימלית ומסודרת. הסוף לא היה מבייש אף את המקח־והמימכר הסוערים ביותר בשוק־הכרמל, או בשוקים סואנים אחרים.

זה נראה, בסוף, כמו קטע הלקוח מתוכנית־זיווגים רעשנית בטלוויזיה האמריקאית המצועצעת.

המיפלגה הליברלית (לשעבר) בחרה השבוע ב־600 חברי־מרכז חדשים, המצטרפים ל־400 הקיימים, שיהוו ביחד שליש מחברי מרכז הליכוד (המאוחד).

איך בוחרת מיפלגה דמוקרטית 600 צירים למרכז? התהליך הוא, לכאורה, פשוט ושיטתי. כל סניף ברחבי־הארץ מתכנס, חברי הסניף בוחרים בנציגיהם לוועידה, הוועידה מתכנסת ובוחרת מתוכה בחברי המרכז.

פשוט? לא במיפלגה הליברלית (לשעבר).

במשך שנה ויותר, מאז התאחדו שתי המיפלגות — חרות והליברלים — היה ברור שהמרכז הליברלי, בן 400 החברים, יצטרך להתעבות כדי להוות, בסופו של תהליך, שליש מהמרכז המשותף. בינתיים לא הטריד את עצמו איש מבכירי המיפלגה וממנהיגיה בשאלה איך ייעשה הדבר.

המרכז המלא המשותף יתכנס בפעם הראשונה בתחילת חודש יולי (2 ביולי לפי גירסה אחת, 4 ביולי לפי גירסה שניה, או בתאריך אחר לפי גירסת־פשרה מסתמנת) וייערך בו דיוקן על יוזמתו המדינית של יצחק שמיר.

דיון רציני, אולי היסטורי. דיון שתוצאותיו יכולות לקבוע במידה רבה את דרכה של מדינת־ישראל בתקופה הקרובה ואולי אף יותר מזה.

אך כל העניין הכבד והרציני הזה התגמד לעומת דרך בחירתם של חברי־המרכז החדשים. מניין לוקחים אותם?

החלטת מנהיגי המיפלגה הליברלית היתה שכל חבר מרכז יצטרך להמליץ על חבר וחצי נוספים. חבר? זה ברור. חצי מהו?

מי שנכנס ביום החמישי אחרי־הצהריים לאולם שבו נערך כינוס מרכז המיפלגה הליברלית, היה בטוח שמדובר במשהו רציני ומסודר. בתוך אולם רחב־ידיים הוצבו מאות כיסאות בשורות ישרות, שעליהם ישבו בשקט מופתי חברי מרכז־המיפלגה ומומלציהם השונים. כולם לבושים במיטב בגדיהם, כולן מאופרות ומסורקות, כיאה למעמד ההיסטורי של כניסתם לתוך הפורום המצומצם (שלושת אלפים) של חברי מרכז הליכוד.

מולם, על בימה מעוטרת בציבעי הדגל הלאומי, נמתחה לרוחב הכתובת: „הליכוד — תנועה לאומית ליברלית. להתאחד — כן. להיבלע — לא".

מתחת לכתובת, מאחורי שולחן ארוך־ארוך, ישבו שתי שורות של אישים. בשורה הראשונה היו יצחק מודעי, דויד אדמון, יצחק רום, צבי בר, יוסי גולדברג, אברהם שריר, יצחק קעטבי, פינחס גולדשטיין, פסח גרופר, רמי דותן ומוריס רג'ואן. מאחוריהם היתה שורה שנייה של מכובדים.

הכינוס נפתח בנאומו של יצחק מודעי מרכדהליכוד, הקובעים את גורל המדינה? אוסף של מי שהיו ושל מי שמקווים שצער זה

שיחה עם חצי

● את רוצה להיות חברת מרכז־הליכוד?

בוודאי, אני רוצה לקחת חלק פעיל בהחלטות, וזו הזדמנות סרבה.

● למה את חושבת שמגיע לך?

כי כאשת חבר־מרכז אני מגיעה לכינוסים פוליטיים כבר הרבה שנים, והגיע הזמן שאוכל להשפיע גם בזכות עצמי.

● מי ממליץ עליך בתור חצי?

חצי אחד ממליץ עלי בעלי.

● ומי החצי השני?

חברת־מרכז אחרת. אבל אני פעילה במיפלגה כבר הרבה שנים, בכל מיני גופים.

יברלים חיים? אם כן, שיופיעו מייד, המוצא הישר יבוא על שכרו

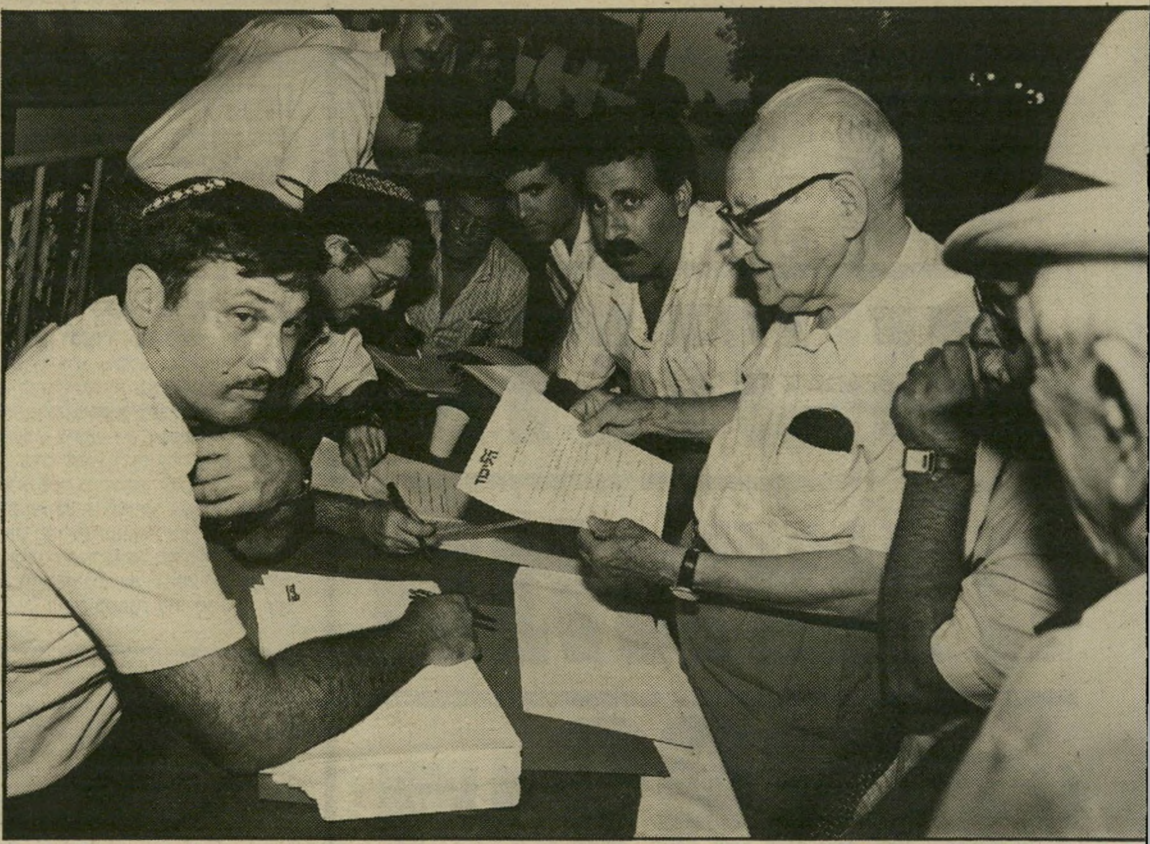

ציון צפריר, העולם הזה

יוביל אותם למה שעוד יוכלו להיות.

המומלצים לא עזבו לרגע את חברי־המרכז שהיו צריכים להמליץ עליהם. הם נדבקו אליהם כמו מסטיק לבד, כמו דבק לנייר. שלא תיקרה, חלילה, תקלה ברגע האחרון. הם היו נחמדים אליהם, התייחסו אליהם בכבוד, במורא, בחביבות מוגזמת.

בזמן הנאומים אירגנו הפעילים בחוץ שולחנות, מחולקים לפי אותיות האלף־בית. על כל שולחן היתה מונחת ערימת מעטפות, מסודרת לפי שמותיהם של 400 חברי־המרכז הקיימים.

בכל מעטפה היו חמישה ניירות. הראשון היה כתב־הסכמה, שבו צריך היה חבר־המרכז לאשר שהוא מוכן להיות חבר מרכז־הליכוד. השני היה כתב־המלצה, שבו המליץ חבר־המרכז על חבר מרכז נוסף. השלישי הוא כתב הסכמה של המומלץ להיות חבר מרכז־הלי־כוד, הרביעי הוא כתב המלצה לחצי־חבר (כך בפירוש נכתב שם!) והחמישי הוא כתב־הסכמה של חצי חבר.

עוד בטרם הסתיימו הנאומים בתוך האולם, כבר עטו חברי־המרכז על השולחנות, ממהרים להבטיח את מקום מקורביהם. כל חבר־מרכז הלך, ואחריו הזדנבו מומלץ וחצי.

החצי, שנדרש לחתימות שני חברי־מרכז, הסתובב בדרך־כלל בפאניקה בין אחד לשני, מנסה להיות עם שניהם בו־זמנית, כדי שברגע האחרון לא תהיה תקלה והוא יישאר באמת רק חצי.

פתיחתו של הבזאר הגדול לא נערכה בטכס רישמי של גזירת־סרט, אלא בהת־נפלות המונית של גברים ונשים, שראו באקט זה דרך קלה מאין כמוה להיות חלק מאחד הגופים הדינמיים ביותר במדינה, המחלק גם טובות־הנאה ואפשרויות־קידום ביד רחבה.

ומרגע זה ואילך נערכו הדיאלוגים הבאים:

חבר למומלץ: „מי מסדר לך להיות חבר־מרכז?"

מומלץ: „אני מחפש מישהו שימליץ עלי."

חבר: „אז בוא, אני אסדר לך."

או:

חבר־מרכז: „יצחק (קעטבי, יו"ר המר־כז), שני חברי מועצת־העיר אשקלון, יהיה מסודר?"

יצחק: „יהיה בסדר."

או:

חבר־מרכז: „מה אתה רוצה? שאני אכניס בן־מישפחה שלך, ולא אכניס אנשים שפעילים כבר 10 שנים?"

או:

חבר־מרכז: „למה לא עשו ועידה? למה לא בחרו מחדש את כל החברים? מה פיתאום חברי־מרכז שנבחרו לפני 13 שנה יחליטו? תראה מה קורה בחוץ! אדם מחפש עוד אחד שיחתום לאח שלו. תראה איזה קנוניות מתקיימות בחוץ! צריכים לבטל את השיטה הזאת, זו שיטה של שמור לי ואשמור לך."

או:

מועמד: „אתה מוכרח לעזור לי! תשמע מה קרה לי. אשה בת 74, חברת־מרכז, הבטי־חה להמליץ עלי. לפני יומיים היא התקשרה ואמרה לי שהיא עשתה עיסקה עם החברה שלה, שהיא ממליצה על הבת שלה, וזו ממ־ליצה על הבת שלה, ואני נשארתי בלי מישהו שימליץ עלי.

„אנשים מכניסים בני־מישפחה, בכלל לא פעילים! ואני פעיל כבר שנים. למה לא לע־שות את כל העניין בצורה דמוקרטית בס־ניפים?"

מודעי: „מה אני יכול לעשות? זה הסכם חרות־ליברלים."

או:

מודעי: „יש לי רשימה של 62 חברי מר־כז, שאמרו לי ,את מי שאתה רוצה תכניס, אנחנו מאשרים.'"

(62 חברים, שכל שניים מהם יכולים להמ־ליץ על עוד שלושה, זה, בחשבון פשוט, 93 חברים חדשים, הנתונים בידיו של מודעי).

או:

מועמד למודעי: „יצחק, תדאג לי, פה בחוץ כולם תפוסים."

מועמד למודעי: „אני פעיל באוני־ברסיטה, אני רוצה להיכנס כדי להשפיע, אבל אף אחד לא מכיר אותי, מי יכניס אותי?"

מועמד: „קבעו עם אנשים, דיברו איתם וזהו."

חבר־מרכז: „זה תלוי רק בחברים בסניף."

מועמד: „אבל הם לא מתערבים, מה אני אעשה? הוא (מודעי) לא עוזר כלום."

מועמד: „מישהו פעם דיבר על זה? מישהו החליט על זה?"

מועמד: „יש הרבה אנשים שנפטרו בינתיים, אז צריך ללכת לבית־הקברות כדי להחתים אותם?"

מועמד: „מה, אני צריך ללכת לבקש טובות?"

מועמד: „אנשים הבטיחו שיבואו ולא באו, אז מה אני אעשה?"

איש ממנהיגי המיפלגה הליברלית לא ידע, או לא רצה לומר, מה בדיוק קורה לטופסים החתומים. היו שאמרו שהם מוע־ברים ישירות לאריאל שרון, יו"ר מרכז הלי־כוד, והוא ינפיק תעודות חבר־מרכז־הליכוד לחברים החדשים.

היו שאמרו שהמעטפות יועברו למשה ארנס, יו"ר מזכירות הליכוד. היו שאמרו שהמעטפות יעברו קודם לוועדה, שתאמת את החתימות — הן של הממליצים והן של המומלצים — ורק אז, אחרי הבדיקה, יעברו למוסדות הליכוד להנפקת התעודות. אבל מי יהיו חברי הוועדה — אנשי מודעי, שריר, ניסים, או פת — זה לא נאמר, אך זו הנקודה החשובה ורבת־המשמעות ביותר.

היו מי שראו בקהל הרב גם כמה אנשי תנועת־החרות, שהחליטו להיות חברי־מרכז דרך הבזאר הפתוח, ולא דרך המסלול המפרך של סניפי־התנועה. היו ביניהם גם מי שהצליחו.

כך או כך, הרכבו של המרכז קובע. הוא יקבע בטווח הקרוב את תוכניתו המדינית של שמיר לשבט או לחסד. הוא יקבע בטווח הרחוק מי מהליברלים ימשיך לשמור על כו־חו, מי יתחזק ומי ייחלש. אין ספק שמי שהצ־ליח, בהזדמנות חד־פעמית זו, להכניס יותר מאנשיו הקרובים, יוכל להבטיח לעצמו מקום טוב באמצע גם בעתיד.

תנועת החרות, שהובילה מיפלגות גדולות בדמוקרטיה הפנימית שלה, מוצאת את עצמה פתאום באיחוד עם שרידי־מיפלגה, שכבר 28 שנים לא עמדה במיבחנו הקשה של הבוחר, שכבר שנים לא ניהלה בחירות בתוך מוס־דותיה, שאנשיה מהווים, לפתע, שליש מן התנועה המאוחדת. שליש המוסיף לפחות עוד שני מחנות — מודעי וניסים — לשלושה הקיימים — שמיר, לוי ושרון.

„יצחק, תדאג לי! פה בחוץ כולם תפוסים!"

★★★

„יש הרבה שנפטרו בינתיים. להחתים אותם בבית־הקברות?"

★★★

„אתה רוצה שאכניס קרוב שלך במקום פעיל ותיק?"

שיחה עם מועמד/מומלץ

● **מדוע אתה רוצה להיות חבר מרכז־הליכוד?**

אני רוצה להיות גורם משפיע בהחלטות המדיניות.

● **אתה מזהה את עצמך עם מחנה מודעי?**

מה פיתאום!

● **זה נראה כמו כנס של מחנה־מודעי. משה ניסים ו־גידעון פת אינם.**

זה כנס של תומכים או לא־תומכים ביוזמה המדינית.

● **אתה תומך או לא־תומך?**

עוד לא החלטתי, ואני עוד לא יודע בדיוק מה היוזמה.

● **מי ממליץ עליך?**

חבר־מרכז בכיר.

● **הוא ממליץ עליך בתור שלם, או בתור חצי?**

בתור שלם.

● **אז מי החצי?**

מחפשים אותו.

● **אתה בטוח שתיכנס?**

אני מקווה. מה אני יודע?

(המשך מעמוד 10)

היר על התנגדותו לתוכנית — אך עדיין לא היה ברור מה תהיה עמדתו הסופית בנושא זה, ועד כמה יהיה מוכן להרחיק לכת במהלך משותף עם השרים שרון ומודעי. הכל סברו, ובצדק, שאם גם לוי יתן ידו למתנגדים — שמיר יהיה בצרות.

היה להערכה זו על מה להתבסס: בכל פעם בעבר, כשהתאחדו השרים שרון ולוי נגד שמיר־ארנס, הם ניצחו. ביחד יש להם רוב במרכז. למשל:

● בוועידת חרות המפוצצת (מרס 86) ניצחה קואליציית לוי־שרון בהתמודדות בין שרון לבני בגין על ראשות ועדת־המנדטים. לאנשי שמיר לא נותר אלא „למזמז" את הוועידה עד לפיצוצה, כדי להתחמק מהקרב הדראמתי לוי־ארנס על ראשות הוועדה המתמדת.

● גם בהתמודדות ב„שביעיות" (יולי 88') חברו לוי ושרון יחד ותפסו את המקומות הראשון והשני (בהתאמה), תוך דחיקת ארנס למקום השלישי.

אך ברוב ההתמודדויות המכריעות לא ניצלו לוי ושרון את הרוב החוסם שלהם נגד

אין ספק שדויד לוי ניסה ומנסה להגיע לפשרה עם שמיר, ולתפקד כמתווך בין הניצים. אך גם לפשרה, מגיעים מעמדת־כוח. הפירסומים שבכירי מחנהו תומכים בתוכנית, והעובדה שלא כינס את תומכיו לכנס עוצמה רב־רושם, כפי שנהג לעשות בעבר, פגעו קשות בדימוי־הכוח שלו.

שמיר הוא אדם כוחני, והוא קלט את המסר. הוא הגיע לפשרה עם לוי רק בעניין שהיה נוח לו באותו רגע: סיכום משותף על תאריך כינוס המרכז, מעל לראשו של יושב־ראש המרכז ובן־בריתו העכשווי — אריאל שרון.

כושלים ונעדרים. ברמה הארגונית נכשלו שרון ולוי משלא נטלו את היוזמה לידיהם. בעוד ששמיר מזמין למישרדו יום־יום חברי־מרכז, מפעיל מכבש אירגוני באמצעות יועצו, מיכאל דקל, נכשלו לוי ושרון דווקא בתחום שבו נודעה עליונותם בעבר.

לוי לא כפה מישמעת על ראשי מחנהו, התומכים בתוכנית, ובעיקר — רובי ריבלין, יושב־ראש מחלקת־האירגון של הליכוד. ניכרה שוב עובדת חסרונו של מיכה רייסר, שהיה בעבר המוח האירגוני של מחנה לוי. גם דודי אפל, האיש החזק במחנה לוי, מנוטרל עקב

„אף מילה עם אש"ף!"

שמיר, שתוך שימוש בשיטת „הפרד ומשול", החביבה עליו, השתלט עם אנשיו בהדרגה על הממשלה והמיפלגה.

השגיאה של לוי. מדוע, אם כן, בכל זאת נראה שידו של שמיר תהיה שוב על העליונה, בעוד שבועיים, במרכז מיפלגתו?

ראשית, עדיין אין העניין כה בטוח. אבל אין ספק שמתנגדי שמיר נכנסו לעמדת־נחיתות. לכך יש שתי סיבות עיקריות: טעות טאקטית של השר לוי וחולשה אירגונית של מחנות לוי ושרון, לעומת היערכות נכונה של שמיר ואנשיו.

השגיאה הטאקטית: לוי טעה כשלא אירגן את אנשיו בעוד מועד ונראה חלש. ובמקביל הלך לפגישות עם שמיר, כדי להגיע ל„הבנות" ונתן לו, על־ידי כך, להבין שניתן להפריד בינו לבין הצמד היותר מיליטנטי, שרון־מודעי.

קשה לקרוא למאות תומכים, שרבים מהם ניזונים ישירות מעוגת־השלטון, להילחם בראש־הממשלה. בייחוד כאשר יריית־הפתיחה היא ניסיון להגיע לפשרות ולהבנות מעל ראשו של בן־בריתך, עם יריבך.

החקירה המישטרתית המתנהלת נגדו. לוי נותר בנתק אירגוני מהשטח, בסיס־כוחו. גם מחנה שרון סבל מקשיי־התארגנות, עקב עריקתם של דויד מגן וגידעון גדות למחנה תומכי־התוכנית. ניכרה גם היעדרותו של העוזר־לשעבר, ישראל כץ, שבמשך חמש השנים האחרונות ניצח על מלאכת־האירגון של מחנה שרון.

היעדרויותיהם התכופות מהארץ של שלושת השרים פגעו אף הן קשות.

אם רוצים שרון, לוי ומודעי להינצל ממכה במרכז־המיפלגה, שתנוצל גם לחיסול־חשבונות עימם, יהיה עליהם לעבור לקרב־תנועה. הכנס המשותף שלהם, ביום הרביעי בכפר המכביה, יהיה נקודת־ציון מרכזית בדרך לישיבת־המרכז. אם תהיה זו הפגנת־עוצמה מרשימה, היא אף יכולה לשנות לחלוטין את הדינמיקה במאבק.

הוויכוח הסמוי היום הוא על מילות נוסחת־הפשרה. לוי אינו רוצה להגיע להצבעה על נושא זה גם שמיר לא ירצה בכך, אם לא יהיה בטוח בתוצאות. הכל תלוי במיספר הגייסות שיצליחו השלושה לארגן עד אז.

דפנה ברק ראיינה את יצחק מודעי

„אני רץ לראשות הממשלה ב־1992!"

● מהו תפקידך במערך שרון־לוי־מודעי — יזם? מתווך?

אני חושב שאני פשוט שותף שלישי. מתווך? נכון שבגלל דברים בעבר...

● אתה מתכוון לומר „מישקעים"?

כן, מישקעים. נכון שהיתה חשדנות הדדית. היה איזה חוסר־אמון בתחילת השיחות

„כמו אריה!"

ה־2 ביולי, ה־4 ביולי, שמיר עם נסיכיו מול לוי־שרון־מודעי – נדמה שבמהלך ההיערכויות האחרונות שכחו רבים שהמאבק בליכוד התחיל סביב איזו־שהיא בעייה מדינית קטנה. אבל מהו עתידנו הלאומי ועתיד המרחב מול המאבקים המרתקים בין דויד (גם אריק) מלך־ישראל לבין הסבא שאינו מפסיק להפתיע!

במישחק הזה בכיסאות המוסיקליים היה יצחק מודעי הראשון שתפס כסא. כפוליטיקאי חד־חושים – וכבוגר המיפלגה הליברלית, חושיו באינטריגות התחדדו במשך השנים – הריח מודעי שהמוסיקה עומדת להיפסק, התיישב במהירות ושיחק תפקיד חשוב בהושבת האחרים.

כך, ביוזמתו, נולד המשולש הכל־כך צפוי: אריק שרון, דויד לוי וכמובן מודעי. השלושה מנסים להכשיל את יוזמת־שמיר בעניין הבחירות בשטחים הכבושים.

לטווח רחוק יותר, זהו מיבחן־כוח לקראת ההתמודדות על מנהיגות הליכוד ב־1992: האם ינצחו אז משה ארנס, שאותו מכין שמיר, וחבורת־הנסיכים סביבו (דן מרידור, בני בגין, רוני מילוא ואחרים), או שמא יתחזק אחד מקודקודי־המשולש, שבו הדומיננטי ביותר כיום הוא שרון!

הבעייתיות במשולש הזה – וזה מזכיר קצת את המשולש במערך שחל־גור־יעקובי – היא שכל אחד משלושת קודקודיו שואפים להנהיג את הליכוד. מכאן מובנת החשדנות הסמויה ביניהם, ואי־התיאום שבו מודה מודעי.

עבור יצחק מודעי באה תקופת הפעילות המוגברת הזאת אחרי ניתוח־לב־פתוח קשה, ותקופת־החלמה איטית אחריו, אחרי תקופת אכזבה ארוכה שבה ניצב בעמדת־המתנה (אחרי שפוטר ממישרד־האוצר) וקיווה לשווא לישועה משמיר. גם הכניסה למישרד־הכלכלה הקטן, אחרי שחלש על מישרד רב־עוצמה כמו האוצר, לא העלתה לו, בוודאי, את המוראל.

לפתע, בשבועות האחרונים, הוא בכותרות, יורה בלשונו המושחזת לכל עבר – יצחק מודעי „במיטבו". קוראים לכך „קאם־בק" (שיבה לכותרות).

את ההגדרה הזאת מודעי לא אהב, אבל מדי כמה מישפטים הודיע: „אני מרגיש כמו אריה! מתפקד כמו אריה! גם באופן אישי, ותפסיקי להסמיק!"

●●●

תשע שנים בדיוק חלפו מאז שנהרגה הראלה, בתם של מיכל ויצחק מודעי בתאונת־דרכים (האסון אירע ביוני 1978). יצחק מודעי לעולם אינו מדבר על כך בפומבי. תמיד הילכו סיפורים, על מה שעבר ושעובר עליו מאז האסון.

השבוע, כשסיפר לי במפתיע אל הכאב, הבנתי עד כמה שהכאב חזק. כמו אריה.

בר 50% בעולם האמת — — — אינני מסוגל להזכיר את שמה (של הבת)!"

פעמיים בחיי, איבדתי לשוני

כשסיפרו לי שהייתי „50% שם" – קיבלתי הלם – סיפר מודעי.

„זאת היתה, בוודאי, הפעם הראשונה בחייך שבה איבדת את לשונך..." לא יכולתי להתאפק מלשאול.

„את טועה – הפעם השניה!" השיב בעל הלשון המפורסמת ביותר במדינה, שכבר סיבכה אותו באי־אלה סקאנדלים, שגרמה ליפיטוריו מכס־האוצר והמפילה את מוראה על יריביו מדי יום ביומו.

„הפעם הראשונה היתה כשניסו לחתוך לי אותה פיסית. זאת היתה הפעם הראשונה בחיי שלא יכולתי לדבר. הייתי אז בן 6. נהגנו לשחק בגן־השרון בתל־אביב ג'ולים, יהודים וערבים ביחד. אני תמיד־תמיד הייתי זוכה. הילדים הערביים לא אהבו את זה, ויום אחד פשוט ניסו לחתוך לי את הלשון. דווקא את הלשון! כן, כנראה ידעו כבר אז עם מי יש להם עסק..."

בין דויד לוי, אריק שרון וביני, בגלל היחסים והדברים שקרו בין השניים.

● ולולא קמת ותיווכת ביניהם?

אני יודע, אני יודע מה קורה סביבי, מה אומרים. אצלי היה לשניים האלה יותר נוח להיפגש, אולי מפני שלישכתי ממוקמת במישרד ראש־הממשלה. אולי בגלל זה היה להם קל יותר. עצם העובדה שהם נפגשו רק באמצעותי... זה אומר דרשני. אבל ההמשך היה קל יותר. נערכו מיפגשים גם אצל דויד, אצל אריק. אני גם קורא ושומע דברים. זה לא ממש כמו שאומרים.

● אומרים גם — ברוע־לב, כמובן — שהיוזמה שלך נובעת לאו־דווקא מהשקפותיך המדיניות, אלא יותר מהמישקעים שנוצרו בינך לבין יצחק שמיר.

נו, תפוחים לחוד ואגסים לחוד. זה שיש לי השקפה מדינית ידועה ומבוססת זה אינו אומר שלא עבר משהו ביחסים בין שמיר לביני.

■ ■ ■

● הבה נתמקד תחילה בתפוחים: תאר את יחסך העכשווי לשמיר.

כל איש הגיוני, המסתכל בתהליכים בשנים האחרונות, יכול להבין שלא היתה ביחסים האלה הדדיות, אם להתבטא בלשון עדינה.

● כלומר: היה לך מערך־ציפיות שלא התממש?

ראשית, אני השר הראשון — אבל הראשון! — שנזרק מהממשלה. המפתחות לפיצוי היו בידי שמיר. עובדה היא שהוא לא עשה כלום.

● קבלת ממנו הבטחה ספציפית שלא מומשה?

אני אישית — לא. אבל קיבלתי ממנו הרבה הבטחות כנציג הבכיר של המיפלגה הליברלית. אילו היית יודעת כמה הבטחות! בינתיים הוא החליף את יועציו, מקורביו, אולי גם את תומכיו.

● אתה פגוע?

פגוע? אני מרגיש כמו אריה!

● מרגיש דחף לנקום?

מי שעוסק בנקמות בפוליטיקה... מרגיז אותי הניסיון לקשור בין עמדתי המדינית לבין רגשות ומניעים אישיים. זה מצחיק ממש הייתי בין הראשונים שהביעו את דעתם על האינתיפאדה, כשיצחק רבין שהה בחו"ל.

● כלומר: היוזמה שלך לחבר בין לוי ושרון נגד שמיר נבעה מהשקפתך המדינית, והפרשנויות בעניין יחסך לשמיר אינן נכונות? אינך מאוכזב ממנו?

מה זאת אומרת, „אינך מאוכזב ממנו"? ועוד איך אני מאוכזב משמיר! הוא הבטיח לי, כנציג הבכיר של הליברלים! ויותר מהבטחה אחת. עד עצם היום הזה, הוא לא קיים. פשוט לא עמד בהבטחות. אני האמנתי לו.

● אתה זוכר את הרגע שבו החלטת לקום וליזום מערכה נגדו?

זה לא שקמתי בבוקר אחד והחלטתי: „הבה נחבר בין לוי לבין..." זה לגמרי לא קרה כך. הייתי הראשון שכינס מסיבת־עיתונאים אחרי יוזמת־שמיר. הצעתי אז ששמיר ופרס ילכו לנשיא. אילו היה בישראל מישאל־עם — הייתי, בוודאי, מציע שייערך בשאלה זו. אחריי צעדו שרון ולוי בגלוי, בקול. אז עלה ברעתי הרעיון: „הבה נתחבר!"

● היתה התלהבות מצד שני המחותנים?

לא! בהתחלה לא היתה התלהבות, אבל שניהם הסכימו ליוזמה.

● אתה למוד ניסיון מהבטחות־שמיר. מדוע ששרון ולוי, שנזקקו לשרותיך כשדכן, יגמלו לך, אם יגיעו לעמדות־כוח מכריעות?

לא עשינו, בינינו, שום חוזה. אין בין שלושתנו שום־דבר כתוב ושום הבטחה בעל־פה. יש בינינו רק הבנה. גם שרון ולוי לא עשו ביניהם שום הסכם בכתב ובעל־פה.

● אתה מדבר מתוך הערכה או מתוך ידיעה?

ידיעה! אין בינינו וביניהם שום הבנה, פרט לנושא המדיני. לכל אחד משלושתנו יש אמביציות משלו. שלושתנו מודעים היטב לכך. אבל בדבר הזה — תוכנית שמיר — ראינו סכנה קיומית למדינת־ישראל.

מה קרה? קרתה לשמיר איזו תקלה: אם נזכרים במרכיבים ששיחקו כאן, כמו הלחץ האמריקאי, ממשלה אמריקאית חדשה ששאפה להראות יוזמות... כבר היו הרבה ממשלות שפירסמו יוזמות. היתה יוזמת־רוג'רס, היתה יוזמת־רגן, יוזמת־שולץ — היו... לא שצריך להתעלם מכך, אבל למה לרוץ כמו משוגעים? גם הקונפליקט הפנימי בממשלה שיחק כאן, גם האינתיפאדה.

אני אומר: „אין שום פגם בעמדה פאסיבית, ואין שום פגם בלומר — לא!"

אם את אומרת לגבר לא — איזה פגם יש בכך? מה יש, אסור? המילה „לא" אינה מבטאת, בהכרח, תפיסה שלילית.

■ ■ ■

● הזכרת את העובדה ששלושתכם חדורי־אמביציות. מה בנוגע לאמביציה שלך להיות ראש־ממשלה?

קיימת! מרוע שארד מזה? מה פתאום? אני שואף להיות ראש־ממשלה, אלא שמדי פעם אני מזיז את התאריך.

● על איזה תאריך אתה מדבר עכשיו?

על גמר הקדנציה הנוכחית של שמיר! אני יודע שיהיו מאבקים, והם לגיטימיים. אני מקווה שאלה יהיו מאבקים סולידיים, אבל אז ישמיע הציבור את קולו — אינני יודע עוד כיצד יבחרו — ותהיה הכרעה. 1992 — זה התאריך. אני מקווה שלא יחולו שינויים ושלא אצטרך לדחות.

שמיר כבר יהיה קשיש? תתפלאי, בפוליטיקה... אבל אם לא תהיינה הפתעות, אני רץ!

● יש להניח שהמערכה נגד שמיר, שבמיסגרתה אתה מסתובב בסניפים ברחבי הארץ, תורמת לביסוסך בתנועת־הליכוד, לקראת המירוץ הזה.

או שתורמת, או שמפריעה. עברתי, במשך חודש, ב־30 סניפים. אין תיאום בין שלושתנו. לא חילקנו את הארץ על פי גזרות. יש כפילויות. מה שעשינו הוא — מיכתב מתואם, ששלושתנו חתומים עליו (שואל את עוזרו: „מה עם המיכתב? עוד לא החזירו לך? מה יהיה? זה חייב לצאת מהר!"). כן, יהיה מיכתב כזה, אני מקווה... מוכרח להיות! ביום הרביעי השבוע, שלושתנו מופיעים ביחד בעצרת משותפת. משתדלים לתאם. אבל כל אחד מעדיף לנסוע לסניפים החביבים עליו, לאנשים שהוא מכיר. כשמדובר על שלושה אנשים בעלי אמביציות כל־כך ידועות...

■ ■ ■

● בעזרת קצת רוע־לב ניתן לראות ביוזמה הזאת שלך קאם־בק, אחרי הניתוח הקשה והאישפוז שבעיקבותיו.

אחרי הניתוח ותקופת־ההחלמה, באמת האטתי פעילות. הרופאים הירשו לי לשוב לפעילות מלאה רק בשלושת השבועות האחרונים. אבל אם אני עובר את הגבול, משוויץ, מגזים — אני משלם ביוקר, ומייד.

● זה אירע מאז שהתחלת לרוץ נגד שמיר?

כן. היה לי יום אחד שבו נסעתי עד קצרין. היה חם. זה רחוק. אחר־כך נוספו לי כמה פעילויות שלא רציתי לוותר עליהן. בערב כבר הרגשתי... שילמתי על כך. אבל באופן כללי, אני מרגיש כמו אריה!

● חזק יותר מאשר לפני הניתוח?

הניתוח הזה היה הפתעת־חיי. לא העליתי ברעתי. תמיד חשבתי שאני בריא כזה, חזק כמו שור. והנה, התברתי. הייתי כל־כך מופתע כשזה קרה, כל־כך לא מוכן! אבל זה מאחוריי!

● נוהגים לומר שהראייה משתנה

(המשך בעמוד 14)

ציון עפריר, העולם הזה

כך מתכנן לחסל את הפיכה מלמעלה

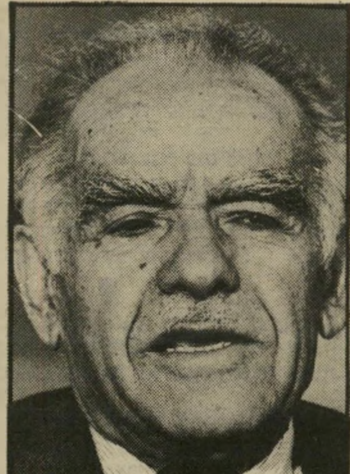

כמו שלושה המוסקטירים בשעתו, מסתערת השלישיה העליזה — אריאל שרון, דויד לוי ויצחק מודעי — על יצחק שמיר ואנשיו.

הם יודעים היכן שדה־הקרב — מרכז־הליכוד. הם יודעים מהו היעד — להפיל את „התוכנית המדינית" של שמיר, ותוך כדי כך לערער את מנהיגותו. הם יודעים גם מהו הנשק שלהם — נציגי הסניפים במרכז.

אולם מרוב התלהבות הם לא שמו לב לעובדה קטנה: היריב מכין להם שדה־קרב אחר, במקום אחר, בנשק אחר.

בעוד שכל העיניים מרותקות לקרב על כינוס מרכז־הליכוד, מכינים שמיר ואנשיו הפיכה־מלמעלה, שתשנה את יחסי־הכוחות בליכוד לחלוטין.

● מבלימה להתקפת־נגד

בתוך מרכז־הליכוד עסקו אנשי שמיר בקרב־בלימה.

הם הצליחו לעצור את התקדמות שרון־לוי־מודעי. שמיר חזר לעמדת מנהיגות בלתי־מעורערת. מתנגדיו כבר מחפשים את מילות נוסחת־הפשרה הגואלת. שמיר אינו נראה כמי שממהר לספק להם אף את אלה.

אבל מי שסבור כי שמיר ואנשיו יסתפקו בבלימה, טועה בהערכת האיש. שמיר יודע היטב שבחיים הפוליטיים לא די בבלימה כדי לשרוד ולהצליח.

בעודו עוסק בבלימה, הוא מכין את התקפת־הנגד.

שמיר מניח כיום שיהיה לו רוב במרכז המיפלגה בעניין תוכניתו המדינית — או, לחלופין, שכלל לא תיערך הצבעה עליה.

אך בעודו עוסק בבלימה, הוא כבר מכין את התקפת־הנגד המכרעת. תהיה זאת תוכנית מפתיעה, שנועדה להכות את יריביו שוק על ירך. העניין המדיני יהיה קשור לזה רק בעקיפין.

המטרה האמיתית: לשנות לחלוטין את כללי־המישחק בליכוד. לסרס את מרכז־התנועה שבו יש אחיזה לשרון־לוי־מודעי, ולהעביר את התנועה כולה מפסים עממיים („פופוליסטיים") לפסים עיליתניים („אליטיסטיים").

● בחירות מוקדמות

בימים האחרונים כבר טופטפו כמה רמזים על רצונם של אנשי־שמיר־ארנס לשנות את שיטת־הבחירה של מועמדי המיפלגה לכנסת. כיום הם נבחרים על־ידי מרכז־הליכוד. ההצעה היא לעבור לשיטה של בחירות איזוריות, באמצעות „פריימריז" („בחירות ראשוניות" או „בחירות מוקדמות", שבהן כל חברי־התנועה באיזור בוחרים בנציגיהם לרשימת־המועמדים לכנסת.)

רעיון זה, הנראה דמוקרטי לעילא ולעילא, כבר נדון במזכירות הליכוד. אין הוא אלא חלק מתוכנית הרבה יותר מקיפה ומחושבת־היטב לשינוי פני הליכוד.

● סירוס המרכז

המטרה היא סירוס המרכז. שמיר, ארנס ואנשיהם פוחדים מפני המרכז, ובצדק. המרכז מייצג דיעות קיצוניות בהרבה משל נציגי הליכוד בממשלה ובכנסת. שולטים בו אנשים מהסניפים, שהם ברובם טיפוסים רגשניים, שקל להלהיב אותם בסיסמות קיצוניות.

שמיר ואנשיו מרגישים שהמרכז מכביד עליהם. הם לא שכחו את ועידת־חרות המפוצצת (מארס 1986) ואת צעקותיהם של חברי־המרכז על שמיר, בדיון על הקמת ממשלת־האחדות. שמיר לא אהב את המועמדים האלה.

עכשיו פועלים שמיר ונסיכיו כדי להעביר את התנועה למסלול „מכובד" יותר, לנתק את מרכז־התנועה מהשטח, מהסניפים, שבהם יש כוח רב לשרון וללוי.

מחנה שמיר־ארנס, בעל הגוון ה„אריסטוקראסטי", אינו מעוניין בכוחות שיצמחו בצורה עצמאית בשטח. הם מעוניינים במנהיגות „אינסטנט" מוצנחת. כמו רן פקר (הקונסול החדש בלוס־אנג'לס) וראשי־העיריות שהם תגליותיו של ארנס — גיורא לב (פתח־תקוה), צבי בר (רמת־גן)- ורמי דותן (חיפה, שלא נבחר).

● אין סמכות למרכז

הקרב האמיתי הוא על התקנון. **מאז הצטרפות הליברלים לחרות במיפלגה המאוחדת. אין לליכוד תקנון מחייב, כפי שיש לכל מיפלגה מסודרת. זוהי פירצה הקוראת מדי־רך־הטבע — למישפטנים.**

להזדמנות כזאת מחכים פוליטיקאים משופשפים, שהם גם מישפטנים מקצועיים, כמו רוני מילוא, אהוד אולמרט ורן מרידור.

את הצעד הראשון הם כבר עשו בליל ההכרזה על איחוד הליכוד, ערב הבחירות האחרונות. שרון־לוי־מודעי לא הבינו מה מתרחש.

באווירה של אופוריה כללית בגני־התערוכה, נבחר יושב־ראש התנועה המאוחדת: יצחק שמיר, שנבחר באותה ההזדמנות גם כמועמד הליכוד לראשות־הממשלה. המזכירויות של שתי המיפלגות אוחדו כמזכירות אחת, בראשות משה ארנס.

אולם אריאל שרון לא נבחר באותו ערב, רישמית, כיושב־ראש המרכז המאוחד, כשם שדויד לוי לא נבחר אז כממלא־מקום היושב־ראש של התנועה החדשה.

היועץ המישפטי של הליכוד, איתן הברמן, הכריז לא־מכבר שרק למזכירות ולהנהלה (גופים שאוישו לפני שנים רבות, ושבהם יש רוב גדול לאנשי שמיר־ארנס) יש תוקף מישפטי מחייב. משמע: ל מ ר כ ז א י ן.

עד היום לא הלכו אנשי שמיר־ארנס למילחמה על כך. אבל לוויכוח על הסמכות לכנס את המרכז, ולקבוע את סדר־יומו, יש, איפוא, שורשים הרבה יותר מהותיים מכפי שנראה על פני השטח.

● התקפת־פתע

סביר להניח כי כבר בישיבה הבאה של המרכז, או בישיבה שלאחריה, יישלף תקנון שיובא לאישור המרכז.

התקנון הזה כבר בושל על־ידי נסיכי שמיר־ארנס, והוא כולל שינויים מרחיקי־לכת לגבי צורת הרכבתם של מוסדות־הליכוד בעתיד.

חלק מהתוכנית הגדולה היא ש־30%־35% ממרכז התנועה ישוריינו ל„סקטורים". כלומר: כדי להחליש את מישקלם היחסי של הסניפים, ישוריינו חלק ניכר מהמקומות במרכז לוותיקי המחתרות, לאנשי בית״ר, לסטודנטים וכיוצא באלה. סקטורים מיוחסים, שהמשותף להם הוא שאנשי שמיר־ארנס נהנים בהם מרוב.

העתקת מוקדי־כוח בתנועה מהסניפים והמרכז למזכירות (עד כדי ועדות־מינויים עקיפות, כפי שהיה בבחירות המוניציפליות), הכנסת סעיפים מתוחכמים לתקנון החדש — כל אלה ישנו את אופי הליכוד. בהדרגה תהפוך מתנועה עממית לתנועה עיליתנית.

את הסימנים לכך אפשר לראות כבר כיום. שמיר הוכיח שהוא מיומן בהפיכת ניצחון בעניין עקרוני־מדיני לניצחון אירגוני של מחנהו בתוך המיפלגה.

בדיון במרכז־התנועה על הקמת ממשלת־האחדות באה ההפתעה בצורת רשימת־השרים, ששלף שמיר ברגע המכריע ושהיתה על טהרת אנשי מחנהו בלבד. זה קרה בשעה שהכל היו עסוקים בוויכוח העקרוני על ממשלת־האחדות.

שליפת רשימת־השרים, שנשמרה בסוד כמוס עד הרגע האחרון, היתה צריכה לשמש אזהרה לשרון וללוי לגבי התיחכום הפוליטי של שמיר ונסיכיו.

אם לא יבינו שרון־לוי־מודעי את שיטות יריביהם, וייערכו בהתאם לכך, הם עשויים למצוא את עצמם גם הפעם נכנסים לשטח־השמדה שהוכן להם.

ברגע האחרון יישלף, במפתיע, התקנון החדש.

גידעון סער (סרצ'נסקי) ■

אני רץ

(המשך מעמוד 13)

בעיקבות ניתוחים או אירועים רפואיים דראסטיים.

זוהי שטות מוחלטת. זה לא שינה דבר מראייתי את החיים. אני בכלל לא חושב על כך כיום. חזרתי לפעילות מלאה, אני כל־כך עסוק. בכלל...

● ובזמן ההחלמה, אחרי הניתוח?

לא חשבתי לרגע שלא אשוב לתפקד. לא, לא, לרגע לא. אבל כשהיה לי יותר זמן, כששכבתי, חשבתי.

● על מה?

רק אז סיפרו לי את האמת על מצבי. אמרו לי שהייתי כבר „50% שם!" את מבינה מה זה? 50% שם! רק כיום אני מדבר על זה. אין לי דימיון פורה, אז לא ניסיתי לתאר מה בדיוק אומר הביטוי הזה. אבל קיבלתי כזאת מכה: הייתי בהלם. העזו לספר לי על־כך רק כשהייתי כבר על הרגליים. מין כזאת מכה!

● בישראל עדיין נרתעים אישי־ציבור מלחשוף את מצב־בריאותם, בפרט כשהוא בעייתי. מהי עמדתך לגבי זה?

איש אינו מעוניין שהציבור יחטט בדברים האינטימיים שלו, ובריאות זה דבר אינטימי ביותר. אני, בנושא הזה, בעד התפיסה האמריקאית. אני זוכר ששהיתי בארצות־הברית כשהנשיא לינדון ג'ונסון היה חולה. לא אשכח איך נדהמתי אז מכך שפירסמו את תמונתו ופרטי־פרטים על מצב בריאותו. מהדורות החדשות נפתחו בעידכון מפורט על הנעשה בגופו. מצד שני, הציבור היה מוכן, ושום־דבר לא נראה מוזר.

קשה מאוד להגדיר את הגבול בין חיטוט לבין „זכות־הציבור־לדעת". כל נושא שיש לו נגיעה לתיפקוד יומיומי של איש־הציבור — שייך לחובת־הדיווח.

אני כבר עברתי את הכל: דיווחים על מצב בריאותי, השמצות שלא היתה להן כל אחיזה — אפילו נקודת־אחיזה! — במציאות, סיפורים, ניסיונות להציג את בריאותי כ..

● כבר־מינן?

אז בהקשר זה את יכולה להודיע לכל המעוניינים שיש לי לב חדש, עם אותן השאיפות, עם אותן האמביציות, ועם כוחות מחודשים!

■ ■ ■

● בעניין „זכות־הציבור־לדעת..." או במילים בוטות יותר — החיטוט התיקשורתי בחייהם של אנשי־ציבור, אני מרגישה שאתה סוחב עימך איזה מישקע כבד. מתי עברו, מבחינתך, את הגבול?

זה נכון. יש מיקרה אחד שבו חשתי שהיתה מין התאכזרות נוראית. זה קרה בקשר לאסון, למה שקרה לנו, לבת שלי.

עכשיו היה יום השנה התשיעי לאסון.

כאן נכנסו לתחום הכי אינטימי. פה ממש התפרצו לבריכה של כאבים. הכאב שלי היה כל־כך חזק: הייתי שקוע כולי בתוך זה. היו דברים שנכתבו, תצלומים. הרגשתי אז שהחיטוט היה כל־כך...

● כאב לך שסיקרו את זה בעיתונות?

כל־כך רציתי שיניחו לי, כל־כך רציתי שיעזבו את זה! רציתי שישאירו את העניין הזה אצלי בפנים, שלא ינסו לגעת, לחטט. כל חיטוט.. זה כל־כך כאב!

ידעתי אז שאמצא דרכים, איך להוציא את זה החוצה, איך להנציח אותה. עשיתי משהו בשיתוף עם גלי־צה"ל, שם עבדה. אני לא יכול לומר לך שזה עוזר, אבל בכל זאת — זיכרון כלשהו.

לשם — לתחום ההוא — אסור להיכנס.

● גם כיום איזכור תיקשורתי של האסון גורם לך לאותה הרגשה?

כיום זה קצת פחות. אם מפרסמים תמונה, או כותבים... במשך תשע שנים לא יכולתי להזכיר את השם שלה, לא יכולתי לבטא זאת בקול.

● גם עכשיו אנחנו משוחחים על בתך המנוחה במשך כמה דקות, מבלי שתקרא לה בשמה.

זה עוד מאוד קשה לי. אני לא מסוגל.

בבינלאומי אין אפס!

יש 0%

שלם 0% ריבית על הלוואה לחסכון.
קבל עד 1% ריבית **יותר** על חסכון.

הצטרף עוד היום לתכנית החסכון "עוז דולר מדד" בבינלאומי,
ותקבל מיד הלוואה **ללא ריבית וללא הצמדה** שתוחזר עד 31 באוגוסט 89.
ההלוואה בגובה 90% מסכום החסכון.

בנוסף לכך תקבל בבינלאומי תוספת ריבית עד 1% לשנה על התנאים
שקבע האוצר, גם במסלול הצמוד למדד וגם במסלול הצמוד לדולר.
פרטים נוספים בסניפים.

המבצע לתקופה מוגבלת. הבנק רשאי להפסיק את המבצע בכל עת.

הבנק הבינלאומי הראשון. יוצא מהכלל.

טורקיה כמו סולטן

כולם מדברים על טורקיה. כולם נוסעים לטורקיה. אבל אם צריך לחפש מקום שיבטא יותר מכל את תענוגות החיים בטורקיה, אין ספק שזה מלון קלאסיס.

לא הרחק מאיסטנבול, על החוף המרהיב של ימת מרמרה נמצא פאר המלונות הטורקיים.

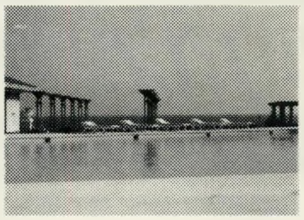

בריכת השחיה

כבר בכניסה אתה מרגיש שקלאסיס נבנה ותוכנן במיוחד כדי שאתה תרגיש כמו סולטן.

במבנה אוריינטלי מרהיב ביופיו, השכילו מתכנני המלון להכניס את כל עינוגי העולם הזה המזרחיים והמערביים כאחד.

הקאזינו ומועדון הלילה

תרצה קזינו מפואר. יש!
תרצה מועדון לילה יוקרתי. יש!
תרצה חמאם טורקי, יש!
תרצה מגרשי טניס מוארים. יש!
תרצה אולם באולינג. יש!
תרצה חדר כושר משוכלל. יש!
תרצה בריכה מחוממת ורגילה. יש!
תרצה חוף ים פרטי. יש!
תרצה מגרש סקווש, החלקה על הקרח, צלילה, גלשנים, דאיה, התעמלות אירובית, מסז'ים, טיפולי בוץ, הכל יש, רק תבוא ותיהנה.

●

...ואיך אפשר בלי להזכיר את האוכל בקלאסיס? שפע המסעדות בקלאסיס, נתנו לנו מושגים חדשים על אוכל. כן, גם בכמויות. אתה בא לקלאסיס שכח מהדיאטה, כי אין סיכוי שתעמוד בפיתוי. אתה רואה את השולחנות העמוסים מכל טוב ואתה מבין איך חיו הסולטנים.

למרבה הפלא החוויה הטורקית הנפלאה הזאת אינה יקרה כלל וכלל, במושגים של בתי מלון בארץ, למרות שאת קלאסיס אי אפשר להשוות לשום בית מלון בישראל.

חברת דיזנהויז המשווקת באופן בלעדי את חבילות הנופש של קלאסיס, מציעה עיסקה כדאית בהחלט, הכוללת טיסה הלוך ושוב בחברת אל־על, ארוח של שבוע (7 לילות) על בסיס ארוחת בוקר בסגנון מזנון ב־$775.

לאור כל מה שאתה מקבל בקלאסיס זה בהחלט משתלם. ניתן כמובן, להזמין מספר לילות קטן יותר בקלאסיס, לשלב את השהיה במלון עם הטיול שתכננת בטורקיה.

טורקיה של דיזנהויז
אין מה להשוות.

למעלה מבט כללי על המלון
למטה מימין בריכת השחיה המקורה
למטה משמאל הדיסקוטק

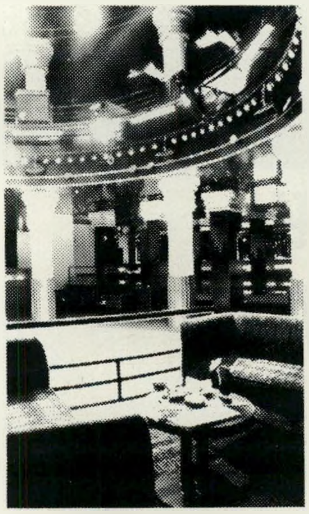

★ המחיר ליחיד בחדר זוגי.
★ המחיר לא כולל היטל ומע"מ.

HOTEL KLASSIS
ISTANBUL

לטורקיה טסים עם המוביל הלאומי

EL AL אל על

דיזנהויז
חברת התיירות מס. 1 בישראל.

פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות בארץ.

זהו ניסיון ראשון מסוגו: לחבר מדד של איכות החיים

איכות חיינו

הצורך בכתיבת דברים אלה מנקר במוחי כבר זמן רב. ייתכן שהוא נולד בוויכוח עם „יורדים".

הם התפארו ברמת־המחייה שלהם, במכשירי־החשמל שיש להם בבית.

אני הטחתי בפניהם שהם חיים במתח בלתי־נסבל, שהם עובדים הרבה יותר מכפי שנהגו לעבוד בארץ, שהם חיים באקלים בלתי־נוח, שהם מבלים שעות רבות מדי יום בדרך מן הבית לעבודה וכחזרה.

בוויכוחים אלה צצה במוחי שוב ושוב השאלה: מהי, בעצם, איכות־חיים? ממה היא מורכבת? מה הם הדברים הגורמים לאדם, במהלך יומו, הנאה וסבל, קורת־רוח ועוגמת־נפש?

האם אפשר לחבר „סל" של פריטים כאלה, מעין „מדד איכות החיים", בדומה ל„מדד יוקר־המחייה"?

■ ■ ■

החלטתי לעשות ניסיון כזה, לחבר מעין מדד־איכות־החיים.

הגעתי מיד למסקנה שאין זה מחקר אובייקטיבי. לא תיתכן הסכמה אמיתית בין בני־אדם שונים על הנאות־החיים וסבלות־הקיום.

דבר הגורם הנאה לפלוני, גורם סבל לאלמוני. מה שנראה חיובי בעיני ראובן, נראה שלילי בהחלט בעיני שימעונה.

לכן המדד הזה הוא בהחלט סובייקטיבי.

לא זה בלבד שלגבי כל פריט יכולות להיות הערכות שונות בין שכנים (העיר נראית נקיה בעיני אחד, מלוכלכת בעיני רעהו), אלא שיכולים להיות הבדלי־דיעות עמוקים לגבי עצם בחירת פריטים המשפיעים על איכות־החיים. לכל אדם רשימה משלו.

לכן יש להתייחס אל הרשימה שאני מגיש כאן כאל הצעה בלבד, שמטרתה לתת לקוראים מזון למחשבה. כל אדם יכול למחוק פריטים מן הרשימה ולהוסיף עליהם. וכל אחד יכול, כמובן, להעריך את המצב לגבי כל פריט כאוות נפשו.

■ ■ ■

כמה הסברים לרשימה.

איכות־חיים היא, במידה רבה תוצאת המיפגש בין האדם וסביבתו.

טיב המיפגש הזה תלוי הן באופיו של האדם, הן בטיב הסביבה.

רשימה זו אינה נוגעת לגורמים אישיים, למרות שאלה משפיעים מאוד על איכות־החיים: האופי האישי של האדם,

(המשך בעמוד 22)

מדד איכות החיים: נא דרג כל פרט מ־1 (הכי רע) עד 10 (הכי טוב)

	אני	את/אתה
אקלים כללי	8	
מזג־אוויר באביב	10	
מזג־אוויר בקיץ	4	
מזג־האוויר בסתיו	10	
מזג־האוויר בחורף	10	
אוויר צח	10	
ניקיון ברחוב	3	
רעש	3	
פרחים וצימחיה	5	
תנאי מגורים	10	
מרחק מהבית לעבודה	10	
היכולת לבחור בעבודה	10	
הזדהות עם התפקיד	10	
יחסי־רעות בעבודה	10	
יחסי בוס־עובד	–	
מתח בעבודה	5	
אסתטיקה עירונית	1	
אסתטיקה אנושית	8	
יופי ארכיטקטוני בעירי	1	
יפי הנוף בארצי	5	
נהרות נקיים	1	
קירבה לים	10	
קירבה להרים	4	
קירבה לאתרי־נופש	8	
אורך סוף־שבוע	4	
יכולת בילוי סוף־שבוע	8	
איכות המים	8	
איכות הירקות	9	
איכות הפירות	9	
איכות מזון כללית	6	
ידידים	10	
יחסים בין אנשים זרים	8	
התחשבות בזולת	4	
נימוסים	2	
טיב התחבורה הציבורית	7	
זרם התנועה, פקקים	5	
טיב נהיגת הזולת	3	

	אני	את/אתה
אפשרויות חנייה	5	
בטיחות ברחוב בעיר	2	
בטיחות בכבישים בינעירוניים	2	
הפשיעה: ביטחון בבית	6	
הפשיעה: ביטחון ברחוב	6	
עזרה הדדית ברחוב ובכביש	9	
קצב החיים	8	
רמת־המחייה	7	
גובה המיסוי	2	
מכשירים חשמליים בבית	4	
שרות לתיקון מכשירי־בית	3	
טיב ומיבחר חנויות	6	
טיב ומיבחר מיסעדות	7	
בתי־קפה	10	
מועדונים, פאבים	6	
הרגשת שייכות	10	
שייכות לשפת הארץ	10	
שייכות למינהגי הארץ	10	
תחושת־חרות אישית	10	
תחושת־חרות לאומית	10	
דמוקרטיה	9	
זכויות־האדם	9	
הרגשת מעורבות ויכולת להשפיע	10	
הרגשת שייכות לחברה צודקת	5	
הרגשת שייכות לאומה צודקת	2	
תחושת ערך עצמי בחברה	8	
מגע עם השילטונות	5	
יחס הביורוקראטיה	5	
פחד ממילחמה	1	
עומס שרות מילואים	–	
חובת שרות צבאי	–	
חופש ביטוי	9	
חופש מכפייה דתית	1	
סיפוק צרכים דתיים	–	
שרות הדואר	4	
שרות הטלפון	4	
ביטוח בריאות	10	

	אני	את/אתה
רמת הרפואה	8	
היגיינה ציבורית	8	
רמת התיאטרון	6	
רמת המוסיקה	10	
רמת המוסיקאונים	7	
רמת הספרות	7	
מיבחר תרבותי	8	
חופש מצנזורה תרבותית	8	
בית־הספר לילדים	–	
היכולת לבחור בבית־הספר	–	
היכולת להגיע לאוניברסיטה	–	
רמת הספורט	5	
אפשרויות לעסוק בספורט	8	
יחס החברה לזקנים	1	
יחס החברה לנכים ולמוגבלים	1	
סובלנות דתית	1	
סובלנות לאומית	1	
סובלנות עדתית	1	
סובלנות לחריגים פוליטיים	1	
סובלנות לחריגים מיניים	4	
מתירנות מינית	8	
אלימות בין־מינית	4	
אלימות פוליטית פנימית	8	
אלימות פוליטית חיצונית	1	
טיב שידורי הרדיו	9	
טיב שידורי הטלוויזיה	5	
טיב העיתונות	8	
הנאה מחדשות	1	
חופש התיקשורת	8	
יחס המישטרה לאזרחים	4	
יעילות המישטרה	4	
יעילות בתי־המישפט	4	
היחס לבעלי חיים	4	
ניידות לחו"ל	3	
בילוי חופשה שנתית	7	

מאת אורי אבנרי

אנשים

22 טייסים בקיבוץ אחד ★ לזכות מבלי להתחרות ★ ואולי, סוף־סוף, רמטכ"ל תימני

■ בראש־העין היתה שימחה גדולה. תא"ל **משה שלום**, שגדל במקום, התמנה לתפקיד קצין־מישטרה־צבאית־ראשי. חבריו ערכו לו מסיבה גדולה, וידידו־מילדות, הזמר **ניסים גרמה**, שהיה ממארגני האירוע, אמר לו שאולי הוא יהיה הרמטכ"ל התימני הראשון בצה"ל — כפי שיחל למדינה בשעתו **דויד בן־גוריון**.

■ הקיבוץ כפר־גילעדי יזכה בתהילה בקנה־מידה עולמי, בזכות יוזמה של העיתונאי־הסופר **יגאל גלאי**, שגילה שמאז קום המדינה 22 מבני־הקיבוץ שירתו כטייסים — אחוז גדול ממיספר חברי־הקיבוץ. גלאי נדהם מהעובדה והפיק סרט דוקומנטרי על הנושא, שנקרא ספרטה בגליל. כבר עתה מגלים בו רשתות־טלוויזיה אירופיות עניין.

■ כתבי־הבריאות בבירה כועסים על **גד בן־ארי** מי שהיה דובר מישרד־הבריאות, המכהן כיום כדובר הסוכנות. על מיכתב־הפרידה האישי ששלח להם, שהיה מנוסח כפנייה אישית, היתה חתומה המזכירה בלבד, ושמו של הדובר־לשעבר בכלל לא הופיע בו.

■ **גילה אלמגור** ישבה בבית־קפה, כאשר ניגש אליה גבר בגיל העמידה, הושיט לה יד ואמר: „תני לי כסף לאכול!" מבלי להסס, פישפשה אלמגור בארנקה, שלפה שטר של 10 ש"ח ונתנה לו. „אמא שלי אמרה לי: כשאדם מושיט לך יד, לעולם אל תשאיר את היד ריקה!" אמרה בהתנצלות, והוסיפה: „אמא שלי עומדת מאחורי במשך כל חיי, למרות שכבר מתה." יושבי־השולחן לא האמינו שהקבצן אכן ביקש את הכסף כדי לאכול. אך כעבור רבע שעה עבר הקבצן ליד השולחן, מבלי לשים לב לגילה, כשהוא אוכל פיתה. גילה היתה מאושרת.

■ לפני כן סיפרה גילה לחבריה על חוויותיה בלוס־אנג'לס, שם פגשה המוני ישראלים צעירים. „ריחמתי עליהם, על המדינה ועלינו," סיכמה. לא פחות מזעזעות היו פגישות עם לא־יהודים, שראו בטלוויזיה את פרשת התגים באריאל והמיכלאות בפתח־תיקווה, ושאמרו לה באנגלית: „איך אתם יכולים להתנהג כך? א ת ם, שעשו לכם כך, איך אתם מסוגלים לעשות זאת לאחרים?"

■ הזמרת **נירה גל** הופיעה באחד המלונות ליד ים־המלח. במהלך ההופעה, כשהיתה על הבימה וביצעה את השיר צאנה צאנה, ניגשה אליה אחת הנשים ואמרה לה שמחבר השיר, **יששכר מירון־מיחרובסקי**, נמצא באולם. גל היתה מופתעת ביותר וניגשה אליו. המלחין הוותיק, המתקרב לשנתו ה־70, מתגורר כבר שנים רבות בארצות־הברית, שם הוא כותב שירה באנגלית ואף זכה בפרס על כך. מירון גילה שהוא עומד לזכות בכבוד גדול בעוד כמה שבועות, כשהשחקנית האמריקאית **הלן הייז** תקרא שיר שכתב בנשף יוקרתי, שיתקיים בוושינגטון.

■ **שלי שבדרון** היחצנית של חברת היינות שטוק, הופתעה השבוע כשנודע לה שהיא זכתה בטורניר הטניס השנתי של רשת־מלונות דן, מבלי שתשחק אף במישחק אחד. לתחרות נרשמו עשרות מנהלים בכירים, אך שבדרון היתה האשה היחידה שנרשמה לתחרות, דבר שזיכה אותה באופן אוטומטי באליפות־לנשים בטורניר זה. היא לא ויתרה והחליטה שהיא מוכנה להתחרות גם בגברים.

■ המיסעדן **בני כהן**, המכונה „בני הדייג", החליט לפתוח מיסעדה נוספת ופנה לידידתו, הדוגמנית **תמי בן־עמי**, כדי שתיכנס עימו לשותפות. בן־עמי הסכימה, אך דרשה ממנו תנאים שונים, כמו העסקה של בני־מישפחתה ומשכורת. אחרי משא־ומתן אמר לה בני שמוטב להם להישאר ידידים ולוותר על כל התקשרות עיסקית. בן־עמי לא נואשה מהרעיון של פתיחת מיסעדה, וכעת היא פנתה למטרה זו לידידתה, אשת־החברה **ברוריה צוורן**.

■ אחרי שניסתה כוחה בציור, החליטה השחקנית־דוגמנית **חלי גולדנברג** לנסות כוחה בכתיבה. היא החלה בכתיבת ספר שירים לילדים, שנושאו יהיה החיוך.

■ בפעם הראשונה תשב שלישיית הג'ינג'ים באותו הצד של הספסל. במישפטם של **תמי נחמיאס**, **מנחם דיגלי** והיהלומן **עימנואלוב**, ילמדו סניגוריה עורכי־הדין **עדנה קפלן**, **יעקוב ויינרוט** ומי שהיתה תובעת, **פנינה דבורין**. בשני מישפטיה הגדולים האחרונים של דבורין כתובעת היא הופיעה מול עדנה קפלן (הסניגורית של **חווה יערי**) ומול יעקוב ויינרוט (הסניגור של **דויד בלס**.)

פסוקי השבוע

● **אמנון אברמוביץ, ב„מעריב", על פרישתו הקרובה אל אלוף עמרם מיצנע, שהוא חבר קיבוץ, מפיקוד־המרכז: „עייפנו קצת מאלופים בני־קיבוצים, שרוממות ההסתלקות מהשטחים בגרונם וצווי־הריסה בידם!"**

● **שמאי גולן, יו"ר אגודת־הסופרים, בשבוע הספר העברי, על פרנסתו של הסופר העברי: „במיקרה הטוב מספיקים התמלוגים שהוא מקבל למימון הקפה ששתה בזמן שכתב את הספר!"**

● **הווטרינר הד"ר יקותיאל שרעבי, במודעת־ברכה לניסים זווילי, על בחירתו כמזכיר תנועת־המושבים: „הפעם, קשרו את הסוס לכירכרה הנכונה!"**

■ עורכת־הדין **עדנה קפלן** הפתיעה רבים כשהגיעה לאירוע חברתי כשצווארה נתון בסד־קיבוע. היא נפגעה באחת מחוליות־הצוואר, ורופאה ציווה עליה ללבוש את הסד במשך כמה שבועות.

■ המיסעדן **אבי פיס** אירח במיסעדת־הדגים שלו את חבר־הכנסת מש"ס **יאיר לוי**. בשעת הארוחה שבה היו נוכחים חברים משותפים של השניים, הפתיע חבר־הכנסת לוי כשגילה לנוכחים שמיפלגתו אינה מתנגדת להפעלת אוניות־הימורים מחוץ למים הטריטוריאליים של ישראל, בתנאי שלא יעסיקו נערות־ליווי.

■ זה שנים רבות לא נראתה צמרת עולם־האופנה הישראלי בכפיפה אחת. הסיבה היתה חגיגת יום הולדתה ה־50 של **שולה קיסרי**, כתבת־האופנה של הארץ. קיסרי, הגרושה מעיתונאי־מעריב **גיל קיסרי**, בנו של מייסד העולם הזה אורי קיסרי, החליטה לחגוג את האירוע במיסעדה צרפתית חדשה שנפתחה ביפו, זכר לימים שבהם היא ובעלה־לשעבר התגוררו בפאריס.

■ עוד אחד שהופתע ביום־הולדתו הוא איש־העסקים **מנחם עצמון**, המכונה „מנטה". כמה חברים קרובים הזמינו אותו לעלות על יאכטה שעגנה בנמל יפו, ושם גילה להפתעתו שחבריו עורכים לו מסיבת יום־הולדת.

■ את הכפר של אביו כבר אינו מנהל, וגם לארצות־הברית אין הוא נוסע בחודשים הקרובים, כפי שתיכנן. אך **לירון נלסון** מצא לעצמו עיסוק חדש: הוא רוכש מחברות לביטוח־כלי־רכב מכוניות שהורדו מהכביש בגלל פגיעות מאסיביות, ומוכר את חלקיהן.

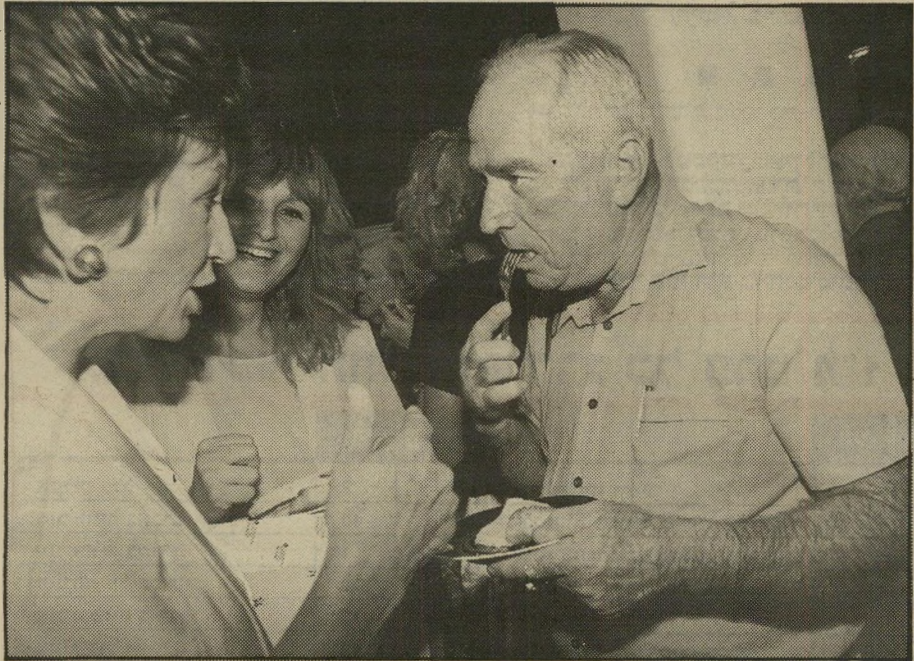

רפאל איתן חבר־הכנסת, שכח את נימוסיו ונשאר כשהמזלג תקוע בפיו בזמן ששוחח עם אחת המוזמנות בפרמיירה של המחזמר „קברט". חבר־הכנסת זלמן שובל (בצילום מימין) הגיע לאירוע כשהוא מדדה על זוג קביים. שובל נפצע לפני כמה חודשים בשעה שעסק בסקי בשווייץ. הדבר אינו מפריע לו להופיע בהתלהבות בכל אירוע חברתי יוקרתי.

אלי דסה, העולם הזה

אלי דסה, העולם הזה

יגלום מוויצ"ו, שלבשה בגד־ים שהבליט את הריונה מיתסיה עם הפירסומאי **ראובן וימר**.

■ צירוף־מיקרים מעניין אי־רע כאשר **יורם אוברקוביץ**, יושב־ראש איגוד הכדורסל, ש־הוא גם יושב־ראש ועד עובדי ה־תיפעול של חברת־החשמל, עלה לברך. באותו הרגע בדיוק כבו לפתע האורות באולם. התברר שהיתה הפסקת־חשמל יזומה ב־כל האיזור, ואוברוקביץ אמר: „אני נדהם, לא ידעתי שמתוכ־ננת כאן הפסקת־חשמל. עוד מעט יהיה אור!" האור חזר עד מהרה, אבל לא בזכות אוברקו־ביץ, אלא בזכות הגנרטור של האולם.

■ בשבוע שעבר נערכה פתי־חה של מקום חדש בחוף תל־ברוך. בעלי המקום פנו אל **ראו־בן גרוס**, שבבעלותו מיג־רש־החנייה הגדול, שרק דרכו אפשר להגיע למקום, וביקשו ממנו לוותר באופן חד־פעמי על דמי־הכניסה למקום בסך שישה שקלים. גרוס סירב. בערב האי־רוע הגיעו למקום מאות מכו־ניות, המיספר הגדול ביותר של כלי־רכב שהגיע לאיזור מאז שנפתח שם החניון בתשלום.

■ העיתונאית **אירית רז־תם** ממעריב פגשה באחת המ־סיבות את הפרופסור **עמוס קורצ'ין**, ראש מחלקת־העצבים באיכילוב, וסיפרה לו שפעמים רבות מטלפנים אנשים לביתה ומבקשים לדבר עם הפרופסור. השניים הישוו את מיספרי־הטל־פון שלהם וגילו שיש להם מיס־פרים כמעט זהים.

■ עוד שותפות עיסקית הגי־עה לקיצה. איש־העסקים **משה בובליל**, שהוא אחד הבעלים של טבריה קלאב הוטל, והמיס־עדן **אילן לוי**, שניהל את כל מערך־הפירסום של המלון, החליטו לפרק את השותפות

עמליה דיין מאז חשיפתה הראשונה ב„העולם הזה" לפני שנתיים, הפכה בתס היפהפיה בת ה־17 של אהרונה ואסי דיין לאחת הבחורות המצולמות ביותר בארץ, הן כדוגמנית, הן כבליינית. דיין, תלמידת־תיכון, מגיעה תמיד לאירועים חגיגיים בתלבושת בסיגנון קבוע משלה: חצאית או שימלת־מיני קצרצרה, הגורמת להתקהלות המונית סביבה.

מירי אלוני הזמרת ממעטת להגיע לאירועים חברתיים. רבים היו מופתעים לראותה במסיבה המו־נית, כשהיא רוקדת עם אחת מידידותיה, שנילוותה אליה ולבע־לה. היא היתה לבושה בבגדים חורפיים, ובלטה בקהל החוגגים.

■ המיליונרית **הלגה גוט־סדינר**, חברתו־לחיים של סגן נשיא מחלקת־הספורט של הבי־בי־סי **אלכס גילעדי**, הזמינה כמה חברות לבריכה שמעל גג־

ביתה במיגדלי דויד בתל־אביב. מטרת האירוע: פרידה מחברו־תיה, לקראת נסיעתה לצרפת עם בן־זוגה. בין החוגגות היתה גם **נורית יגלום**, בתה של **רעיה**

ביניהם, דבר שהפתיע רבים מי־דידיהם, הנמנים עם חוגי הבליי־נים של גוש־דן.

■ **גידעון ארבל**, מנהל התחרות הבינלאומית להטסת כדורים פורחים, שתתקיים ב־חודש הבא בנגב, התעורר השבוע באמצע הלילה בגלל צילצול־הטלפון. על הקו היה **ריצ'רד ברנסון**, הבעלים של קונצרן וירג'ין (תקליטים, הפקת אמנים, קווי־תעופה). ברנסון, מיליונר צעיר, החובב כדורים פורחים, התחיל לשוחח עם ארבל. ארבל, לשעבר טייס אל־על, שהיה מנו־מנם, חשב שברנסון רוצה להציע לו עבודה, ואמר: „אבל אני כבר לא טייס." לבסוף סוכם שברנסון ישלח לתחרות את הכדור־הפורח שלו, שצורתו צורת מטוס־ג'מבו, כמטוסי החברה שלו.

■ **סאני עזיקרי**, בתם של **עליזה עזיקרי ואריס סאן**, התפלאה לקרוא בעיתון שפיזמו־נאי אחד הקליט אותה באולפן־הקלטה, כשהוא משקיע בה 1500 דולר, ועכשיו היא חייבת לו את הסכום הזה, מכיוון שפרשה מ־תוכניתם המשותפת. לדבריה, הוא אמנם הקליט אותה, אבל לא בהקלטה מיקצועית, אלא אצלו בבית, בעזרת טייפ. עזיקרי הצעירה העדיפה לפרוש מן השי־רה לפני שהתחילה ממש, מכיוון שכך יעצו לה הוריה, שאליהם פנתה — כל אחד בנפרד — כדי להתייעץ. שניהם אמרו לה: עיזבי, זה חיים קשים. היא פתחה מישרד־הפקות בפתח־תיקווה, מכיוון ש„טוב להתחיל במקום קטן, אין שם תחרות."

■ היחצנית **רות שיטרית**, אשתו של ־גיזבר־הסוכנות מאיר שיטרית, גילתה מידה רבה של אנושיות כשהציעה משקה קר ל־פועלים הערביים, שעסקו בשי־פוץ דירה בסמוך למישרד שלה בתל־אביב. היוזמה שלה לא מצ־אה חן בעיני כמה משכניה, שה־עירו לה על כך באירוניה. אך שיטרית עמדה על שלה, והציגה את המעשה כאקט הומני, ללא קשר לפוליטיקה.

נעמי רזן וזוהר אוהליאב ■

אחרי מארילין וריטה — גם מאדונה

מאדונה המקורית

סמי בן־גד, צלם־אופנה, איפר והלביש, לפני שנים, את **קארין דונסקי**, בדמותן של מרלין מונרו, ריטה הייוורת וכוכבות אחרות. באחרונה הוא עשה זאת שוב, כאשר איפר, הלביש והעמיד בפוזה המתאימה את החיילת **פאני בן־סימון**, בדמותה של הזמרת־שחקנית **מאדונה**. בן־סימון, תושבת אשדוד, המשרתת בבסיס־שריון ליד אילת („הצבא קצת משעמם, מחכה שייגמר כבר, בעוד שנה, לפעמים

סמי בן־גד

מאדונה המקומית

לא בא לי ללכת, אז אני לא הולכת, ובינתיים סולחים לי"), פאני בת ה־20, הגיעה לסטודיו כדי לבקר את ידידה **ארז**, העובד כעוזרו של בן־גד. הצלם ראה מייד את הדימיון, ופאני — בגופיה של ידיד, בז'אקט של הספר שסידר לה את התיסרוקת ובג'ינס הפרטי שלה, בתוספת שיער בלונדי, עיניים כחולות וגובה של 1.71 מטר, שיחקה אותה מול המצלמה. על האיפור המצויין אחראית **רוזי**, שהיא אחותו של סמי.

כ־100 ילדים נהרגו השנה בתאונות. איש לא הגיב בהיסטריה כזאת:

„אני שמאלנית, אבל קודם כל אמא..."

אני שמאלנית. יושבת בין חברים בערב חברתי מקובל, מסביב צלחות של מטעמים. הכל לבושים כמו שצריך. הריחות באוויר הם הריחות הנכונים. הכל כל־כך נכון, שמתחשק להקיא.

תוך כדי ניקור בגבינה מלוחה ובזיתים,

חשוד עימאד שחאדה
מערכת אזעקה בגן

שהובאו במיוחד בדרך חתחתים מכפר ערבי, שהדרך אליו נחסמה, יושבת לה חבורה של אנשים מכובדים. מיואשת לגמרי מהמצב.

אני שמאלנית. כך חונכתי, כך התבגרתי.

אני גם אמא של ליאור. ובתור אמא של ליאור אני מפחדת. מאוד מפחדת. כלביאה, המגינה על גוריה, אני עומדת על המשמר. לא אתן לאיש לפגוע בבני הקטן וחסר־האונים.

בגן־הילדים התכנסה ישיבת־הורים מיוחדת כדי לדון בנושא השמירה. בפגישה השתתפו דמויות ידועות מהשמאל הישראלי הנאור, המתחשב, שיושב כמוני וכמו חבריי ומודאג. מודאג מאוד.

היה צריך לשמוע את אבא של טל, דוקטור ידוע ומכובד. מארגן כניסות לכפרים חסרי־מים. חתום על עצומות של יש גבול, והשנה ה־21. היה צריך לשמוע אותו, כדי להבין שאנחנו שונים בדיעותינו, אבל בילדנו לא ניתן לפגוע.

בגן של ליאור החליטו בינתיים ההורים על שמירה מאסיבית והתקנת אינטרקום בכניסה.

על גדרות־תיל, שיקיפו את הגן ועל תגי־זיהוי לפעוטות — הוחלט לדון בפעם אחרת. הידיים הונפו ללא היסוס, בהסכמה מלאה.

בתחילת הפגישה עוד נשמעו קולות זועמים, של הורים, שיחסם לערבים אינו אוהד. בלשון המעטה. אלה שרואים גם את הצד השני בסיכסוך, התכנסו בתוך עצמם, בסערת־רגשות לא־קטנה. אבל אט־אט שוחררו המעצורים ואי־הנעימות, ומצאנו את עצמנו אומרים בקול רם דברים ש א ס ו ר שיאמרו, או אף יועלו במחשבה אצלנו.

ליאור ביקש לחכות לי למטה מחוץ לבית. רציתי לעלות בדיוק לשתי דקות, להוריד דבר נשכח מהדירה. ואמרתי: „לא, אני לא מרשה! אתה צריך לעלות איתי!" כמה שנאתי את עצמי, את דיעותי הכאילו כל־כך ברורות. אבל לא יכולתי להן, לדיעותי, באותן שניות, כשאסרתי על בני לחכות לי למטה. לא יכולתי להן. כי בתור אמא ההתייחסות היא אחרת.

ובערב חברתי של קבוצה, שגדלה יחדיו, שעברה מילחמות, שהלכה לשרת את המדינה, ממש כפי שחונכה לעשות, מתגלים הבקיעים, ואמירות מסוכנות מאוד משתחררות לחלל החדר.

עכשיו כבר כולנו הורים לילדים, ומעבר למוחלטות ביחס לפיתרון הנדרש למדינה, ומעבר לתמימות־הדעים ביחס לצורך בהקמתה של מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל, מתחילים הסיפורים הקטנים לבעבע.

מספרת רונית: „נסעתי עם בן במכונית. מאחוריי היתה מכונית בעלת מיספר כחול, ואני נלחצתי. פניתי בפניה הראשונה, לא לשם הייתי צריכה להגיע. רק להתרחק מהמכונית."

ומספר אבינועם: „הלכתי עם מאיה למרכז השכונתי. בדרך עברתי בנקודת־ריכוז של פועלים ערביים המחכים להסעה. הרגשתי רע מאוד. פחדתי, לקחתי את מאיה על הידיים, וחשבתי לעצמי שאני לא רוצה אותם פה, ליד ביתי."

ובינתיים ממשיכים לנקר קרקרים ומיבחר של גבינות. וכבר לא מרגישים עד כמה זה אינו הגיוני. עד כמה זה מסוכן. עד כמה אנחנו נמצאים דקה אחת לפני...

ולמי בעצם, צריך להסביר? לאן עלינו להפנות את הזעקה? את מי עוד צריך לשכנע שאם אני, שמאלנית מתמיד, הבטוחה כל־כך בפיתרון, יודעת בוודאות שאם מישהו יעז לפגוע בבני הקטן, אהיה גרועה יותר מהתוקפניות שבאמהות, המקפידות ללכת לכל כינוס של נפגעי־הטירור, המקפידות להגיע לכל המישפטים ולכל ההלוויות, של הילד דני כץ מחיפה, של החייל אבי סספורטס, של הילד אורן בראהמי. אל תגידו לי שגם בין היהודים יש עבריינים ורוצחים, אני יודעת.

אבל, אם הצלחתם לגרום לי ולחבריי לאסור על ילדינו לשחק למטה לבד. אם הצלחתם לגרום לנו להרגיש פחד ואי־נוחות מהימצאותם של ערבים ליד בתינו, כי אז אנחנו בצרות קשות ביותר. אם הצלחתם לערער גם אותנו. והפכתם אותנו להורים חרדים, המצביעים בדיעה אחת על שמירה מאסיבית בגן־הילדים ועל התקנת מערכות־הגנה, כי אז זהו הרגע שבו צריך לעצור.

אתם שם, מנהיגיי היקרים, נבחרי האומה, כן וגם אתם, מנהיגי הפלסטינים עיצרו לרגע ותבינו — אם תערערו אותי ואת חבריי, אם תגרמו לנו לפנות אל מקום שאליו לא התכוונו להגיע, כי אז איבדתם מדינה שלמה לדעת.

„אני"

במשך שנה שלח הפסל דן רפפורט מיכתבי התראה: „במיתחם הארמני יתרחש רצח!" רק גנדי בא לראות

פסל רפפורט
„מחלון ביתי ראיתי את ההומואים מסתובבים במיתחם!"

שרית רום

כבר לפני שנה קיבל רחבעם זאבי, מיכתב־אזהרה מפסל בשם דן רפפורט. במיכתב נאמר כי המיתחם הארמני ביפו מהווה סכנת־נפשות. אף אחד לא התייחס לאזהרה.

דן רפפורט (41) פסל, מתגורר ביפו. הוא לא תמהוני ולא נביא, מחלונו ראה את המתרחש ונזעק להתריע. רק גופתו של אורן בראהמי הזכירה לרשויות את מיכתב־האזהרה.

את המיכתב שלח רפפורט לראש עיריית תל־אביב — יפו, שלמה להט, לשמואל שחר, אחראי בעיריית תל־אביב על שיפור פני העיר, לדורון מאיר, סמנכ"ל העירייה, למנכ"ל העירייה ולניצב יגאל קראוס, מפקד מחוז תל־אביב — יפו במישטרת ישראל. איש לא הגיב.

בשלב הבא פנה רפפורט עם מיכתבו לאחראי על הקרן לפיתוח יפו העתיקה, חנן בן־יהודה. חנן היה היחיד שהתקשר אל רפפורט לאחר קבלת המיכתב והודיעו כי ימליץ לבטל חלק מאירועי יפו ובמקומם לטפל בגן הפיסגה, במיתחם הארמני ובאיזורי הצימחיה.

מלבד תאורה קלה באיזורי השיחים כגן לא נעשה דבר. לילות יפו התקיימו במועד, לכך יש כסף. בזה לא מקצצים.

„הרי כל המיבנים הנטושים וההזנחה בגיזום הצימחייה יצרו פה מלכודת־מוות. מי יודע כמה מיקרים לא מפוענחים אירעו פה. אני יודע בוודאות על כמה מיקרי־אונס, וכן על חלקי לבוש תחתונים שנמצאו באיזור", אומר דן.

„הבנתי שבעירייה חושבים אותי לאזרח קטן שיישבר לאחר רחיות. לא. הם אינם מכירים אותי. אני לא אזרח קטן. כשאני עומד על משהו, דבר לא יזיז אותי מכך, אני בולדוזר. לא ויתרתי. פניתי לגורם מודיעיני במישטרה, שענה לי כי בעיית המיתחם הארמני וסביבתו ידועה. נקודה.

„פניתי שוב ושוב למישטרה. בכל פעם שנראתה תכונה חשודה במיתחם הזמנתי או־

„הזהרתי!"

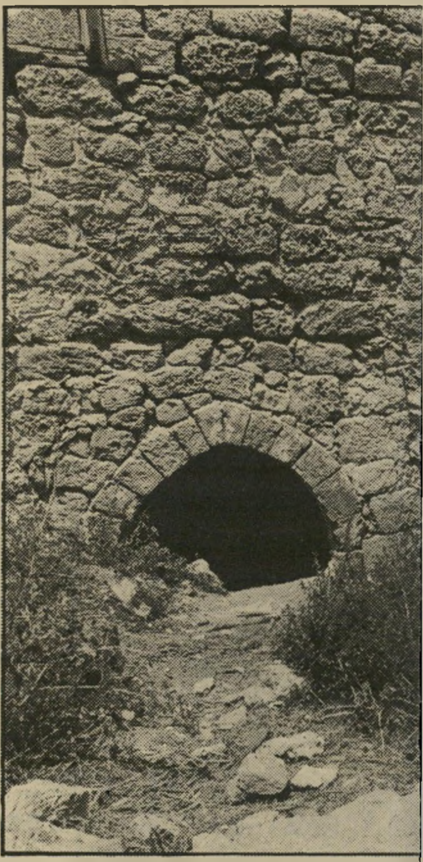

תם. הסיורים, שהגיעו כדי לגבות ממני עדות, התייחסו אלי כאל נודניק. זוהי הרגשה איומה. אני רואה את עצמי כאמן ציבורי וכישראלי גא. אני רוצה שיטפלו בתלונותיי."

ישראלי איכפתי

דן רפפורט אינו משוגע. הוא פסל, בן קיבוץ רמת־יוחנן, רס"ן במילואים. „בדעותיי אני שייך לישראלי האיכפתי, אך אין לכך ולא כלום עם סכנות בחיי היומיום, שלצערי הוכחו כנכונות. במיקרה זה נקטתי עמדה ציבורית נבואית. הזהרתי, ואני חוזר ומזהיר, החשוב לי מכל הוא לשמור על החברה הישראלית מפני הידרדרות."

זו גם הסיבה בעיקבותיה הגיע אל רחבעם („גנדי") זאבי. „כשראיתי שבעירייה ובמישטרה לא מגיבים, פניתי אל גנדי. הוא לא חקר אותי על דיעותיי הפוליטיות. הוא התייחס אלי כאל אזרח. וגם אני לא פניתי אליו בשל דיעותיו הפוליטיות, אלא משום שאני מוקיר אותו כאיכפתניק, כישראלי שתרם רבות למדינה.

„זאבי הגיע עם אשתו, יעל, והסתובב במיתחם. אשתו נראתה קצת מודאגת. הוא לא אמר דבר. רק נענע בראשו. לאחר מכן שלח מיכתב לעיריית תל־אביב־יפו, ובו התריע על הנעשה במיתחם הארמני, אבל דבר לא נעשה. ואז נעלם הילד אורן בראהמי.

„כשאורן נעלם, הייתי עסוק בפרוייקט ענק עם הפסל מוטי מזרחי. לא יכולתי להצטרף לחיפושים. המלצתי לפני המחפשים לחפש טוב־טוב בתוך המיתחם. אינני יודע אם מתוך פחד להיכנס אליו, או מתוך התרשלות מסויימת, לא נמצא דבר.

„במשך כל ימי החיפושים עשתה המישטרה עבודה מצוינת. האיזור נסרק שוב ושוב. בעיקבות ריח של גופה נמצאה גופתו. הרגשתי אשמה נוראית. אני עצמי אב לבן. הרגשתי שלא עשיתי די. שאולי זה שאני לא טיפוס של מחפש־פירסומת היה בעוכרי ובעוכרי הילד שנרצח.

„כעסתי מאד. אני עדיין כועס. עדיין לא נעשה דבר, אבל אני לא מתכוון לוותר. אמשיך להתריע. שיבינו, אני לא שונא ערבים, אני שונא אויב מכל סוג שהוא, המאיים על חיי. אני מפחד."

רפפורט מתרגש מאוד כשהוא מסביר את התעקשותו. כשהוא ממשיך לתאר את מצבה של הגופה שנמצאה, הוא מתחיל להסתובב ממקום למקום, חסר־מנוחה.

דו־קיום לדוגמה

18 שנים ממוקם הסטודיו שלו ממש מתחת למיתחם. דרך חלונות הסטודיו יכול רפפורט לעשות חתך רב־שנתי של הישתלשלות מאורעות והקצנה התנהגותית, הפוקדת את יפו באיזור מגוריו.

כשרק הגיע למקום, והתחיל לשקם את המיבנה, היו הכל חברים, יהודים וערבים. שותים יחדיו קפה ומושיטים יד כשצריך. דו־קיום לדוגמה. השנים לא כירסמו ביחסירעות אלה. הן רק הפכו את הקליפה לשבירה יותר. חבר ערבי של דן אמר לו לפני ימים אחדים, כי הוא פוחד שהגה חילחלה האינתיפאדה, והגיעה אליהם הביתה, ליפו. „אין לך מושג כמה זה מפחיד אותי," אמר החבר, „הנה, אתה תחשוב שעשיתי לך משהו רע, ולא תנהג איתי כמו שכן, אלא כמו יהודי, ולהיפך,"

לא הערבים ביפו רוצים בזה ולא היהודים. הכל מפחדים כי יום העימות קרב, סיכסוך שכונתי יכול להפוך פתאום לעימות על רקע לאומי.

בשנים האחרונות מתחילים הדברים, הנראים מחלונות הסטודיו, להראות אחרת. אל המיתחם הארמני התחילו להגיע דמויות שונות ומשונות. ביניהם ערביי השטחים הכבושים, שמצאו להם את הכנסיה הנטושה כמקום־מגורים נוח יותר מדירה מעופשת שנותן להם הבוס.

המקום מפחיד באמת. מלבד היותו נטוש, ובעל קירות מטים לנפול, מוקף המיתחם הארמני בצימחייה ובשיחים הגדלים פרא. פרוצות ונרקומנים פוקדים את המיתחם באורח קבע, והוא משמש גם כמקום־מיפגש להומוסכסואלים. בשנתיים האחרונות לא נכנס רפפורט למיתחם מתוך חשש, „לא יודע במי אתקל שם," הוא אומר. „לפעמים נזרקות אבנים מחלונות המיתחם לעבר מכוניתי. לפעמים בוקעות משם צעקות. כשראיתי אורנרות־בוקע מאחד החלונות הבנתי שאנשים גרים שם באופן קבוע. אז התיישבתי והתחלתי לשלוח מיכתבים לרשויות המוסמכות".

רק הרצח הוציא את המיכתבים מהארכיב.

„פוחדים מערבים!"

האם אתם מפחדים מערבים המסתובבים ליד הבית? האם קיבלתם הוראה להיזהר דווקא מערבים? כיצד אתם מתגברים על הפחד, אם הוא קיים?

שיבעה ילדים עונים:

דדי סבג, בן 12: בכל פעם כשאני הולך לים לבד, הורי אומרים לי שאני צריך להיזהר מערבים, ואני באמת מנסה להיזהר. כשאני רואה קבוצה של ערבים, אני עובר לצד השני של הרחוב. בעיקר כשאני לבד והם רבים. אז אני מפחד מאוד. יש לי מן פרפורים כאלה בלב. אני לא שונא ערבים. אני מבין שיש בעייה, אבל עדיין אני מפחד. בלילה, כשאנחנו יוצאים לבלות, אנחנו יוצאים רק בחבורות, כי ההורים לא מרשים לנו ללכת לבד.

אסי גל, בן 13: בשכונה אני לא מפחד ללכת לבד, כי אני יכול לצעוק לעזרה אם ירצו לעשות לי משהו. לא רק ערבים עושים דברים רעים, יש גם ערבים טובים. בדרך כלל אנחנו הולכים בקבוצות, אבל לא בגלל ערבים. בבית לא מזהירים אותי מערבים, יכולים להגיד לי בבית לא להתייחס לאנשים שאני לא מכיר. אני לא שונא ערבים, ולא מפחד מהם.

אסי גל

ניב גל

„יש גם ערבים טובים!"

שירי מרקוביץ, בת 12: כשיוצאים בקיץ עם הצופים למחנה, אמא לא מרשה לי לצאת. היא לא רוצה שאסתובב במקומות רחוקים, בגלל ערבים ומפני שילדים נרצחים. אני מאוד מפחדת. אם אני רואה ערבי במדרכה אחת, אני מיד עוברת למדרכה השניה. אצלי בשכונה בונים הרבה בתים, ויש הרבה פועלים ערביים. זה מרגיז אותי שבשכונה שלי אני צריכה לפחד כל־כך. אני מפחדת רק מערבים, כי הם אלה שעושים את כל המעשים הרעים. בערב אנחנו הולכות רק בקבוצות גדולות, וכשנשאר לי קטע קטן לבד, אני רצה.

אורית עובדיה, בת 15: אני מפחדת יותר מערבים מאשר מסתם אנשים. יותר נכון, אני נרתעת. אני מעדיפה להתרחק מהם. בערבים אני לא הולכת לבד, כי אני מפחדת מסוטים בכלל, ולא רק מערבים. מערבים אני מפחדת יותר בגלל מה שהם עושים, רוצחים, שורפים. הם רוצים לקחת לנו את הארץ, אז הם עושים דברים שכאלה.

טל ליבנה, בן 12: הורי מבקשים ממני להיזהר, בעיקר בערבים, אני נזהר שלא לפתוח את הדלת ולא לחזור לבד הביתה, אלא רק עם חבר. אני לא שונא ערבים, ולא רוצה לעשות להם טרנספר, להיפך. אני חושב שצריך להחזיר את השטחים ושיהיה שלום, ואז נוכל כולנו לחיות ביחד, בדיוק כמו עם מצריים. אני מבין את הבעיה, אבל כשאני עובר לבד ליד קבוצה של ערבים אני מרגיש מאר לא נוח.

לירון ברבי

„אם אראה ערבים ארוץ הביתה!"

ערן ליבנה, בן 15: אני לא מפחד מערבים. אבל, בכל זאת, מה שקורה אפילו בתל־אביב ובאיזורים אחרים בארץ גורם לי להרגיש מאר לא נוח. אני לא מפחד שיקרה לי משהו ולא עושה שום דבר מיוחד כדי להימנע ממיפגש עם ערבים. האמת היא שאני לא כל־כך מבין מה הם רוצים עם האינתיפאדה. הם התחילו אותה וצריך לעצור אותם.

ורד ברוק, בת 13.5: אני משתדלת להתרחק ממקומות־ריכוז של ערבים, לא נעים לי לעבור לידם לבד. זה מפחיד. אחרי מה שקורה — אינתיפאדה, חטיפות והרג, אי־אפשר לדעת. אני גרה רחוק משאר הילדים, אחרי אירוע מלווים אותי כולם ראשונה, כדי שלא אצטרך ללכת לבד. בערב אני מפחדת מכל סוגי האנשים ולאו דווקא ערבים. בבית לא מזהירים אותי בעיקר מערבים. לא צריך לאסור עלי ללכת לבד. אני בעצמי מפחדת מכר.

לירון ברבי, בת 9: אני מפחדת מערבים. בעיקר ממי שמסתובבים בעיר. אני שומעת מה קורה ושהם עושים כל מיני מעשים רעים, חוטפים והורגים ילדים, למשל, אם אלך לבד ואראה מרחוק ערבים, ארוץ מהר הביתה או לאן שאני צריכה. אף פעם לא קרה לי מיקרה שערבי הציק לי, ובכל זאת, אני מפחדת מאוד מערבים.

(המשך מעמוד 17)

היחסים שלו עם בני־מישפחתו, מצבו הגופני. אלה אינם תלויים במקום ובסביבה (אלא אם כן נגרמות מחלות על־ידי היגיינה סביבתית לקוייה או תנאי־מתת.)

הרשימה הזאת כוללת רק את הגורמים הנובעים מתנאי הסביבה, החברה, המקום והזמן. כלומר: מהמיפגש בין האדם המסויים והחברה, בין אדם ורעהו, בין אדם וסביבתו.

אינני סבור שרק „איכות הסביבה" — האקלים, נקיון־המים, צחות־האוויר — משפיעה על איכות־החיים. למשל, אם אדם מבלה שמונה שעות ביום במישרד, ברור כי סיפוקו מהעבודה משפיע גם הוא מאוד על איכות־חייו.

יתר על כן, אני סבור כי יש ערך עצום לגורמים חברתיים.

לאדם ברמאללה וברעננה יכולה להיות רמת־מחייה חומרית שווה — אולם ההבדל לגבי החרות הלאומית וזכויות־האדם חשוב

הרבה יותר. אדם החי בדיקטטורה מרגיש אחרת מאשר אדם ש„אם הוא שומע נקישות בדלת בשעות הקטנות של הבוקר, הוא יודע שזה החלבן."

מהגר החי בארץ זרה ששפתה אינה שפתו, שאין לו הרגשת־שייכות בה, שבה אינו יכול לעזור לילדיו להכין שיעורים — תושפע מזה איכות־חייו. כדאי ליורדים־פוטנציאליים לקחת זאת בחשבון.

בארצות שונות יש טמפו שונה — קודמי בתפקיד, אורי קיסרי, קרא לזה „קצב החיים, ריתמוס הזמן". מבחינה זו יש הבדל עצום בין ניו־יורק לתל־אביב, בין תל־אביב לקאהיר, ואולי גם בין תל־אביב לירושלים.

בכלל, נדמה לי שרוב בני־האדם אינם מודעים כלל לגורמים רבים המשפיעים על טיב חייהם: האקלים, למשל, או היחס בין הבריות. יש ארצות שאין בהן כמעט יחסים של ידידות אמיתית בין בני־אדם. על כך מתלוננים אירופים רבים החיים בארצות־הברית. יש ערים יפות, כמו פאריס, ונציה, וירושלים, שבהן סופג האדם הנאות אסתטיות מאות פעמים ביום, מבלי להיות מודע לכך. לא כן תושב תל־אביב, למשל. האוויר בתל־אביב שונה מהאוויר בחיפה.

■ ■ ■

מה מטריד אותך במהלך יומך? הצורך לבקר במשרד ממשלתי ולעמוד בתור לפני אשנבו של פקיד גס־רוח? ריבוי שיחות־הטלפון הכושלות („סליחה, טעות"!)? הצפיפות באוטובוס בקיץ, בין אנשים שנודף מהם ריח של זיעה? הצורך להסתובב ברחובות עד שאתה מוצא מקום־חנייה? הזעם על פסק־דינו של שופט בעניין האינתיפאדה?

כל אלה שייכים לאיכות־חייך.

מה גורם לך הנאה? יחס של זר ברחוב, כשאתה זקוק לעזרה. זבן אדיב בחנות, המשתדל לעזור לך? הישיבה בבית־קפה בפינת־רחוב? אבטיח מתוק ביום־קיץ? ההבטחה לקידום בעבודה? טיב הלימודים של ילדיך? פריחת כלניות ורקפות וריח תפוזים בחורף?

גם אלה שייכים לאיכות חייך.

אין הרשימה מבקשת ממך לשפוט דברים באופן „אובייקטיבי". למשל: אינך מתבקש לקבוע אם הטלוויזיה הישראלית „טובה" או „רעה", אלא אם אתה נהנה ממנה. אם כן ומאוד — רשום 10. אם לא ומאוד — רשום 1. ואל תתפלא אם שכנך יגיד את ההיפך. לגבי איכות־חייך, חשוב רק אם אתה מרגיש חופשי, אם את חשה בטוחה ברחוב בלילה. אם קצב־החיים נוח לכם (בהשוואה לניו־יורק, למשל.)

כדי למנוע אי־הבנות לגבי מילוי הרשימה:

הדירוג הוא על פי הרגשת הפרט. אם הוא פוחד ממילחמה, וזה

משפיע לרעה על איכות חייו: 1. אם הוא סבור כי שרות־החובה או שרות־המילואים משפיעים לרעה על איכות־חייו: 1. לעומת זאת, אם הוא סבור שהם מעשירים את איכות־חייו: 10. אם הוא חושב כי ישראל חופשית מאלימות פוליטית פנימית (בהשוואה לארצות אחרות) הוא יתן ציון גבוה. אם הוא סבור כי האלימות בשטחים הכבושים משפיעה לרעה על תחושתו ומצב־רוחו, יתן ציון נמוך.

יתכן כי מילוי הרשימה המוגשת בעמוד זה יעזור לך להעלות בתודעתך הרבה מן הפריטים האלה, החיוביים והשליליים. אולי זה יעזור לך להחליט מה טעון שיפור, ומה בסדר.

ואולי זה גם יביא אותך למחשבה שאחרי כל הקיטורים, הארץ הזאת אינה הגרועה שבעולם.

"מהרי"
הסיגרים הדקים של אג'יו, הולנד
עכשיו גם בטעם קל ועדין

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי – העישון מזיק לבריאות

סיוע בהקמת בית מחסה לבעלי חיים
מרתון אומנים שיתקיים בליקוויד ביום ה' 22.6.89 בשעה 21:30
מנחה: אורלי יניב
תצוגת אופנה של גידעון אוברזון עם מיטב דוגמניות הצמרת.
• דודו זר • דפנה ארמוני • יונתן גפן • מיקי גבראלוב •
• שלמה גרוניך • אריאל זילבר •
• לילאן ויוסי אלפנט • ואומנים נוספים.
מחיר כרטיס 20 ש"ח
רח' סלמה 117 ת"א טלפון: 236946, 03-5376814
להתראות
אודי אלססן,
אלי כהן ומאיר לביא

החמאם
יפו העתיקה
EL HAMAM
תיאטרון "החמאם" בשיתוף עם עיריית תל־אביב
מזמין את קהל שוחרי באך לשיר ביחד מיצירותיו
בבוקר המוסיקאלי
בֹקר באך:

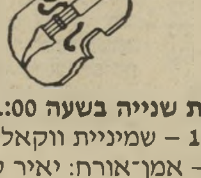

כל שבת שנייה בשעה 11:00 בבוקר
1.7.89 – שמיניית ווקאל (שירה)
15.7.89 – אמן־אורח: יאיר קלס (כינור)
כרטיסים בהזמנה טלפונית מוקדמת: טל' 03-813261
ובקופת "החמאם"

הלפיד של טומי

רבים מתפלאים על השינוי העמוק שחל בדיעותיו של יוסף („טומי”) לפיד. לא אני. הייתי מתפלא אלמלא זה קרה.

טומי הוא אדם הומאניסטי, אינטליגנטי, חילוני, הגיוני, חניך התרבות האירופית. אלה הן תכונות המזוהות אצלנו עם מה שקרוי „שמאל”. ה„ימין” אצלנו מזוהה עם רגשנות, מיסטיות, דתיות או פסבדו־דתיות, צרות־אופק תרבותית ואנטי־הומאניזם.

באמצע עמדה השואה.

השואה, אירוע היסטורי שאין דומה לו בעת החדשה, שינתה את פני העולם הרוחני. כיהודים, אנחנו יכולים להסיק ממנה אחת משתי מסקנות, הסותרות זו את זו לחלוטין.

לפיד

מסקנה א': אחרי מה שעשו לנו, מותר לנו הכל. המוסר הוא אשליה. הערכים ההומאניים הם קישקוש. בעולמנו אתה יכול לרצוח או להירצח, לשדוד או להישדד, לאנוס או ליאנס, לדכא או להיות מדוכא. הקמנו את מדינתנו כדי שגם אנחנו נוכל להימנות עם הרוצחים, השודדים, האנסים, המדכאים, ולא להיפך.

מסקנה ב': אחרי מה שעשו לנו, מוטלת עלינו חובה מיוחדת לדאוג לכך שזה לא יקרה עוד, לא לנו ולא לאחרים. אנחנו מצווים להיאבק לניצחון המוסר, לנצחון הערכים ההומאניים. עלינו להיות חיל־החלוץ במילחמה ברוצחים, בגזענים, בלאומנים, ברודנים בכל אתר ואתר, ובמיוחד אצלנו מבית. הקמנו את מדינתנו כדי שנוכל ביחד לשמור על צלם־אנוש ולהוכיח לעצמנו ולעולם כולו שאנחנו שווים למתוקנים שבעמי העולם.

טומי, כמו ניצולי־שואה רבים אחרים, הסיק מן השואה תחילה, באופן אינסטינקטיבי, את המסקנה הראשונה. ההלם של השואה אמר להם: רק אנחנו, ולעזאזל כל העולם. עכשיו, בעיקבות חוויות חדשות, התקרב באופן אינסטינקטיבי למסקנה השניה, התואמת את אופיו הבסיסי.

טומי עצמו סיפר לחנה קים שנקודת־המיפנה שלו באה בעיקבות רצח בשכם: אופה ערבי ישב עם בתו הקטנה במאפיה שלו, כשלפתע התפרץ לדלת מתנחל והרג את הילדה. זה הזכיר לטומי תמונות מן השואה, ולפתע תפס כי בעניין השואה, הפוגרומים והגזענות אנחנו נמצאים עכשיו בצד השני של המיתרס.

טומי אומר שהוא מתרגז כאשר שמאלנים מברכים אותו על הצטרפותו אליהם. הוא צודק. יש לברך אותו רק על כי מצא את הדרך אל עצמו.

לפישעי־מין אין מולדת

לפשע־מין אין מולדת ואין לאום. חולה־נפש זקוק לטיפול פסיכיאטרי.

כאשר פושעי־מין פוגעים בילדים, בילדות, בנערים ובנערות, הם מעוררים זעם כפול ומכופל. יש בכל אדם אינסטינקט ביולוגי עמוק המצווה עליו להגן על ילדים. הטבע נטע בנו אינסטינקט זה למען שימור המין האנושי.

כאשר פושע־מין מבצע את זממו בקורבן השייך ללאום אחר, מתחבר הזעם הטיבעי לרגש טיבעי אחר — שינאת־הזר. נוצרת תערובת לאומנית־גזענית שהיא חומר־נפץ מסוכן ביותר.

על רקע זה צמחו מישפטי־לינץ' בארצות־הברית, וגם עלילות־הדם נגד היהודים (הריגת ילדים נוצריים כדי להשתמש ברמם לאפיית מצות).

עכשיו זה בא אלינו. שני ערבים ביצעו פשע־מין מחריד בילד יהודי. בציבור היהודי פושטים הפאניקה, ההיסטריה, הזעם.

העובדה שאותם הפושעים — הם או חבריהם — ביצעו פישעי־מין גם נגד ילדים ערביים, בני יפו, אינה מרגיעה. „את הילדים הערבים הם לא רצחו,” אמרה מישהי, והביעה בוודאי דעת רבים.

האם יש חשיבות לזהותם הלאומית של הפושעים?

כן ולא.

לא, מפני שיש פושעי־מין כאלה בכל חברה ובכל עם. גם בציבור היהודי בארץ.

אולם יש גם הגיון הפוך. הוא נוגע לעצם מהותו של הפשע.

כל פשע הוא פעולה אנטי־חברתית. החברה קובעת לעצמה כללים וחוקים, המאפשרים חיים־בצוותא. כדי לשמור על חוקים אלה יש בתי־מישפט, מישטרה ובתי־סוהר. אולם הכוח העיקרי המביא לשמירה על החוק הוא הרגשת־השייכות של האדם לחברתו, הסכמת הרוב העצום של האנשים לחוק שהם שמים על עצמם. אדם חי בחברה, דעת החברה חשובה לו, הוא מבין את נחיצות החוק ורוצה לשמור עליו. לכן הפושע הוא חריג, ובמצב נורמלי אין החריגים אלא תופעת־שוליים.

אולם ערבי מהשטחים הכבושים אינו שייך לחברה הישראלית, וחוקיה אינם חוקי חברתו שלו. להיפך. הם החוקים של חברה אוייבת, המתעללת בבני־עמו. לכן חסר לו הבלם הטיבעי, המביא אדם לשמור על החוק. נשאר רק הרגש האנושי הכללי. ואם זה פגום, בעיקבות סטייה נפשית־מינית, אין דבר שיעצור בעדו.

רק חוק פלסטיני יכול לרסן פושעים פלסטיניים. זהו אחד הנימוקים החשובים ביותר בזכות העצמאות הלאומית של כל עם. כשם שרק מדינה פלסטינית יכולה לשים קץ לטרור הפלסטיני (וזה הוכח בימינו בעשרות ארצות אחרות), כן יכול רק החוק הפלסטיני ליישם את האיסורים החברתיים המקובלים לגבי פלסטיניים.

הלוואי והנהגת האינתיפאדה, שהיא ממשלת המדינה־בדרך, היתה נותנת את דעתה על כך ודואגת להעניש גם פושעים פלסטיניים, המבצעים את זממם בחברה הישראלית. אבל

אורי אבנרי

יומן אישי

אחרי שיותר מ־100 ילדים פלסטינים נהרגו על־ידי חיילי צה"ל ומתנחלים „מתוך הגנה עצמית”, קשה מן הסתם לשכנע פלסטינים בחומרת המיקרה המסויים הזה. וחבל.

הקיסר והקומיסאר

עקבתי בטלוויזיה אחרי ישיבת־הפתיחה של „קונגרס נציגי העם” במוסקווה, והרגשתי שזה מוכר לי איכשהו.

פתאום תפסתי מה זה מזכיר לי, ומדוע.

במשך ארבע שנים הייתי חבר הוועד־הפועל של ההסתדרות, כנציג תנועת העולם הזה — כוח חדש. זה היה די נורא.

לפני כן התרגלתי במשך שמונה שנים לכנסת. זהו מוסד מתסכל למדי, שהוא רחוק מאוד מן האידיאל של בית־מחוקקים דמוקרטי. אבל בהשוואה לוועד־הפועל, זה היה התגשמות האידיאלים של אפלטון המנוח.

בכנסת יש תקנון, יש נוהלים קבועים, יש סדר־יום, יש נשיאות נבחרת, המנהלת את הישיבות. בוועד־הפועל של ההסתדרות אין זכר לכל אלה. מזכ"ל ההסתדרות בכבודו ובעצמו מנהל את ישיבות הוועד־הפועל. משמע: ראש הרשות המבצעת (שהוא מעין ראש־ממשלת ההסתדרות) מכהן גם כיו"ר הרשות המחוקקת ומנהל את ישיבותיה כאוות־נפשו.

כך בדיוק מנהל מיכאיל גורבאצ'וב את הקונגרס שלו. הוא המנהיג, הוא המזכ"ל, הוא השליט, והוא גם מנהל את ישיבות הנציגות הנבחרת.

אילו התחלפו ישראל קיסר וגורבאצ'וב, היו שניהם יכולים להמשיך כאילו לא קרה דבר.

תקרית בפינה

חווייה אישית:

חזרתי הביתה במכונית אחרי חצות. עצרתי ליד המדרכה, וחיכיתי שיתפנה מקום למכונית.

לפתע ניגשו אלי שני בחורים גבוהי־קומה, כבני 23, בחולצות־טי לבנות. אחד התקרב לחלון המכונית ואמר: „אתה אורי אבנרי?”

הודיתי באשמה וחיכיתי לקיתון של גידופים או דיברי־תוכחה. הופתעתי מאוד כשאמר הבחור: „קורה שם משהו בפינת בן־יהודה־מאפו. אנשי המדור המרכזי תפסו כמה ילדים ערבים ומכניסים להם מכות־רצח. הם לא עשו שום דבר, סתם טיילו ברחוב.”

החניתי את מכוניתי בחיפזון, יצאתי ומיהרתי לפינה. ראיתי ששני הבחורים עוקבים אחריי.

חיפשתי בפינה את הבלשים ואת הקורבנות, אך לא היתה שם נפש חיה. הפינה היתה שרוייה בשלווה לילית.

הבחורים שליוו אותי סיפרו שהבלשים לקחו את הערבים במכונית. זאת היתה מכונית לבנה של המדור המרכזי. „הם תפסו כמה נערים שטיילו ברחוב סתם, אחרי שעבדו כל היום כמו חמורים. הרביצו להם מכות־רצח ולקחו אותם לתחנה. עכשיו הם בטח מתעללים בהם שם!”

הבחור היה נסער. „אז מה פלא שהם שונאים אותנו? אילו הייתי במקומם, הייתי גם כן מבצע פיגועים!” (הוא השתמש במילה יותר רצחנית.)

הסתכלתי בבחור. זה לא היה טיפוס של סטודנט־אשכנזי־יפה־נפש־בן־טובים. להיפך, הוא נראה לי כצעיר עובד ממוצא מארוקאי, בוגר־צבא, וכך גם חברו.

חלוקת הדיעות והרגשות בארץ אינה כל־כך פשוטה, כפי שנדמה לרבים.

ושאלה מטרידה: מה עשו שאר העוברים־ושבים, שהיו עדים למחזה? האם הסיטו את מבטיהם? האם אמרו לעצמם: זה לא נוגע לנו, למה לנו להתערב? כמו שאמרו אנשים אחרים במקום אחר?

השמן של רפול

ועוד חווייה אישית. הפעם של רחל אשתי.

היא ערכה קניות בסופרמארקט, כשניגשה אליה אשה, כבת 60.

„תסלחי לי,” אמרה במיבטא רוסי כבד, והושיטה בקבוק של שמן־זית־כתית, שהורידה מן המדף. התווית היתה מודפסת בעברית ובערבית („זיתון נקי”), תוצרת „בית בד מודרני, מחמד סעיד, צומת אם־אלפחם”.

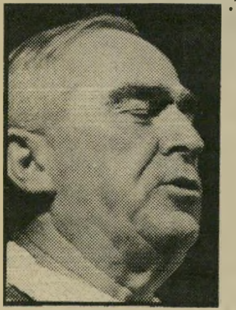
איתן

„אני מחפשת שמן מכבישה קרה. זה שמן מכבישה קרה?”

„כן. הנה, כתוב פה.”

„את חושבת שכדאי לקנות את זה?”

„זה מה שאת מחפשת, לא?”

„אבל כדאי לקנות את זה?” שאלה האשה. „זה של ערבים, לא?”

„אני קונה את זה כל השנים,” אמרה רחל.

„אבל זה של ערבים! אין להם פה שמן של רפול?”

„אולי יש. תשאלי.”

„אבל את קונה את זה? אולי הערבים שמו בזה זכוכית?”

רחל איבדה את סבלנותה. „גברת, אף אחד לא מכריח אותך. חפשי את השמן של רפול.”

כעבור כמה דקות ראתה רחל שהאשה עצרה קונה אחר, בחור צעיר, ופנתה אליו: „תסלח לי, אני מחפשת שמן מכבישה קרה. זה שמן מכבישה קרה?”

ליד הקופה נתקלה רחל בבחור הצעיר. להפתעתה, דיבר גם הוא במיבטא רוסי. „מה היא רצתה ממך?” שאלה בסקרנות.

„זה מרגיז אותי נורא,” אמר הבחור, „גם אני מברית־המועצות. אני פה 30 שנה. לא עזבתי את רוסיה כדי לחיות פה באותה שינאה וקנאות כמו שם.”

גם לגבי אחינו, העולים מברית־המועצות, התמונה אינה אחידה.

עיר ושמה מכלן

כל הארץ יודעת שאלי אוחנה שיחק בקבוצת מכלן
גם אלי אוחנה עצמו יודע שהוא שיחק בקבוצת מכלן.

וזה מוזר..

אוחנה

מוזר שאדם חי בעיר מסויימת, ומשחק בקבוצה שעליה תיפארתה, ואינו יודע לבטא נכונה את שמה.

שם העיר אינו MECHLEN, כי אם MECHELN. כך בשפת תושביה, השפה הפלמית, שהיא מעין שפה־אחות להולנדית. בפי הבלגים הדוברים־צרפתית היא קרוייה MALINES.

מכלן, עיירה בת 65 אלף תושבים, הסמוכה לנמל אנטוורפן, אינה פרבר חסר־חשיבות. יש בה קאתדרלה מפוארת, והיא מקום־מושבו של ארכי־הגמון, שהוא ראש הכנסייה הקאתולית („פרימאס”) של בלגיה.

אולי כדאי שאוחנה יעבור למילאנו. יותר קל לבטא את זה.

צבי ינאי

תסריט

בגיל 50 מותר

אשה אחרת / וודי אלן

ל מריון, פרופסור מצליחה ומכובדת לפילוסופיה באשה אחרת של וודי אלן, קורה מיקרה בורג הפרופסור המכובד ושבע־התהילה בתותי בר של אינגמר ברגמן.

במלאות לה 50 שנה, ולאחר שביססה לעצמה מעמד חברתי ואקדמי נאות, היא מתבוננת בעצמה מנקודת־הזמן של חייה, ומגלה שהתמונה עמומה וחלולה. היא משחזרת אירועים שאירעו לה, מעשים שעשתה ומעשים שנמנעה מלעשותם, דברים שאמרה, בעלים שהיו לה וידידים שלא היו לה, ובהדרגה חודרת למחשבתה ההכרה שהזמן והעמל, שהשקיעה בבניית קאריירה מצליחה, לא מילאו את התמונה בתוכן, אלא הקימו מיסגרת עמידה מפני טלטולים ורעשים. ובמקום שהיתה צריכה לעמוד תמונה בהירה של סיפוק, קורת־רוח וחמימות, היא מגלה נוף מעורפל של כתמי טינה, עלבון, ניכור, ריחוק, התנשאות והסתייגות.

הדמיון בין תותי בר לאשה אחרת אינו קטן ואינו מיקרי, אבל גם לא מלא. השאלות המעסיקות את איזק בורג בדרכו לקבלת תואר־הוקרה על מיפעל חייו, עמוקות וקיומיות יותר מאלה המעסיקות את מריון. גם תגובתו לאמת הנגלית לו מתוך עברו כאובה וקשה יותר. הדימיון הוא יותר בצורה מאשר בתוכן. כמו ברגמן, נעזר גם וודי אלן בטכניקות של מונולוג פנימי, בפלישת העבר אל תוך ההווה, בתאורה רכה ובצילומים סגורים ונקיים. גם העובדה שהסרט נעשה בידי אחד משני צלמיו הקבועים של ברגמן (סוון ניקוויסט) אינה מיקרית.

וודי אלן

דימיון לא מיקרי, אבל לא מלא

מהי אהבת אמת?

ה הדק שמפעיל את מכונת־הזמן של מריון הוא רישרוש הדפים של לוח־השנה, המבשר לה שהגיעה לשנתה ה־50, אותה נקודת פרידה מגיל־המעבר, הפותחת את המסע לעבר הזיקנה. מריון מגיעה לנקודה זו מצויידת בפירסומים ובספרים, מלווה בהערצת תלמידיה, מוקפת בעדת ידידים ובבעל נבון, מיושב העומד על רגליו הוא.

כל אלה ביחד מהווים את המיסגרת, המאפשרת לארגן בתוכה עבודה, הוראה, חברים, מיפגשים ובילויים, ובתנאי שכל אחד ממרכיבים אלה שומר על מינון נכון, ולא חורג מהמקום שיועד לו, כמתחייב מטובתה ומשלמותה של המיסגרת. מה פלא שמבין כל החברים והמכרים הסובבים אותה אין איש הרואה בה כתובת לשיחה קרובה ואינטימית.

כמו בורג, המסרב להאזין לצרותיהם של מקורביו, מעדיפה מריון לתמוך בגיסתה בכסף, מאשר לכרות אוזן למצוקותיה. את אחיה הכושל, פול, היא נמנעת מלפגוש. כאביה, מריון אינה רוחשת אהדה יתירה לאנשים רפי־רצון ונטולי־כישרון. ואילו את חיזוריו של לארי לואיס היא דוחה בתקיפות, כי המחשבה לבגוד בבעלה — ועוד עם חברו הטוב — אינה עולה בקנה אחד עם שמירת המיסגרת.

אולם מיסגרת זו, שכה היטיבה להעביר את מריון שלמה ויבשה בתחנות ה־30 וה־40 של חייה, מתחילה להתערער בתחנה ה־50. מבעד לחורים הנובעים בה פורצים קולות ותמונות מהעבר: אשמה שמטיחה בה אשתו הראשונה של קאן, על כי פיתתה את בעלה, כאשר עמדה לעבור ניתוח לעקירת שחלותיה; ביקור שהיא עורכת אצל אביה הקשיש, שבמהלכו מתברר לה עד כמה היא רחוקה ממנו ומנוכרת לו, למרות שבכל תקופת ילדותה היתה מקור־גאוותו ובת־טיפוחיו. בבדידותו העלובה רואה מריון את עצמה בעוד 30 שנה: פרי־באושים של קארייריזם אקדמי, עקרות ריגשית ותובענות־יתר מעצמו ומסביבתו.

במסיבה, הנערכת לכבוד יום הולדתה ה־50, חשה מריון את עצמה מוטרדת מריברי אחד הנוכחים, המספר בגאווה כיצד התעלס עם אשתו על ריצפת העץ בביתם ביום הולדתו ה־50. בשובם הביתה שואלת מריון בסרקאזם מוסתר את בעלה אם גם הוא היה מתעלס איתה על הריצפה. היא לא זקוקה לתשובה, שהרי קאן חדל כבר מזמן להתעלס איתה גם במיטה.

המיסגרת הסדורה והנינוחה שבנתה עם קאן נראית לה עתה ריקה ושיקרית. עכשיו היא מבינה שהם יוצאים מדי ערב למסיבות, לקונצרטים ולתיאטרון כדי לחסוך מעצמם את השתיקה ואת הריקנות שבהישארותם עם עצמם.

שאלה של מיסגרת

מה שהתחיל כזרזיף דק, המחלחל מבעד לסדקים שבמיסגרת, הופך בהדרגה לזרם, הצובר תנופה מקולה של אשה, המגיע לאוזניה מפתח־האיוורור המקולקל של דירת הקליניקה הסמוכה לדירת העבודה שלה. זהו קולה של אשה צעירה בהריון המגוללת באזני הפסיכיאטר שלה את תחושת הריקנות האופפת אותה, את חוסר־הטעם בחייה, את חששותיה להביא ילד לעולם עגום ומנוכר זה, את מחשבות ההתאבדות הרודפות אותה.

מצוקתה של האשה האלמונית (מיה פארו) מערערת את מנוחתה של מריון. היא עוקבת ברחוב אחרי אותה אשה, הנדמית לה לפעמים כתמונת־מראה של עצמה. היא קושרת איתם שיחה, ומזמינה אותה לבית־קפה.

בתחילת השיחה היא חוקרת אותה על מצבה, אך עד מהרה היא מוצאת עצמה משוחחת על הריקנות ועל האכזבה בחייה שלה. כעבור זמן תשמע דרך פתח האוורור את האשה האחרת מספרת לפסיכיאטר על פגישתה עם מריון ועל התרשמותה ממנה: אשה קרה, מחושבת, מנוכרת, נתונה להונאה עצמית ומאבדת עצמה לדעת באיטיות.

מריון מגלה לתימהונה את הפער בין הדימוי העצמי שלה לבין הדימוי שיש לאנשים עליה. בפגישה מיקרית עם ידידת־נעורים היא לומדת מפיה שנהגה כבר אז ביהירות ובהתנשאות. וכי לא היססה לפגוע באחרים כדי להשיג את מטרותיה. גם ממלורי, בתו של קאן מנישואיו הראשונים, שעימה היא מקיימת יחסי־קירבה, היא שומעת על ביקורתיותה המוגזמת ועל נטייתה לשפוט אנשים לחומרה. בהמשכו של מסע זה אל תוך עברה יזכיר לה אחיה, פול, כיצד ביקרה בחריפות שיר־נעורים שכתב, דווקא בעת שהיה זקוק יותר מכל למילת־עידוד.

ההסתכלות על עצמה מבעד לעיניהם של קרוביה ומכריה מקעקעת באיטיות, אך בהתמדה, את המיסגרת האיתנה שכה שקדה על בנייתה בכל מהלך חייה. מריון נוכחת לדעת שגם המיסגרת שלה נועדה לעמוד בפני עומס חיצוני, אך לא מפני לחצים הבאים מכפנים.

המודעות העצמית, שמריון השתבחה בה כל ימיה, איפשרה לה להעביר את מעשיה תחת שבט הביקורת ולמנוע אותה ממעשים של השתטות וגיחוך עצמי, כמו — למשל — התעלסות על ריצפת ביתה. אולם מודעות עצמית אינה יכולה, מעצם טיבעה, לגלות לבעליה איך הוא נראה בעיני אחרים, ומכאן ההפתעה והזעזוע הפוקדים את מריון למראה תמונתה המשתקפת מעיני הסובבים אותה.

כמו בזעקות ולחישות של ברגמן, קולות האנשים המדברים מפוררים אט־אט את המיסגרת החד־ממדית שבנתה. קולות המגנים את קרירותה הריגשית, את התנשאותה האינטלקטואלית, את ביקורתיותה המוגזמת. היא נחשפת לתמונות מנישואיה הראשונים לסם,

> לבנות תוכן שיספח לעצמו אולי גם מיסגרת

להטיל ספק באהבה

שהיה המרצה שלה באוניברסיטה, איש שמ־ריון רחשה לו חיבה אינטלקטואלית, אבל לא די מחוייבות ריגשית, כדי ללדת לו ילד. היא נזכרת בכאב בוויכוח המר שפרץ ביניהם אח־רי שהפילה את עוברה, בלי להיוועץ בו, מע־שה שהביא בסופו של דבר להתאבדותו של סם.

קולות ותמונות

וכמו כדי להשלים את מלאכת הקולות והתמונות מגלה מריון שבעלה בוגד בה עם אחת מחוג חבריהם. קאן מביע את צערו על פרשת־האהבים שלו, הנעדרת כל חשיבות בעיניו. מריון מאמינה לו, ואפשר להניח שאילו הפרשה היתה מתגלה לה לפני משבר ה־50, היא היתה עוברת עליה לסדר־היום,

מריון המאוחרת יודעת שההיתלות באה־בה היא עניין מפוקפק לא פחות מהחרדה ממנה. העובדה שלארי מפרש את סירובה כפחד להרשות לעצמה להיות נאהבת מעידה עליו שהוא תופס את מצבה במונחים טרי־וויאלים, שהיו נכונים אולי כאשר שלמות המיסגרת עמדה עדיין לנגד עיניה. לא ב־מיקרה היא אומרת ללארי שלפעמים היא מטילה ספק גם באהבת־אמת. שהרי האהבה, לא פחות מאשר החרדה ממנה, משמשת במיקרים רבים כיסוי מפוקפק לבליל מסוכ־סך של רגשות.

ברומה לבורג, גם מריון כנראה חשה עצ־מה זקנה מדי מכדי לשקר לעצמה. ככלות הכל, מה ימנע את הקשר עם לארי מלשקוע לאותה נקודת־שפל שאליה הגיעו יחסיה עם קאן? לזכותה של מריון יאמר שהיא נבונה

בשונה מבורג, היכול להשקיף מנקודת־התצפית של 78 שנות חייו רק אל עברו, מריון בת ה־50 יכולה להסתכל גם קדימה, כדי לנסות, בפרק־הזמן שעוד עומד לרשותה, לבנות לעצמה תוכן חדש, אשר במרוצת הזמן יספח אולי לעצמו גם מיסגרת.

האהבה היא מיסגרת שהאנשים נאחזים בה כדי להעניק לחייהם טעם מדומה

רולנדס: נוכחות מרשימה

באשה אחרת חוזר וודי אלן ומוכיח את כישרונו הדראמטי, כישרון שהתגלה כבר ברגשות, סרט שלמרות ליקוייו, במיוחד בעיצוב דמויותיהן של שלוש האחיות, הפגין את רגישותו ואת יכולתו לחדור למקומות־המיסתור של הנפש. מריון באשה אחרת

רולנדס והקמן ב„אשה אחרת"
„מאז סימון סניורה לא קמה שחקנית מרשימה כמוה!"

ולוא כדי לחסוך לעצמה את התסריט הבנאלי של בגידה — פרידה — גירושין. אלא שהדבר קורה למריון כאשר המיסגרת המקודשת מחוררת כבר ככברה, ובהיעדר מיסגרת אין היא רואה טעם והצדקה לקיים נישואין שבמילא התרוקנו מתוכן.

לכאורה נפתחת לפניה הדלת ללארי, שריגשותיו הסוערים כלפיה יכולים להוות תחליף מושלם לשותפות המשמימה עם קאן, אולם מריון נבונה ומפוכחת מדי מכדי להיתלות בפיתרון מרומה זה. לאו דווקא מפני שכבר היתה פעם באופרה הזאת, ולא רק מפני שהתסריט של אשה נבגדת, המור־צאת ניחומים בזרועותיו של מאהב נלהב, מתאים לאופרת־סבון עלובה.

מדי מכדי להיתפס לקלישאות הרומנטיות הקושרות אהבה עם תוכן ומשמעות בחיים. היא יודעת שהאהבה עצמה היא מיסגרת, שאנשים נאחזים בה כדי להעניק לחייהם טעם מדומה של משמעות. הצלחתן המיס־חרית של מלודרמות אוויליות נוסח מיכתב מאשה אלמונית, מעידה כאלף עדים מאיזה קיטש ארוגה האהבה.

מריון לא נופלת לזרועותיו הפתוחות של לארי. היא מחדשת את קשריה עם אחיה, כדי לבנות איתו ראשיתה של קירבה, שמעולם לא התקיימה ביניהם. קשר מהוסס, נטול־תביעות, משוחרר מציפיות גדולות, אך הטו־מן בתוכו אולי סיכוי של חמימות ושל חברות אמת.

ואיב ברגשות לא נופלות במורכבותן מגי־בורותיו של ברגמן: שרלוט (סונטת סתיו), אליזבת (פרסונה) ואווה (בושה).

ברגשות היתה זאת ג'רלדין פייג' הנהדרת, שעיצבה דמות אשה נוירוטית ושתלטנית, שהמצודה האסתטית שלה מתגלה כעשויה מפורצלן דק.

באשה אחרת זוהי ג'ינה רולנדס, המצ־ליחה להביע קשת מלאה של רגשות במבט דומם לתוך המצלמה. דומה כי מאז סימון סיניורה הצרפתיה לא קמה לקולנוע שחקנית בעלת נוכחות מרשימה כמותה. ואם זקוק מישהו להוכחה נוספת, שיקנה כרטיס לאשה תחת השפעה.

הצנזור האחרון

הפיתוי האחרון של ישוע (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) – **טוב ש־שוחררנו מהבושה, ועכשיו לעבודה. מי שהס־פיק להתכונן להחלטת בית־המישפט העליון, כשסיפרו של ניקוס קזנצקיס בידו, יוכל להבין שאין כאן כל כפירה באמונה. להיפך, זהו סרט של איש מאמין על איש מאמין. אחרת איפה הקונפליקט, והיכן טמון הסבל.**

מה שהיפנט את סקורסיזה בספר הוא קרע עמוק בין הבשר והרוח, אותו קרב אלים ריתק גם את פול שריידר, הדוקטור לאלימות בקול־נוע, לכתוב את התסריט, אחרי שבעבר כבר שיתף פעולה עם סקורסיזה בנהג מונית והשור הזועם.

ואמנם, נשמתו של הקלוויניסט שריידר גור־רת את רגליו של הקאתולי, סקורסיזה, כדי להראות שישוע כמעט ונמלך בדעתו ברגע מסו־יים על הצלב, אבל זה היה מאוחר מדי, המיתוס כבר היה קיים, ובני־האדם לא יוותרו עליו, כי

ויליאם דפו: מהות הקשר עם האלוהים

עבורם זו ההוכחה שהאלוהים עדיין קיים. זו גם הסיבה, אליבא ד'סקורסיזה שלמעשה יהודה איש־קריות לא היה בוגד, כי אם גיבור. שהיה הקרוב ביותר לישוע, והאחד והיחיד שבאמת היה מסוגל להבין את גודל המאבק המתרחש בקירבו ואת משמעות הגורל שדרש ממנו את הקורבן, את מותו על הצלב ואת ההתחייבות הטוטאלית. סקורסיזה, יצר סרט ללא תמימות, המשתף אותנו במאבק מוסרי קשה.

גניבות נוצצות

נוכלים עם סגנון (שחף, תל־אביב, ארצות־הב־רית) – **מי שלא יכול להר־שות לעצמו לבלות את הקיץ בריביירה מצד אחד, או לגנוב בסטייל מבלי להיתפס, יכול לאחד את חלומותיו בשעה ו־40 דקות של אש־ליות מתוקות בחשכת אולם הקולנוע, ואף ליה־נות ממיזוג־אוויר חינם.**

ובכן, זה הסרט המבשר את עונת הסרטים ללא מאמץ. אלה שנעשים בלי להתאמץ ואלה שאפשר לראותם בלי להתעייף.

הסיפור – לורנס ג'יימסון (מייקל קיין) הוא רמאי מדופלם, החולש מחווילתו המהודרת על אוכלוסיה שאננה של עיירת־נופש הנזונה בעיקר מתיירות עשירה.

הוא לוכד את קורבנותיו, אמריקאיות עשי־רות בגיל הסתווי הרגיש, בסיפורים על היותו נסיך ממדינה עלומה, הנאלץ לקבץ ממון לטובת נתיניו המסכנים.

ביום בהיר אחד פולש לטריטוריה שלו שדון

מייקל קיין וסטיב מרטין: מרמים

קטן, טירון גנבים, הסוחט את קורבנותיו בסכו־מים קטנים עד כדי גיחוך ובסיפור מצוץ מן האצבע על דודתו הגוססת. הקורבנות מתפתים גם לסיפורו של זה, פרדי בנסון שמו (סטיב מר־טין), ומרחב־המחייה של הנסיך הגנב מצטמצם ונמצא בסכנה. ג'יימסון מחליט לשחק את פרו־פסור היגנס וללמד את המתלמד לגנוב עם סיג־נון, עד שהנ"ל הופך לאיום ממשי. פנינת הסרט, המצולם בליטוש מפליא, היא מייקל קיין.

סיפור אמריקאי

כאשר התאהבתי (פאר, תל־אביב, ארצות־הברית) – קצין וג'נטלמן **היתה מילת־הקסם, שפתחה לאלדין התורן, בגילגולו ההוליוודי של טיילור הקפורד, את כל השערים. אחר כך בא כנגד כל הסיכויים, עם תסריט מהוקצע פחות ותיזמון צולע יותר, ש־הבהיר שלא יהיה כאן עוד ארתור פן וגם לא קופולה. הפעם זה ברור לחלוטין. הקפורד הוא עוד מיקצוען אחד שיושב בהוליווד ומחכה ש־יזמינו אצלו ביצועים לתסריטים כל־אמריק־איים, לגיבורים כל־אמריקאיים.**

לדוגמה: ספורטאי, מלך המיגרש בשעתו (דניס קוויד), בלונדית, מלכת־הכיתה בשעתה, ההופכת להיות אשתו (ג'סיקה לאנג') והצל ה־פאתטי של שניהם – הדודן הניצחי, שהעריץ תמיד את הגבר והיה מאוהב נואשות באשתו (טימותי האטון).

את המשולש הזה מצליב הקפורד כשהוא נו־תן לכל אחד מגיבוריו להפוך למפסידנים טי־

ג'סיקה לאנג' ודניס קוויד: פאתטי

פוסיים בחברה הישגית. הספורטאי יורד מג־דולתו והופך למיסכן. היפהפיה הדרומית מאב־דת את הזוהר האמיתי וטובעת בתוך סחרחורת ההתפרנסות והדודן צופה מן הצד ויכול להת־פלסף על אפסיותם של השנים ולהניד בראשו מן הצד. אבל כמו כל גיבור אינטלקטואלי אינו מסוגל לשנות מאומה במהלך הדברים.

הקפורד רוצה בסך־הכל, לעשות סרט סימפ־טי, המחמיא לגיבוריו, וכך הדבר.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב: מיכתב מאשה אל־מונית, בגלל המילחמה ההיא, קפה בגדד, מי הפליל את רוג'ר רביט? אשה תחת השפעה, הרפתקות ה־ברון מינכהאוזן, אשה אחרת, ה־דיקטטור הגדול.

חיפה: הדיקטטור הגדול, מי הפליל את רוג'ר רביט? מיכתב מ־אשה אלמונית, אינטרוויסטה, פלה הכובש.

ירושלים: אשה אחרת, הר־פתקות הברון מינכהאוזן. זוהר.

תל־אביב:

★★★★ **מיכתב מאשה אלמונית** (תכלת, ארצות־הב־רית) — סרט שחור־לבן של מאכס אופולס, משנת 1938, שי־כול להביס בקלות את הסרטים שנעשו 50 שנה אחריו. סיפור אה־בה טוטאלי על נערה שהתאהבה בפסנתרן פוחח, ולמרות שבילתה עימו לילה אחד של אהבה וילדה את ילדו בכוחות עצמה, שמרה לו אמונים במסירות והקריבה את חייה למענו. לואי ז'ורדן וג'ון פונ־טיין נהנים משרביטו הקסומה של אופולס.

★★★★ **מי הפליל את רוג'ר רביט?** (חן, מוצג גם בחיפה ובירושלים) — כל יצורי הוליווד המצויירים הותרדו משלוותם, כדי לשרת את המותחן המדגים את החלום האמריקאי הקולנועי בשלמותו, אין חיץ בין אמת לדימיון ויצור מצוייר אינו ממשי פחות מיצור חי. בוב הוסקינס אדיר, בהתחשב ב־עובדה שהצטלם בדיאלוגים עם „מסך כחול", בוב זמקיס נהנה מגיבוי מלא של שפילברג וממיקצוענות עילאית של צוות־מאיירים מופלא, שזכאי גם זכאי לאוסקר ש־קיבל.

★★★ **אשתו השמינית של כחול הזקן** (דיזנגוף, ארצות־הבריח) — נישואין לצורך גירושין לצורך נישואין — הכל הת־חיל בחצי פיז'מה וייגמר, כנראה, בלי. דיאלוגים שנונים ומגע הקסם של ארנסט לוביטש.

★★★ **יומן** (מוסיאון תל־אביב, ישראל) — מסע קולנועי אישי וחשיפה מתועדת סלקטיבית ומהפנטת לצופה המוכן להתמסר לדויד פרלוב, יוצר שאינו מתבייש לחזור אחרי הקולנוע בשש שעות אלה, תמצית של 15 שנות מסירות.

★★★ **אשה אחרת** (טיילת, מוצג גם בסנטר, ירושלים) — גירסתו של וודי באלן לתותי בר של אינגמר ברגמן. מרצה באוניברסי־טה עושה חשבון־נפש בגיל 50. ג'ינה ראולנדס, מיה פארו, ג'ין הק־מן ויאן הולם מעולים בתפקידים המרכזיים.

★★★ **הרפתקות הברון מינכהאוזן** (רב־חן, מוצג גם ברון, ירושלים, ארצות־הברית) טרי גי־ליאם מוכיח שבראזיל לא היה מיק־רה, והופך את הבדיות של הברון המפורסם למשל על המאה ה־18, שחנקה את כוח־היצירה של האדם, והמליכה תחתיו את הפנקסנות. זה נשמע מפחיד, אבל בידי גיליאם, איש מונטי פייטון זה מטורף, מפ־תיע ומלא ציטוטים.

★★ **נישואים פיקטיביים** (בית ליסין, מוצג גם בתיאטרון ירו־שלים) — הסרט הישראלי היותר־מעניין שיצא לאור אשתקד. הירו־שלמי המצוי מול בעיית היחסים עם הערבים, הפיתוי לרדת מן הא־רץ ועוד כמה בעיות אקטואליות. צוחקים וחורקים שיניים. שלמה בר־אבא בתפקיד הראשי.

★★★★ **שיגעון של לילה** (בית לסין, הקרנות מיוחדות) — מרטין סקורסיזה במיטבו. גריפין דאן מגלה את ניו־יורק שאינו מכיר בעזרת טרי גאר, לינדה פיורנטינו ורוזאנה ארקט. סקורסיזה מפגין חוסר־מנוחה אופייני, העושה את העיר למרתקת כל־כך ואת הקול־נוע שלו לסוחף כל־כך.

חיפה

★★★★ **פלה הכובש** (סינמה קפה מוריה, דנמרק) — בילי אוגוסט מספר על סקנדינביה ש־איש לא מכיר. פועלים נורווגים באים למצוא לחם בשוודיה בתחי־לת המאה, ונאלצים לסבול השפ־לות ומרורים כדי להתקיים בלחץ. לאסה הזקן יודע שהוא כבר לא יגיע לאמריקה, אבל לבנו, אם יג־דל ויהיה בן ארם, יש סיכוי. סיפור פשוט מוגש באסתטיקה קולנועית מדהימה ועם מישחק מעולה של מאכס פון סידוב בתפקיד לאסה.

ירושלים

★★★★ **זוהר** (תיאטרון ירו־שלים) — סרטו של סולימצאן סי־סה ממאלי חושף עולם מוזר, זר ור־חוק, אבל מקסים ומושך. מיפגש בין אב ובן, שניהם בעלי כוחות מא־גיים ומאבק־הכוחות ביניהם. עמוס בסמלים ובמשלים אפריקנים, שלא את כולם אפשר לפענח בלי הכנה מוקדמת. אבל זהו פתח לגילוי עו־לם חדש.

עדנה פיינרו ■

סירטי קולנוע בטלוויזיה

★★★ **כלוב העליזים** (יום רביעי, 21 ביוני, 22.05) – **קו־מדיית העליזים המצליחה ביותר. זוג, שמנהל מועדון־לילה, נכנס לצרה, כאשר הבן, שהיה לאחד מהם, כתוצאה מחטא קדמון, מבקש לשאת אשה, שאינה מודעת ל„אופי המישפ־חה". אוגו טוניאצי ומישל סרו במיפגן וירטואוזי, והבימאי אדואר מולינרו נדבק ברוח התזזית.**

★★★ **הנשרים פשטו עם שחר** (יום ששי, 23 ביוני, שעה 22.05) – **מילחמתון משנת 1969 לפי אליסטר מקלין. פר־שיית־גבורה מימי מילחמת־העולם השנייה, כששבעה צנח־נים בריטיים יצאו לחלץ קבוצה של קצינים רמי־דרג שהיו שבויים בטירה באלפים הבאווארים. מיסדר־זיהוי של אלו־פים שהיו צעירים באותם הימים: ריצ'רד ברטון, קלינט איסטווד, פטריק וימארק ומרי יור.**

חגיגות חג המים

שבועות, חג המים. למה חג־המים? אולי מפני שחצי עם ישראל נמצא בשפת הים. מהבית שלי אפשר לראות ב־11 בבוקר אלפי מתרחצים, משתזפים, משחקי מטקות. שמש נעימה, מזג־אוויר נפלא. עוד לא מזיעים. הרבה שימשיות ציבעוניות, ילדים מתרוצצים בשימחה בתוך המים ועל החוף. בוקר של חג.

פתאום סירנות. מכונית מישטרה ואמבולנס נעצרים בחריקת בלמים ממש מנל המירפסת שלי. הכל רצים לראות מה קורה. גם אני יוצאת למירפסת. שני אנשים לבושי חלוקים ירוקים יוצאים מהאמבולנס ורצים אל החוף. שם כבר יש גדר של אנשים. לא רואה בדיוק מה קורה, אבל ממשיכה לעמוד על המירפסת. חלק ממשחקי המטקות מפסיקים לשחק, ונעמדים כחומה ביני לבין לובשי הירוק.

טלפון שצילצל בביתי הכניס אותי בחזרה לדירה. אחרי כמה דקות אני יוצאת שוב למירפסת. מישהו שוכב על החול, שני הירוקים מעליו ואנשים מסביב. במרחק של 50 מטר משם אנשים ממשיכים להשתזף, לאכול מישמש, לשמוע רדיו ולשחק מטקות. אחרי 5 דקות, מביאים שקית פלסטיק שחורה, ושני הירוקים מכניסים את הגוף המת לתוכה ומעמיסים אותה על אלונקה.

הם מסיעים את האלונקה לכביש, מכניסים אותה לאמבולנס, ותוך דקה ממש, מתפזר כל הקהל וממשיך בעיסקי החג שלו. הבחור עם ארגז הארטיק צועד בשלווה, וכמעט נתקל בשני הירוקים המסיעים את הגופה. הוא צועק בקול רם: „ארטיק! קרטיב! שוקולד!" וכל האנשים ממשיכים לחגוג את חג המים.

מחר הם יקראו בעיתון איך קוראים לאיש או האשה שאת מותם הם ראו היום.

שיחת חולין

בין בעל ואשה

הלו, מה את עושה בבית?
אני גרה כאן, אם לא איכפת לך.
כן, אבל השעה 8.
נו!
ב־8 היית צריכה להיות בקורס לשי־פור הזיכרון
אוף, לעזאזל, שכחתי!

סידרת חינוך

לחבר שלי יורם יש בן. זאת אומרת יש לו שלושה בנים, אבל אנחנו נתרכז היום רק בבן אחד, גל.

גל, כמו ילדים רבים מבתים טובים בישראל, נוהג כבר שנים ללבוש סחבות. חולצות ישנות וקרועות, מכנסים שעברו תהליך התיישנות מזורז, קריעות מכוונות ושאר תהליכים שעושים מכל בגד סמרטוט־ריצפה. לבגדים האלה מתאימה רק תיסרוקת אחת, שלפיה מגדלים את השיער הכי פרוע שאפשר.

לב מיוחדת, וחוץ מזה הבגד לא עושה את האדם, כמו שהבורגנים חושבים, וכמובן כל אחד צריך להתלבש בדיוק כמו שבא לו, מבלי להתחשב בשום דבר, ובמיוחד בסביבה.

ככה עברו כמה שנים, וגל התגייס לצבא, ובמיקרה שלו לנח"ל. בנח"ל הרי גרים רוב הזמן בקיבוץ, ושם אפשר להמשיך ללבוש „מה שבראש שלך", וזה בדיוק מה שעשה גל.

יום אחד גמרו כל הנח"לאים איזה קורס, והחליטו לעשות מסיבה גדולה וגם להזמין לקיבוץ את כל ההורים של הנח"לאים. גל טילפן להוריו ואמר להם לבוא בשבת בצהריים לחדר־האוכל שבקיבוץ.

ואז החליט יורם להראות לבנו מה זה להתלבש כמו ש„בראש שלך", ומה זה לא להתחשב בסביבה. הלך לחבר שלו ולקח ממנו בהשאלה חליפה בת שלושה חלקים מבד גברדין בצבע תכלת. חיטט במגירה ומצא שעון־זהב ישן עם שרשרת זהב שקיבל

יורם וגיל
הלבוש עושה את האדם

בתחילת הדרך ניסו יורם, וגם אשתו אורה, לדבר אל ליבו של הילד שלא יגזים בלבוש הנורא שלו, אבל שום דבר לא עזר. בהתחלה גל היה פוטר את הוריו הדואגים ב„אויש, מה זה חשוב," או ב„ככה כולם מתלבשים היום," אבל אחרי סידרת נידנודים קשה הסכים הילד להסביר להוריו, אנשי המעמד הבורגני, את פילוסופית־החיים שלו והקשר שלה לביגוד ולצורה חיצונית.

לא הייתי נוכחת בשעת ההסבר, אבל ממה שהועבר אלי הבנתי שהילד הסביר כי לבוש זה דבר לא חשוב ולא צריך לתת לו תשומת־

בירושה. עוד סיבוב אחד בשכונה הביא לו פפיון בצבע בורדו, שנשאר כנידאה מפורים, נעלי לק שחורות, כמו שלובשים במאפיה בשיקאגו, ולקינוח גם סחב מגבעת אפורה מאבא שלו.

את כל המחלצות האלו שם יורם על עצמו, ובשבת בבוקר שם פעמיו אל הקיבוץ. טוב, אתם יכולים לתאר לעצמכם את הילד הנחמד, כשראה את אבא שלו, שנראה כמו מאפיונר אמריקאי, נכנס בדלת חדר־האוכל. לעולם לא נדע מה הרגיש הילד, כי יש לו אופי חזק, והוא עשה את עצמו מתעלם מהבושה. החברים שלו שכבו על הריצפה מרוב צחוק.

לא יודע מה יצא מהחינוך הזה, אבל הנה הצילום של גל ואביו, כל אחד לבוש בדיוק ב„מה שבראש שלו".

אוכל

לפני שבועיים התלוננתי לפניכם שאף ספר־בישול חדש לא יצא לשוק בזמן האחרון, והנה, מיד אחרי פירסום הקטע, כאילו להכ־עיס, שלחו לי הביתה ספר־בישול חדש לגמ־רי, שערכה טובה ארן ממרכז־ההדרכה של תנובה.

הספר, כמו כל הדברים שיוצאים דרך מרכזי־ההדרכה של תנובה, מדבר על מוצרים

אפרסקים ממולאים בגבינה
מוצרים שקל מאוד להשיג

שקל מאוד להשיג בשוק, שאינם יקרים לצרכן, ונוסף על כך, שמים שם דגש חזק במיוחד על הצד האסתטי של המנה.

הנה דוגמה של מה שיכול לשמש מנה ראשונה מהודרת, או סתם מנת אירוח, בתוספת צנימים ובקבוק יין.

אפרסקים ממולאים בגבינה (8 מנות)

המיצרכים: ארבעה אפרסקים גדולים וכתומים; כף מיץ לימון, 250 גרם גבינת 5%־9%, קורט סוכר, כף שמיר קצוץ, כף קוקוס טחון.

לקישוט: עלי פטרוזיליה, רצועות פילפל אדום.

אופן ההכנה: רוחצים ומנגבים את הפרי. חוצים כל אפרסק, מוציאים את הגלעין ומטפטפים מיץ לימון על הפרי, כדי שלא ישחיר.

מערבבים את הגבינה, הסוכר, השמיר וה־קוקוס וממלאים בתערובת את חצאי האפרס־קים. כדאי כמובן לעשות זאת בעזרת שקית זילוף.

מקשטים בפטרוזיליה ובפילפל האדום, מקררים ומגישים.

וזה לא הכל.

השבוע לקחתי את בעלי לסיבוב בשוק הפישפשים ביפו, משהו בעניייני קניית דגים. אחרי 10 דקות של שוטטות נעשה בעלי עייף מאוד ורעב מאוד. חיפשנו מיסעדה. מצאנו מיסעדה חדשה לגמרי, שיש בה מיזוג־אוויר, וקירות לבנים ושולחנות נקיים ותמונות מאוד מודרניות על הקירות, ושמה טלה.

נכנסנו. לגמרי לא שייך לשוק הפישפשים כל העסק, אבל ממוזג אוויר, אז מי יצא? לא היינו נורא רעבים, אז אכלנו רק חמישה־שישה סלטים וחתיכת בשר טלה על הגריל. הבשר היה טעים ורך ועסיסי, אבל כידוע לכל מי שמוכן להודות בכך, הבשר על האש תמיד מצליח במיסעדות ומצליח פחות בבית. אז נעזוב את זה ונתרכז בשני סלטים נפלאים שאנחנו — אכלנים גדולים עם תעודות — עוד לא אכלנו אף פעם. הוא שתה ערק עם הסלטים ואמר שזה נהדר. אני לא שתיתי ערק וגם לי זה היה נהדר. רוצים לנסות אחד?

סלט בצל ולימון

שוטפים 10 בצלים ירוקים וחותכים. מוסיפים לימון אחד מקולף ופרוס לפרוסות דקות, קצת גרידת לימון וכף אחת של גרגרי אניס (בחנויות תבלינים), טיפת מלח, שתי כפות שמן זית, עירבוב קל ו... זהו.

למרות המיתון ואולי בגללו — שתי מיסעדות חדשות ופאב

שובו של הרצל

בשנה האחרונה יצא ראש עיריית תל־אביב, **שלמה להט**, במסע־פירסום לעיר שאותה כינה „עיר ללא הפסקה". מאז באמת לא הפסיקו פקחי־העירייה לקנוס את כל אתרי־הבילוי, שנשארו פתוחים לאחר חצות. בין מי שסבלו היה גם **הרצל פרץ**, אחד מהמפורסמים השקטים של חיי־הלילה התל־אביביים.

עד לפני שנה וחצי הוא היה הבעלים של פאב הרצל ברחוב ירמיהו, מקום מושבם של רבים מאנשי הבוהמה והבידור, שהיו פוקדים את המקום

הרצל חוזר אחד מעובדי המקום, מחופש כחוזה המדינה, נושא בידיו את השחקן אהרון איפלה, המתגורר מזה שנים רבות בהוליווד, וזוכה לתפקידים מעניינים. השחקן ובעל המקום הכירו בראשונה בערב הפתיחה.

אחרי ההופעות שלהם. אך בעל־הבית העלה את שכר־הדירה, והרצל החל לנדוד. בתחילה הוא התמקם ברחוב לילינבלום, על גבול נווה צדק. המקום פעל כמה חודשים, ואז נכנסו לתמונה השכנים, והרצל סגר.

אז החלו החברים לנדנד לו שיפתח מקום חדש. הרצל חיפש וחיפש והגיע למיסעדן **מאנפרד כץ**, שבבעלותו אחת המיסעדות שבמקום. והשניים הגיעו להסכם ביניהם על פתיחת מקום משותף. הזמנות רבות נשלחו לכל החברים, הידידים ונציגי־התיקשורת, ועליהן התנוססה דמותו של הרצל, ונרשמו תאריכים היסטוריים, הקשורים בפעליו של חוזה המדינה. התאריך האחרון שהופיע היה יום הפתיחה של הפאב.

ואכן, ביום הפתיחה, כיאה לאירוע היסטורי, התייצבו במקום מאות חוגגים, ביניהם ותיקי הרצל מתקופת ירמיהו. היו שם הזמרים **דני ליטני, יצחק קלפטר, דפנה דקל**, שהיתה מבאי המקום עוד מהתקופה ששרתה בלהקה צבאית, סוכנת־השחקנים **לביאה הון** והשחקנים **גליה ישי, ציפי מור, רחל דיין** ואחרים.

הגיעו גם פליטי הפאב, כשעוד היה ברחוב לילינבלום, כמו הזמרת **עדנה לב**, עורך־הדין **צבי לידסקי** ועוד.

וכמו בכל פתיחה, היו גם כמה הפתעות, כמו רקדנית־הפלמנקו **דליה לאו**, שבאה בחברת להקת פלמנקו, הנמצאת בביקור בארץ והשחקן הישראלי **אהרון איפלה**, החי ומצליח בהוליווד. את הקהל שיעשעו שני צעירים מחופשים להרצל ההיסטורי. אחד היה ממונה על הבר והאחר היה אחראי למקומות־ישיבה למוזמנים החשובים.

לב כפול הזמרת עדנה לב (מימין) וגיסתה לאה לב, הנשואה לאחיה רני. לאה היא קוסמטיקאית שעבדה שנים בלוס־אנג'לס, וכעת היא מסתערת על תל־אביב. גיסתה הזמרת עוזרת לה בכך ומכירה לה את האנשים הנכונים.

גיבור מקומי השחקן ארנון צדוק, המופיע בתפקיד גיבור המישנה בסרט „בדרך לעין חרוד" מבלה את הערב המעניין, בחברת אשתו. בערב הפתיחה המהודר הוא גם חגג את יום הולדתו, אשתו היא רקדנית במיקצועה.

מהיד לפה המוסיקאי יונתן מילר מחזיק בידו אגרול ומקרב אותו לפיה של הרקדנית ליאת אקטע האילתית. הרקדנית היא חברה בלהקה של ורד צבעון, והיא היתה בדרכה לביקור אצל מורתה, הנמצאת בשמירת הריון.

אשת השב"כ ניזנה (מש
לשוענ:ר מו
עים חברתיים עם בעלה. השניים נראו

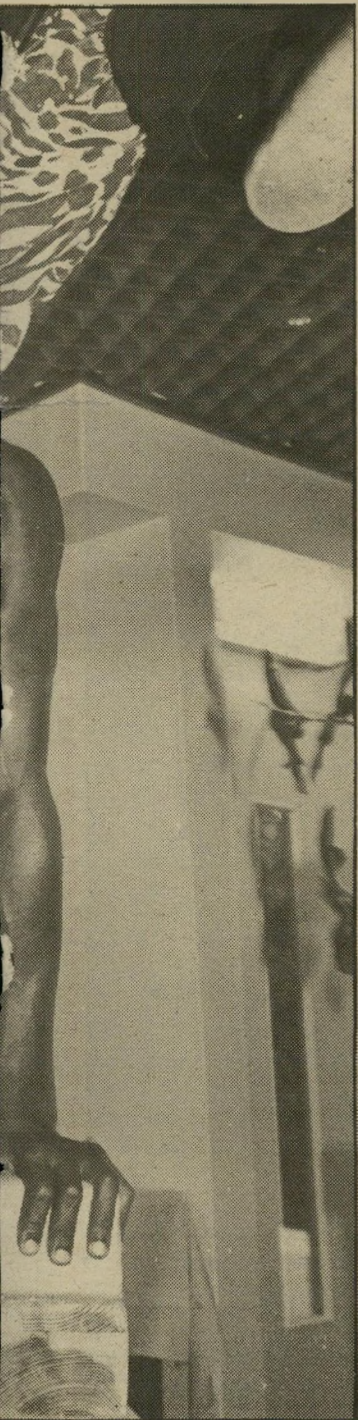

מבט מסויים מאוד נתנה הז
דונסקי באקר
שהדהים את החוגגים בביצועיו. הצעיר

הבוסית טועמת

ג'קלין רון, ז:שתו של מנו:ל מלון „דליה", היתה היפה של האירוע. המלון, שבבעלות בעלה, אינו מהמפוארים, אך הדיסקוטק שבו נחשב לאחד הפופולאריים והאופנתיים ביותר שבעיר הדרומית. לרון שני ילדים.

פתיחה אינטימית

למרות המיתון, ואולי בגללו, יש מי שעדיין לא מפחדים לפתוח מיסעדה. המיסעדן **רפי זכרוני**, שבבעלותו כבר כמה מיסעדות סיניות, פתח עוד מיסעדה ברשת. ברווז הזהב, והפעם בכניסה לחרלון. היתה זאת אולי אחת הפתיחות האינטימיות ביותר שהיו העונה. ובאווירה כמעט־מישפחתית, אפשר היה לשמוע את הדוגמנית **קארן דונסקי** מספרת על כישוריו של בנה **נואל**, את המוסיקאי והזמר **יונתן מילר** בשיחה עם כתב־הספורט של הג'רוזלם פוסט ואת אשת־הבוהמה **מיקי אמדורסקי** מסבירה פנים לרפי תבור.

), אשתו של יוסי גינוסר (מימין),
השב"כ, ממעטת להיראות באירו־
שרים וקורנים בפתיחת המיסעדה.

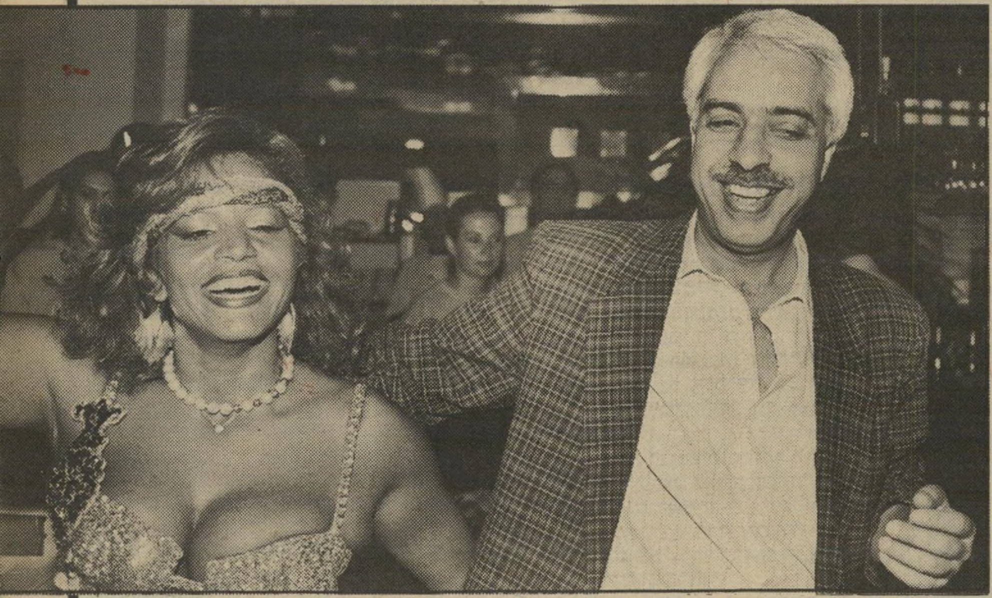

חזה ובטן

ג'ו סולטן, מנכ"ל מלון „סונסטה". בריקוד עם רקדנית־בטן, חיילת בשרות סדיר, שאולי איננה רקדנית הכי טובה בעולם, אך היא מצטיינת באיברים שופעים. לורד אריסטו דה־סילבר, שבעבר היה תושב אשדוד, טועם מהמאכלים.

אישורים למיסעדה

עד לפני שנה היה **אלי חמואל** המנהל של מלון דיוק בלונדון, מקום־מיפגש לישראלים רבים, שרצו להרגיש בלונדון כמו בבית. חמואל חזר ארצה ובשותפות עם איש־התיירות **עודד קרן** פתח מיסעדה לבנוגית באילת. בשם על הים המיסעדה, שעוצבה בקו ים־תיכוני, צבע לבן והרבה צמחיה, אירחה בערב־הפתיחה עשרות סלבריטיס מקומיים ועוד כמה תל־אביביים. הארכיטקט **אבי רסקין**, אחיו של **יורם רסקין** המנוח, שמישרדו עיצב את המקום, נידב אינפורמציה לגבי המקום. הפלייבוי האילתי **משה דיין** התפעל מהאוכל, אך השתעמם מחוסר החתיכות, ועזב מוקדם.

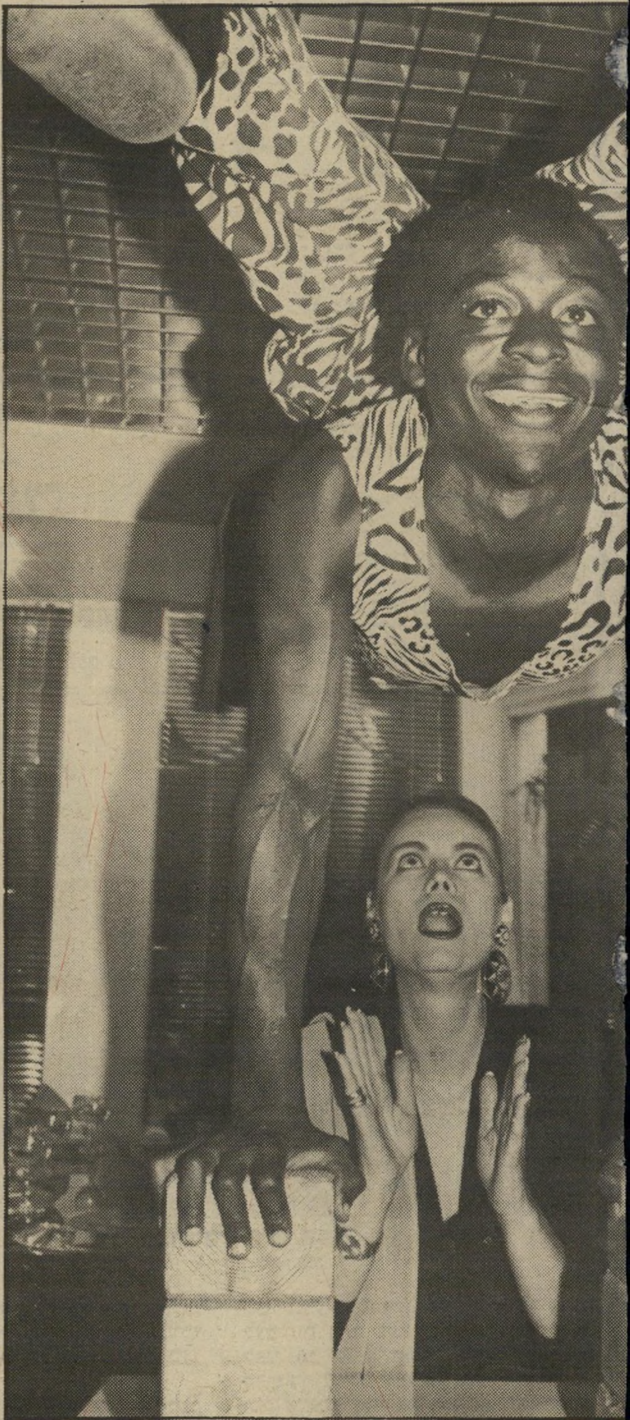

נית קארן
הקנייתי,
שי הראה שליטה מדהימה בגופו, דבר שהיה נושא לבדיחות לאורך כל הערב. קארן דונסקי התקרבה אליו, כדי להצטלם עימו, והוא הדגים כמה תרגילים אקרובטיים.

כתב: זוהר אוהליאב. צילם: אלי דסה

רחל מרחלת על כל העולם

חזה חשוף

שרה מילר
מערכת לבוש שקופה

אני ממש מתה על האשה הזאת. היא פשוט בלי גיל!

היא אמנם בת 40־פלוס, אבל היא נראית 10 שנים פחות, והיא רוקדת ומלאת־מרץ כמו בחורה בת 17.

רוצים רמז, היא מכונה מלכת־הרומנטיקה, כי היא מייצרת סוודרים רומנטיים שאותם היא מייצאת לרחבי עולם.

רוצים עוד רמז? יש לה תינוק בן שנתיים, ובעל צעיר ממנה בכמה שנים. נו, זאת **שרה מילר**, כמובן.

בסוף השבוע היא בילתה יחד עם עוד עשרות ישראלים בכפר־הנופש הצרפתי באכזיב, ובלילה היתה חאפלה גדולה. אחרי האוכל הלכו כולם לרקוד, והיה זה אחד הימים החמים יותר של החודש האחרון.

מילר הגיע לרחבה בחברת בעלה, **משה בן־חרות**, והשניים התחילו לפזז ולחולל במרץ על הרחבה, בחברתם של עוד כמה עשרות מנציגי הדקארדנס התל־אביבי, והיה שם כל־כך חם שמילר הסירה את בגדיה, ונשארה רק בפלג־הגוף התחתון עטויה בבגדים. כלומר, החזה שלה היה חשוף קבל עם ועדה, ואתם מתארים לעצמכם שזה הפך לשיחת־הערב והיום־שלמחרת.

אמנם, חזה חשוף זה כבר לא ביג־דיל כיום ובטח שלא בקלאב, אבל לחשוף אותו ככה, במסיבת־ריקודים, זה באמת חידוש שהגברת מילר צריכה לרשום עליו פטנט. מסתבר שתהליך העירטול נמשך אצלה גם ביום השני. למחרת בערב היא לבשה מערכת־לבוש עשויה מבד־שיפון, שהיתה שקופה לחלוטין. רק במקומות האסטרטגיים היו תפורים משולשים מפלסטיק. מי שישבו בקירבתה שמו לב לכך שהמשולשים חסמו את האיזורים האלה רק כשהיא עמדה, אך כשהיא ישבה גילו כמה מהם שמתחת לשיפון היא עירומה לחלוטין.

ווואללה, יש לה אומץ, לאשה הזאת. ומובן שהיא שוב גנבה את ההצגה, וכולם דיברו עליה, ועדיין מדברים עליה, ועוד ידברו עליה, עד המחזור הבא של הנופשים במקום החוטא הזה.

שפתיים חתומות

לשר־האוצר שימעון פרס יש אח עשיר מאוד־מאוד, ששמו **גרשון פרס**, או, כפי שהחברים מכנים אותו, גיגי. האח העשיר הזה שהוא קבלן גדול, בעלה של **כרמלה**, ויש להם שני ילדים — **רותי**, הנשואה לרופא, ו**עוזי**, העושה סרטים בפאריס.

עוזי פרס

לגיגי פרס יש ידידה טובה בשם **ברכה שופן**, והוא כל־כך דואג לה עד שהוא אף השיא אותה לבנו עוזי, וכמה חודשים אחרי הנישואין של עוזי וברכה נולד להם ילד.

כולם אמרו איזו מישפחה מאושרת, הסבא גיגי והסבתא כרמלה והבן עוזי ואשתו ברכה והנכד מתגוררים כולם בפאריס, הרחק מישראל, הרחק מכל החטטנים והרכלניות, שכל־כך רוצים לדעת מה קורה אצל אחרים.

ציון צפריר, העולם הזה

גיגי פרס

והנה גילו לי באחרונה שהא־דיליה הזאת לא כל־כך מחזיקה מעמד, למרות שצרפת היא מולדת האהבה, ונורא כיף לאהוב בצרפתית, יש בקיעים בחיי־הנישואין של ברכה ועוזי. עם כל הרצון הטוב אני לא יכולה לספר לכם למה. אילו הייתי כותבת את כל הסיפור היו מעבירים אותו למדור המדע הבידיוני ביריד־הספרים.

בינתיים אשאיר אתכם במתח, ולמישפחת פרס אני מבטיחה ששפתי חתומות.

ילדי המירקע

ודאי שמתם לב לעובדה שבחודשים האחרונים אין כמעט שביתות בטלוויזיה. זה לא בגלל הסכמי־השכר, אלה בגלל העובדה שחלק גדול מעובדי־הטלוויזיה החלו לעבוד שעות נוספות, ואני לא מתכוונת לחלטורות. הם מצאו עבודה יותר מהנה. הם התחילו לעבוד זה על זה, או, אם תרצו, זה עם זה, והתוצאה היא מיספר מרשים של ילדי המירקע, שנולדו מפרשיות־אהבים בין עובדות לא־נשואות של רשות־השידור לידידיהן, מרביתם עובדי רשות־השידור.

אפשר להתחיל במנחה הכי־פופולרית בארץ, **רבקה מיכאלי**, שיצרה תקדים כמעט היסטורי כשנכנסה להריון מפרשת־יחסיה עם איש־הביטוח **יורם לייבוביץ**, ונישאה לו כשהיתה בהריון מתקדם. מאהבתם נולד בנם **יונתן**, וכל זאת קרה לפני 20 שנה.

חלוצה אחרת היתה הבימאית **ורדינה ארז**, אחותה הרווקה של **אופירה נבון**, שילדה בן לאהובה **משה גיא**. זמן קצר לאחר הלידה הם נפרדו.

אחריה בתור היתה הבימאית הרווקה **רינה הררית**, שילדה בת לאיש־הטלוויזיה **שימעון טסלר**. גם המפיקה הלא־נשואה **דליה גוטמן** הלכה בדרכי חברותיה, וילדה את בתה **נועה שבתאי**, מפרשת־יחסיה עם הסופר המנוח **יעקב שבתאי**.

גם **לאה זהבי**, ממפיקות סיבה למסיבה, לא פיגרה רבות אחרי חברותיה. זהבי, רווקה בלונדית בשנות ה־40 המוקדמות לחייה, ילדה בן לאיש־טלוויזיה מוכשר ונשוי.

מירה ישינבסקי, עוזרת־הפקה במחלקת הדראמה, שגם היא אינה נשואה, ילדה בן לאחר מצלמי־הטלוויזיה, שגם הוא נשוי.

לזיוה שיפרן, מפיקת סוף ציטוט, יש בת מפרשת־אהבים מגבר שאינו נשוי עימה.

וכמעט שכחתי את **צביה וייצמן** מכלבוטק, שילדה בן לפני כמה חודשים לבן־זוגה־לשעבר, הארכיטקט **זאב כספי**. ואל תחשבו שהרשימה נגמרת. **זיוה אוריין**, שעבדה כעוזרת־הפקה ועברה למחלקת הגבייה של רשות־השידור, התאהבה במנהל־המחלקה והתוצאה — בת.

וזה עדיין לא נגמר. המאפרת **מתי הלחמי**, גם היא לא־נשואה, ילדה את התינוקת הכי מפורסמת בטלוויזיה לבדרן **דודו טופז**.

ואחרונה חביבה, שעדיין בהריון, וכולם מחזיקים לה אצבעות, כי היא באמת נחמדה, היא **שרה פרידמן**, המפיקה של שמיניות באוויר. פרידמן רווקה אף היא, בשנות ה־40 המוקדמות לחייה, מסרבת לגלות מי האב.

אז אני מקווה שהבנתם את הפרינציפ. אני לא הבנתי למה זה דווקא קורה לנשות־הטלוויזיה הלא־נשואות. אולי בגלל הקרינה? ואולי זה מפני שהן יותר עצמאיות ונועזות?

לאה זהבי ושרה פרידמן
שם האב נשמר בסוד

חופשי ומאושר

אחת מחברותי סחבה אותי לפתיחה של מיסעדה חדשה. מה זה סחבה, היא פשוט גררה אותי והבטיחה לי שייצא לי מהעניין סיפור. אז נכנעתי והצטרפתי אליה.

היה נחמד וטעים, עד שכל מיני נשים, אבל אתם יודעים שעבודה זה ערך עליון. אז לא עמדתי בפיתוי, ובין הופעה של אקרובט לבין שיחה עם דוגמנית מפורסמת שישבה לצידי עשיתי כמה בירורים, וגיליתי שמדובר בשחקן **רפי תבור**, שבמשך עשר השנים האחרונות התגורר בגרמניה ובשווייץ,

אלי דסה, העולם הזה

מיקי אמדורסקי ורפי תבור
לא בן־זוג — רק ידיד טוב!

שישבו לצידי, התחילו לשאול אותי שאלות לגבי בן־זוגה של אשת־הבוהמה **מיקי אמדורסקי**, גרושתו של הזמר־מיסעדן **בני אמדורסקי**.

מי הוא הגבר הנאה הזה? ומה הוא עושה בחייו המיקצועיים והפרטיים? אחרי השאלה העשירית נהיה לי חושך בעיניים, כי באתי ליהנות ולא לעבוד.

שם הופיע בתיאטרון. כעת הוא חזר ארצה לצמיתות. ולמי שלא זוכר — היה לו פעם, לפני 10 שנים, ואולי יותר, רומאן עם הבימאית **עדנה שביט**, שאף ילדה לו בן. ומה שישמח אולי את הפנויות והמחפשות: רפי תבור איננו הבן־זוג של מיקי אמדורסקי. הוא רק ידיד שלה. אז בנות, לעבודה — הוא חופשי ומאושר!

שלושה בסירה אחת

איך אפשר להעביר את השבוע בלי סיפור על רוני וניקי, כן **רוני מאנה** מהסינרמה ו**ניקול הלפרין**, בת־זוגתו ומלכת־היופי שלנו.

לפני שבועיים פירסמתי סיפור על הצהרה של ניקול, שאמרה שהיא לא מתכוננת להתחתן עם רוני מאנה, ושהיא אמרה שהיא תינשא רק לאהבת־חייה, ועוד כל מיני דברים שלא כתבתי ולא פירסמתי. בני־הזוג התקשרו

שרון בריר, שהתנדבה לתפקיד. עד כאן כל הצדדים מסכימים לגבי השתלשלות ה־עניינים. לגבי ההמשך יש חילוקי־דיעות.

בני מישפחת אבידן־בריר טוענים שהמלכה שפכה את ליבה, ואמרה להם שהיא רוצה לעזוב את בן־זוגה מהסינרמה, אך היא חוששת לעשות זאת, כי היא לא מכירה בעיר הזאת אף אחד, והיא חשה בודדה. ואילו המלכה, ניקי, טוענת שמארחיה הסיתו אותה

ניקול הלפרין ורוני מאנה
האהבה ניצחה את המסיתים

איתי ועשו לי סקנדל, ואמרו שזה לא נכון, ובפיהם היתה גירסה מעניינת לכל ההצהרות האלה.

הסיפור נשמע כך: באחד הערבים חשה ה־מלכה שהיא בודדה ועצובה, אחרי מריבה קלה עם בן־זוגה הפלביאי, רוני מאנה. בצר לה היא פנתה לעיתונאית **ברוריה אבידן** מלאשה, וביקשה את עזרתה.

העיתונאית הזמינה אותה לביתה לשיחה. המלכה המדוכדכת נסעה לשם במכונית בתה,

נגר בן־זוגה, וניצלו את חולשתה הריגעית כדי להשמיץ את רוני מאנה שלה.

בינתיים שרון בריר, אחת מגיבורות הפר־שה, נסעה לניו־יורק, שם היא תתחיל בלימודיה, וברוריה אבידן ורוני מאנה ליבנו את כל העניינים ביניהם. ניקי ורוני טוענים שהם יצאו יותר מחוזקים ויותר מאוהבים מה־סיפור הזה.

עכשיו, כמובן, כולם מצטערים על הפרשה הזאת, כי למעשה כולם באותה סירה: ניקול היא המלכה של ישראל בתחרות שנערכת בחסות לאשה, ברוריה אבידן היא סגנית־עורך השבועון, ורוני מאנה הוא בן־הזוג של ניקול וגם ידיד של ברוריה.

אז אתם חייבים להודות שהמלכה הזאת מספקת הרבה כותרות, גם מבלי לרצות בכך, ואני ממש מברכת אותה על כך. היא פשוט מצדיקה את התואר שלה.

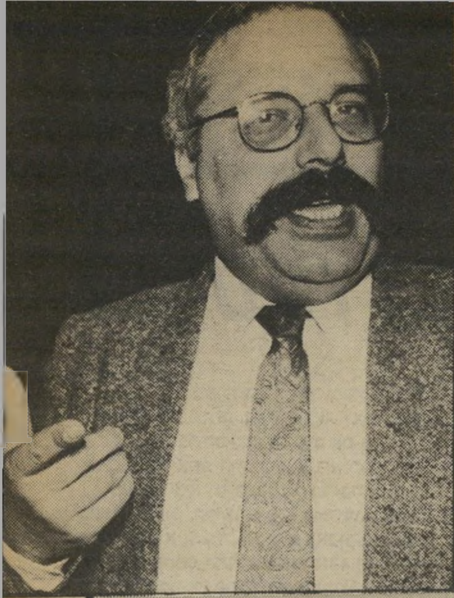
אבי ולדמן, העולם הזה
אהרון יקים
מתחתן בפגישה יומית

כהן וגרושה

מסתבר שגם לקציני־מישטרה יש לב. למשל, אהרון יקים, קצין־מישטרה לשעבר וחוקר פרטי בהווה, שהיה מעורב בפגישה הלילית המפורסמת שבה נחקר עד בנסיבות לא־חוקיות על־ידי שלמה עמר, מי שהיה חבר־כנסת ומראשי אגד.

יקים, שהשתתף בפגישה, הספיק להתגרש מאשתו ולכבוש לבבות רבים בקרב החתיכות בחיפה.

לפני כמה חודשים הוא הכיר צעירה בשם רונית, והשבוע הוא כבר הספיק להדהים את כל חבריו. בפגישה יומית עימם הוא סיפר שהוא מתחתן בנישואין אזרחיים עם רונית.

אז, כולם שאלו כמובן, למה אזרחיים? יקים הסביר להם שהוא כהן, והיא גרושה.

אז שיהיה במזל טוב.

משולש לא־ניצחי

אני יודעת שאתם חושבים שמישרד־התיירות הוא די צימחוני, ושלעובדים בו אין שיניים וגם אין מרפקים. אז דעו לכם שאתם לא יודעים על מה שאתם מדברים.

קחו, למשל, את **דבורה גנני**, דוברת

אברהם שריר
הם היו —

ציון צפריר, העולם הזה
גידעון פת
לא מסתדרים ביניהם

מישרד־התיירות לשעבר, שקיבלה ג'וב חדש כנציגת מישרד־התיירות במיאמי בארצות־הברית.

שר־התיירות הנוכחי, **גידעון פת**, קיבל אותה כירושה מהשר הקודם, **אברהם שר־יר**, שהועזב מתפקידו בעיקבות הביקורות הנוקבות עליו שהופיעו בעיתונות בתקופה שבה היה שר־התיירות־והמישפטים.

גנני ושריר היו צמד־חמד, שפעלו בהתא־מה מושלמת. הם היו הזוג המיקצועי המושלם ביותר במישרדי־הממשלה.

למעשה היה זה משולש מיקצועי, שכלל את **רפי פרבר**, מנכ"ל מישרד־התיירות, השר שריר והדוברת שלו. התיאום בין השלו־

דבורה גנני
— צמד־חמד

שה היה מדהים, וכל אחד מהם שמר וגונן על רעהו. במישרדי־הממשלה כבר חשבו שאולי יש קשר רומנטי בין הדוברת לשר, אך מי שהכיר אותם מקרוב גילה ששניהם פשוט צמאית לכוח.

ואז, בעיקבות הבחירות האחרונות וחלוקת־התיקים, הגיע פת לתפקיד. מסתבר שפת וגנני לא כל־כך הסתדרו ביניהם, וגנני, הנאמנה לבוס הקודם, ניסתה לחסום את התי־קשורת לפני הבוס החדש.

ואיך אני יודעת זאת? שלושה עיתונאים חשובים ניסו להתקבל לראיון אצל השר החדש, והם פנו, כמובן, לדוברת, שהסבירה להם שהשר עדיין לומד את ענייני־המישרד, ושבינתיים היא מוכנה להשיב לכל השאלות שלהם. העיתונאים המנוסים ובעלי־הקשרים אמרו לה תודה רבה ופנו ישירות לשר, שלא כל־כך ידע על חריצותה העודפת של דו־ברתו, שהיתה רגילה לנהל את המישרד בדרך כזאת בהיעדרו של הבוס הקודם. ומה אתם חושבים יצא לבסוף מכל העניין?

הדוברת קודמה לתפקיד חדש ויוקרתי, נציגת מישרד־התיירות של ישראל במיאמי־ביץ', וכמו באגדות המקומיות, מי שלא רצה אותה כדוברת קיבל אותה כנציגת ישראל בחו"ל, ומי שלא ירצה אותה בתפקיד הזה, עוד עלול לקבל אותה כמנכ"ל המישרד, ובמיקרה הגרוע כשרת־התיירות.

להתאושש מהטראומה

אלי דסה, העולם הזה
רונית בולקינד
שקט וחתיך

הדוגמנית **אילנה שרשן** לא היתה נשואה זמן רב. בעלה, המושבניק **מריק עפרון**, ברח כל עוד נפשו בו, ולקח לו זמן

כדי להתאושש מהטראומה של נישואיו עם הדוגמנית ומלכת־היופי לשעבר.

עפרון, אחיה של המפיקה **לִיהִי חנוך**, גרושתו של הזמר **שלום חנוך**, הוא גבר

ענת סרגוסטי, העולם הזה
מריק עפרון
טעם טוב

יפה־תואר, שקט צנוע וחרוץ, אחד ממי שבו־רחים מהתיקשורת ואוהב את החיים הסו־לידיים.

בעבר השני ישנו עוד גבר, חתיך ושקט, בשם **חיים בולקינד** קצין־מישטרה לשעבר, בן למישפחת בולקינד מראשון־לציון מ־מייסדי המקום. בולקינד היה במשך שנה בן־זוגה של הזמרת **אילנה אביטל**, וכיום הוא בעל דיסקוטק גדול בראשון.

אתם בוודאי שואלים מה הקשר בין הש־ניים? לא, הם לא עושים עסקים ביחד, ואולי הם גם לא מכירים זה את זה. אך אישה אחת מאחדת את שניהם: **רונית בולקינד**, גרושתו של חיים בולקינד, היא כיום בת־זוגו של מריק עפרון.

מה יש לדבר, יש לה טעם טוב, לבחורה הזאת!

נתן זך

פגישה בתורכמניה

ארץ של מאה עממים, נופי השאה נאמה, האפוס הגדול של פירדוסי. עומר כאיאם היה כאן, אבל גם אלכסנדר הגדול וג'ינגיס חאן. מי שמע על העיר הגדולה מרב, ונציה של אסיה התיכונה, שבספרייתה היו 120.000 ספרים? דרכי משי פוגשות במסלולי שיירות. ארץ מפוארת לשעבר שהיתה לנידחת, כמעט שכוחת אל ואדם.

כשהמטוס ממוסקווה (יותר משלוש־וחצי שעות טיסה!) נוחת באשחאבאד ואתה יוצא ממנו — הדבר הראשון המקדם את פניך הוא החום. ועוד איזה חום! כשבאנו היתה המידה 42 מעלות צלזיוס בצל, כלומר כחום אילת בשיא עונת הקיץ. אבל מארחינו מיהרו להרגיענו: איזה מזל שבאתם באביב... מתברר כי בקיץ מטפס המרחום כאן ל־47 ואף ל־50 מעלות בצל! בצפונה של המדינה, לעומת זאת, עשויה הטמפרטורה לרדת בחורף עד **למינוס 80 מעלות** צלזיוס.

בקיצור: ארץ הקצוות והניגודים. עוד דוגמה: באשחאבאד הבירה מתגוררים יחדיו — לפי שעה בהארמוניה, בניגוד לאוזבקיסתאן השכנה — בני **100 לאומים שונים**, כולל יהודים (אבל הרוב מוסלמי). בעיר מידברית זו, שמיספר תושביה הוא בערך כמיספר תושבי תל־אביב — כ־380,000 — מצוי רחוב (פרוספקט סווֹבודי או שדרת השלום) **שאורכו 13 קילומטרים.** במרכזו אנדרטה של המשורר והוגה־הדיעות בן המאה ה־18, שהוכרז על־ידי המישטר הנוכחי כמשורר הלאומי של המדינה: מאחטומקולי. גם גילה של העיר, בניגוד לזה של ערים אחרות במרינה שהן עתיקות (שארדז'ו למשל נוסדה במאה ה־3 לפני הספירה) אף הוא מזכיר את גילה של העיר העברית הראשונה. אשחאבאד, שהוראת שמה בערבית היא „עיר האהבה" או „עיר התשוקה", נבנתה על־ידי הרוסים (כלומר, הצאר יימח שמו וזיכרו) ב־1881, בתור עיר מצודה ומישכן לחיל־המצב הרוסי הגדול ששכן בה, כדי להגן על גבולותיה הדרומיים של רוסיה מפני התקפות מן הדרום (איראן) ומכיוונים אחרים.

העיר עצמה, כרבות מאחיותיה, שוכנת בלב מידבר, ועוד איזה מידבר. לולא תעלת קארא־קום („חולות שחורים", על שם המדבר התורכמני הענקי הנקרא בשם זה), שבבנייתה החלו הסובייטים ב־1954, קשה להבין כיצד ניתן היה לגדל כאן דבר. התעלה אשר הגיעה לאשחאבאד ב־1962 והיא עוד מתקדמת — יונקת את מימיה מנהר האמו־דאריה, והיא כבר כיום הארוכה ביותר בעולם (1150 קילומטר). לשם השוואה: תעלת סואץ אורכה 116 קילומטר; תעלת פנמה: 82 קילומטר. היא מזרימה מים לכל המדינה ומסייעת בגידול כותנה שכמותה עוד לא ראיתי לגודל — כל פרח גודלו כגודל תפוח־עץ קטן.

מדבר והרי ענק

מדבר קארא־קום, שבו עוברת התעלה, נראה יפה בכל מפה של אסיה והוא הגדול ביותר בברית־המועצות. הוא משתרע על לא־פחות מ־350,000 קילומטר מרובעים! הפחיתו שטח זה משיטחה הכולל של תורכמניה ומצאתם כי כשלושה־רבעים משיטחה הם מידבר. ואף על פי כן היא מייצרת הכותנה הגדולה ביותר של ברית־המועצות. וזאת בנוסף למאגרי הנפט והגז הטיבעי שנתגלו בה.

המפה או האטלס יבהירו גם את גודלה של תורכמניה: לא פחות מ־488,100 קילומטרים מרובעים, המתגמדים אמנם לגמרי בהשוואה לאלה של הרפובליקה השכנה, אדירת הממדים, קאזאכסתאן. תורכמניה משתרעת מגדות הים הכספי במערב ועד לגבול אוזבקיסתאן במזרח (אוזבקיסתאן ידועה בזכות עריה בוכרה וסמרקאנר). בדרום היא גובלת באיראן ובאפגניסתאן ובמיזרח אינה רחוקה מגבול סין העממית.

כ־80 אחוז משטח הארץ מישורי, ואילו 20 אחוז משיטחה רמות והרים. שלשלת הרי הקופאט־דאג שפיסגתו של הגבוה שבהם — שמו הצ'את־צ'את, חי נפשי שזה שמו! — ממריאה לגובה של קרוב לשלושה קילומטרים. מעבר להרים אלה, במרחק 30 קילומטרים מגבולה של בירת הרפובליקה הסובייטית: איראן.

ואכן, מכמה ממכרי, יוצאי ברית־המועצות בישראל, נודע לי כי יהודים לא מעטים הגיעו לאשחאבאד בימי מילחמת־העולם השניה בכוונה לחצות את ההרים ולהגיע לאיראן. המסורת שבעל־פה אומרת כי בידי איש מהם לא עלה לעבור בשלום את שלשלת־ההרים האימתנית: בעיקר משום שמורי־הדרך המקומיים נהגו להסגירם לידי השילטונות, שהיו מזכים אותם בפרס על כל גולגולת. וכך היה שכרם של המנוולים כפול: פעם אחת מידי המבקשים להימלט ופעם שניה מידי השילטונות. יהודים אחרים הגיעו לאשחאבאד משום שהוגלו אליה במיצוות סטאלין. ועוד אחרים — כך סיפרה לי מרצה באוניברסיטת חיפה — מפני שלא היו להם ביגדי חורף, ובאשחאבאד עצמה אין צורך במלבושים חמים כל ימות השנה.

כיום נותרו בתורכמניה יהודים מעטים בלבד אבל את מיספרם המדוייק לא עלה בידי לברר.

ובכן אנחנו כאן: ברפובליקה הדרומית ביותר מבין כל 15 הרפובליקות הסובייטיות, מדינה שבה חברו יחד בני 100 עממים שבהם מהווים הרוסים רק 15 אחוזים: מרבית האוכלוסיה מוסלמית, הלשון התורכמנית (שאינה לשון שמית!) כוללת מילים ערביות רבות (ואף שורשים עבריים), ועם זאת אין השילטונות מסכימים לגלות כמה מבין התושבים המוסלמים הם 'מאמינים', כלומר מוסלמים בפועל. והגברת או החברה באזארובה, היא עצמה רוסיה, נשיאת הסובייט העליון של הרפובליקה (משהו מעין ראש ממשלה), מסרבת לגלות את המידע. „כיוון שאצלנו קיים חופש הדת, אין אנחנו מונים כמה מוסלמים פעילים וכמה יהודים מאמינים חיים במדינה," משיבה מאדאם באזארובה לשאלתי.

למזלם הגדול של השילטונות המרכזיים, מרביתם של מוסלמים אלה סוניים ולא שיעיים — אחרת היתה קירבתו של „האח הגדול" (חומייני עוד היה בחיים בימי ביקורנו) מורגשת ומסוכנת כאן עוד יותר. גם כך די היה בפחד מפני התעוררות דתית, ברוח האחים המוסלמים, כדי שבאזארובה וחבריה יעניקו למוסלמים המקומיים חופש פולחן גדול הרבה יותר משהיה להם בימי סטאלין או ברז'נייב. במסיבת־העיתונאים איתנו מגלה צמרת השילטון פרטים על המופתי המוסלמי של תורכמניה. מסתבר שאת השכלתו הדתית רכש במיכללת אל אזהאר הקאהירית והוא שולל מכל־וכל קנאות דתית מיליטאנטית נוסח איראן.

דרכי המשי והשיירות

16 קילומטרים מערבה מאשחאבאד שוכנות חורבות העיר העתיקה ניסיאה, בירתה האגדית של האימפריה הפרתית. הגיאוגרפים הערביים בני המאה ה־10 קראו לניסיאה בשם „אסם התבואה של חוראסאן". העיר עצמה התקיימה עד למאה ה־ 19 שבה חרבה במילחמות עקובות־מדם בין השליטים המקומיים. התורקמנים, חרף חביבותם, היו תמיד שבטים לוחמים עזי־נפש.

אבל האתר המעניין ביותר בתורכמניה הוא בלי ספק חורבות העיר העתיקה Merv (כיום מארי, שהוקמה אף היא בעצת האיסטראטגים של הצאר, ב־1884, על חורבות העיר הקדומה). Merv — הקרובה יותר לגבול אפגניסתאן — נודעה בשמות שונים בתקופות שונות. ראשיתה כנווה־מידבר והיא מופיעה בראשונה ברשומות פרסיים ובכתב היתדות (הוא הכתב הרווח אז בתורכמניה) — במאה השישית לפני הספירה. היוונים והרומאים קראו לה בשם Margimea, ואילו בכיתביהם של רושמי הרשומות המיזרחיים של האיזור היא מופיעה בימי־הביניים בשם מארו ומארב (האפגאנים מבטאים: מרב). ביום השלישי לשהותנו כאן אנחנו מוטסים לעיר בת 2500 השנה, שמילאה תפקיד כה חשוב בחייהם הפוליטיים והחברתיים של תושבי מרכז אסיה.

כאן עברה „דרך המשי" החשובה ביותר — תחנתה הקודמת בעיר התורכמנית אמול — שארדז'ו, עיר הכותנה והאבטיחים שבגבול אוזבקיסתאן. כאן עברו נתיבות שיירות הגמלים הנודעות שקישרו את מרכזיהן הגדולים של איראן, אפגניסתאן, ביזנץ וסין עם ארצות המיזרח התיכון ודרכן עם שאר אירופה. במאה השישית לפני הספירה סופחה העיר לממלכתם של האחמנידים הפרסים. במאה הרביעית לספירה עברו כאן חיילי אלכסנדר הגדול בדרכם להודו ו־100 שנה לאחר־מכן חזרה העיר לשילטונם של הפרסים. ב־661 נפלה בידי הכובשים הערביים ובמאה ה־12 סופחה לממלכת החוראם־שאה. ב־1221 נכבשה העיר ונחרבה עד היסוד בידי פרשיו של טולואי־חאן, בנו של ג'ינגיס־חאן. ומאז שלטו בה לסירוגין חאנים אוזבקיים, ושאהים (מלשון שאה) אפגאניים ואיראניים.

כאן ראינו גם את המאוזוליאום המופלא — הגדול ביותר בכל אסיה התיכונה — של הסולטאן סאנדשאר אבן זיידאן, בנו של

אמיל חביבי ויפהפיות תורכמניות: הבלונדים (רוסים) מסתתרים מאחור

מליק־שאה ומי שהיה ב־1118 לסולטאן של כל ממלכת הסלג'וקים שהשתרעה מנהר האמו־דאריה ועד לים התיכון, כשהעיר מארב משמשת בירתה.

על עיר זאת כתב הגיאוגרף הערבי יאקוט אבן חאמאווי כי „היתה עשירה במים ובגנים, עטורת מיסגדים ומישכנות־קבר רבים, תושביה דוברים בלשונות רבות ומוצאם מכל המדינות הכבירות כגון רוסיה, סין, הודו ואיראן.״ „היתה זו עיר שבה ניתן היה למצוא כל מה שנוצר במיזרח או במערב, שבה ניתן היה לשמוע כל מה שהתרחש או שעומד להתרחש בכל המדינות הגדולות והקטנות, במיזרח ובמערב.״

המיצפה של עומר כאיאם

בתקופת השיא שלה מנתה העיר מארב, לפי הערכת היסטוריונים, **לא פחות ממיליון תושבים** (יש כאלה המדברים על שני מיליונים!). אגדה מקומית מספרת כי התעלות שהישקו את העיר המידברית קלטו את מימיהן מאגם הררי שהיה נתון לשליטתו של נכבד מקומי. יום אחד חטף הסולטאן הגדול של מארב את בתו היפהפיה של אותו נכבד אשר־על־המים, וזה התנקם בחוטף בכך שמסר את האגם לידי הפרסים ואלה עמדו וניתקו מיד את העיר מאספקת המים שלה, וכך הביאו לראשית תהליך אובדנה.

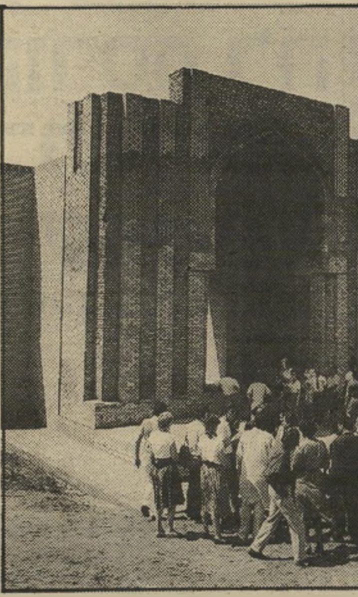

גלעד במידבר: כך חולף לו זוהר העולם

אתה מהלך בחול המידברי הלוהט וחסר־החיים שבו רק שפן מיקרי ואיזה שיח גמדי המשמש מאכל לגמלים מייצגים את הפלורה והפאונה, במילים אחרות: את החיים, ונושא עיניך בתדהמה אל ארמונות פלאים, קַשקַן בשמם המקומי, שכמותם לא חזית מימיך. ארמונות ומיגדלי־מציבה ענקיים המעוטרים בכתובות ערביות, מצבות־עד לזיכרם של שליטים שממלכתם, בשיאה, השתרעה מהודו ועד כוש — אבל גם עד הבלקנים, והיתה גדולה יותר מן האימפריה הרומית. אתה מופתע לשמוע כי סיפריית העיר מארב לבדה — עיר שאת שמה לא שמעת מעולם — **מנתה במאה ה־12, 120,000 ספרים;** שכאן עברו לא רק דרכי המשי ושיירות הגמלים, כי אם גם ציבאותיהם וגייסותיהם של ג'ינגיס־חאן וטאמרלין, אלכסנדר הגדול והסולטאן מחמוד (הוא ששלט גם בהודו), שפה חיו מוסלמים עם יהודים, אוזבקים וקאזאקים עם תורכמנים, וקירגיזים, טאג'יקים עם סינים, מונגולים וטטרים.

כך נודע לך כי המשורר הפרסי הנודע עומאר כאיאם חי במשך זמן־מה במארב ואף ערך תצפיות במיצפה־הכוכבים העתיק שבעיר. כך נודע לך כי תורכמניה אינה רק ארצם של שיבטי לוחמים נוודים שסוסיהם נודעו לתהילה בכל רחבי המיזרח, אלא גם של עומר כאיאם ואבן סינא, המלומד והרופא הערבי הנודע, ארץ של שטיחים וכלי־חרס ופרוות ואדריכלות שמוניטיהם יצאו בכל העולם העתיק, ארץ של ציוויליזציה גבוהה שידעה גם פריחה ספרותית ואמנותית שמעטות כמותה במיזרח כולו.

כיום — חרף כל ההשקעות העצומות של ברית־המועצות, חרף תעלת־קארא־קום החיונית, חרף כל המוסיאונים העשירים שבהם ביקרנו, גאוות השילטונות המקומיים; חרף כל רצונם הטוב של ראש־הממשלה באזארובה וחבריה, חרף כל הכנסת האורחים הנפלאה שבה נתכבדנו באשחאבאד ובכל מקום אחר שאליו היגענו בביקור שופע אירועים זה, — התחושה המלווה את הזר (בעיקר אם טרח לקנות לו מיקצת ידע על הארץ לפני בואו לכאן) היא זו של ארץ שכוחת־אל. ארץ שכוחת־אל־ואדם שהעבר שלה חורבות, ההווה שלה — שיכונים, מיפעלי־תעשייה וקולחוזים מצטיינים — אבל גם בעיות סמים ועבריינות נוער, ואילו עתידה לוט באפילה.

ובחזרה לאשחאבאד המסמלת טוב יותר מכל מקום אחר כאן את בעיותיה של תורכמניה, בעיות שדבר אין להן עם אידיאולוגיה, עם פוליטיקה, עם דת או עם „סיכסוכים אתניים", סיכסוכים שיהיו כמדומה למאפיינה של אחרית המאה ה־20, כשם שאיפיינו את ראשיתה.

התפארת שהיתה מארב: כל זה היה קבור אלף שנים בחולות המידבר

ארץ נידחת, מפוארת לשעבר, ארצם של משוררים ופילוסופים, תוכנים (אסטרונומים) ומדענים (כאן נמצא אחד מלוחות־השנה העתיקים ביותר בעולם), ארצם של לוחמים אמיצים וזמרי שבטים ששמות כמה מהם היו לאגדות — ומגדלי רמכים וסוסים אבירים שמוניטיהם יצאו בין ים למידבר. אבל גם ארץ שהעולם, בתנועתו המתמדת, שכח וזנח אותה והיא עצמה כמו מתאמצת לגלות מחדש את זהותה.

אולי משהו כמו פלשתינה — בשנות ה־70 וה־80 של המאה שעברה?!

אולי. אבל לא בדיוק. לא, בעצם אין דימיון.

■ ■ ■

השעה היתה 4 אחרי הצהריים כשמטוס הטופולב שלנו נחת בנמל־התעופה של אשחאבאד. עוד מבעד לחלון ראית את הנגנים והזמרים מסתדרים במקומותיהם, את בימת הכבוד שעליה נערכים עשרות רקדנים ורקדניות תורכמניים במחלצותיהם המסורתיות, עדויים תכשיטים מיזרחיים מוכרים לנו מן העדי הבדווי והמיזרחי שלנו. הגברים — חבושי מצנפות צמר לבנות אדירות העשויות מפרוותו של כבש הקאראקול בעל צמר הפלדה (תורכמניה מפורסמת בקאראקול כמו גם בפרוות האסטראחאן שלה).

אחר־כך, אחרי קבלת הפנים המסורתית (לחם ומלח, כמו בכניסה לירושלים), נסענו ברחובות העיר שלבשו חג לכבוד הכינוס שלנו. בכל עבר התנופפו דגלים אדומים וכתובות ברוסית ובתורכמנית: ברוכים הבאים, אורחים יקרים, לוועידת „התרבות כשגרירת השלום באסיה".

אז עוד לא יכלו מארחינו החביבים לדעת שהוועידה שלנו תסתיים לאו דווקא בגילויים של שלום... ואילו אני, מצוייד בכל המידע שעלה בידי לקרוא ברגע האחרון לפני הנסיעה, לא יכולתי לדעת שאשחאבאד, שעליה נאמר באותם ספרים שקראתי כי היא ידועה באדריכלותה המיזרחית הנפלאה, חרבה כולה ברעידת־אדמה ב־1948. רק שלושה בתים בלבד נותרו על תילם. שלושה בתים וכן — הפלא ופלא — אנדרטת לנין הגדולה שבפארק הלאומי בעיר. לאדריכלות המיזרחית המפוארת לא נותר איפוא זכר. בכל העיר לא נשאר אפילו מיסגד אחד לרפואה, אם ניתן לחבר דת ורפואה...

במקומה, של אשחאבאד שלפני הרעש, הוקמו כאן מאות בתי־קופסות בני קומה עד קומתיים. לבנות לגובה — אסור, מפחד רעידת־אדמה חדשה. שני הבניינים רבי־הקומות היחידים שבעיר הם „ניסויים": הם נבנו בידי אדריכלים רוסיים בטכניקה מיוחדת האמורה לחסן אותם מפני רעידות־אדמה. עכשיו מחכים לרעידה הבאה, כדי לראות אם אמנם יעמדו במיבחן...

הלכה לה איפוא האדריכלות המפוארת של בירת ארץ השאה־נאמה (סיפור קורות המלכים), האפוס הגדול של פירדוסי שאותו תירגם לעברית אליעזר כגן במיפעלו המונומנטלי (איזה צירוף־מקרים: בשבוע שבו חזרתי לחיפה סיים אליעזר כגן להעתיק לנקי את השורה האחרונה של שירת ענקים זו!). הלכו להם בנייני הפאר והמיסגדים, המינארטים והפרסקות, הבאזארים והאנדרטות.

לקח טוב לכל מי ששואב את המידע שלו על ארץ מתוך סיפרי תיירות וסיפרי גיאוגרפיה מיושנים. על תורכמניה באמת ניתן לומר: צריך לבוא ולראות. אי־אפשר לקבל רושם נכון מתוך הספר או הכתבה. כי זוהי ארץ שלא תיאמן כי תסופר.

צבי עצמון

בעקבות חיים נחמן ביאליק

בִּירכַּת עם

(הימנון זרם עובדים)

– הקו הירוק מאדים

תְּחֱזַקְנָה יְדֵי בְּנֵי־דּוֹדֵינוּ הַמְּכוֹנְנִים
עֶפְרוֹת אַרְצֵנוּ בַּאֲשֶׁר הֵם כָּאן;
אַל יִפֹּל רוּחֲכֶם מִמֶּלֶט,
שְׁטִיפַת כֵּלִים —
בֹּאוּ מֵאַל־גִ'יבּ (גִּבְעוֹן).

תְּחֱזַקְנָה יְדֵי כָּל־אַחֵינוּ הַמְּחוֹנְנִים
עַפְרוֹת אַרְצָם בַּאֲשֶׁר הֵם שָׁם;
אַל יִפֹּל רוּחֲכֶם מֵעֹצֶר,
טַאוּט כְּבִישִׁים —
בֹּאוּ שְׁכֶם אֶחָד (גַּם עַזָּה, חֶבְרוֹן)
לְעֶזְרַת הָעָם.

תסריט אחר

עודד פלד

מיפעל הפייט

פעם בשנה אנחנו מזיזים הצידה את המחברות האפורות ועושים את שבוע הספר. המוני העם משוטטים בין הבאסטות החגיגיות וממנגלים בחרדת קודש את מיטב הסיפורת, ההגות והשירה, מגרדים וקונים: מיפעל הפיט; ולמרות שהיום נגעל מיפעל ההשכלה האלוהי הזה, הרי שמכירות־החיסול המוזלות יימשכו עוד איזה זמן, כך שרצופה בזאת רשימת להיטים מומלצים:

*„המרד על האנצאר" — פרק מזהיר בתולדות מעיכת ההתקוממות, המגולל, בראשונה, בהדפסה חיה, את עלילת הגבורה של שמשון נגמ"שוילי, הטר"ש שדרס במו זלדתו הבודדת את התנערות הגורילות המשופמות בספארי דרומי נידח.

*„בוער בעל כורחו" — סיפור סוחט־לב ונוגע לדמעות של צמיג עזתי תמים שאולץ לבעור במחסומי המזרחון הפרוע של יש"ע. (הנחות מיוחדות למוסכניקים).

*„פשוקי השטן" — תיעוד עיתונאי מבריק של פרשיות־זימה מדהימות מבית מדרשם של אדמו"רי המירקע שהלכו, חרמנא ליצלן, אצל שיקסעס שעל אם הדרך.

*„חבית הכלבה המג"בית" (מס' 18) — כלבת הסאלוקי המנומשת, חביבת ילדי ישראל, בפעולה נוספת נגד הדוברמנים של ועדות ההלם. פרק גבורה נוסף מפרי עטו הנוקם של רמטכ"ל מחתרת הקנאים, האימאם סיקרא־אחרא.

*„שלום הדחליל" — לבני הנעורים. סיפור מילחמה שובב בחרוזים על הציפורים שהצילו דחליל מציפורני הגנן הרשע שרצה לדפוק ת'חצילים.

*„אפיקומן חרמן" — מיוחד לעוללים חרדים. סיפורו של אפיקומן שהכחיל וחזר בתשובה.

*„1000 נבוט ונבוט" — אסופת שירי אלות, חרמות וקללות שהוטחו בפוגרומיסטים הישמעאלים בידי נערי גבעתי כחולי־הבלורית וזהובי־העין. (לקניות מרוכזות של ועדי־עובדים תצורף אלה צה"לית תיקנית חינם).

*„16 ימי תהילה" — הסיפור האמיתי של האתלטים הישראלים ששיגעו את העולם באולימפיאדת אור־כשדים בשיאים מדהימים בקפיצה לרוחב, קפיצה לעובי, שחייה בריבוע, ריצת 3000 דצימטרים משוכות, זחילת מרתון לאחור, כדור ואליום, הטלת עוצר, הטלת אלה, הרמת הגולן, הרמת קטינות, ועוד.

* „צפרירים בלאט" — קובץ חדש של גיתית גומא, הנועזת החדשנית מבין פייטניי השירה העברית החדשה. ממיטב יצירתה האקסטראווגאנטית של משוררת הנובו־פאנק, המשקפת אלמנטים אקזוטיים של לירקה מתוחכמת ושמחה לאיד: „לי, לעצמי, לעצמי/איפה/למה/לאן/מה הוא זומם עלי הנחש המבאס?"

תיקון טעות

ברשימה „מוסקווה־אשחאבאד־מוסקווה" (העולם הזה, 7.6.89) נתחלף יוסף ביגון בנתן שצ'רנסקי. צריך היה כמובן להיות: „קוזאקים של הקדוש־ברוך־הוא נוסח יוסף ביגון ודומיו".

עורך נתן זך

רמת־גן: גלעד 2, טל: 03-7513251 **הצפון:** שד׳ ההסתדרות 76, מפרץ חיפה, טל: 04-724523 **ירושלים:** ינאי 3, טל: 02-222550

מסעדת מילנו — „התפריט שכולם אוהבים"®

תל־אביב, רחוב יהודה המכבי 4 (ככר מילנו), טלפון 5460435

סלטים / ריבס / בשרים על האש / דגים / מנות אחרונות / בירה ומצב־רוח

ניתן גם לקחת הביתה — **להתראות אצל מושיק ופיקי**

בבת אחת שניים חדשים

חיש גד "רנו" ★ חיש גד "מרוץ סוסים"

גם וגם. גם חיש גד מרוץ התחיל לרוץ וגם חיש גד רנו יצא לדרך. גם מגרדים 13 מכוניות רנו 5 וגם מגרדים 51 פרסים של 10,000 ש״ח כ״א, ועוד מאות אלפי פרסים. גם זה עולה 3 ש״ח וגם זה עולה 3 ש״ח. אתה יכול לזכות!

סה״כ הפרסים בחיש גד רנו 6,617,620 ש״ח
סה״כ הפרסים בחיש גד מרוץ סוסים 6,651,730 ש״ח

...ודרך אגב חיש גד

מפעל הפיס

מרים בנימיני

מזל החודש: סרטן

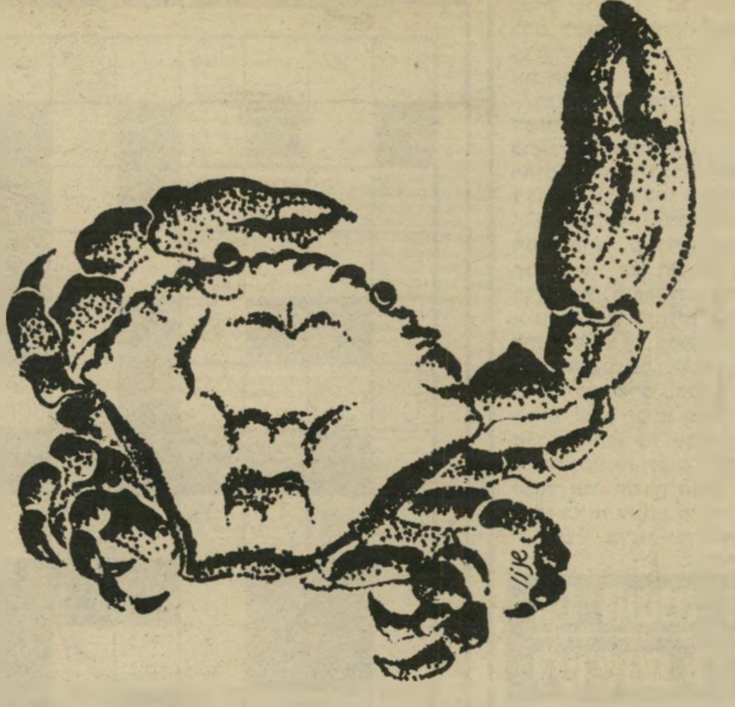

מבין ארבעת המזלות השרויים בתקופה לא קלה, הסרטן הוא היותר־רגיש והיותר־סובל. קשיים עוברים עכשיו גם על בני המזלות טלה, מאזניים וגדי. בני מזל סרטן עוברים זאת קשה מכולם. אין זה רק בגלל אישיותם הרגישה והפגיעה, אלא גם בגלל כוכבים הגורמים לבעיות, לאי־שקט, להתפרצויות ולהתנהגות שאינה אופיינית להם. נראה להם כאילו שהבעיות אינן ניתנות לפיתרון, אך לא כך המצב.

התקופה הקשה התחילה בחורף 1988. 1989 עוד החמירה את המצב. שני כוכבים הם שהביאו לכך – אוראנוס ושבתאי. בפברואר 1988 הם נכנסו ביחד למזל גדי, ומכיוון שמזל גדי ניצב בדיוק ממול למזל סרטן ההשפעה הורגשה מיד. שני כוכבים אלה הצטרפו לכוכב שכבר היה שם מאז 1984, כוכב נפטון ואי־אפשר היה להתעלם מהשפעתה של קבוצת כוכבים זו.

הרבה עניינים לא זרמו בצורה חלקה, וגרמו לבני סרטן לדיכאונות, לחרדות, להתלבטויות, למילחמות ואף לפרידות. קבוצת הכוכבים נמצאת בבית השביעי (בית הנישואים והשותפויות), כך שיתכן ונפגעו חיי־הנישואים או שותפות מכל סוג שהוא. מי שאצלו השותפות מושתתת על בסיס איתן ובריא, עבר, וגם יעבור, את התקופה בשלום. אחרים עברו ויעברו תקופות לא־קלות.

הכוכב שגורם לאווירה המדכאת והמעיקה הוא סטורן. כשהוא יעבור למזל דלי יהיה לסרטנים קל יותר, אם כי כוכב אוראנוס, שגורם לאירועים בלתי־צפויים, יימצא שם עוד ארבע שנים לאחר מעברו של שבתאי.

נראה שיהיה קל יותר לשאת את הימצאותם של אוראנוס ונפטון, מאשר להיות מושפעים מהקשיים שמביא עימו סטורן.

ב־1991 עובר סטורן למזל הבא, ועד אז לא יהיה קל. באוגוסט השנה יכנס יופיטר למזל סרטן, וישאר שם עד אוגוסט 1990. כוכב זה עשוי לעזור לבני מזל סרטן לעבור את שארית התקופה ביתר קלות. הוא לא יבטל את הקשיים הצפויים להם, אך אם יצליח להקל עליהם בכמה שטחים, הרי שיהיה להם יותר כוח ומרץ. לעבור את התקופה.

מה מצפה, אם כך, לבני מזל סרטן בשנה הקרובה. עד יום־ההולדת הבא!

● עבודה, קאריירה

לא מעט מאבקים היו לסרטנים השנה בגלל אי־צדק שנעשה להם בתחומים אלה. החודש האחרון שינה קצת את התמונה, והמאבקים נשאו פרי. הצעות שהתקבלו החודש כדאי שישקלו ברצינות. רוב הסרטנים עובדים עכשיו מאוד קשה, והפיצוי אינו מספק. זוהי עבודה שחורה, לא עבודה המרוממת את הנפש, אלא עבודה למען הפרנסה.

מאוד קשה עכשיו לקדם את הקאריירה. אולם המצב הזה לא ימשך כל השנה. יהיו עוד קשיים, מאבקים, ויכוחים, התעקשות צודקת על עמדתם, אך מחודש אוגוסט, שבו יכנס יופיטר למזל סרטן, הם יזכו לתמיכה ויצליחו לקדם את האינטרסים שלהם.

הגיע הזמן שמאיזה מקום

(המשך בעמוד 36)

עניני מגורים יגזלו זמן יקר, אך אי־אפשר יהיה לדחות את הטיפול בבעיות שיתעוררו לפתע. בני־מישפחה, שאינם מרגישים טוב וזקוקים לעזרה, עלולים לעכב אתכם בדרך למטרה חשובה שעליכם להשיג, ואותה אי אפשר לדחות. בתחום הרומנטי כדאי לקחת יוזמה ולהעיז. ההיענות תהיה מעל למצופה עליכם רק להעיז ולנסות. ה־24 עד ה־26 קשים ומעייפים. רצוי להיות זהירים.

* * *

במקום־העבודה תכירו מישהו חדש, שיש לו רעיונות טובים לקאריירה שלכם. תוכלו ליהנות גם מקשר ידידות מעניין, שיוסיף גוון מיוחד לתקופה. ענייני מגורים ימשיכו להטריד אתכם. אל תתעלמו מרמזים ומאותות ברורים, המלמדים על הצורך לבצע שינוי בצורת המגורים. מה־25 עד ה־27 אתם עלולים לסבול מבעייה בריאותית. הפעם לא מומלץ לזלזל או לדחות טיפול. בתחום הרומנטי אתם מבוקשים על־ידי המין השני.

* * *

הוצאה כספית בלתי־צפויה תעורר בכם דאגה, ובצדק. נראה שלא תהיה ברירה, אלא לבקש הלוואה מחברים או ממקור אחר, וכך לעבור את הקושי המיידי. אין חשש, תוך זמן קצר תוכלו להתגבר על הקושי ולעבור את המשבר. נסיעות רבות בארץ ואולי גם לחוץ לארץ צפויות בתקופה הקרובה. תעשו רושם טוב בכל פגישה שתקיימו. בעבודה יקבלו את הסמכות שהוטלה עליכם.

בעיות עם שותפים או עם בני־הזוג. הכעס שהצטבר באחרונה פורץ החוצה ללא מעצורים. עליכם להיות זהירים, ולא להתפתות לדבר על שותפים או בני־זוג. בסופו של דבר זה יפגע בכם. הצעה מושכת בין ה־24 ל־26 בחודש. אל תמהרו ל־החלהב. במקום־העבודה מתחיל עומס רב. יהיה לכם מעט זמן לעצמכם, ולא תשאבו הרבה הנאה מהעבודה עצמה. התחום הרומנטי מבטיח הפתעות מעניינות ומרגשות.

* * *

אתם נוטים להתלהב ולאבד מהזהירות, וכך להיפגע. עכשיו בולטת הנטייה להיפצע ולהיפגע בתאונות. אם בדרך כלל אינכם משתדלים להיזהר, עכשיו כדאי שתחרגו ממינהגיכם, ותשמרו על עצמכם. אתם נוטים לזרוק לאנשים בפרצוף מה שאתם חושבים עליהם. לא בטוח שזה יוסיף לכם לטווח הרחוק, אבל נראה שתקופה זו סוחפת אתכם להתפרץ, ולומר הרבה יותר מדי.

* * *

ידידים יבואו לביקור מבלי להודיע מראש. תצטרכו להיות מוכנים לחודש של בילוי עם חברים, ידידים וקרובים. נראה שלא ישאירו אתכם לבד, אלא שאצלכם בילוי חברתי כרוך תמיד בעבודה נוספת. מומלץ לנוח בין ה־26 ל־28 בחודש, שכן אז אתם נוטים להתעייף מאוד, ואף לחלות. מישהו מנסה לפעול מאחורי גבכם. אל תשתפו אנשים בתוכניותיכם, ושימו לב מי נמצא סביבכם ומה הוא זומם נגדכם.

במקום־העבודה ימצא לפתע פיתרון לבעיות שהדאיגו אתכם באחרונה. זה יבוא ממקור שכלל לא העליתם בדעתכם. שבת עד שני עדיין ימים קשים. מצב־הרוח יהיה כבד. אולם מה־27 בחודש יבוא השינוי המיוחל. חברים יושיטו יד ויעזרו. ה־28 יפתיע לטובה בכל הקשור לכספים. סיכסוך עם סמכות בעבודה, יגרום לכם לאי־נעימות, אך התמיכה תהיה גדולה ממה שציפיתם.

* * *

במקום־העבודה מתחילים דברים להשתנות. עכשיו תוכלו למצוא כיוון חדש ומתאים. לאחר תקופה ממושכת של חיפוש יימצא תחום שיגרום לכם לרצות להשקיע, ללמוד ולהתקדם. ראיון, פגישה או נסיעה יניבו את התוצאות המקוות. המצב הבריאותי משתפר, ועכשיו אתם יכולים להתחיל לחשוב על נסיעה לחו"ל או על אירוח של מישהו שיגיע ממרחקים. בבחינות צפויה הצלחה, אולם, עליכם להשקיע מעט עבודה בדבר.

* * *

מצב־הרוח אינו מן המשופרים. בריאות של אדם קרוב גורמת לכם דאגה. עכשיו תצטרכו לעזור ולטפל בעניינים כספיים של המישפחה כולה. אתם עצמכם שרויים שוב בבעיות כספיות. אל תיקחו סיכונים, והימנעו מלבצע עיסקות שיש בהן סיכון. בתחום הרומנטי זהו שבוע של הצלחות – הצעות לקשר רציני ואולי אף נישואים. פגישות במקומות מרוחקים יחזירו לכם את הביטחון.

כדאי לשמור מרחק מבני־הזוג לפחות עד ה־25 בחודש. פיצוץ פתאומי בגלל הערה או בקשה יכול לגרום להתפתחויות מאד לא רצויות. חשוב שתהיו שקטים. אל תבואו בדרישות. זה לא יעזור, ועלול להרחיק מכם את מי שבו אתם כל־כך מעוניינים. בתחום הכספי תצטרכו להיכנס למאבק, שאינו רק שלכם, אלא של כל המישפחה. עליכם להתארגן ולפנות לשאר המשפחה. בעבודה ישבחו אתכם על פרוייקט שביצעתם.

* * *

ה־21 די מעייף וקשה. אתם נוטים להיכנס למריבות ולוויכוחים מיותרים. זה קורה לכם בעיקר עם בני־הזוג. הם מצליחים להרגיז אתכם ולהאשים אתכם בהאשמות מרגיזות. ב־23 וב־24 כדאי שתהיו קצת יותר סובלנים. אם תמשכו את החוט יותר מדי אתם עלולים לגרום לניתוק קשרים חשובים. במקום־העבודה יטילו עליכם עבודה מעניינת. הפתעה משמחת בענייני כספים.

* * *

ה־22 וה־23 יהיו קשים ומתישים. התלבטויות, געגועים ועצב על מה שלא הצלחתם להשיג יקלקלו את מצב־הרוח. עכשיו תוכלו להתחיל לבנות את עצמכם בתחומים החדשים שנוצרו. במקום־העבודה מרוצים מכם מאוד. בקרוב תוכלו לתכנן את נסיעתכם הבאה לחו"ל. מריבות במקום־העבודה יכולות לפרוץ לפתע פתאום בגלל בעיות סמכות. בתחום הרומנטי תהנו מפגישות מיקריות. בענייני כספים כדאי שתהיו מעט יותר זהירים.

תשבצופן העולם הזה 2703

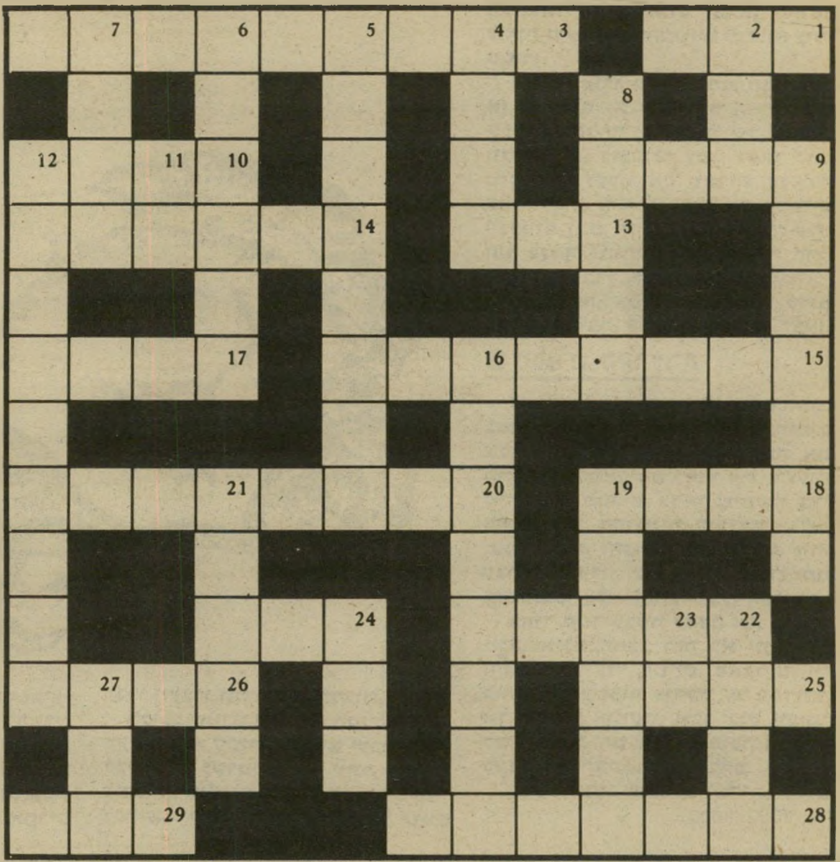

מאת אביגיל ינאי

מאונך:

2) לא עשה חיל בנשיאות: (3);
4) מהפכת הבירה בממלכה (4);
5) בבירה העמידו עץ ושני קרסים לתליה (4,4) (ע"פ א.ד.);
6) מי כ־1 מאוזן עולה על הצעירים העוסקים בתורה? (6);
7) מה שחסר לשלמה יש לו באבר (4);
8) משחקק לו מהטחנה אל המאפיה (3,2) (ע"פ א.ד.);
9) המעסה מריח תשר (4,3) (ע"פ א.ד.);
11) עוד לא וכבר לא (2);
12) שאיפתו של תינוק בן יומו (4,5) (ע"פ ש.א.);
16) סלקו אותו מפה, שגעון, אבל זה גרם לו דכאון (4,4);
19) מי דחף את הרוצח ע"פ גירסת המשורר? (6);
21) מחכים עד כלות (5);
22) גילוי סנסציוני של החטא בנשף (4);
23) בוחן בספרות עברית (2);
24) שר עם טקט (3);
27) נמצא במדור פילוסופיה בצה"ל (3);

מאוזן:

1) בסופו של דבר הגיע לישיבה (3);
3) דון ז'ואן מתרפס (4,2,3);
9) כדורסל מעולם אחר (4);
10) מצייר באמצעי לחימה (4);
13) נשחק לטוב או לרע (3);
14) דרכו של סופר (3,3);
15) מסלק הנשים ממסדר האבירים הוא בהמה אבל בהחלט לא מרובע (5מ;3ת);
17) פרי מוגן (4);
18) דב אחרון (4);
20) הבית בוער — המנע מהתקרב אליו (4,4) (ע"פ א.ד.);
22) עוף במבצע (5);
24) שמן מכל צד שתסתכל (3);
25) משהו באויר עוצר נשימה (4) (ע"פ א.ד.)
26) ברומי ובירושלים — לבריאות! (4);
28) אין יפות בצה"ל? (7);
29) נשמעת כמוותרת על הנשק (3);

250 ש"ח? 500 ש"ח?
750 ש"ח? 1000 ש"ח?

הגרלת־הפרסים בין פותרי תשבצי ותשבצופני העולם הזה נמשכת. אך לבקשת קוראים רבים מאוד הונהג שינוי. מעתה יכולים להשתתף בהגרלה גם קוראים הפותרים נכונה תשבץ (או תשבצופן) אחד, או שניים (רצופים), או שלושה (רצופים), או ארבעה (רצופים). בכל מקרה יועלה בגורל, אחת לחודש, שמו של פותר אחד, בין מי שפתר נכונה תשבץ (או תשבצופן) אחד, שניים, שלושה, או ארבעה והוא יזכה בפרס בהתאם למיספר פיתרונותיו – 250 ש"ח לתשבץ אחד; 500 ש"ח לשניים; 750 ש"ח לשלושה; ו־1000 ש"ח לארבעה.

★ ★ ★

את הפיתרונות יש לשלוח אל העולם הזה, **תל־אביב, ת.ד. 136, מיקוד 61001.**

הורוסקופ

(המשך מעמוד 35)

תבוא קצת עזרה, כי המצב כמות שהוא די מדכא. קשה להם לקום בבוקר, להגיע ל־עבודה, ועוד יותר קשה לעבור את היום.

חודש יולי מביא עימו הז־דמנויות מושכות, אך לא כדאי להתלהב ולהתחייב לטווח רחוק, כי תוך חודש וחצי ה־דברים יכולים להראות אחרת.

במאבקים שמנהלים בני המזל כדאי שיבדקו את עצ־מם, ויראו אם הם לא באים בדרישות מופרזות. התקופה אינה מאפשרת התקדמות, ויש להשלים עם כך, ולצפות לתקו־פה נוחה יותר, שבה אפשר יהיה להתקדם ללא קושי. חשוב שלא יפגעו במי שהיה טוב אליהם עד עכשיו. הת־נהגות נקמנית תפגע בהם, ואם יעשו את חשבון־הנפש יבינו שלא כדאי לאמץ קו כזה.

עכשיו כדאי שידאגו לע־במיוחד לגבי הורים מבוגרים אבל גם בני־מישפחה אחרים יהיו זקוקים לעידוד ולתמיכה. כדאי שהסרטנים יקחו בחש־בון שזמן רב יופנה לעזרה לבני־מישפחה שאינם חשים בטוב. צריך לשמור על עצבים חזקים והרבה סבלנות. קל לנצל את טוב ליבם של בני מזל סרטן, וכאן הם צריכים ללמוד להיעצר בנקודה מסויימת, ולא לתת לאחרים לנצל ולסחוט אותם.

● לימודים, נסיעות

דווקא בתחום הנסיעות הם יכולים להצליח. מאוד מומלץ ללמוד, לחשוב על שינוי תחום ולהתכונן לשינויים. אם ילכו לכיוון זה – יצליחו. רבים ימ־צאו את עצמם נוסעים, מתאוו־ררים ומנסים לשכוח את הצ־רות. לא תמיד זה יצליח. גיאו־גרפיה עדיין לא פותרת כל

גם השנה לא תהיה שנה קלה לסרטנים. כדאי להתאזר בסבלנות

תידדם המיקצועי ויחפשו מקו־מות ואנשים, שיתאימו להם ולכישוריהם. מומלץ להתעלם מהעבר. לא להיכנס לחשבונות קטנים, שיגרמו לנזק ויביאו רק לסיפוק ריגעי, שלא יתן להם דבר. אם יתכננו את עתידם בצורה נכונה, ועם האנשים ה־מתאימים, יוכלו למצוא תחום חדש ומעניין, שבו יוכלו לבטא את עצמם וליהנות גם משיפור במצבם הכלכלי.

● כספים

התקופה הקרובה מצביעה על צורך להוציא כספים בלי תיכנון מראש. כדאי שיקחו בחשבון שימוש ברזרבות שאגרו למטרות אחרות: יאלצו לעזור לקרובים ולידידים ולהשקיע בפרוייקט חשוב, שמעסיק או יעסיק אותם בקרוב.

בשנה הקרובה לא צפויות בעיות מיוחדות בתחום הכל־כלי. נראה שהם יוכלו לעבור את השנה בשלום. כרגע לא ברור מאין תבוא הישועה, אבל היא תגיע. במשך השנה יתברר שאין סיבה לדאוג לענייני כס־פים ואת החרדות והדאגות כדאי להפנות לכיוון אחר, ולא חסרות השנה סיבות לדאגה.

● מגורים

בנושא זה לא רצוי לבצע שי־נויים. למי שאין ברירה כדאי שלא ינסה לגדול מעל לאפ־שרויותיו. זה עלול להביא אותו לבעיות מסובכות וחסרות־פיתרון. עדיף להשאיר הכל כמות שהוא, ואם זה לא ניתן מומלץ לשמור על אותה רמת־חיים, ולא להתעקש לשפר תנאי המגורים בתקופה זו.

● מישפחה

הבריאות של בני־המישפחה עלולה לגרום לבעיות. זה אמור

בעיה. אבל לעיתים החלפת כוח ושינוי סביבה יכולים לעזור.

● בריאות

מצבם יהיה יותר טוב מאשר בשנים האחרונות. הם יתחילו להתאושש מכל הבעיות, המ־חלות וההפרעות שסבלו מהם, ויוכלו להרגיש יותר קלים, משוחררים ובריאים.

● ומה שבינו לבינה

זה הנושא היותר־בעייתי השנה ובשנים הבאות. כפי שקורה תמיד. מי שחייהם מתנהלים בצורה בריאה ימ־שיכו בחייהם ללא משברים ובעיות מיוחדות. אך האחרים, שיש להם קשרים מעוררים, יעברו תקופה לא־קלה.

כאן נכנס כוכב אוראנוס לתמונה. הוא יימצא במזל גדי עוד שש שנים, ובכל פעם שיהיה מול מי שתאריכי־לידה שלהם נמצאים מול מיקומו הוא עלול לגרום לפרידות ולני־תוקים. בהשפעתו יהיו לבני מזל סרטן קשרים מלהיבים שיתחילו פתאום בהתהלבות סוחפת ועצומה, אך הם יבואו לסופם ללא הכנה מוקדמת, בצורה אכזרית וקשה.

השפעתו של כוכב סטורן יכולה אולי להוסיף מעט יצי־בות, אבל כשמדובר על קשרים לא־בריאים הוא רק יחזק את השפעתו של אוראנוס ויגרום לפרידה.

כוכב יופיטר, שייכנס באו־גוסט למזל סרטן, יביא לסר־טנים הזדמנויות לקשרים חד־שים. השאלה היא אם אלה הם קשרים מן הסוג הבונה, המר־גיע והבטוח, ועל כך קשה לענות בחיוב. התקופה הק־רובה תלמד את בני המזל לה־יות חזקים ופחות מהססים בקשר למעשים, להחלטות ול־חיים עם המין השני.

העולם הזה

כל שבוע

עם רץ אישי

לביתך או למשרדך!

מהיום "העולם הזה" יגיע אליך עם רץ אישי לביתך או למשרדך !
חדש, טרי, לוהט, עסיסי, ישר מהדפוס לביתך או למשרדך !

מחיר מבצע *

מחיר מנוי שנתי 290 ש"ח
ב־5 תשלומים שווים
ללא ריבית וללא הצמדה.
התשלום באמצעות כל
כרטיסי האשראי.

ובנוסף **

החותם על מנוי שנתי
יקבל ארוחה זוגית
חינם!
ללא הגרלה.

* מוגבל ל־1000 מנויים באזורי ההפצה עד ליום 31.8.89 ** המסעדה לפי בחירתך מתוך רשימת המסעדות במחלקת המנויים.

חייג 03-232262 ועשה מנוי!

חתימה טעימה

מיבצע מנויים טעים עם העולם הזה:

חתום על מנוי שנתי ותקבל:

(א) השבועון יגיע לביתך/מישרדך ביום הופעתו ע"י שליח מיוחד *
(ב) מחיר המיבצע: 290 ש"ח כולל מע"מ אשר ישולמו ב־5 תשלומים שווים ללא הצמדה, באמצעות כל אחד מכרטיסי האשראי.
(ג) ארוחה זוגית *חינם* עד 60 ש"ח באחת מהמיסעדות המובחרות המשתתפות במיבצע.

חייג 03־232262 מחלקת המנויים

* באזורי ההפצה בלבד

ביקור באל־גאוצ'ו לונדון מיניסטור

אל גאוצ'ו – מיסעדה דרום אמריקאית שמתמחה בבשר, בשר ובשר. זאת אומרת לא בדיוק הבשר שאנחנו מכירים מבית אמא (אלא אם כן אמא שלנו היא מארגנטינה). כאן מדובר בצ'וריסו (נקניקיה מחתיכות בשר), אסדו (בשר בעל טעם חזק מאוד), צ'ינצ'ולינס (מעיים על האש), עטינים, כליות, אנטריקוט ועוד ועוד.

כל זה נצלה על גחלים בידיו האמונות של אבל דה־סילבה, גאוצ'ו אותנטי שכמו שאר העובדים במיסעדה מדבר ספרדית ופה ושם גם מזיז את גופו למנגינות הדרום־אמריקאיות שמתנגנות להן בין טעימת הצ'וריסו לבין נגיסה באמפנדה (בצק ממולא בשר).

את הבשר צולה דה־סילבה על הגחלים בלי שום תבלינים, רטבים או מרינדות, כי בדרום אמריקה אוהבים שלבשר יהיה טעם של בשר. אחרי הצליה מועבר הבשר לשולחן על הפריז'ה שהוא מיכל גחלים קטן השומר על חום הבשר ועסיסיותו בזמן האכילה.

כן, יש גם תפוח אדמה אפוי וצ'יפס וסלטים, אבל למה שלא נדבר קצת על בשר? כשהבשר מגיע לצלחת כדאי אבל לא חובה לשים עליו כמות נדיבה של צ'ימיצ'ורי שהוא רוטב מיוחד לבשר שהדרום־אמריקאים לא מוכנים לגלות לזרים.

הערה לאכלנים גדולים: בשישבת יש מיבצע גריל חופשי ב־25 שקל.

לא מפסיקים להגיש מנות בשר עד שאתה מודה שנשברת.

ויוה לטינו־אמריקה!

סיפור של אוירה

מסעדת המוזיאון
רח' האוניברסיטה 2,
רמת־אביב,
טלפון: 6־5414135

מסעדת המוזיאון · מוזיאון ארץ ישראל, האוניברסיטה 2 ת"א

אל גאוצ'ו – לונדון מיניסטור

אירועים עד 80 איש
קייטרינג עד 1000 איש
פתוח: 12.00.24.00

שאול המלך 4, טל' 03־250079

קפה – פאב – מסעדה
שירה וריקודים
יום ד': ערב סמבה ברזילאי
ימים ה', ו', שבת: ארץ ישראל
פתוח רצוף יום־יום משעה 9.00 בבוקר
הזמנות לאירועים
רח' הירקון 109, טל' 5237426

המרפסת
מעל הים בת"א

הסינית בדיזנגוף 110
מסעדה סינית טובה ולא יקרה
רחוב דיזנגוף 110 (מול קפה רוול) תל־אביב.
טלפון: 03-247066

דולפין שטרן
מסעדת דגים מובחרת
פתוח 7 ימים בשבוע: 12.00-24.00
מומלצת לישראלים ולאורחים מחו"ל
דיזנגוף 189 ת"א, טל' 232425

מפגש אביב
תפריט בינלאומי

כל מה שלא ציפית
מפונדק דרכים
דרך חיפה 301 תחנת דלק סונול (לפני צומת תל ברוך)
טל. 413480, פתוח יום יום עד 24.00

ומעתה **גם** ארוחה בתפריט קבוע:

מנה ראשונה: מרק או סלט חסה, או פטריות טריות עם חמאה ושום
מנה עיקרית: פירושקי לסוגיו
או שניצל עוף עם רוטב פטריות
מנה אחרונה: פרפה לימון
או מרקיז שוקולד
או שטרודל עם גלידה וקצפת
כוס יין לבן
לחמניות תוצרת הבית וחמאה

פירושקי
26.75 ש"ח
ירמיהו 30 (פינת דיזנגוף)
פתוח מ־12.00 עד 01.00 טל' 457599

חדש בתל־אביב!
עוד סניף של

"מסעדת יונס"
מאכלים מזרחיים

רח' בן יהודה 163, טל' 03־227813

סיניון
Signon
מיסעדה בסיגנון אחר
רח' הרברט סמואל 80 תל-אביב, טל. 5101036

הבית הלבן
cafe·pub
הבירה הכי זולה בעיר

רח' הירקון 108, תל־אביב
טלפון: 230577

מאיפה אתה יודע? קראתי
העולם הזה
השבועון של ישראל

מדי שבוע מציע „העולם הזה" עמוד אורח. המילה, התמונה, הגרפיקה — כולן על אחריותו, ביטוי למה שהוא רוצה להעביר לקורא

השבוע: אברהם אילת, אמן, צייר, צלם, המתגורר בחיפה

צילומי א״ד מוסכאים

בן חמש

חמור

בן ארבע

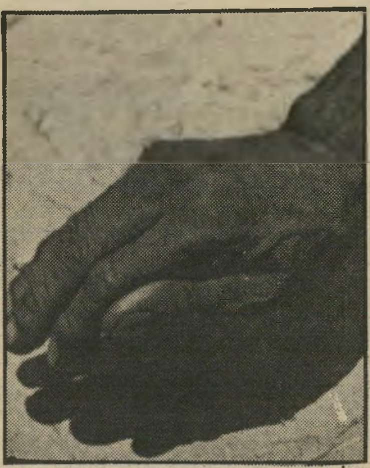
זקן

לא רואים

לא שומעים

אטומים

עונת הציד בעיצומה

אלי דסה, העולם הזה

להתאהב ליד הרמזור

לסילבי ספיר (מימין) ולחברתה היה רעיון: לאפשר לגברים ולנשים פנויים להתאהב זה בזה בפקק־תנועה. יש סמל סודי.

זה קרה לו ליד הרמזור.

הוא ישב ליד ההגה וחיכה לאור הירוק. הוא העיף מבט שיגרתי לעבר המכונית שבמסלול הסמוך. הנהגת משכה אותו. לא יפה מהממת, אבל נחמדה כזאת. הוא חייך אליה. היא חייכה אליו.

בזה היה הסיפור נגמר. האור הירוק היה נדלק, וזהו זה.

זה קרה לכל גבר, ולכל אשה, הרבה פעמים.

אבל הפעם היה המשך. הוא ראה על השימשה האחורית של מכוניתה מדבקה. הוא ידע שזהו סמל סמוי האומר: אני פנוייה. הוא רשם לעצמו את מיספר־הרישוי של מכוניתה. הוא ידע למי לטלפן.

האהבה אינה עיוורת. יוזמתן של שתי צעירות ישראליות, הכלכלנית רות פקלמן והפסיכולוגית סילבי ספיר הניבה פרי בדמות מועדון ס״ו להיכרויות, המיועד לבעלי־רכב.

המצטרפים למועדון מקבלים מדבקה סודית, דמויית־שמש, מדביקים אותה על שימשת־החלון האחורית של מכוניתם ויוצאים בחדווה לכבישי הכרך, תוך חיפוש מתמיד אחר חבר־מועדון שיענה לטעמם. ברגע שהם מגלים אותו/ה, הם מטלפנים למועדון, מוסרים את מיספר הרכב שראו, וכך נוצר הקשר בין בני הזוג הפנויים.

כל בעל רכב פנוי, שסיים 12 שנות־לימוד, רשאי להצטרף למועדון, למעט בעלי־סטיות, שיש להם תכונות של אלימות וחוסר־יושר. הגרפולוגית זיוה שוורץ, המקבלת לידה את טפסי־ההרשמה, פוסלת את הבלתי־מתאימים.

מועדון דומה פועל בקליפורניה כבר ארבע שנים, והפך שם ללהיט. בארץ הוקם המועדון לפני שלושה חודשים, והוא מקיף

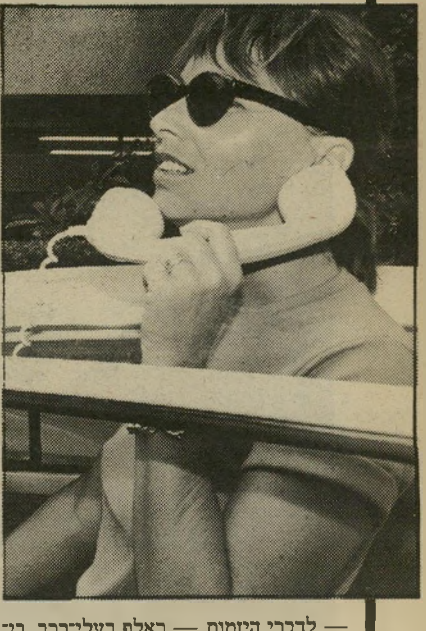

אלי דסה, העולם הזה

— לדברי היזמות — כאלף בעלי־רכב, ביניהם אקדמאים, רופאים, פסיכולוגים ואנשי־עסקים. (חלקם, ידידים קרובים של שתי היזמות).

בועז מחפש כבר שנים בת־זוג כלבבו. אין לו דרישות מיוחדות. עיסוקה, השכלתה ומעמדה של הגברת אינם משחקים אצלו תפקיד, ובלבד שתהיה פנויה ופתוחה לקשר.

בשנתיים האחרונות ערכו לו חברים היכרויות עם „בחורות חיוביות. נחמדות. עם ילדים. בלי ילדים. חכמות ואפילו נאות על פי קריטריונים אובייקטיביים. „אבל הצורה החיצונית לא מצאה חן בעיניי — ולא המשכתי בקשר.״

בועז (46), ייצואן, גרוש, אב לשלושה ילדים, הוא גבר נאה, גבה־קומה. הוא מעיד על עצמו שהוא „אדם פתוח, חברותי ובעל חוש־הומור״ („אני מצליח להצחיק את עצמי״). הוא עוסק בספורט ואוהב סרטים ומופעים מוסיקליים.

מיצרך נדיר. לפני כחודשיים צדה עינו מודעה בעיתון: „האהבה אינה עיוורת״ — לסיסמת מועדון ס״ו. הוא החליט כי זה המירשם עבורו.

מאז שהצטרף למועדון זורמים חייו באפיק אחר. הוא גומא את הכבישים, חש כבלש החותר לגלות את הבלתי־נודע. לחייו נוסף קמצוץ מסתורין והרפתקנות. „אני נוסע. עוצר. מציץ. לפעמים יותר מהצצה חטופה אחת, וחי בתיקווה...״

לדעתו, יש לו סיכוי טוב למצוא אחת על הכביש, „כי רק בחורה עם ראש טוב, טיפוס פתוח, שמצפצפת על המוסכמות, תצטרף למועדון של „חברי־הכת״. הוא מקווה לפגוש בחורה שתמצא חן בעיניו מבחינה חיצונית, אחת שהחיוך לא מש מפניה, ושהפגישות ביניהם תתנהלנה באווירה נינוחה, ללא מאבקים. עד היום לא מצא את המיצרך הנדיר הזה.

„20 השניות הראשונות מספיקות לי כדי להחליט אם היא מוצאת חן בעיני או לא״, טוען בועז. אם העסק לא יעבוד, לא נורא, „אפשר להעביר ערב נחמד. נשב בבית־קפה. נלך לסרט. האכזבה לא תעלה לי בבריאות.״ הוא כבר רגיל לזה.

כשקרול תראה אותו על הכביש, היא כבר תאותת לו. לא תיתן לו לחמוק מפניה, וכשהוא יתרשם מיופייה ויזכור שיש לו מדבקה „הוא בטח יאט את נסיעתו, יעצור ויגיב.״

ליד הרמזור. קרול, ילידת מרוקו, רווקה (32), נאה, משמשת כמזכירה בכירה. בשעות־הפנאי היא עוסקת בספורט ויוצאת למועדוני־ריקודים, „כדי להוציא אנרגיה.״

היא מחפשת מיסגרת וביטחון, אך חשה שהמזל חומק מפניה. „ככל שמתקדמים בגיל, לא מכירים כל יום חבר חדש ולא מוסיפים יותר טלפונים לפינקס־ההיכרויות״, היא אומרת בעצב, ומספרת שהיא בוחלת בפגישות עיוורות, היוצרות מראש מחסום בין בני הזוג.

דווקא מהיכרויות בכביש יש לה זיכרונות נעימים. פגישה ברמזור סיפקה לה בעבר חבר לשמונה חודשים. בפגישות אחרות ברמזורים הצליחה רק לחייך לגברים, להחליף עימם ארבעה מישפטים — והרמזור התחלף לה.

מאז שהצטרפה למועדון, לפני חודשיים, אין לה עוד פחדים מרמזורים מתחלפים. תמיד תוכל לאתר את בעל הרכב באמצעות המישרד. העניין אף משעשע אותה. היא מתבוננת בנהגים במהלך נסיעתה בכביש בעין חודרנית, „מנסה לקלוט לפי מבט עיניהם כמה אני שווה בשוק.״ עד היום הבחינה בכמה מדבקות מתנוססות על רכב נוסע, אבל לא התרשמה מבעליהם.

היא מחפשת אדם רציני. איש־שיחה מעניין, חשוב מכל: שיהיה חבר. מאמינה ש„על הכביש קל יותר ליצור קשר״, ושגם בהצצה חטופה תוכל לעמוד על אישיותו של הנהג.

היא מבטיחה שלא תסחוב את נשוא־אהבתה אחרי חודשיים לרבנות. „אם יתפתח קשר רציני — מה טוב ולא, תישאר לפחות חוויה נעימה״. וחוץ מזה, תמיד יש מכוניות חדשות בכביש, ומדבקות מאירות־עיניים.

פוטנציאל בלתי־מנוצל. רות פקלמן (46), בעלת תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת שיקאגו, שימשה עד לפני חצי שנה כחשבת במיפעל בתדיראן. היא רצתה לשנות כיוון, להיות עצמאית, ונדלקה לרעיון להקים מועדון־היכרויות ברוח השיטה האמריקאית. כגרושה וכאם לשניים חשה זה שנים רבות את משא הבדידות. שהתה 18 שעות במישרד והופ — נגמר לה היום. „תמיד חשבתי שהקטע היחידי בו יכולתי להכיר מישהו היה ברמזור, וחייתי בהרגשה שיש כאן פוטנציאל אדיר שאינו מנוצל.״

היא הדביקה בהתלהבותה את סילבי ספיר, רווקה (40), שעסקה במשך 13 שנה בתחומי ניהול כוח־אדם בחברת תדיראן. גם היא ראתה בהיכרות בכביש דרך נוחה ונעימה להכיר גבר, הדומה לתהליך־היכרות טבעי, בניגוד לשיטת השידוכים והפגישות העיוורות, שהן מאולצות ומעוררות התנגדות. „השוק אמנם מציע אלטרנטיבות רבות להיכרויות, אך הן אינן מתאימות לאנשים ברמה גבוהה, ואולי גם למי שמתקשים קצת ביצירת קשר.״

כיום מקדישות השתיים את כל זמנן לעיסוקן החדש. לרות פקלמן אמנם יש כבר חבר, אבל היא פועלת במרץ, כדי לא לגזול גם מאחרים את התענוג.

יתרון ליפים. לפסיכולוג הקליני טובי פלר, המנחה סדנאות בתיקשורת בין־אישית, יש דיעה טובה על השיטה.

„כגירוי ראשוני הצד החזותי הוא הגירוי החזק ביותר, וחבל שלא לנצלו. מובן שליפים וליפות יש פה יתרון. לא מדובר דווקא ביופי המדוד, אלא בחזות המשדרת הרבה מעבר למה שסבורים. גברים עשויים לראות מבעד לחיצוניות תכונות כמו, תמימות, חמימות, אמהות, ולהתרשם מהאנרגיה שמקרינה הבחורה בהתנהגותה ובצורת נהיגתה.

„אין די מקומות־מיפגש מתאימים. ההיכרות במהלך הנסיעה היא דרך טיבעית, שאינה כרוכה במאמץ, בסיכון ובדחייה. אפשר לטלפן למועדון ולקבל את הטלפון של האיש/ה שנשאו חן, תוך ידיעה שהם פנויים.

„כך אפשר להרחיב את מעגל ההיכרויות מבלי לחרוג ממיסגרת־החיים הרגילה.״

אסתר טל

השמות הגדולים בהישג ידך

המחירים הכי טובים בישראל

רשת "שוז" החדשה מביאה אליכם את סגנון המכירה האמריקני - אולמות נעליים עם כל המגוון וכל השמות הגדולים במחירים שאי אפשר לעמוד בפניהם.

מעכשיו, גם אתם יכולים לקנות את הנעליים הטובות בעולם, מבלי להכביד על תקציב המשפחה. הכנסו לאולמות הנעליים של שוז ותראו. נעלי הספורט היוקרתיות ביותר בעולם, נעליים אלגנטיות של מיטב היצרנים מאיטליה ועוד, נעלי נשים בעיצובים המובילים בעולם, נעלי ילדים מתוצרת הארץ ומתוצרת חוץ והכל באיכות הגבוהה ביותר...

המדפים מלאים והמחירים מפתיעים ומפתים. ברשת "שוז" אפשר לעשות קניה משפחתית מבלי להכנס ללחץ.

בוא עוד היום!

גם מידות גדולות במחירים קטנים:

נעלי גברים במידות עד 46
נעלי נשים במידות עד 42
נעלי ספורט במידות עד 47

Reebok
adidas
AMERICAN WALK
diadora
RUGGERI
melania
"Piccole-Grandi" Calzature
L.A. GEAR
FASHION ATHLETIC FOOTWEAR
נימרוד nimrod
COBRA
ORTHO-FORM אורטו פורם
valdadige
ניניו אקסטרה
יצור ושיווק הנעלה בע"מ
NIKE
AIR
BRILL
farex

פתוח במוצאי שבת
מצאת השבת עד 22.00
בימי חול פתוח רצוף 09.00־20.00

תל־אביב:
לבנדה 18, קומה ב'
(תחנה מרכזית)
ליד לוינסקי
טל. 03־374112

ראשון לציון:
אזור התעשיה החדש
לישנסקי 7
(ליד בית גלי)

SHOOZZ®
שוז - רשת אולמות נעליים

מכבדים כרטיסי אשראי
ויזה וישראכרט

VISA

אגוד המפרסמים בישראל

בית הספר לתקשורת, פרסום ושיווק

בחסות

האוניברסיטה העברית בירושלים
המכון לקומוניקציה ע"ש סמארט

נפתחת ההרשמה למחזור ח', שנת הלימודים תש"ן — 1989-90

אנו מכשירים מנהלי פרסום למפעלי תעשיה ומוסדות ותקציבאים למשרדי פרסום.
במשך 6 שנות פעילותו הכשיר בית ספרנו כ־280 מנהלי פרסום ושיווק, תקציבאים ודוברים שרובם השתלבו בענף הפרסום בישראל.

תכנית הלימודים כוללת, בין היתר:

שיווק: התפישה השיווקית המודרנית, אסטרטגיה וטקטיקה שיווקית, פילוח שוק, מדיניות מוצרים, צינורות שיווק, החדרת מוצרים חדשים, דפוסי צריכה בשוק הישראלי, שיווק שירותים.

פרסום: תכנון מסעי פרסום, הבאה לדפוס, קריאטיביות בפרסום, תקציבאות, קופירייטינג, צילום, עיצוב, תשדיר הרדיו, סרט הקולנוע והטלויזיה, קידום מכירות, בניית תדמית, יחסי ציבור, מבנה משרד הפרסום, מחלקת הפרסום במפעל.

מחקר: חקר שווקים, שיטות מחקר, השימוש בסקרי חשיפה, בדיקת אפקטיביות הפרסום, תכנון מדיה.

מדיה: עתונות, רדיו, טלויזיה, פרסום חוצות, קולנוע, נקודות מכירה, תערוכות וירידים, דיוור ישיר, טכנולוגיות חדישות.

תקשורת: פסיכולוגיה של הפרסום, תקשורת חזותית, תקשורת מילולית, תהליך התקשורת, תעמולה

ניתוח ארועים: ניתוח שיווקי, פרסומי, הערכה ומדידת תוצאות

שיטת הלימוד: הרצאות, סדנאות, תרגילי כיתה ותרגילי בית.

המנהל המקצועי: בוב ארויו, מבכירי הפרסומאים בישראל.

מרכז פרק השיווק: ד"ר חזי אופיר, בית הספר למנהל עסקים, האוניברסיטה העברית

מרכז פרק המחקר: ישראל אולייניק, בעל מכון המחקר "שילוב"

מועצת בית הספר: מ. מאור — יו"ר, מנהל השיווק, תנובה. י. בהט — מנכ"ל הרץ, ד"ר א. גניגר — ממנהלי תיא, ב.טאו — מנכ"ל אגוד המפרסמים בישראל, א.כסיף — מנכ"ל רים רהיטים, א. רוטנברג —ממנהלי קשר בראל.

סגל המרצים: מורכב מבכירי המרצים באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטאות אחרות, מטובי הפרסומאים בארץ, מנהלים כלליים, מנהלי שיווק ומנהלי פרסום של גדולי המפעלים והמוסדות בארץ.

תנאי קבלה: תואר אקדמי ואישור ועדת קבלה

הלימודים יתקיימו באולם ההרצאות של אגוד המפרסמים, אלנבי 95 ת"א פעמיים בשבוע בין השעות 16:30 — 20:00.

משך הלימודים — 7 חדשים.

שנת הלימודים תיפתח ב־29 באוקטובר 1989

פרטים והרשמה: טלפון 200931, בין השעות 12:00 — 17:00. ההרשמה תסתיים ב־31 באוגוסט, 1989.

* מספר המקומות מוגבל *

החשבוניות הפיקטיביות של הליכוד — לאן הלך הכסף?

מי רימה את מי?

אילנה אלון

היה זה סקופ של העולם הזה (31.5.89): במישרדי הליכוד נמצאו חשבוניות פיקטיביות. מאז התגלו עובדות נוספות, וכעת נותר לברר רק את השאלה מדוע נעשו תרגילי החשבוניות הפיקטיביות, ומי היה מעורב בהן.

הפרשה החלה בזימרתו של יוסף ג'ינו מפרשת „מכבים". מס־ההכנסה ומע"מ היו הראשונים שהתחילו לחקור בפרשה בחשד להעלמות־מס. מקורות העולם הזה טענו כי אברהם צרפתי, סגן נציב מס־ההכנסה מעכב את החקירה בגלל היותו מקורב לליכוד. צרפתי, שנשאל על־כך, הכחיש באוזני העולם הזה כי הוא מעכב את החקירה. הוא סיפר כי גם המישטרה השתלבה בחקירה המסועפת.

מה שידוע היום הוא כי מרדכי יהל, החשב ומנהל־החשבונות הראשי של תנועת־הליכוד, חשוד בכך שהקים לפני הבחירות למועצות המקומיות שתי חברות־קש, שנועדו לקבל תרומות עבור הליכוד. החברות קיבלו את הכסף מתורמים ומתאגידים שונים ונתנו להם בתמורה חשבוניות על עבודות שבוצעו לכאורה. החברות היו זכאיות להוריד את סכומי התרומות כ„הוצאה מוכרת" ממס־ההכנסה.

ברור כי שיטה כזו מקלה על תורמים רבים לפתוח את ידם וכיסם. החוק אינו מתיר לתאגיד לתרום למיפלגות. החוק גם אינו מכיר בתרומה למיפלגה כבהוצאה מוכרת למס־הכנסה. כל מי שתורם כסף למיפלגה משלם במיטב כספו מכיסו הפרטי, ואינו זכאי לנכות את התרומה ממס־הכנסה. החשבוניות הפיקטיביות נועדו להתגבר על כך. בעזרת החשבוניות הפיקטיביות יכלו גם תאגידים וגם אנשים פרטיים לתרום לליכוד ולנכות את התרומה כהוצאה מוכרת ממס־ההכנסה.

הכספים שנאספו בדרך זו זרמו, על־פי החשד, לליכוד, למימון הבחירות המוניציפליות. ידוע לכל כי כאשר זורם כסף שחור ומסתובב בין ידיים שונות, עלולים חלקים ממנו לדבוק לידיים. הפיתוי גדול מאוד. זוהי אפשרות אחת כדי להסביר לאן נעלמו כספים רבים. אלא שלפחות חלק מהכספים הללו אמנם הגיע לקופת־הליכוד, והשאלה היא מה נעשה שם בכספים השחורים הללו. האם הוצאו על פעולות חוקיות בלבד, או שמא גם כאן היה פיתוי גדול מאוד להשתמש בכספים לתשלומים שונים, שהחוק אינו מתיר אותם?

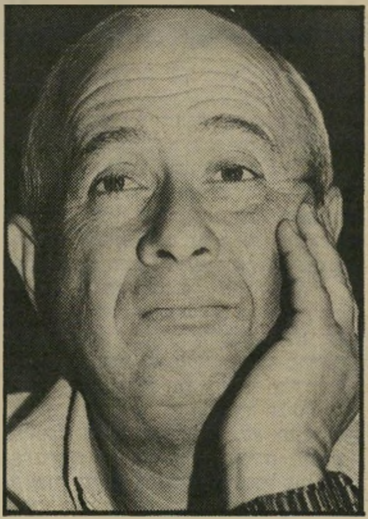
ח"כ גולדשטיין
מי יוזמן למשטרה?

במקביל לחשבוניות אלה היו גם חשבוניות אחרות. אלה היו חשבוניות שקיבל הליכוד עצמו משתי חברות, אשר סיפקו לו, לכאורה, כוח־אדם לשמירה ולתפקידים אחרים. מנהלי החברות הללו, יעקב אופק, מנהל חברת אי־איי־אס, ובני תבין ושותפו לשעבר אהוד הרשקוביץ, בעלי החברות צוות ביטחון, מצודה ומצודה פלסטיק נעצרו ושוחררו בערובה. הם חשודים כי סיפקו לליכוד חשבוניות פיקטיביות, מבלי שנתנו שרותים. השאלה הגדולה היא להיכן הלכו הכספים ששילם הליכוד בתמורה לחשבוניות אלה.

האם הוציאו מנהלי החברות את הכספים במירמה מן הליכוד, או שמא חזר הכסף לליכוד כדי לעשות בו שימושים שונים שאינם מותרים על־פי החוק? והשאלה, שבה עוסקת כעת המישטרה, היא מי ראשי־הליכוד ידעו ועזרו לגילגול הכספים.

מי „מקשקש"?

חשבון שממנו שולמו הכספים תמורת החשבוניות היה חשבון „הניצחון" של הליכוד, חשבון שעליו יכלו לחתום השר אוהד אולמרט, ח"כ פינחס גולדשטיין, מרדכי („מנטה") עצמון ועוד מיספר אנשים. העולם הזה התקשר עם מנטה עצמון וח"כ גולדשטיין כדי לברר מה הם יודעים על העניין, ואם יש להם הסבר לאן הלכו הכספים ומדוע נעשו העיסקות הפיקטיביות.

מנטה עצמון היה רגוע ומנומס. הוא הסביר כי הוא חייב בדיווח רק לרשויות הממלכתיות, ולא לעיתונאי. „אם את רוצה להבין, תשלמי לי ותלמדי," אמר איש־העסקים. אבל הוא התרצה וסיפר כי בתקופת־הבחירות חתמו על רבבות צ'קים, ועל־כן אינו יכול לדעת עם אחד או כמה מהם היו בלתי־תקינים. „אמרו שיש חברות־קש של הליכוד. זה סתם הבל וקישקוש! עיתונאים שלא מבינים כלום כתבו שיש חברות־קש של הליכוד. אין דבר כזה. מי שטוען כך צריך ללמוד את הנושא. אבל אני חייב דין־וחשבון רק למבקר־המדינה!"

כאשר נשאל עצמון אם גם מס־ההכנסה וחוקרי־המישטרה „מקשקשים", אמר כי יתכן שמישהו הצליח לרמות את הליכוד, אבל הוא בטוח כי 99 אחוז מהכספים הוצאו כדין. לדברי עצמון היו לתבין ולאופק חוזים שנחתמו איתם על־ידי הליכוד כבר לפני יותר משנה, והם היו זכאים למימושם.

„את חצופה!"

ח"כ גולדשטיין, לעומת זאת, היה נזעם ביותר. הצגתי את עצמי וביקשתי לשוחח איתו:

„על מה רצית לדבר איתי?"

„רציתי לשאול אותך על החשבוניות הפיקטיביות..."

„עשית דבר חמור! את מאשימה אותי בעניין שאין לי בו כל נגיעה!"

„אבל עוד לא האשמתי במאומה, רק שאלתי..."

„חברה יקרה! אין לי כל קשר לעניין! את עושה דבר חריף, מאשימה אותי בעניין שאין לי כל קשר אליו! אין לך זכות, את חצופה מאין כמוך!"

„המקורות שלי מסרו לי כמה דברים על חשבון בבנק דיסקונט, שרציתי לברר איתך."

„המקורות שלך הם שיקריים!"

אם אינך מעורב בעניין, מדוע כל הכעס הזה? אי־אפשר לענות בשלווה?"

„נמאס לי מכם ומהעיתון שלכם! את בכלל לא עיתונאית!"

„האם נחקרת בעניין זה?"

„לא נחקרתי, ואת הראשונה שפונה אלי בעניין זה. כל טוב!"

ח"כ גולדשטיין טרק את השפופרת.

בינתיים נרמז כי ח"כ דויד מגע יוזמן לתישאול במישטרה, וכי יהל טוען שהוא פעל לפי הנחיות הממונים עליו בתנועה.

גורודיש מצהיר: רעבנו בג'ונגל, פחדתי מפשיטת־רגל

הגורל היה רעב

היהלומן דויד עמרמי, שתבע לדין את האלוף (מיל') שמואל גונן („גורודיש"), קיבל השבוע באמצעות עורך־דינו יובל גרין תשובה בכתב על תלונותיו.

להלן קיצור תצהירו של גורודיש, כפי שנוסח על־ידי עורך־דינו, אמנון רזניק:

לאחר שהשתחררתי מצה"ל, אחרי שנות־שרות רבות, הזדמנתי בשנת 1977 לרפובליקה המרכז־אפריקאית (להלן קמ"א), כדי לנסות למכור לממשלה מטוסי ערבה מתוצרת התעשייה האווירית. בביקורי בקמ"א נפגשתי עם הנשיא דאז הקיסר בוקאסה, בעניין הנ"ל, ותוך שיחות שניהלנו אמר לי שידיעותי וניסיוני יכולים להיות לו לעזר, והוא ביקשני לשמש לו יועץ בשטחים שונים.

עקב קשרי עם הקיסר הובטח לי רישיון לחברה שאקים לכריית־יהלומים...

החשבון שנפתח על שמי בבאנגי היה גם הוא חשבון של החברה בלבד. כל הפעולות בחשבון זה נעשו מכספי החברה ועבור החברה, ועמרמי יודע זאת היטב. החשבון נפתח על שמי, כדי שיהיה יותר קל ונוח לחברה, בין השאר גם מהסיבה כי לאדם פרטי, בניגוד לחברה רשומה בקמ"א, היה מותר להחזיק בכספים במטבע זר ולהחליפו במטבע מקומי בכל עת, בשער־חליפין נוח יותר.

...אני הייתי אמור לתרום לחברה רק את קשריי ואת הזיכיון לכרייה שהשגתי באותו הזמן.

...לעניין ביטוח החיים שלי לא היה קשר לערבות האישית שנתתי, כביכול, לתובעים. פוליסות־הביטוח היו הטבות שניתנו הן לעצמי והן לעמרמי על־ידי החברה...

עמרמי נגרר להגזמות כאשר טען כי המוסך שהקים באיזור הכרייה היה „הגדול ביותר במרכז־אפריקה." בעצם היה זה מוסך עלוב וקטן. עבדו בו מיספר עובדים, שניתן למנותם באצבעות יד אחת. פועלים בלתי־מיקצועיים, ותמיד חסרו חלקי־חילוף.

...כאשר בוטל הזיכיון של איליגון (חברה שהוקמה בשיתוף עם מישפחת איליין) עקב אי־פעילותה, פניתי לקיסר בוקאסה וביקשתי ממנו שיתן לי, אישית, רישיון לקנית יהלומים, כדי שיהיה לי בינתיים ממה להתפרנס... כשניתן לי הרישיון הוא הופיע על שמי, בצרוף תארי כגנרל וכמנהל חברת סיקמין (חברה שהוקמה בשיתוף עם עמרמי).

...לאמור בעדותו בתצהיר של עמרמי ברצוני להבהיר כי המתנות והתשלומים „לקיסר ולמקבלי החלטות בקמ"א" הם דבר מקובל ורגיל באפריקה. זוהי הנורמה שם. אפילו כדי לקבל רישיון או זיכיון כחוק היה צורך ליתן „תמריץ" לנוגעים בדבר.

גורודיש
עד היום משלם

יודגש כי כל הוצאה למטרה זו ניתנה בגלוי, ונרשמה בבירור כהוצאה בסיפרי־החברה, בידיעתו ובהסכמתו־מראש של עמרמי. את הכסף לקיסר נתנה החברה מהכספים שהיו בידינו מהיהלומן נימרק עבור רכישת יהלומים...

השילטונות בקמ"א לחצו עלי ברציפות לעמוד בהתחייבויות שהחברה קיבלה על עצמה... אני עצמי חייתי במחנה באיזור הכרייה, רחוק מהציוויליזציה, ובתנאים קשים. שכרתי פועלים והקמנו מחנה. בנינו מיבנים וסללנו דרכי־עפר, חצבנו וערמנו ערימות חצץ, ובנינו גם בסיס מבטון מזוין, להציב עליו את הפלנט, מכונה לשטיפת־חצץ. הכל היה מוכן, אך חיכינו לשווא... הציוד לא נרכש והפלנט לא הגיע.

באותה תקופה היה גם עמרמי בעצמו בצרות, עקב הסתבכותו בפלילים ומעצרו. הכספים לחברה נפסקו ועמרמי והתובעים נטשו למעשה את החברה. אני נשארתי באותו זמן במחנה ליד הג'ונגל... ללא כסף להוצאות שוטפות, ללא דלק, ללא משכורת לפועלים, ולפעמים אף ללא אוכל...

בעת היותי בישראל, בספטמבר 1979, התחוללה מהפיכה בקמ"א, והקיסר בוקאסה הודח. עמרמי ניסה להשפיע עלי שלא אחזור לקמ"א, בטענה שזה מסוכן. „עזוב את הפרוייקט," אמר, „החיים חשובים יותר." אמרתי לו שאני מוכרח לחזור, היות והשארתי במחנה עובדים ישראליים...

...רציתי למנוע פגיעה בשמי הטוב והכרזתי כפושט רגל, בגלל חובות החברה. לוויתי סכומים גדולים, שאותם נאלצתי להחזיר במשך שנים. המשכתי לבצע ניסיונות להטות נחלים, לחפש יהלומים על פני השטח וכן לקנות מפעם לפעם יהלומים. נעזרתי בהלוואות כספיות מחוצ'נר ומנוימרק, מהרווחים שהיו — לא גדולים — החזקתי את החברה והחזרתי הלוואות לחוצ'נר ולנוימרק. לא היו לי כספים לשלם מיסים לממשלה ולהחזיר חובות אחרים, ואלה גדלו בגלל הריבית.

... בקמ"א רואים את מנהלי־החברה כאחראים אישית לחובות־החברה, ולפיכך עמרמי ואני נחשבים שם כאחראים לחובותיה של סיקמין. כדי לא להיות מוכרז כפושט־רגל, שילמתי, ואני משלם כל השנים, סכומי־כסף לא מבוטלים על חשבון החובות של סיקמין."

המרכז ידון ויאשר

בין ה־2 ל־4 ביולי יאשר, ככל הנראה, מרכז הליכוד את תוכנית שמיר. אולי אף ברוב מוחץ. לא יהיה זה משום שהרוב בליכוד חושב שהתוכנית, כפי שהיא, ראויה לתמיכה מאסיבית. אלא משום שהוויכוח מתנהל על פסים, שאינם קשורים לגופה של התוכנית. כך למשל, מגייס בנימין זאב בגין את הסארקזם המישפחתי, כדי להכתיר את הטריאורווירט לוי, שרון, מודעי בתואר „שלישיית אמביציה”. גם אם כוח־השיכנוע הבגיני ישיג את שלו, ואחרון חברי־המרכז ישתכנע שאכן תאוות השררה היא המניעה את השלישיה: מה לזה ולשאלה האם צריך חבר־ליכוד לאשר את התוכנית כפי שהיא, מבלי להציב סייגים לסכנות הרבות שהיא טומנת בחובה.

אני, כמי שהצביע נגד הסכמי קמפ־דיוויד, לא הצלחתי להבין מדיברי בני בגין, מדוע העובדה ששר זה או אחר, שאינו פועל (לדעתו) על־פי שיקולים ענייניים צריכה להביא אותי להצביע נגד החלטה הקוראת למיגור האינתיפאדה, כתנאי להמשכת תהליך המשא־ומתן.

ברצוני להציב אתגר לידידי, בני בגין, אני מוכן לתמוך בכל הצעה שיעלה, המביעה אמון ביצחק שמיר ובלבד שתתקבל עימה גם החלטה, שתאוות לידידנו בעולם, שתוכנית שמיר היא קצה גבול הוויתורים, ולא בסיס לוויתורים נוספים.

מנחם בגין לימד אותנו, שבנושאים בעלי חשיבות קיומית, אין משלים ידידים ולא יריבים. אי לכך, על מרכז הליכוד לקבוע מפורשות שאין פשרות בנושאים הבאים: מיגור האינתיפאדה, הפיקוח הישראלי הבלעדי על הבחירות, והקשר של המועמדים והנבחרים עם אש"ף. כמו כן, צריך המרכז לקבוע, שיש להמשיך ולעמוד על העקרונות שהינחו את מנחם בגין במשא־ומתן על האוטונומיה: השליטה על המים, קרקעות המדינה, והפיקוח על הכניסה ליו"ש ולחבל עזה.

שש הנקודות הללו אינן עומדות בסתירה לתוכנית שמיר, ולכן אין בהן משום עילה לפרוק הממשלה על־ידי המערך. מי שיהלך על חברי המרכז אימים, שאימוצן יביא להפלת הממשלה, אינו עוסק אלא בדמגוגיה לשמה.

לא במיקרה נמנעתי מלהזכיר בין הנקודות את נושא הצבעת ערביי ירושלים המיזרחית. מצידי יכול להשתתף בבחירות לאוטונומיה לא רק ערבי ממיזרח־ירושלים, אלא כל ערבי

ח"כ מיכאל קליינר

מערביי ארץ ישראל הרוצה בכך. בלבד, שאם עשה כן — לא יהיה עוד אזרח ישראל. כתושב תישמרנה כל זכויותיו, למעט זכות ההצבעה לכנסת.

בניגוד לבני בגין, שברוב תבונה ברח מהוויכוח הענייני, לא איש כאהוד אולמרט ירתע מלחפש את כוכב הצפון ביום. אם רוב אנשי שמיר כבר מתייחסים לתוכנית גופה, זו בדרך כלל התייחסות שיטחית ומגומגמת. לפיהם, בהתחשב בנסיבות, כל האלטרנטיבות גרועות יותר. אהוד אולמרט לעומתם שואב מהספורט את הכלל: ההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה. הוא מסביר שתוכנית שמיר היא בעצם שיפור של הסכמי קמפ־דיוויד...

לפי קמפ־דיוויד הבחירות אמורות להתקיים רק לאחר משא־ומתן עם מצריים, ארצות־הברית וירדן, שבו ישתתפו במיסגרת המישלחות המצרית והירדנית ערבים מקומיים. בתוכנית שמיר יפתח התהליך בבחירת נציגות ערבית, שגם תנהל את המשא־ומתן על האוטונומיה, גם תנהל את האוטונומיה, וגם את המשא־ומתן על הסדר הקבע.

לא רק שהשינוי הזה אינו משפר את מצבה של ישראל, כמאמר אולמרט, אלא שהוא מהווה מלכודת לא פחות חמורה מהוועידה הבינלאומית. קרוב לוודאי,ש אף חמורה יותר. הטענה המרכזית נגד הוועידה הבינלאומית היתה, שבמיקרה וישראל לא תקבל את התביעות שיוצגו לה והוועידה תתפוצץ, תעמוד ישראל במצב בלתי־נסבל מול דעת־הקהל העולמית. האם הבחירות ביש"ע ימקדו פחות תשומת־לב עולמית מאשר הוועידה הבינלאומית? האם לא יצור תהליך הבחירות בשטחים מציאות של ישות פלסטינית קבל עם ועולם? האם פיצוץ משא־ומתן עם נציגות נבחרת, שעמדותיה קיבלו תמיכה עולמית רחבה, יזכה את ישראל באהדה חובקת עולם?

אפילו אם לקחת בחשבון אפשרות של הצלחת המשא־ומתן, הרי עדיף לישראל להגיע להסדר שיכלול גם את ברית־המועצות, סין ויתר מדינות ערב, ולא להימצא במצב המטופש שעם הפלסטינים הגענו להסדר, אבל סוריה בגיבוי סובייטי, מאיימת עלינו במילחמה, בשם זכות השיבה שנציגות הפלסטינים ויתרה עליה.

יותר משאהבתי את ההתבטאות בנוסח „אף שעל”, אהבתי את הקטע שבו שמיר אמר, שאילו פרס היה מציע את אותה תוכנית בדיוק — הוא היה מתנגד. מכאן ניתן להניח, שהתנגדותו של שמיר לוועידה הבינלאומית היתה נעוצה גם בעובדה שפרס הציע אותה, או יותר נכון בעובדה שפרס אמור היה ליישמה. לאחר בדיקה מעמיקה של שתי האפשרויות, דעתי היא, שהטובה מבין האפשרויות הרעות שישראל מתומרנת אליהן היא ועידה בינלאומית בראשות שמיר, ולא התוכנית המסוכנת, שתוליד בחסות ישראל את ממשלתה של המדינה הפלסטינית העצמאית.

ענת גטניו

משמאל לשמאל

שמעתם על השנה ה־21? ודאי. אבל מטרידה אותי מאוד השאלה, אם בשנה הבאה הם יקראו „השנה ה־22” או „השנה ה־23”.

הכל יודעים שזו לבטח לא סתם שנה של ארחי פרחי, אלא, קבוצת עילית של מדינתנו. טובי הדוקטורים, הפרופסורים ושאר אקדמאים. הם יביאו לנו את השלום. הדו־שיח. המדינה הדו־לאומית.

כמה הם? 17, 20, 21 איש? מה זה חשוב. העיקר — השלום שיביאו בתנועת ההווי, זו מהטיול הקיצי שעשו בשטחים. החשיבות והמשמעות של פעולתם, מתעצמות נוכח המסע הארוך והמייגע של שני עמים הנלחמים בטרוף אלה באלה.

אקדמאים שאצלם הכל בסדר. נורמלי. המחשבה בהירה, הפילוסופיה מוגדרת והקשר שלהם עם סביבתם ושאר העם יום־יומי ואמיץ. לאחר שטיילו בשדרות ודימונה, יצאו לשוח בשטחים. לא סתם, שהרי העניין או המקרה שם גרם להם באחרונה לזיעה קלה.

21 שנה קודם לכן ישבו האקדמאים בשקט בתל־אביב. נמנמו במגדלי־השן בבדידות אינטלקטואלית מזהרת. שוחחו, אכלו חטיף ופתית, שתו דיאט קולה, ספרינג תפוחים ומים מינרליים, מול מפזרי חום ומזגנים מפרצלים, מתבהרים ומתכהים על־פי השמש. סוף־סוף יצאו מחוריהם לבדוק מה המהומה שם. שם בהרים, אצל השכנים שקראו עליהם כל כך הרבה. חקרו והתעמקו בהיבטיהם הפסיכולוגים־תרבותיים־דתיים. 21 שנה נמנמה החבורה, וסוף־סוף, כדרכה של אמת יצאו אליה לאור, נתגלו.

מה ראו בכפרים? ערבי עשה להם סימן וי. בנונשלנטיות החזיר לו האקדמאי וי. בא משמר הגבול, באה מישטרה, רצו לעצור את האקדמאי. אמרו החברים שעברו בסביבה שלא מפקירים חבר פצוע בשטח, ובטח לא בשטחים, עשו גם הם וי. אז עצרו גם אותם. נורא.

על מה עצרו אותם? הרי הם רק הלכו להציץ. ולא הואשמו במציצנות. גם לא התכוונו לרמות ולהיכנס לשטח צבאי. אפילו לא להפגין.

אבל מעז יצא מתוק. והם הפכו לגיבורים. ואין לי עניין בזילות בית־מישפט. עכשיו כולנו יודעים: הם ימשיכו לסחוב את השלום על גבם, יפגינו, יוועדו, ימחו, לפחות על גבי לוחות המודעות של שאר התנועות.

העיר לי מישהו, ודאי בצדק — שעם אקדמאים צריך לדבר אקדמאית, אחרת ספק אם יבינו. ובכן, כה אמר מרטין בובר: (ב־1947) „אני חושב שהצהרת־בלפור לא היתה יותר מדי, אלא, פחות מדי. היא לא הבהירה מספיק כי היא מתכוונת שלעם היהודי תהיה גישה חופשית לפלסטינה ואוטונומיה מספיקה כדי לבנות שם את חייהם.”

השיב לו ארדוארד עטיה, שהיה מזכיר כללי של המישרד הערבי בלונדון: „אני חושב כי הסכם בין הערבים והציונות הוא בהחלט בלתי־אפשרי.”

בובר: אני חושב כי ההסכם עתה הוא קשה, אך לא בלתי אפשרי. עטיה: „זה בלתי אפשרי כי הקונפליקט הוא בין הילידים של פלסטינה.”

אך, איפה, איפה האקדמאי הזה, בובר, זכר ענק לברכה.

מרדכי הורוביץ

הרמטכ"ל מרים ידיים

חידוש בישראל: רמטכ"ל המרים ידיים בעיצומה של מילחמה. בהרצאה, שנתן באשקלון לפני ימים אחדים, אמר הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון: „לא נוכל להוציא מהפלסטינים את השאיפה למדינה ואין לנו נשק נגד שאיפתם... צה"ל חייב לפעול לפי החוק, כדי שלא יהיה קרע בחברה הישראלית וניתוק מהמעצמות.” רמטכ"ל המודה באוזלת־ידו של הצבא בעיצומה של מילחמה ובשלב כלשהו לפני כניעה סופית, הוא תופעה חריגה בהסטוריה.

יש מקום להצטער מאוד על שהרמטכ"ל מצא לנכון להביע דיעה בפומבי בנושא השנוי במחלוקת חריפה ברמה הפוליטית הגבוהה ביותר. ולא סתם דיעה. למעשה, אמר הרמטכ"ל לפלסטינים שמדינת פלסטין קום תקום, מאחר שאין שום דבר העומד כמיכשול על דרכם, משום שהוא, הרמטכ"ל, האיש שהיה צריך לעצור אותם, אינו יכול או אינו רוצה לעשות זאת. זוהי הצהרה פוליטית מרחיקת־לכת. שום פוליטיקאי שמתפקידו ומעניינו להצהיר הצהרות פוליטיות לא היה מעז לתת הצהרה כזאת בשלב הנוכחי. על אחת כמה וכמה הרמטכ"ל, שאין זה מתפקידו לתת הצהרות פוליטיות. לכן הדברים שאמר הרמטכ"ל באשקלון הם חמורים ביותר. מן הראוי שראש־הממשלה ושר־הביטחון ישקלו נזיפה חמורה לרמטכ"ל, ואולי גם יותר מזה.

מה גם שהרמטכ"ל הישראלי אינו יחיד בצרתו: לרמטכ"ל הספרדי יש בעייה עם הבאסקים, לבריטי עם האירים, לרומני יש בעייה עם המיעוט ההונגרי, ליוגוסלבי עם האלבנים בחבל קוסובו והרוסי בכלל טובע בים של תביעות לאומניות מצד ליטאים, לטבים, אסטונים, גרוזינים, ארמנים, אוזבקים, אזרבייג'אנים. לכל אחת מהארצות האלה יש רמטכ"ל.

אף אחד מהם לא מרים ידיים. אף אחד מהם לא מודיע שאין לו נשק נגד התביעות הלאומיות של המיעוטים בארצו. ומדינותיהם הרבה פחות מאויימות מישראל על־ידי התביעות הלאומיות של המיעוטים. אף מיעוט בארצות שהזכרנו אינו מאיים להשתלט על המטרופולין. אצלנו מנהיג החמאס, שייך אחמד יאסין, חוזר ומודיע כי האינתיפאדה לא תיעצר בקו הירוק, וכי היא תובעת לעצמה את פלסטין כולה. גם תוכנית־השלבים של אש"ף עודנה שרירה וקיימת.

האינתיפאדה אכן כבר דילגה על פני הקו הירוק, אך טרם הגיעה אלינו במלוא עוזה. הרמטכ"ל רואה שני אילוצים המונעים את הפעלת מלוא כוחו של צה"ל נגד האינתיפאדה: חשש לקרע בחברה הישראלית וניתוק מהמעצמות.

כאשר תגיע האינתיפאדה אל מעבר מזה של הקו הירוק לא יהיה עוד חשש מפני קרע בחברה הישראלית. במיקרה כזה סביר להניח שאירגוני־ההלשנה יחדלו להלשין, ה־justice neurotics במערכת המישפטית יחדלו לרדוף את חיילי מיטב היחידות של צה"ל, סיעות מפ"ם ור"ץ בכנסת יצטרכו למצוא לעצמן עיסוקים חדשים או שיימחו מהמפה בבחירות הבאות. אפילו בני מישפחת אדיב עשויים לפרוש מאירגון־החבלה של נאיף חוואתמה.

כשהאינתיפאדה תגיע לתל־אביב ייעלם, ככל הנראה, החשש לקרע בחברה הישראלית, אך ישאר בעינו החשש לניתוק עם המעצמות. מה יציע לנו אז הרמטכ"ל? לקפוץ לים כדי למנוע את הניתוק? נראה לנו שההגיון של הרמטכ"ל נעצר באמצע הדרך אל המסקנה הסופית:

אם לא יהיה לנו רמטכ"ל, שימחץ את האינתיפאדה מעבר לקו הירוק, היא תמחץ אותנו בתחומיו.

אורי דן

„על רקע מיני"

„שני ערבים נעצרו כחשודים ברצח הילד בהראמי ביפו – כנראה על רקע מיני" (מן העתונות).

יתכן שבעיני אויבי ישראל — משולה המדינה לישבן — ולכן ה־אלימות והטרור הפלסטינים במשך 18 החודשים האחרונים יכולים ל־החשב אצלם לתקיפה על רקע מיני. ובכלל, את כל המילחמות שניהלו הערבים נגד ישראל ניתן אז לתאר כסידרת מעשי אונס, שסוכלו למרבית המזל, ברגע האחרון.

למסקנה הזו יכול היה להגיע כל מי שחזר שמע וקרא לתדהמתו בימים האחרונים שמע־שה הרצח של הילד היהודי ביפו בידי שני החשודים הפלסטינים „בוצע כנראה על רקע מיני".

ייתכן גם שאותם חוגים בישראל המנסים להסביר את הרצח המתועב הזה במניעים סכסואליים — משתייכים לאלה הרוצים שישראל תמשיך ותתהלך כל הזמן במיכנ־סיים מופשלים, מפורקת מכלי זינה, במיוחד האידיאולוגיים. אז אולי ייקל להם להסביר את כל מילחמות הערבים בישראל כניסיון של אונס קבוצתי.

בשעה שהאמת היא שהילד ביפו נרצח באכזריות כזו — רק משום שהוא ילד יהודי. השינאה של תוקפיו, כפי שבאה לביטוי בשלבי ביצוע הפשע, דומה לאותה שינאה ערבית פלסטינית לכל דבר שהוא יהודי בארץ ישראל. שינאה שהביאה לאינסוף של אלימות ערבית בארץ הזו במשך יותר ממאה השנים האחרונות, ואת שיאה עדיין לא ראינו.

אבל ברגע שאומרים שהרצח ביפו מניעיו היו מיניים, הכל כאילו בא כביכול על תיקו־נו. הרי יש גם אנשים יהודיים אכזריים הרא־יים למיתה. כך שהפשע בגיבעה ביפו הוא עוד מעשה־סדום. ורק סתם לצורכי פולחן סאדו־מאזוכיסטי כרתו את אבר־מינו של הקורבן האומלל, שם ביפו, חלק בלתי־נפרד מהעיר העברית הגדולה ביותר בארץ־ישראל, תל־אביב.

★ ★ ★

המעוניינים להבליט את „הרקע המיני" כביכול, למעשי נבלה פלס־טינים, הם רבי־השפעה בעיצוב דעת־הקהל בישראל, ויש שיטה ב־שיגעון שלהם.

חלקם נמצאים בשילטון — במט־כ"ל, במישטרה בממשלה. הם אוהבים

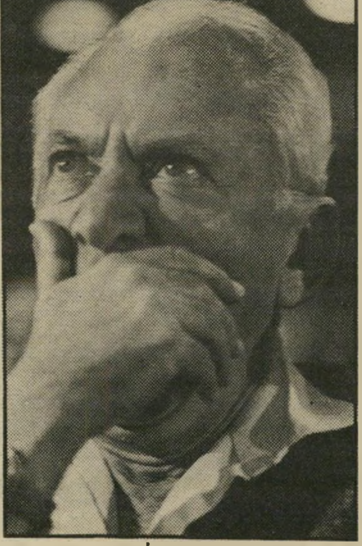

חיים בר־לב

יש שיטה בשיגעון

מאוד סטטיסטיקה — כדי להוכיח כל הזמן ש„רמת הפעילות החבלנית ירדה" או שהיו „רק פצועים" ו„מעט הרוגים". לכן מבחינתם — אם „הרקע הוא מיני" — הרי זה לא „אירוע חבלני". והעיקר שכבוד השילטונות לא נפגע.

אחרים, אצל אלה המוכתרים מט־עם עצמם כ„אינטלקטואלים ישרא־לים" או כללית „מחנה שלום" — הם אפילו מלהזכיר שההומו־סכסואלי־ות היא מסימני־ההיכר של חלק מה־מחנה הערבי, כולל כמה ממנהיגיו, ואם־כן, אז מה? ומי בכלל יזכיר שנבלוס, מרכז הלאומנות הפלסטי־נית, היתה ידועה לפני כן כמרכז אותה פעילות גברית עד שבעורקיה נדבק כינוי־הגנאי „נאבולסי"?

אבל העיקר — „הרקע המיני" לרצח הילד ביפו משחרר את המחנה הזה מלהתמודד עם הבהמיות־החייתית שחזרה והתגלתה לאורך כל שנות הטרור הפלסטיני: מימי רצח נשים וילדים יהודים במאורעות חברון דרך מילוד מת־העצמאות ועד היום. המניע המיני מיועד שלא להפריע למכנים עצמם אינטלקטואלים, וסתם עסקנים, מללבות את אורגיית השלום שלהם.

ולכן מצטרפים חלק מכלי־התיקשורת, אם מתוך טפשות ובורות, ואם מתוך אמונה שלא צריך להפריע ל„תהליך השלום" ל„יוזמת השלום" — כן, במרכאות כפולות — על ידי חשיפת האמת.

כך הגורמים היהודיים הללו חברו יחד כדי ליצור מילון מיוחד. רצח של יהודי בהר ברכה — „הרקע הוא פוליטי" כביכול, סיכסוך קרקעות. רימון רצחני בהדר הכרמל, רגלו של ילד נקטעה — „הרקע הוא פלילי". עד שהת־ברר שהפיגוע בוצע בפקודת אש"ף. הרצח ביפו — „הרקע מיני".

שילטונות הצבא במחדלם מודיעים אחרי פיגוע ביהודי ש„בודקים אם הרקע הוא חבלני או פלילי". ו„קולות השלום" בדרך כלל קובעים עוד בטרם חקירה, שהיהודי הוא אשם או ש„הרקע הוא מיני". כי אסור לקלקל את מצב־הרוח הלאומי ובמיוחד לא את „טוהר הנשק של המאבק הפלסטיני". הם „רק" זורקים אבנים.

לא. הפלסטינים לא אנסים. העם הערבי הוא אציל. הילד ביפו היה קורבן של סוטים מיניים. הרוצחים, הם, חלילה וחס, אינם משתייכים ל„תנועת השיחרור הפלסטינית".

מאלף שדווקא אלה המשתמשים באמנות: כמעט־מרושעת־גבלסית במילון המיני־פלי־לי, ובכך למעשה מקלים על פלסטינים לבצע את מעשי זוממם, הם הם הבאים בטענות: הם קובלים שם, האינטלקטואלים כביכול של השמאל, ש„הימין", ה„שילטון — משחית את השפה". שמעשי דיכוי אכזריים של צה"ל, כביכול, ביהודה, שומרון וחבל עזה, זוכים לכינויי־סרק כגון „פעולות סריקה". שפלס־טינים „נרצחים" כביכול, ודובר צה"ל מודיע שהם „נהרגו" סתם כך.

★ ★ ★

בתקופה זו בה עוסקים כמה יהודים ביש־ראל ומחוצה לה בחריצות בכתיבת מה שקרוי ההיסטוריה החדשה של תקומת המדינה. הם מנסים להוכיח כיצד בימים ההם נישלו, גרשו והרגו היהודים בפלסטינים בכוונה תחילה. יש כנראה גם מקום למילון מיני־פלילי, שיציג מחדש את תולדות הציונות מאז ומעולם:

כל התיישבות היהודים בכנען החלה על רקע מיני טהור. אילולא בילו מרגלינו כבר אז אצל רחב הזונה במקום לעסוק במודיעין־שטח, לא היו נזקקים לאשכול הענבים הע־סיסי שקנו במהירות בשוק בירידו, כדי להביא דוח מודיעין ורוד למען כיבוש הארץ, למפקד יהושע.

לא ברור עד היום הרקע המיני לפרשת יעל וסיסרא. האם נאלצה מלבד החלב, להשקותו גם בכוס האהבה המדומה, או שמא נחסך מאיתנו הסיפור לצורך קדושת היתד, המקבת ושיטת טיפת חלב?

אבל לגמרי ברורה עתה פרשת שמשון. עיניו לא נעקרו על־ידי הפלישתים משום שהיה גיבור יהודי אמיתי, אלא בגלל האהדה שלו לדלילה שלהם. והם סתם לא סבלו את השיער הארוך שלו. כך שהמניע המיני הוא ברור. אני משוכנע שאילו כתבינו ופרשנינו היו שואבים כיום את המידע שלהם מהמקו־רות הבלתי־נדלים הידועים, הם היו מגיעים בוודאי למסקנה חד־משמעית זו.

יש להתייחס מעתה לאבן, לסכין, לגרזן ואף לבקבוק־התבערה הפלסטינים כאל סמ־לים פאליים. מיניים — בעברית פשוטה.

אבן על ראשו של חייל ישראלי — פיגוע חבלני.

אבן בחלק גופו התחתון של מתנ־חל — אירוע מיני.

אם ישבו כמה נשים במכונית — זוהי אורגייה.

השלכת בקבוק תבערה על מכו־נית של מתנחלת — זהו רק עניין בין גבר לאשה.

כנ"ל על מכונית של מתנחל — ספק פלילי, ספק מיני.

(המשך בעמוד 47)

מאיר ליפשיץ

„והילד הזה הוא אני!"

עימאד שחאדה, ערבי פלסטיני בן 26 תושב עזה, הו־דה ברצח אורן בהראמי בן ה־13 זיכרונו לברכה. ואליד אל־מסרי, ערבי פלסטיני בן 29 מחאן־יונס, נעצר כחשוד בהשתתפות במעשה הזוועה. **והילד הזה הוא אני! והגרזן והסכין ננעצו בגבי, והרקע למעשה הוא לאומני.**

יכול שר־המישטרה להכריז מפה ועד להודעה חדשה, כי למרות שמדובר ביהודי וערביים „הרקע הוא בוודאות מיני ולא לאומני". אנחנו מכירים את בר־לב לא משל־שום. כבר שמענו מפיו קביעות נחרצות לא פחות. ראינו אותו במוגבלותו, באטימותו, ברישעות־הלב ובאוזלת־היד.

כי האמת הנוראה היא שאורן ז"ל הוא עוד קורבן לגזענות ולג'יהאד. חיות דו־רגליות ממוצא ערבי־פלס־טיני הם אלה שהתעללו בילד הקטן מיפו, עד שנדמה היה לפתולוגים בבדיקתם הראשונה, כי בעצם מדובר בכלל בגופת נערה. ערבים פלסטינים אנסו וטבחו. **לא יהודי** חולה מין. **לא מתנחל** משיחי מטורף, אפילו **לא פשיסט** לאומני מוסת.

ובאותו היום שנחשפה הפרשה פורסמה גם ההרשעה של אחד, חוסאם מוחמד עומרי בן 29 מכפר סנדלה. הוא הערבי הפלסטיני שרצח את ברוריה רוטמן (57) בעלת אכסניה בנהריה. גם אז סיפרו לנו כי היה זה רצח בעיק־בות סיכסוך כספי. במישפט, לעומת זאת, הצהיר הפלס־טיני בגאווה, כי הרג את היהודיה בגלל האינתיפאדה.

ובאותו היום ובאותו העיתון, אפשר היה לקרוא על שני פלסטינים קטינים נוספים, שגם הם הורשעו ברצח בכוונה תחילה. שני הערבים מרצועת־עזה, בתיגבורת של חברם מג'בלייה, חנקו את היהודיה מרתה וייס (68) ממושב שפיר, במיסגרת מיבחן־קבלה להצטרפות לאירגון־חבלה. לאחר הרצח פירסמה המישטרה כי הרקע למעשה פלילי – בבית־המישפט הודו הפלסטינים במניע הלאומני.

והארץ לא רועשת ושום תנועת־מחאה לא יוצאת להפגנה בכיכר. יש מי שדואג לצנן את בעלי הדם החם לאחר כל רצח יהודי בדם קר. תמיד יוצאת הודעה על סיכסוך קרקעות או שכנים על רקע פלילי־עיסקי־כספי־מיני. תמיד זה נגמר בכך שהרוצח מועבר לאגף הביט־חוני. אנחנו הכובשים והמדכאים מספקים לאויבנו ה־ערבים עבודה, פרנסה, וגם את השה לעולה. הם המיס־כנים הפלסטינים דואגים מצידם לזרם בלתי־פוסק של רוצחי יהודים.

כששר־המישטרה הוא חיים בר לב, וכששר־הביטחון הוא יצחק רבין, אפשר לקבוע בוודאות כי אורן בהראמי ז"ל לא יהיה האחרון ברשימה. למרבית הצער מסתובבים בינינו הקורבנות העתידיים יחד עם רוצחי־הם הערבים. השילטונות דואגים כל הזמן לכסות על הדם, במקום למנוע את שפיכות הדם. חזרנו אחורה 50 שנה, לימים של טרם מדינה. כאילו המנדאט הבריטי מושל פה בכיפה, והיישוב היהודי נוקט במדיניות פאסי־בית של הבלגה. כל מי שחשש מהתקרנפות היאהוד יכול להירגע. המציאות מראה כי נהפכנו לעם של שפנים ותר־נגולות לשחיטה.

דיעה אחרת

זה האחרון בסידרת הראיונות שערך רענן לוריא בישראל עם בכירי מנהיגיה. עד עתה פורסמו הראיונות במאות עיתונים מ„אל אהרם" המצרי ו„איל מסג'רו" האיטלקי עד ל„מיאמי הארלד" ו„צ'יינה טיימס". בעוד שהראיונות מכילים שאלות ותשובות בלבד, הרי שבסתיו יפורסם ניתוח מעמיק שיחשוף את הזרמים התת־קרקעיים, הרגשות האמיתיים, והתוכניות של מנהיגות ישראל.

(בחוות שרון, 13 ק"מ מרצועת־עזה).

● כמה ממתנגדיך קוראים לך „פאשיסט". גנרל שרון האם אתה פאשיסט?

(בחיוך סרקסטי) — לא, אינני פאשיסט. אנו, כמובן, חיים בדמוקרטיה. אנחנו, ליתר דיוק, הדמוקרטיה היחידה במיזרח התיכון, שקיימת יותר מ־40 שנה. אבל אנחנו חיים תחת איומים וסכנות, ונתקלים בבעיות שלא קיימות במקומות אחרים, לא בארצות־הברית, או בכל דמוקרטיה אחרת בעולם.

● מר שרון, האם תתכן איזו סיטואציה שבה אתה יכול לחזות דיקטטורה שולטת בישראל?

התשובה היא לא.

● בכל מיקרה?

בכל מיקרה. ישראל היא הדמוקרטיה היחידה במיזרח התיכון, מאיראן דרך כל המיזרח התיכון ואפריקה, עד לאוקיינוס האטלנטי. האמת היא שאנו עם דמוקרטי. אינני רואה שום אפשרות, צורך, או רצון שמשהו כזה יקרה. אני מאמין שנמשיך לחיות בדמוקרטיה. בדיוק כפי שהמצב הוא כעת.

„אני מאמין כי אני הוא האיש שעשוי להביא שלום"

● יש לכם דמוקרטיה ליהודים בישראל, אבל לא לערבים.

לא, אינני סבור כך. יש לנו קבוצות מיעוטים גדולות בארץ, בערך 750,000, שהם אזרחים ישראלים, החיים בינינו יותר מ־40 שנה. אני מאמין שיהודים וערבים יכולים לחיות בצוותא.

● מר שרון, כשאתה אומר „750,000 ערבים" אינך מזכיר את הערבים החיים ביהודה, שומרון וחבל עזה. ביחד איתם מדובר — ב־38% מכלל האוכלוסיה החיה בשילטון ישראלי.

האוכלוסיה הערבית ביהודה ושומרון כיום מונה 720,000. כולם נתינים ירדניים וימשיכו להיות נתינים ירדניים בעתיד. מעולם לא הצענו להם נתינות ישראלית, שכן מעולם לא הצענו לספח שטחים אלה. לא כללתי אותם קודם לכן מסיבה אחת: הם אינם משתתפים בחיים הפוליטיים בישראל. אין צורך בכך; הם אינם רוצים לקחת חלק בחיי ישראל. ירדן כוללת בתחומה יותר מ־75% מסך כל אדמת ישראל, — לשעבר פלסטיין, שהיתה בשילטון המנדאט הבריטי. 75% אלה נלקחו מאיתנו ב־1922, וניתנו (בידי הבריטים) לשושלת ההאשמית.

„ירדן, היסטורית, הינה חלק מארצנו"

● האם אתה חש שלישראל יש עדיין תביעה מוסרית לגבי ירדן?

אני חושב כי שטח זה (ירדן), היסטורית, הינו חלק מארצנו. אבל ההיסטוריה לא רק נוגעת בזמן המנדאט הבריטי. ההיסטוריה הולכת הרבה יותר רחוק, כאשר היהודים באו בראשונה לארץ זו לפני 3800 שנה. מאז ומתמיד זה היה חלק מארץ ישראל, חלק מהממלכה היהודית, חלק מהמסורת שלנו. ולכן, כמובן, חלק מזכותנו ומתביעתנו המוסרית. כאשר הדבר מגיע לזכויותינו ולתביעותינו המוסריות, אני בהחלט חושב כי הן קיימות. אבל, כמובן, אנו צריכים לקחת בחשבון את ההתפתחויות שחלו במשך השנים. הבעייה הפלסטינית החלה להיפתר בהיווצרות מדינה פלסטינית בירדן. ירדן היא מדינה פלסטינית. וישראל, בהכירה בעובדה זו, עושה ויתור עצום.

■ ■ ■

● אמרת פעם שישראל זקוקה לביטחון, אבל אתה מוכן להעניק לערבים „מובלעות של אוטונומיה?"

ובכן, ישראל תחזיק באותם עמדות מטעמי ביטחון. זו הבעייה שלנו. ישראל נמצאת במצב מיוחד, ושטח זה היה איזור־מפתח לפעולות טרוריסטית. כל השטחים, כשמדובר בביטחון, הם בשליטה ישראלית.

המצב הוא שמרבית האוכלוסיה הערבית נמצאת במקומות אלה: בית־לחם, חברון, שכם. 550,000 פלסטינים חיים במובלעות אלו.

● ואת אלה אתה רוצה להשאיר לניהולם העצמי?

לא. האוטונומיה עשוייה להיות אף יותר עמוקה. מה שאני מדגיש עתה הוא שאנו רואים אפשרות אוטונומיה רחבה יותר. אבל זה יכול להתבצע, רק אם אנו מחזיקים בשטחים. זו היתה תוכנית ההתיישבות שלנו לפני שנים רבות, שעליה אני הייתי אחראי. עשינו זאת, אך טרם השלמנו אותה. אנשים צריכים להבין כי ההתנחלויות אינן מיכשול לשלום. להיפך, ההתנחלויות מהוות מרכיב חשוב מאוד בבטחוננו. ברגע שנצליח להשלים את תוכניתנו, הסיכוי להענקת האוטונומיה גדל.

● יש לי חדשות בשבילך: שימעון פרס סיפר לי כי אם יהיה הסדר עם ערבים, אין לו כל התנגדות ליישובים יהודיים החיים בשילטון ערבי מעבר לקו הירוק.

אינני חושב שזו תשובה רצינית. זה לעולם לא יכול להיות בשילטון הערבי.

● מדוע אינכם מספחים את יהודה ושומרון לישראל?

אינני ממליץ על סיפוח — חלק מהשטח אולי — אך אני מעוניין באחריות שלנו על הביטחון. יש מי שמדברים על חלוקת השטח לקנטונים. אני יכול להראות לך כי אם כל השטח היה מחולק לחמישה קנטונים, היו ארבעה מהם עם רוב יהודי. כך שיש פיתרונות שונים. אם יש ברשותך אופציות מגוונות המצב נעשה קל יותר. כאשר מדובר בערבים־ישראלים אין פיתרון, שכן הם אזרחים ישראלים. הם חלק ממדינת ישראל. הם חיים בלב הארץ. זה כמובן הופך את הנושא למסובך יותר.

● מר שרון, היית אחד מהארכיטקטים של הריסת הכור האטומי העיראקי בידי ישראל בתחילת שנות ה־80. עכשיו עיראק מפתחת כור גרעיני נוסף ומאוד מתוחכם. האם ישראל יכולה לחיות עם זה?

אני חושב שההחלטה שנתקבלה על הריסת הכור הגרעיני היתה אחת מההחלטות המכריעות ביותר. אני המלצתי על כך. עכשיו, אחרי שראינו את התנהגות העיראקים בכל שנות המלחמה, השימוש בכימיקלים, בגאז, הדרך שבה הרגו אלפי אזרחים — והעולם שתק על כך — אנו יכולים לדמיין מה היה עלול להתרחש אם היו להם כלי־נשק אטומיים. אני חושב כי זו היתה אחת מההחלטות היותר־חשובות שהתקבלו באיזה שהיא ממשלה בישראל. אני מאושר שמר בגין עשה את אותה ההחלטה.

● כן, אבל מה לגבי ההווה?

אני חושב כי נשק אטומי בידיים ערביות זו התפתחות חמורה מאוד־מאוד. אני חושב כי צריך לנקוט בכל צעד כדי למנוע את זה.

● האם אתה חש כי קהיליה קטנה זו הינה פגיעה מאוד ללוחמה כימית?

התשובה היא כן. זו התפתחות מסוכנת מאוד. כמוה כהתפתחות האחרונה של טילי קרקע־קרקע, הנמצאים בסוריה, בעיראק ובערב־הסעודית. המצב המסוכן ביותר הוא פיתוח טילי קרקע־קרקע חדשים נושאי ראשי חץ כימיים כפיתוח משולב בין מצרים ועיראק עם שיתוף ארגנטיני ומומחיות גרמנית. הם בעלי טווח פגיעה מדוייקת של 800 ק"מ,

ואני רואה את כל ההתפתחויות הללו כמסרנות מאוד־מאוד.

■ ■ ■

● שמיר אינו צעיר. ברור שהוא נמצא בקדנציה האחרונה. מי יתחרה איתך?

ישראל הינה דמוקרטיה, וכל אחד יכול להתחרות. יהיו רבים שיתחרו. אני הולך להיות אחד מאלה שישתתפו בהתחרות, אבל רק אחד.

● אתה מאוד צנוע. אני יודע שיש לך תוכנית „ראשות הממשלה". אולי תואיל לעזור לנו להבין את תוכניתך?

אני מאמין כי יש לי תשובות למיספר בעיות חריפות. אני מאמין כי אני הוא האיש

שולל נישואי תערובת עם ערבים: „יהודים צריכים לחיות עם יהודים"

שעשוי להביא שלום.

● תחושתי הינה, גנרל שרון, שבניגוד לכל הקבינט, אתה סבור כי הפיתרון היחידי למרי הערבי הוא צבאי/מישטרתי ולא פוליטי?

תשובתי היא כן, חד־משמעית. הצבא מעולם לא קיבל הוראה או פקודה מהדרג המדיני למגר את האלימות. ההוראות היו תמיד להוריד את רמת האלימות. הם מעולם לא קיבלו פקודה האומרת: „אתם צריכים להפסיק זאת".

● אני ממנה אותך כשר־הביטחון של ישראל. אתה עכשיו מנחה את הרמטכ"ל: „לעזאזל, לך ותפסיק את זה!" מה צריך הרמטכ"ל לעשות?

רק לעשות זאת.

● כיצד?

ראה, אני לא שר־הביטחון...

● אני רק עכשיו מיניתי אותך.

יש כל כך הרבה דרכים...

● דרכים ברוטאליות?

לא, לא, אינני חושב שזה מה שצריך לעשות. בדיוק להיפך. אני איני מדבר עכשיו על צעדים קשים יותר, גם לא על שימוש רב יותר בירי. ברצוני רק ליישם את מה שעשיתי ברצועת עזה במרוצת סוף שנות ה־70, כשהייתה לי בעייה שם.

● כשהרגעת את רצועת־עזה הדאם שברת ידיים ורגליים?

במשך שיבעת החודשים, במרוצת הפעולות המסובכות ביותר, היו רק שני אזרחים הרוגים. טרוריסטים חוסלו ומאות מתומכיהם הושמו במאסר, אבל אזרחים לא נפגעו. אינני תומך בירי מאסיבי. הייתי משתמש בשיטות אחרות.

● אם כך, בוא ונתרכז בהתקוממות בעזה היום. האם היית עושה הדיום בדיוק מה שעשית אז?

כן. אתן לך דוגמה. אני אסרתי. מעולם לא הרשיתי לחייל להיכנס לבית־ספר. הילדים היו באחריות הוריהם. אורגנו פגישות בין ההורים לבין קצינים גבוהים. בפגישות היינו מסבירים להם ומזהירים אותם. אמרנו להם שננקוט בכל אמצעי נחוץ, לא כלפי הילדים, אלא כלפי ההורים, האחראים להתנהגות ילדיהם. כאשר הילדים (הכוונה לגילאי 16־18) המשיכו בהתנהגותם הפרובוקטיבית, הזהרנו את ההורים פעם נוספת כי ננקוט בפעולה נגדם. אם למרות הכל הנערים המשיכו, היינו לוקחים את האב או האח הבכור, נותנים להם קצת אוכל ומשקה, כמה דינארים ירדניים, ומגרשים אותם אל הצד השני של הגבול.

■ ■ ■

● מה מיספר האנשים שגרשת בסך הכל?

פחות מ־30 איש. מה שקרה הוא שההורים החליטו לנקוט צעדים כנגד ילדיהם. אבל זו רק אחת מהדרכים. מה שעוד הייתי רוצה שיעשה זה לקחת קבוצה ספציפית של 43 איש ידועים, האחראים לאלימות בשטחים, אשר ביחד עם המסייעים להם — בערך 150 אנשים — מנצלים לרעה את הדמוקרטיה הישראלית. במשך חודשים ארוכים בעבר המלצתי לחוקק חוק שיאפשר לנו להרחיק אנשים אלו.

● למה הקבינט לא עשה זאת?

אינני יודע.

● נו, באמת...

זה היה צריך להיעשות מיד.

● כשדיברתי עם גנרל רבין ותיארתי לפניו את השוואתך בין המצב בעזה אז ועתה, הוא אמר משהו כמו "ובכן, אלה הם שטויות, שכן אז היו לשרון 500 או 600 טרוריסטים. אין מקום להשוואה עם מרי לאומי כללי בכל השטחים. כל ילד, כל מישפחה, כל אם וסבתא מעורבים בעניין".

אני סבור כי מוטב לו לעשות את שיעורי־הבית שלו. הוא היה יכול ללמוד דברים רבים. העקרונות הם בדיוק אותו הדבר. ייתכן וסדר־הגודל התעצם. זה הוזנח במשך 17 חודשים. אבל, אני מאמין כי אפשר עדיין להביא את העניין לשליטה. זה, והפסקת הדיאלוג עם אש"ף, והלחץ לפירוק האירגונים הטרוריסטיים הנמצאים בארצות אחרות. אם ישראל היתה חותמת על הסכם עם ערפאת, מה היה קורה עם כל יתר אירגוני־הטירור? למשל אחמד ג'יבריל, האחראי לפיצוץ מטוס פאן־אם מעל סקוטלנד.

● האם היית אומר כי אחמד ג'יבריל הוא בוודאות האיש מאחורי טיסת „פאן־אם" 103?

אני יודע כי הוא האחראי, ואני חושב כי שילטונות ארצות־הברית גם יודעים זאת. ובכן, האם הם מצפים מאיתנו לעשות ויתורים לרוצח הזה ערפאת, שיש לו על הידיים יותר דם יהודי מאשר למישהו אחר? ולאחר מכן עדיין נהיה בצל הטירור, הרצח וההתנקשות, של יתר אירגוני־הטירור. אני לא רואה איזה מנהיג ערבי או פלסטיני יהיה מוכן לשאת ולתת על שלום עם ישראל. הם מפחדים על חייהם.

● פעמים רבות ציינת כי יהודים וערבים יכולים לחיות בשלום. האם אתה יכול לחזות, בעוד 20 או 30 שנה כ:עכשיו, שצעירים יהודים יתחתנו עם צעירים ערביים ויצרו חברה חדשה כדוגמת ארצות־הברית?

התשובה היא לא. דבר אשר מטריד אותי הוא העתיד של העם היהודי. אני נגד נישואי־תערובת. אין לזה מאומה עם דמוקרטיה או עם כל דבר אחר. אנחנו הננו יהודים. ליהודים יש משהו שונה בחייהם. הם אנשים עם תרבות משלהם. **יהודים חייבים לחיות ביחד עם יהודים.**

כל הזכויות שמורות לקרטוניודאינטר נשיונאל

על רקע מיני

(המשך מעמוד 45)

כנ"ל על קבוצה של מתנחלים — יוגדר האירוע כמין קבוצתי.

פגיעת שריפה של בקבוק־תבערה באוטובוס אזרחים תחשב כסמל השתלהבות היצרים הפלסטינים, המתבטאת במגע הענוג של הבקבוק עם שמשת המכונית.

מכאן המסקנה הבלתי־נמנעת שרק ד"ר זיגמונד פרויד מסוגל להתגבר על ההתעוררות הפלסטינית, במיוחד כשרמטכ"לינו, דן שומרון, כבר התוודה ברוב בישרונו המיוחד — שחוץ מטראנספר, הרעבה וג'ינוסייד — הוא אינו יודע כיצד לעשות זאת.

אז נפגיש את זיגי עם דני והוא יפתור לו את הבעייה.

★ ★ ★

הבאתי הדברים לידי אבסורד טרגי־אירוני משום שזהו בדיוק המצב בשטח: אם יש יהודים שאינם מוכנים להבין כי הילד ביפו נרצח וגולגלתו רוצצה בידי הפלסטינים רק משום שהוא יהודי, הרי אין הם יודעים עדיין היכן הם חיים.

איש שב"כ ותיק לשעבר, שפעל שנים רבות בין הערבים, הסביר לי בשעתו את עניין מעשה הסדום והרצח אצלם. היה זה לאחר מיקרה נורא אחר, שבו ביצעו ערבים מעשה סדום בנער יהודי ואחר כך רצחו אותו. אצל רבים מן הערבים, אמר לי, השפלת האוייב אינה באה לידי סיפוק ברציחתו. ההשפלה האמיתית באה אם מצליחים לבצע בו לפני כן מעשה סדום. או־אז רגש סיפוק־הנקמה במערב, סיפר, מגיע אצלם לשיא האקסטאטי שלו. העניין הזה הוא בנשמתם, סיכם, ומוטב שנדע בדיוק מיהם כמה משכנינו.

אין ספק שבכל מילחמה יש בשני המחנות, גם היהודי, גורמים פליליים המשתתפים בה, ויש אנסים בכל הצדדים, וכן רוצחים אף בין לובשי המדים.

אבל העובדות בשטח, מעקירת אברי־המין של לוחמים יהודיים בשדה־הקרב והשתלתם בפיותיהם בימי מילחמת־העצמאות ועד פגיעות הטרור הפלסטיני העיוור במשך שנים בנשים ובילדים, בוצעו בעיקר על־ידי המחנה הערבי.

לבוא ולתרץ עתה מעשי־רצח פלסטינים כאילו הם נובעים ממניע מיני, פירושו לא רק הכשרת שיטה חדשה־ישנה, אלא איתות מראש שהם חסינים מעונש ראוי לשמו, ולכל היותר יטופלו הרוצחים סוציאלית ופסיכיאטרית.

מיד יבואו כאן בטענות שזוהי „עלילת דם" וניסיון להכתים עם שלם עקב פשעים של שני סוטי מין.

ראשית — אין זו עלילה. הילד נרצח על כל מה שעוללו לו באכזריות הנוראה ביותר.

שנית — חובת ההוכחה במצב הדברים היום של אלימות ערבית משני צידי הקו הירוק היא על הפלסטינים. עליהם היה לפחות לקום היום, מ„אש"ף טוניס" ועד „אש"ף ירושלים" שההבדל ביניהם הוא כמו בין החולירע לדבר, להתנער ולהוקיע את פשע יפו ודומיו. אחרת, הוא שייך להם ולאווירת דם יהודים הפקר שהתירו ברחבי ארץ ישראל. כאילו לא שמעו מעולם אפילו על „יוזמת השלום" של יצחק שמיר. ■

חרדל

הבום התיקשורתי על חיילי גבעתי משכנע בקושי את העיתונאים עצמם. העם כבר הבין מזמן שמי שצריך להישפט על התעללות זו ממשלת ישראל השולחת חיילים כשידיהם כבולות לביצוע משימה בלתי־אפשרית. ● ● ● „מיגור האינתיפאדה", כפי שמבטיחים לנו שמירבין השכם והערב, מתגלה מיום ליום כמיגור חיילי צה"ל על־ידי האינתיפאדה, לפחות מבחינה מוראלית, מורסרית ומיבצעית, וכל זה בחסותם האריבה של משתפי־הפעולה היהודים מבית. אך ההיסטוריה לא תשפוט את קקיוני השמאל ולא את חריגי גבעתי, ממשלת ישראל הנוכחית — היא שתעמוד לדין. ● ● ● העיקר שיש לנו מנהיג חזק, אחראי ואנליטי, שלא צריך להסתתר מאחורי ארבעה עלי תאנה בני 18 שנשלחו במקומו לכלא — נכון, שמירבין? ● ● ● שר־המישטרה ניסה להרגיע אותנו שאת הילד אורן בהראמי ז"ל רצח רק „סוטה מין" ערבי, ולא חלילה מחבל. ההודעה „המרגיעה" לא שינתה כהוא זה את המצב השורר כיום, ובו יהודים חוששים לחייהם בכל מקום ופינה בישראל, ולממשלת ישראל הריבונית אין פיתרון נראה כאופק, וכך, כל רצח, המבוצע על־ידי סוטה מין או מטורף אחר, נופל שלל לידיהם של האמונים על שמירת ביטחון־הפנים, המנופפים בו כדגל המעיד על „נקיון כפיהם" המדומה. ● ● ● המחתרת משתוללת בתל־אביב: ניסיון לפוצץ בניין מגורים, הצתת מיסעדות, ארונות־חשמל ועשרות כלי־רכב. ישנה רק בעיה אחת. המבצעים לא חותמים בשם „הסיקריקים" ולכן אתם לא שומעים עליהם ולא קוראים עליהם בעיתונים. רק מי שרכושו נפגע מודע לחוליית מחבלים הפועלת בצורה אינטנסיבית בתל־אביב. ועד שלא יירצח היהודי הראשון ימשך קשר־השתיקה. הרי כשערבי מצית מכונית זו אינה ידיעה חדשותית. זכות הציבור לדעת רק כאשר היד המציתה היא יהודית. ● ● ● יש מי שהחליט שאסור שהסרט נישואים פיקטיביים ירד מהמסכים של בתי־הקולנוע. לכן מריצים, באופן אובססיבי ותמוה, את הכישלון הקופתי הזה, כאשר הנפילה האחרונה השלישית במיספר היתה בשבוע שעבר בבית לסין. מעניין אם הדבקות במשימה הזאת נובעת מהאיכויות הקולנועית של הסרט, שהקהל הישראלי עדיין לא מודע לו. או שמא זהו פן נוסף לשטיפת־המוח השמאלנית, העוברת בשנים האחרונות על עם ישראל, הפעם מהצד ה„לא מחייב" של „סרט בידורי לכל המישפחה". ● ● ● כן, נכון, הכל בגלל הכיבוש: מעגל האלימות, רציחות ילדים, חטיפות חיילים, שריפת האם עם ילדיה. כן נכון, הכל בגלל הכיבוש... של 1948. ● ● ● איפה ההומניזם? היכן כבוד־האדם? כיצד מופגנת אדישות לגורל עשרות אלפי ילדים רעבים, כיצד לא מתארגנת שום הפגנת־המונים בכיכר מלכי־ישראל אף ערב זמרים ואמנים בצוותא, או לפחות עצומה של מחזאים, שחקנים ובימאים. קצת קשה להאמין שהמהפנטהאווזים בצפון תל־אביב רואים רק את יהודה ושומרון, אך לא שומעים בכי ילד רעב בדרום תל־אביב. ואולי כדי לזכות בהפגנת תמיכה בקרב ציבור מסויים צריך להיות ערבי? סתם בן־אדם רעב זה לא מספיק ● ● ● קיסר ניפגש ב־1 בנובמבר — מפוטרי סולתם. ● ● ●

החברים של אופירה

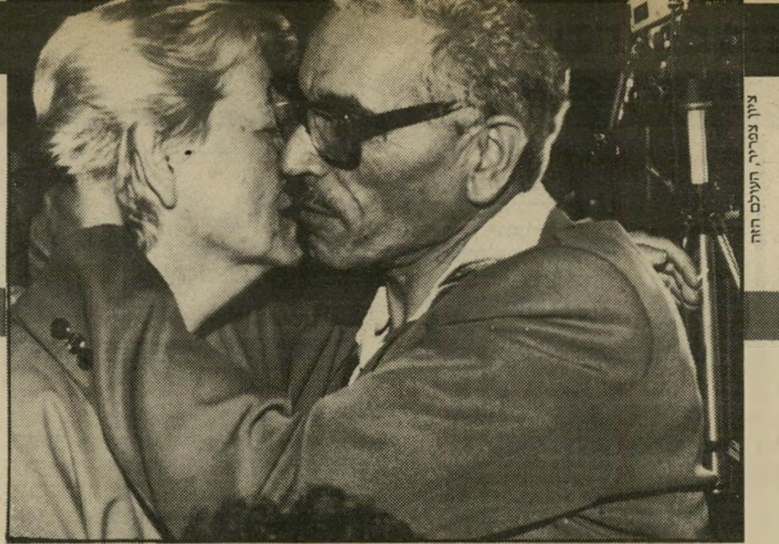

זמר וקיסר
התפקיד החדש של „דבר"

דוח

דבר אחר

דבר, עיתון במצוקת־קיום, ממשיך לחתוך בשומן החי. אין ברירה. הקיסר סגר את הביר־זייה.

בישיבה שנערכה לא־מכבר בלישכתו המ־רווחת, רגם (שוב) כבוד המזכ"ל את העיתון שלו בבליסטראות כלכליות. סבר־הפנים ה־נינוח של ישראל קיסר לא ריכך את הבשו־רות: אין כסף, אין הזרמות, אין כיסוי אוטומטי לגרעונות. הפינקס סגור והידיים קפוצות.

הנציג הבכיר מדבר, בן־שיחו של קיסר, ניסה למחות. הוא הזכיר את הבחירות להס־תדרות, הקרבות והולכות; פירט את הסכנות הכרוכות בהריסתו של מיפעל־חיים ובקיפוח פרנסתם של מאות עובדים, ומנה את הנזקים הבלתי־הפיכים שצעד כזה יגרום לדימוייה המעורער־במילא של חברת־העובדים. עוד טען שערכו האמיתי של העיתון עולה לאין־ערוך על מה שמורים המאזנים והספרות ב־פינקסי הנהלת־החשבונות. וחוץ מזה, הוסיף, כבר הוכחנו שאפשר להבריא את העיתון. עובדה: יש קיצוצים ויש שיפורים. הסיכומים מהשנה שעברה מתבצעים. זה רק לוקח זמן. בינתיים צריך עוד קצת תמיכה. בלי זה קשה לקיים את העיתון, ואי־אפשר להתקדם בתוכ־נית־ההבראה.

★ ★ ★

קיסר שמע ולא החסיר פעימה. זו לא היתה הישיבה הראשונה, שבמהלכה ניסו אנשי דבר למכור לו גירסה כלכלית משופרת לתוכנית־ההבראה. הוא בירך את הדובר מקרב־לב על נכונותו להיחלץ למאבק למען עתידו של העיתון, הביע שביעות־רצון מתיפקודה של המערכת בתנאים של לחץ וטען שחס־וחלילה, מה זאת אומרת, אל מול פני המצוקה בדבר אין איש יכול להישאר אדיש. גם הוא, קיסר, אינו אדיש. להיפך, הוא דווקא מאוד רגיש. אבל בינתיים, כמו שקורה לפעמים, חסרים לו קצת מזומנים. באמת עסק־ביש.

★ ★ ★

נציג דבר יצא מהיכלו של הקיסר כלעומת שבא: מוחנף, מוחמא, מרוח, חסר־פרוטה, השיחה אימתה לו שוב את החשש, שקברניטי־ההסתדרות נחושים בדעתם לצקת מחדש את גלופת הפעילות הכלכלית של עיתון־הפו־עלים. הם יקטינו שוב ושוב את התמיכה, יחסירו פרוטה מפרוטה ויניחו לחוקי־הקיום לעשות בשבילם את רוב העבודה.

אחד ממנהיגיה היותר־פופולריים של ה־הסתדרות (הכל יחסי) שירטט השבוע, בשיחה פרטית, את הנוסחה הכלכלית שלו להבראת דבר: „אין כסף — יש פיטורים. יש פיטורים — יש מאבק בין העובדים. יש מאבק — הפיריון עולה, הפיריון עולה — האיכות עולה. האיכות עולה — מוכרים עיתונים. מוכרים עיתונים — יש מודעות. יש מודעות — יש כסף."

וזה לא היה יורם ארידור.

★ ★ ★

בינתיים, עד שיושלם התהליך האנטי־הסתדרותי המובהק הזה, אפשר להבחין רק בשני הנידבכים הראשונים של תוכנית „הכל־כלה הנכונה": אין כסף — יש פיטורים. 65 מאנשי דבר — עיתונאים, עובדי־דפוס ופקידי־מינהלה — כבר קיבלו הודעות על הפסקת־עבודה. תחושות הזעם והתיסכול של חלקם מוצאות ביטוי ופורקן בסידרה של „כרוזי אינתיפאדה", שהתחילו לכתוב ול־הפיץ בעת האחרונה.

הכרוזים, המודפסים על גבי נייר־המיכ־תבים הרישמי של דבר, ממוענים אל ח"כ יעקב שמאי, יו"ר סיעת־הליכוד בהסתדרות. להלן פרקים נבחרים מתוך „כרוז מס' 2", שהגיע לידיו של שמאי בסוף השבוע שעבר.

● **לכבוד חבר הכנסת**
יעקבי שמאי,
סיעת הליכוד ,הכנסת,
ירושלים...
הנדון: כרוז מיספר 2

במיכתבנו הקודם סיפרנו אודות הגברת חנה זמר, ונמשיך איתה עד שתלך מהדלת הקידמית של הבית ברחוב־שינקין.

בימים האחרונים היא גמרה אומר למנות את דניאל בלוך, לשעבר הכתב של עיתוננו בכנסת, ולאחר מכן — נציג ההסתדרות בארצות־הברית ובוושינגטון, כרכז הכתבים.

הקרב על הצמרת יחריף בימים הקרובים מאחר והקרב על תפקיד העורך הראשי בעיתון מתרכז כעת בין בלוך לבין הד"ר יורם פרי, מזכיר־המערכת של העיתון.

מיד לאחר ששבה זמר לעיתון מצינטור, היא החליטה לערוך כמה שינויים בהיער־כותה, אך זכתה במנת צוננים מהמנכ"ל — אהרון להב. היא פנתה אליו כדי שיתן לה מקרמה על חשבון משכורת, והוא סירב לאשר זאת בטענה שהיא איננה יכולה לקבל זאת, מאחר והיא איננה שונה מאחרון הכתבים. הצעקות הגיעו עד לב השמיים.

היא ביקשה שישלמו את אגרת־הטלוויזיה שלה (בבית ברחוב אורי — מינדל־דויד, שבהם נתרכז במיכתבים הבאים) והוא סירב. היא אמרה שכך שולם לה בעבר.

נראה לה שקיצוצים במערכת אינם חייבים לנגוע לה ולחבריה — נאמניה האישים. היא ממשיכה לנסוע הביתה ובחזרה בטקסי־ספיישל, שעומד לרשותה כמה פעמים ביום. היא עשתה הכל להעניק דרגות לנאמניה, בשעה שבעיתון יש הקפאת דרגות.

אנו, הח"מ, חברי קבוצת ה־65 — עובדים שפוטרו בעת האחרונה מדבר. גמרנו אומר לספר את סיפור מחדלי הנהלת דבר בהמ־שכים. אנו נשגר בכל שבוע - מיכתב אנונימי, ובו סיפורים חדשים על דבר. מאחר ואתה מתקרב לימי הבחירות להסתדרות — לא נותר אלא לאחל לך שתשתמש בחומר המאלף שתקבל לידיך...

קבוצת ה־65.

★ ★ ★

אינך צריך להיות אנין־טעם כדי להסתייג משיפלות־הרוח של מחברי הכרוז הזה; מה־שימוש המבחיל שהם עושים במחלת־הלב של חנה זמר; מהיעדר אומץ־הלב, המוצא ביטוי בחתימה האנונימית, ומההתבזות, הכרוכה בשיגורו של הכרוז אל הכתובת הפחות־הגיונית שאפשרלהעלות על הדעת.

גם תוכן־הכרוז אינו יכול להשיג אף אחת מן המטרות שלשמו נכתב. השימוש במוניות, שעושה חנה זמר, הוא דרך חסכונית למדי לנוע בתוך העיר — ומחירו הכולל נמוך בהרבה ממחיר אחזקת רכב־חברה צמוד, בנפח 2000 סמ"ק, שעורכי־עיתונים אחרים ומנה־לי־מיפעלים בחברת העובדים נוהגים לרכוש לעצמם מדי שנתיים. בקשתה של זמר למקרמה על־חשבון משכורתה — אם הוגשה — היא אחת ממיליון בקשות, בהערכה זהירה, שהגישו החודש שכירים במדינת־ישראל. גם התביעה לשלם את דמי אגרת־הטלוויזיה — אם נתבעה — מפליגה בצניעותה, לעומת דרישותיהם של רבים ממנהלי המשק ההסתדרותי. יותר מזה: יש לה אף צידוק מיקצועי.

גם רמת הניסוח של הכרוז מעידה על כותביו, שהיו לעורכת די והותר סיבות מיק־צועיות לוותר על שרותיהם העיתונאיים.

ובכל זאת, אם יש חשיבות בכרוז הדברי־פאדה" הזה — היא כרוכה בעדות שהוא מעיד על הלכי־הרוח בעיתון־הדגל של ההס־תדרות.

דבר, בניגוד לצפוי, עומד למלא תפקיד הסברתי מרתק במערכת־הבחירות הקרובה. השאלה היא רק באיזה צד.

מרכאות

שטף דם

גבריאל שטרסמן
לא שמח

„...ואני שואל את עצמי, על מה היה להורי הנאשמים לשמוח? הרי נאמר על בניהם כי התעללו באדם חף מכל פשע, שכל שביקש לעשות היה למנוע את מעצר ילדיו; כי אחד מהם קפץ על ביטנו של אדם מבוגר, היכה אותו באגרופים, בקת־רובה ובמקל של מטאטא; ניפסק על בניהם כי עשו באדם חף־מפשע, בלתי־מזויין ולא־אלים, ׳זוועות׳, ׳נבלה׳, ׳מעשה שפטים׳, כי גרמו לאדם ההוא, לעיני ילדיו, חבלות בכל גופו, שלוו בשטפי דם בידיים וברגליים, בישבן, בגב, בבטן ובחזה ושברו את צלעותיו.

אני לא הייתי שמח כמו אותם הורים. אולי הייתי מתבייש, לו עשה בני מה שהם עשו."

גבריאל שטרסמן על מישפט גיבעתי, „סופשבוע", מעריב, 16.6.1989.

הערה

פגע רע

בשבוע שעבר כתבתי כאן, תחת הכותרת „לא נעים", את המישפט הבא: „מי שחפץ לאתר את מיקומנו המדוייק — כיהודים, כישראלים וכבני־אדם (מיל') — בתוך ביבי־השופכין של השטחים, טוב יעשה אם יפסח על הגיגיו של מיסרר אבירי שולחן־הכתיבה, ויעיף עוד מבט בראי הדו־כיווני שהציב ברנע במיכלאות הבקר האנושיות של כלא־עופר."

אורי אבנרי — מתוך הרגל, אני מניח — טרח והסמיך למילה „שטחים" את ההגדרה „הכבושים".

תודה, אין צורך. לגבי דידי, השטחים אינם כבושים ואינם משוחררים.

הם סתם פגע־רע.

הבעייה שלי עם אבנרי, בקטע הזה, היא שקשה להעניש אותו על מה שעשה.

אם אבליג ואשתוק — הוא ירוויח עוד „שטחים כבושים" בעיתון שלו.

אם אכתוב ששגה — הוא עלול לקבל את תואר „אביר העורכים", מפני שהסכים לפרסם את דיברי־הביקורת.

ואם אכתוב ששגה והוא יסרב לפרסם, אאלץ להפסיק את כתיבת המדור הזה — ואז יוכלו דורשי־שלומי ללקק שפתיים. „את המטורף הזה," הם יגידו, „אפילו אבנרי לא הצליח להחזיק יותר משבועיים".

האפשרות הראשונה לא מוסרית.

השלישית לא נעימה.

שיהיה מיספר 2.

בלון
שער עצמי

חדשות־של־שבת
שער אחד יותר מדי

שער מוסף חדשות (חדשות של שבת, יום שישי, 16.6.89) הבטיח לקוראיו תחקיר טעון דינמיט עדתי. כותרת השער, מעוצבת למופת באותיות־ענק מוצרות על רקע שמיים תכולים, זעקה־שאלה: „לאן ברחו האשכנזים". וכותרת־המישנה, על רקע מיגרש־כדורגל ירוק, הוסיפה באותיות יותר צנועות: „ואיך משפיע המהפך העדתי על מצבו של ענף־הספורט הפופולרי ביותר בארץ."

★ ★ ★

יש העזה בשער כזה. זה נכון. יש בו תחושה של שבירת מוסכמות. חדשות לא עושה חשבון. הוא הולך על כל הקופה. הוא חקר וחשף עובדות חדשות, מדהימות. הוא גילה, למשל, שחבורה אלימה של מרוקאים מגיבעתיים סחטה במשך 10 שנים אחוזים ממשכורותיהם של כדורגלני־שמנת, אשכנזים־טובים־מכבי־תל־אביב. אמא של גיורא שפיגל (מונולוג) אומרת במיסגרת: „הבן שלי פחד לצאת לרחוב".

וחוץ מזה, מגלה חדשות, היו גם לחצים פוליטיים. אחרי עליית הליכוד לשילטון, ב־77', זימן דויד לוי לפגישה חשאית את רובי ריבלין מבית"ר־ירושלים, וביקש ממנו שלא לכלול בהרכב הראשון יותר מחמישה אשכנזים, כולל שוער ומע"מ.

★ ★ ★

חלומות באספמיה, חברים. כל מה שכתבתי בשורות האחרונות — מהירהורי ליבי כתבתי. לא מרוקאים סחטנים, לא אמא של שפיגל, לא דויד לוי ולא רובי ריבלין. אבל אחרי שער כזה וכותרת כזאת — זה המעט שציפיתי למצוא בגוף הדברים.

במקום זה מצאתי בפנים שני עמודים של חיים ברעם, נחמדים, פושרים, כתובים בחן ובנועם, רצופים עובדות המעידות על כותבן שהוא מצוי ובקי בדיברי ימי הכדורגל הישראלי.

המסקנה בה' הידיעה של חיים ברעם היא שהאשכנזים בורחים מהכדורגל, כי אמא ואבא מעדיפים שישחקו טניס, אם אין ברירה, ואחר־כך יהיו עורכי־דין או רופאי־שיניים. חוץ מזה ברעם טוען — ויש לו גם הוכחות בדוקות — שבשנות ה־50' שיחקו בנבחרת־ישראל יותר אשכנזים מאשר מרוקאים ותוניסאים. טיעון הגיוני למדי, בעיקר לנוכח העובדה שעולי צפון־אפריקה, באותן שנים, נמצאו בשלבי מעבר מאוהלים לפחונים, ודעתם היתה נתונה לבעיות־פרנסה, ולא לפיזוז קופצני במיגרשי־השכונה.

בקיצור: פצצה בכותרת — קפצון בפנים.

חבל שדווקא מוסף חדשות — בדרך־כלל הטוב מסוגו בעיתונות היום השישי — התפתה לחלוץ, בלי שום סיבה ראוייה, את הפקק מבקבוק השד העדתי.

הפער האמיתי, במיקרה הזה, אינו הפער העדתי שבין אשכנזים לספרדים, אלא הפער שבין עמוד־השער של מוסף חדשות לעמודי־הפנים.

אתיקה
ל„הארץ" מותר

עזה ב„הארץ"
חיוך חינוכי

גזענות, כמו פורנוגרפיה, היא כנראה עניין של גיאוגרפיה פוליטית. אחרת קשה להבין מה טעם מצא המוסף השבועי הנאור של הארץ (יום שישי שעבר), לפרסם בהדגשה שלוש בדיחות־אינתיפארה אינפנטיליות, שהשטירמר לא היה מתבייש בהן.

מוסף הארץ יצא, כנראה, מנקודת־ההנחה שאי־אפשר לחשוד בו בהזדהות עם תוכן בדיחות־הרפש שהוא מדפיס ברבים. היה לו גם צידוק חינוכי, מפני שאסופת־הגזע שלו פורסמה באחריתה של סאגה תעודית־פילוסופית (בלתי־חתומה, משום־מה), תחת הכותרת „עזה".

לשון אחרת: סופר הארץ היה בטח מ־זו־זע ממה ששמע. כל־כך מזועזע, עד שהחליט לשתף את קוראיו בפרטי־הפרטים של החוויה. גם העורכת, היתה מן הסתם מ־זו־זעת. כל־כך מזועזעת, עד שהקדישה לרפש כותרת־מישנה בולטת.

ובינתיים, עד שייקלט ויעוכל המסר החינוכי, עברו הבדיחות של מוסף הארץ מפה לאוזן ברחבי־הארץ, וליבו כשמן זך, פרגוגי להפליא, את מדורות הפיסטוקים של מסיבות ליל־שבת.

אבל למוסף הארץ מותר. הרי הוא לא מתכוון. הוא מבין. כשהוא מדפיס בדיחה על ילד ערבי שנזרק אל הקיר, זאת לא גזענות. זה חינוך.

ואם בטעות, ממש במיקרה, הבדיחה הזאת גורמת לקוראים שלו לחייך — זה לא סתם חיוך מפגר. זה חיוך חינוכי, חכם כזה, בזווית־הפה.

מודעה
ניהול תקין

לעירית אשקלון
למנכ"לית ועובדיה
להנהלת החשבונות ועובדיה
המשך עבודה פוריה
מאחלים: דמ"ש
דחס מנוף ושרותים
פינוי אשפה וערמות
טל' 22336־051, אשקלון

מעריב, 30.5.89. מודעה קטנה, מתוך עמוד ברכות לרשויות המקומיות, על הזכייה ב„פרס ניהול תקין".

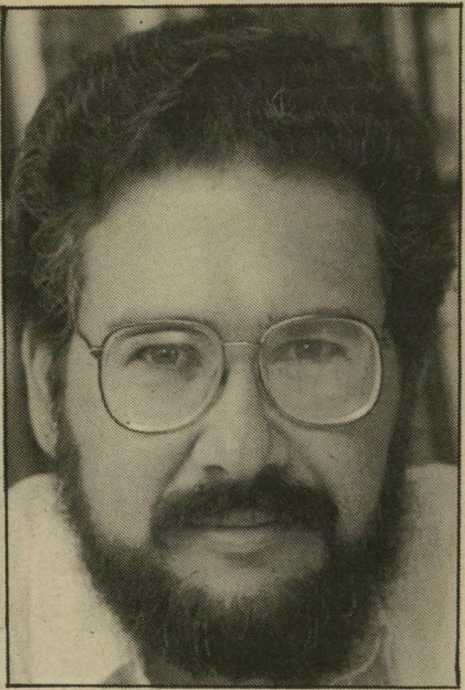

קרן בנציאן

אורי רגב:

„יש למנוע את הופעת החרדים לפני החיילים!"

הרב עורך־הדין אורי רגב, מראשי חמד"ת, אירגון לחופש מדע, דת ותרבות, קרא בשבוע שעבר במיכתב לרמטכ"ל לאסור על הופעת ח"כים חרדיים לפני חיילי צה"ל.

שאלתי אותו מדוע יצא ביוזמה כזאת.

בעיקבות פירסומים שלפיהם קצין חינוך ראשי, תא"ל אהוד גרוס, המליץ על הופעת ח"כים מהסיעות החרדיות ביחידות צה"ל.

אלה הם גורמים שמלכתחילה אנחנו מאמינים שאין להם מקום בכנסת, מפני שהם אינם מכירים בלגיטימיות של השיטה הדמוקרטית, של המדינה ובתוקף של חוקיה. אפשר לראות זאת בבירור בהתבטאויות של החוגים החרדיים, בין אם זה מועצת גדולי־תורה או הרב שך. רק לפני זמן קצר התפרסמה פסיקה של הרב עובדיה יוסף, שלפיה הוא אוסר על הציבור לפנות לבתי־המישפט של המדינה. „ערכאות של גויים" הוא קרא להם.

אנחנו רואים בחרדה חשיפה של חיילי צה"ל להטפה של גורמים, שאין להם מקום במיסגרת השותפות של בניית מדינה ציונית דמוקרטית. ברור שהופעת הגורמים החרדיים נועדה לאפשר להם לפרוש לפני החיילים את תפיסת עולמם.

● **ומה רע בזה?**

אנחנו מודאגים מחשיפת החיילים לריעות שכאלה, מבלי לדאוג לכך שהגורמים המרכיבים את רובו של עם ישראל

יהדות

— התנועה הרפורמית והקונסרבטיבית והיהדות החילונית — יביעו גם הם את דעתם.

נדמה לנו שכדאי שצה"ל יהיה נאמן מצד אחד על איסור הטפה, ומצד שני יש צורך למנוע את הופעתם של גורמים שוליים או לדאוג לאיזון, על־ידי עימות או פעילות במיסגרות נפרדות.

● **אתה מודאג מחשיפת החיילים להופעת החרדים?**

נכון. אני מודאג מהטפה דתית חרדית אנטי־ציונית, השוללת את השרות בצבא ואת מדינת ישראל בכלל. אנחנו מפחדים משטיפת־מוח חד־צדדית. אני מאמין שרוב החיילים ידעו לברור בין משהו אנכרוניסטי למה שהוא רלוונטי לחייהם. אבל אני מתייחס למערכת־החינוך הצבאית, כמערכת שצריכה לפעול לפי קונסנזוס לאומי, ולכן היא צריכה לייצג את השקפות העולם הרווחות בעם היהודי, ככל שהדבר נוגע לתפיסת היהדות. (אורית זרובבל)

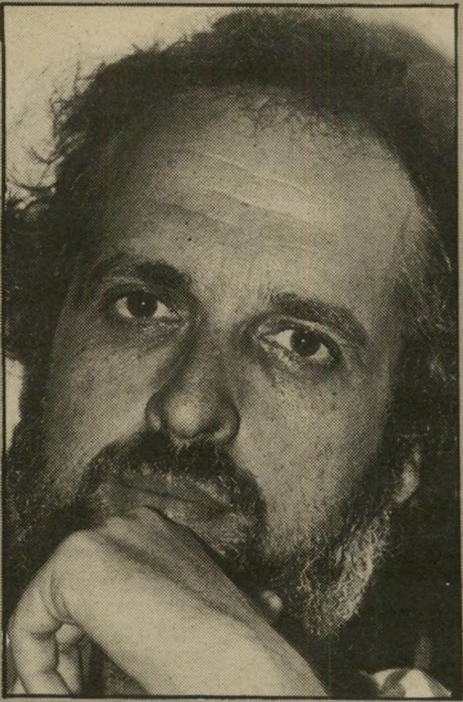

אלי דסה, העולם הזה

ערן בניאל:

„החלטות הצנזורה לפי איזור גיאוגרפי"

המועצה לביקורת סרטים והצגות, בראשות היו"ר יהושע יוסטמן, לא הצליחה בניסיונה האחרון להיות קדושה יותר מהאפיפיור, ולמנוע את הקרנתו של הסרט „פיתויו האחרון של ישוע". בעיקבות עירעור המפיקים ביטל בשבוע שעבר בג"ץ את ההחלטה.

לעומת זאת, מתכוונת המועצה לשקול מחדש את ההחלטה להתיר את העלאת המחזה „הביצה" בתיאטרון באר־שבע, שנכתב על־ידי פליסיאן מרסו, מי שנחשד כי שידר תעמולה נאצית בזמן מילחמת־העולם השניה, וטוהר.

בימים אלה התברר כי גם דובר צה"ל מתכוון להשתמש בסמכויותיו ולקצץ קטעים „נבחרים" מסירטם החדש של אורי ובני ברבש „אחד משלנו", כדי שלא לפגוע בערכי צה"ל.

שאלתי את ערן בניאל, מנהל פסטיבל עכו, מה דעתו על הפרשות האחרונות.

כל הדברים האלה מעידים כאלף עדים על בילבול וחוסר־התוחלת של המוסד הזה — הצנזורה. ככל שיבוטל שעה קודם כן ייטב.

היה זמן שהצנזורה שרתה את חלק מהתיאטראות במסע של יחסי־ציבור, זה היה מבוסס על הנחה, מוטעית לדעתי, שסקנדאל יפיץ את דבר ההצגה החדשה ה„שערורייתית"

צנזורה

בקהל הרחב בלי כל השקעה כספית במודעות. גם זה הוכח כלא נכון. גם לתיאטראות שהשתעשעו במישחק כבר נמאס. כולם מבינים שזה פסה לחלוטין, ולא משרת שום פונקציה.

דוגמה — הלהקות המופיעות בפסטיבל עכו חייבות להגיש הצעות לצנזורה, כמו כל להקה. התשובה של הצנזור בשנה שעברה ניתנה במיכתב, שאישר לעכו את כל ההצגות, ובהערת־אגב נאמר שאם ירצו ההצגות להמשיך להיות מוצגות עליהן לפנות מחדש לצנזור. הצנזור נתן אישור הקשור לאיזור גיאוגרפי, וזה רק מוכיח שכל העסק פשט את הרגל.

בשנה שעברה הוצג בפסטיבל מחזה בשם חי. התקציר שלו דיבר על סיפור־אהבה בין זונה קוקסינל לבין בחורי־ישיבה. תארי לעצמך שהייתי מחפש כותרות, ומאפשר ללהקה לעשות יחסי־ציבור. דאגתי שהמחזה יאושר, כי הוא מחזה טוב, וכשהוא הוצג אף אחד לא הרים קול. כשהמחזה טוב, מתייחסים לעצם העניין. (אורית זרובבל)

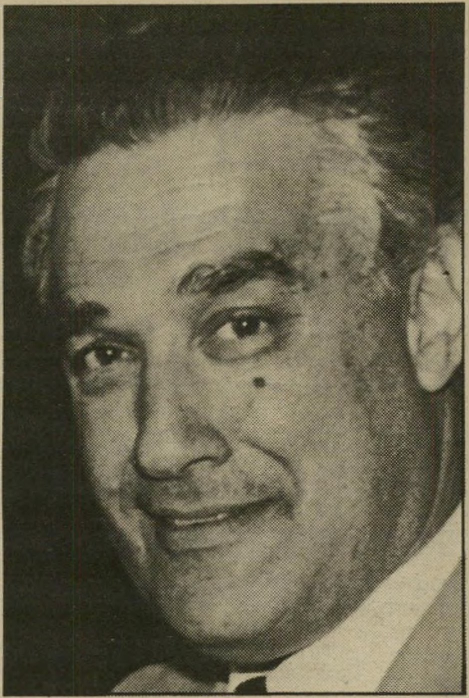

יצחק אלהרר

יעקב פכטר:

„מכירות הספרים עלו על ציפיות כולם!"

ענף המו"לות, כמו ענפים רבים אחרים במשק, נפל גם הוא קורבן למיתון, אלא שבניגוד לענפים אחרים, שבוע הספר, המושך המוני ישראלים לדוכני־הספרים, יכול לספק קצת אוויר לנשימה.

שאלתי את יעקב פכטר, מנהל הוצאת „כתר", האם המכירות בשבוע הספר יכולות להעמיד את ההוצאה על הרגליים לאחר חודשים ארוכים של מיתון במכירות ספרים!

לכתר לא היתה שנה קשה, ועל אחת כמה וכמה בתחום המו"לות, שמהווה רק חלק קטן מפעילות כתר. מכירות המו"לות עד שבוע הספר הראו גידול ריאלי, בניכוי האינפלציה, של 10 אחוזים, ומכירות המו"לות בשבוע הספר מראות על גידול נומינלי של כ־50 אחוזים, שזה גידול ריאלי של בין 15 ל־20 אחוזים. אני מבקש שלא להתייחס לענף המו"לות באופן כללי, למרות שענף המו"לות מאוד אוהב להתייחס לכתר, בעיקר בגלל המצוקה שבה נמצא הענף.

כתר לא צריכה שיעמידו אותה על הרגליים. היא עומדת על רגליים מאוד איתנות. המאזן יכול להראות זאת. אנחנו חברה ציבורית, המפרסמת מאזנים, בניגוד לכל המו"לים האחרים.

צריך להבין ששבוע הספר, שיש בו עוצמת מכירות גדולה, אינו עולה על 15 אחוזים מהמכירות השנתיות. לכן עם כל הרעש מסביבו, שאני מברך עליו, הוא לא גורם מכריע במכירות שלנו, המתפרסות על כל השנה.

ספרים

● **האם מורגשת תנועה בשבוע הספר? יש מכירות?**

חזקות מאוד.

● **ומה הלהיטים השנה? עדיין סיפרי־בישול?**

כתר היא הוצאת מגוונת. אנחנו מוציאים מיבחר גדול של ספרים. מה שמאפיין את השנה הוא מכירות חזקות בכל הנושאים, כולל ספרי־בישול. אנחנו, דרך אגב, היחידים שיצאנו עם סיפרי־בישול חדשים. מה שמוליך את הרשימה הוא סיפורת מקור, ויוצא מן הכלל אחד — פסוקי שטן של סלמאן רושדי.

● **עשיתם השנה מאמץ עילאי, כדי ש„פסוקי שטן" יגיע בזמן לדוכנים. האם זה היה משתלם?**

מאוד. המכירה עלתה על ציפיות כולם, וההדפסה הראשונה אזלה למעשה תוך שלושה ימים. (אורית זרובבל)

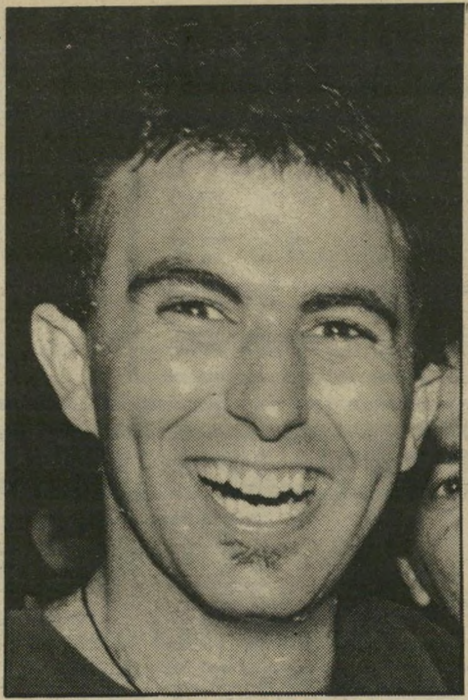

ציון צבריר, העולם הזה

יעקב אדרי:

„לא נלך לשום דיל עם המערך!"

בשבוע שעבר התפרסמה "בעולם הזה" בראשונה הצעה ל"עיסקה" בהתאחדות־הסטודנטים הארצית, שנידונה בין מנהיגי הסטודנטים של המערך.

בעיקבות ניצחון הימין בשלוש אוניברסיטות (ירושלים, בר־אילן ובאר־שבע) הוא נמצא בעמדת־יתרון לקראת הבחירות לתפקיד יושב ראש ההתאחדות, תמורת תמיכת הליכוד במועמד־המערך לראשות "איסת"א" – חברת־הנסיעות של ההתאחדות, שהיא עסק משגשג.

שאלתי את יעקב ("קוקי") אדרי, היושב־ראש החדש של הסתדרות הסטודנטים בירושלים מטעם הליכוד: תלכו לעיסקה כזו?

סטודנטים

אנחנו לא הולכים לשום „ריל" כזה. אנחנו מאמינים בכוחנו, ומאמינים במועמד שהצבנו — איקי כהן. דרך אגב, השבוע הקמנו את המטה לבחירתו של איקי, שמרכזים אותו נדב ליסובסקי, יושב־ראש ההסתדרות היוצא בירושלים, ואני.

● צריך הרבה ביטחון עצמי לסרב להצעה כזו, לא?

יושב־ראש איסת"א צריך להיות האדם המתאים ביותר, בלי קשר ליושב־ראש ההתאחדות. השנה אנחנו הולכים על כיבוש ההתאחדות, ואני מאמין שיש לנו כוח לזה ויש לנו מועמד מצויין, שגם צבר ניסיון בתפקידו הנוכחי — סגן יושב־ראש ההתאחדות.

● אז אין „דיל"?

אין שום „דיל"! נכבוש את ההתאחדות ולא בחסד.

(גידעון סער־סרצ'נסקי)

אלי דסה, העולם הזה

ג'ו אורורה:

„הטיסה לא תשפיע על ביקורי בארץ!"

ביום הראשון בשבוע שעבר נחתה בארץ ג'ו אורורה, תיירת יהודית ממיאמי. היא הגיעה לארץ בטיסת „פאן־אם" 118, שאולצה לחזור לנמל־התעופה קנדי בניו־יורק בגלל תקלות במנועים.

שלוש שנים קודם לכן דחתה ג'ו ביקור בארץ בעיקבות דרישתו של הנשיא לשעבר, רונלד רגן, מאזרחים אמריקאיים להימנע מטיולים במיזרח התיכון, כתוצאה מפרשת חטיפתה של „אקילה לאורו".

היא סיפרה על הטיסה.

מזג־האוויר בניו־יורק היה גרוע מאוד, והרבה טיסות נדחו. מזג־האוויר גם גרם לדחיית הטיסה שלנו בשעתיים. אחרי 45 דקות של טיסה הייתי בחלק האחורי של המטוס ופתאום הרגשתי טלטלה עזה מאוד. כמה שניות מאוחר יותר הודיע הקפטן כי אין מה לדאוג, אבל אנחנו חוזרים לניו־יורק. אם אני לא טועה הוא גם אמר שהמנוע הפסיק לפעול.

● איך נהגו בכם? היו תלונות על היחס?

אנשי פאן־אם היו מאוד לא מאורגנים. חזרנו לנמל־התעופה בסביבות השעה 1 בלילה. לקח להם זמן רב למצוא מלון לאכסן אותנו. רוב המלונות היו תפוסים, גם בגלל דחיות רבות של טיסות. מחוסר ברירה, כנראה, גלקחנו למלון במנהטן. כל סידורי המלון, החיפוש והנסיעות לקחו זמן רב, ועד שהגענו למלון כבר היה 5 בבוקר. קיבלנו ארוחת־

תעופה

בוקר, אבל לא קיבלנו כל הנחיות. גם לא אמרו לנו אם אנחנו עולים על אותה טיסה או על טיסות אחרות. האחראים מטעם פאן־אם היו מאוד לא ברורים. כ־1 בצהריים לקחו אותנו לנמל־התעופה וחילקו אותנו לטיסה שיצאה לפאריס וטיסה לתל־אביב. הטיסה אומנם עברה בשלום. אבל המיזוודות הגיעו באיחור של יותר מ־48 שעות. הצוות במטוס, והקפטן במיוחד, היו בסדר גמור. לאף אחד לא היו תלונות. לולא חוסר האירגון מרגע הנחיתה אני מסופקת אם למישהו היו תלונות.

● הפיצוץ של טיסה "פאן־אם" בסקוטלנד לא השפיעה עלייך שרכשת כרטיס?

לא.

● ומיכלול האירועים לא ישפיע על ביקורים שלך בארץ בעתיד?

בהחלט לא.

(אורית זרובבל)

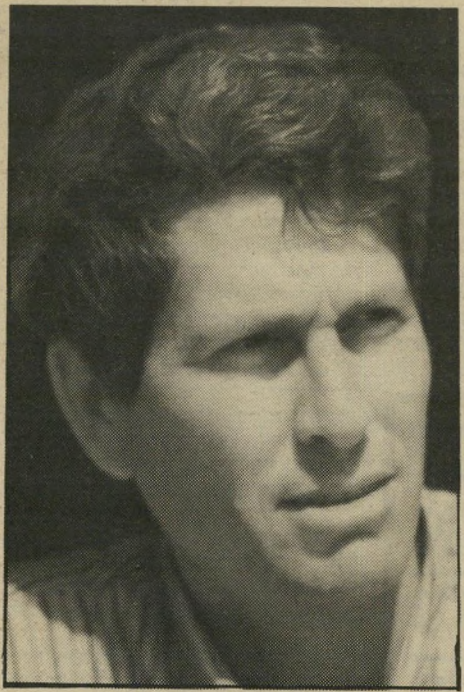

גידעון רון:

„הצימחונים אוכלים שודדי ויטמינים!"

צימחונות קיצונית, במיוחד בהתנזרות מויטמין B-12 עלולה לגרום להפרעות נפשיות. כך עולה ממחקר חדש שנערך בארצות־הברית. הצימחונים ומי שנמנעים מאכילת בשר, דגים ומוצרי־חלב עלולים לסבול מדיכאון, אובדן זיכרון, שינויים באישיות והפרעות בהתנהגות.

שאלתי את הד"ר גדעון רון, רופא טיבעוני, האם מסקנות המחקר ידועות לו?

ידוע, אך לא מקובל. B־12 קיים אצל בעלי־חיים שאינם אוכלים בשר ומייצרים B־12 בעצמם. הגורילה, למשל שהוא הכי קרוב לאדם, מייצר B־12 למרות שאינו אוכל בשר. הבעייה של חוסר בויטמין B־12 נובעת מהפרעות בעיכול. תזונה טיבעונית איננה גורמת לחוסר של B־12.

צריכים להבחין בין תזונה צימחונית לתזונה טיבעונית. המחקר מתייחס לצימחונים. יש הרבה צימחונים שמטעמי מוסר אינם אוכלים בשר, דגים ביצים ומוצרי־חלב. חלקם גם לא נועלים נעלי עור. מצד שני הם מסוגלים לאכול שוקולד, לעשן סיגריות לשתות קקאו וקפה שהוא שורד ויטמינים וברזל.

רפואה

הבעייה שצימחונים אינם מאזנים את מזונם. הם אוכלים דברים השודדים מגופם את החומרים החשובים, כולל ויטמינים. ואילו הטיבעונים נמנעים מחלבון מהחי, מציבעי־מאכל ומחומרים משמרים ולהם אין חוסר ב־B־12.

● מה הקשר בין B־12 לשינויים באישיות?

מכיוון ש־B־12 שייך למערכת העצבים, חוסר שלו יכול להשפיע על מערכת־העצבים.

● מה היית מציע למי שנמנע מאכילת בשר, דגים ומוצרי־חלב, אבל אינו רוצה לסבול משינויים באישיותו?

שימנע מחומרים שודדי ויטמינים — קפה, תה, סיגריות, מזונות המכילים חומרי־מאכל, ממתיקים מלאכותיים, חומרים משמרים, ושירבה באכילת ירקות ירוקים.

מי שבכל זאת נורא מודאג — יכול להעשיר את מזונו באצות־ים.

(אורית זרובבל)

ברדוגו

יש עוד חשק לשיר?

היומן השבועי של הטלוויזיה הישראלית הוא עונש שמקבלים האזרחים לפני המתנה. לא סתם תקעו את היומן בדיוק לפני סיבה למסיבה, שריבקל'ה מיכאלי תציל את מצב־הרוח המתמוטט. ואכן ריבקל'ה עושה את המלאכה (רק שזה סיפור לגמרי אחר...)

היומן מתחיל בחדשות האינתיפאדה. צעיר נהרג בכדור פלסטיק ברפיח. אשה נפצעה בירייה בפתח מיתקן־הכליאה בעזה. במחנה־הפליטים בטול־כרם נפצע תושב שנורה בראשו. בכפר סעיר נפצעה אשה מיריות אזרחים ישראלים. צה"ל בודק, (שוב), הדלק יוזל בשלושה אחוז, (אין פחד, בעוד שבועשבועיים יעלו אותו מחדש). בליכוד נמשכת מילחמת עולם בשאלה החיונית: מתי יתכנס המרכז? ב־2 או ב־4 ביולי. (וחוז מזה הכל בסדר...) תשעה מתו השבוע בתאונות־דרכים. ורק 45 נפצעו קשה. גם בית־שאן בחדשות. גנבו את אלת העיר, האלה טיחה, ומנהל החשבונות של הליכוד נעצר כחשוד בגניבה מקופת המיפלגה... רק 12 שנה בשילטון ועוד מעט שוברים את שיאי המערך בטינופת.

עד כאן מאוזנים לפתיחה. אחריהם באות המנות העיקריות. כתבות היומן, שגם בהן אין שמץ של שימחה. העצב שולט בכל. איך לא? המיתון פורח בארץ, מיספר מובטלים שלא זכור כמותו מאז 1966 (יש כבר מי שאומרים שרק מילחמה קטנה תציל את המצב) מיפעלים מצמצמים את מיספר העובדים. מיפעלים נסגרים. רק הפועלים הנאיביים עוד מאמינים שעוד אפשר לעצור את המפולת בדיבורים. „היום מפטרים את הציונות," זועק פועל אחד בתמימות. לא מבין שדיבורים כבר לא עושים רושם על אף אחד, מפטרים בלי רחמים.

מבקשים מאנשים בני 50 להחליף מיקצוע, כאילו שעם מיקצוע חדש מחכים רק להם. כאילו שאין צעירים בין מבקשי־העבודה. מציעים למובטלים עבודה ב־500 שקל לחודש, ומתפלאים שלא קופצים על המציאה, וכתבה טלוויזיונית מהסוג הזה לא יכולה להסתיים בלי איזה בירבור של איזה פרופסור, אחד שמושך רעיונות מתוך שרוול חליפה מחוייטת היטב. „אסור להכנס לפניקה," הוא מודיע, קל לו לדבר. אצלו הבנק עוד לא מחזיר צ'קים.

אחרי המיתון, צבא. ארבעת חיילי גיבעתי מגיעים לסוף הדרך שלהם בבית־המישפט. הם הורשעו בביצוע מעשי התעללות איומים באזרח אומלל שנפל לידיהם הצעירות, היכו אותו מכות איזמות לעיני כל מישפחתו.

אז מה אם הפקודות אומרות שאין להשתמש בכוח כאמצעי ענישה. הם בכלל לא התכוונו להעניש, ובטח שלא להרתיע. הם סתם הורידו עליו את העצבים, אחרי שהפעולה נסתיימה. ומי יכול היה להגיד שאסור להם? כששר־הביטחון הצהיר בטלוויזיה שישברו להם את העצמות...

בעיקבות המישפט מחנכים את החיילים. מחנכים אותם לא להיתפס. מראים סרט שבו צועק עצור שהוא מקבל מכות. „אין הוכחות," אומר הקריין. אחר־כך רואים חיילים מרסקים לו את הפרצוף. „עכשיו," אומר הקריין, „כבר יש הוכחות."

היה כבר מי שאמר: אין בישראל שימחה גדולה, כמו השימחה לאיד. ואיזה שימחה גדולה יותר יש לישראלים מנפילתה הקרובה של רק"ח. מיפלגה קומוניסטית בלי גלסנוסט. בלי דמוקרטיה. מיפלגה הבונה בשקדנות את סופה הקרב. ברחוב הערבי כבר יש מיפלגות ערביות ממנה, וקיימת גם התנועה האיסלמית הנוגסת בכל פה בקהל־הבוחרים המסורתי של הקומוניסטים.

40 שנה לא השתנה מיספר חברי־הכנסת של רק"ח. היו ארבעה ונשארו ארבעה. רק"ח לא תיתן לשינויים לשנות אותה. רק תמונת לנין מסתכלת מלמעלה בתמיהה גדולה. דווקא כאן בישראל לא עובד הכלל שלו. „תנו לי מכונת־שיכפול ושני עובדים בשכר ויש לכם מהפיכה," אמר לנין. וכאן במשך עשרות שנים, עם עשרות עובדים בשכר, עוד לא רואים את קצה המהפיכה...

היומן כמעט מסתיים. מצלמת־הטלוויזיה נעצרה בחצר־כנרת, להראות לאזרחי המדינה יצור ישראלי נדיר, מהסוג שכמעט נעלם מהעולם, רק דוגמות מעטות נשארו.

מראים לישראלים את הפועלים היהודים האחרונים. עוד מעט ישימו אותם בוויטרינות, כדי שיאמינו שבכלל היו כאלה. כדי שחוגגי־המנגל, על שפת הכנרת, יוכלו לבוא ולהביט ביצורים המוזרים האלה, שלא הפסיקו לעבוד 70 שנה, אפילו לא כשהיו חולים, רק תאונות־עבודה גרמו להם להתבטל ממלאכה.

כשרואים את החורבן שבא על העבודה העברית בא לבכות. הפועל היהודי הפך קוריוז. נשארו ממנו רק הבדיחות, המוצלחת ביניהם היא על הסבא שלוקח את נכדו לטיול. בדרך מתגאה הסב לפני נכדו: „את הבניין ההוא אני בניתי כשהייתי צעיר, והנכד הנדהם זועק בזוועה על סבו: „כשהיית צעיר היית ערבי, סבא?"

המראה העצוב הזה והשירה העולה מחצר כנרת מעוררים רק שאלה אחת: במצב הזה, עוד יש להם חשק לשיר?

השבוע יומ

אריאלה רבדל — ימין, אבי ברדוגו — שמאל, מסתכלים במילחמת 1948.

אריאלה רבדל

אפשר להפסיק לבכות

שני דברים קוממו אותי בסירטו של יהודה קווה '48 — המילחמה שלא נגמרה — הפוזה הריקה מתוכן והיומרנות.

שמונה דמויות הופיעו בסרט זה, ושבע מתוכן נתנו שני סימני היכר — שמם ותפקידם במילחמת־העצמאות. כאילו הם משוללים כל זהות אחרת. כאילו הם חיילים, שהתפתחותם נעצרה לפני 41 שנה, עם סיומה של המילחמה ההיא.

כאילו קפאה התמונה בשחור־לבן. שחור של סבל ולבן של ריקנות. וזוהי פוזה מעצבנת. שכן לפחות שלושה מתוך ארבעת אנשי השמאל: אורי אבנרי, יהודית הנדל, ואסתר קל, מוכרים היטב לציבור הצופים. הוויתם העיקרית היא במה שעשו עם עצמם מאז המילחמה. רק למעטים מאיתנו הם ידועים בזכות עלילות־הגבורה שלהם בתש"ח.

הוויתם העכשווית נותנת מימד נוסף להופעתם בתוכנית, מימד שנשלל מאנשי הימין. אלה אכן אנונימים לרובו המכריע של הציבור. שמם ותפקידם הצבאי בתש"ח אינו אומר דבר, והם נשמעים באוזננו, ונראים בעינינו, רק מבעד למה שבחר הסרט להציג.

וכך נוצרת משוואה מרתקת — שמאל מתייסר ורוחני, ימין בור ורצחני.

וזהו תרגיל שקוף עד שקוף מאוד. כי את האדם השמיני, ישראל זמיר, איש השמאל, שאינו מוכר לציבור הרחב, טורחים להציג לפנינו לא רק בשמו ובתפקידו הצבאי, אלא גם במיקצועו העכשווי — עיתונאי וסופר. ואנו פוגשים בו כשהוא אוחז בעט, בנייר ובספר, ורק חבל שתמונת אביו הסופר, אינה ניבטת אלינו מהקיר.

כמה רישעות צריכה להיות בליבו של מי שבחר להציג בדרך מיתממת זו את גיבורי הסרט וכמה בוז היה בו לתבונתו של הצופה.

ללא מילות הקישור בין המונולוגים שבאו על רקע נופים לא מוכרים וקיטעי מילחמה ארכיוניים, לא היינו יודעים כי במילחמת־העצמאות מרובר.

המילחמה הזו מצטיירת מבעד לעיני השמאל כמילחמה המתרחשת על אדמה זרה הרחוקה מבית הלוחמים, כשמטרותיה לא ידועות להם, ועילותיה מופרכות. ובשל כך הם אינם יכולים להזדהות עימה, והם נשארים מנוכרים לה ולחברה שבשמה הלכו אליה.

והם ירו ובכו, ירו ובכו.

גם כשהלכו ללא אידיאולוגיה, כדברי זמיר; חזרו ממנה פציפיסטים, כדברי אבנרי ורדופי־סיוט הגירוש של תושבי הארץ, כדיברי הנדל — הם המשיכו לירות ולבכות.

כישרונה הדראמתי של יהודית הנדל, שלבשה את חזות אנטיגונה של כל המילחמות באיפורה הכבד, בשחור לבושה ובשערה המכסה פניה כמסך, ועל רקע תפאורה של חורבות אפלות, מתחרה רק בכישרונה הספרותי. כישרון המתבטא בתיאור ציורי של גירוש ערביי חיפה ובמבט־הירי הניטח לעברה של החברה, שאילצה אותה להיות חלק מהזוועה ההיא.

ואבנרי, בהופעה חברמנית, מבכה את הריקנות שנוצרה בלב החיילים עם חזרתם לחיים אזרחיים, משדה־הקרב והניכור שנולד בעיקבותיה. ניכור שבשמו קידש, הוא הפציפיסט, מילחמה הנמשכת 40 שנה על החברה שלא מצא לעצמו מקום בתוכה.

וקול בכיו המתמשך של זמיר ש־40 שנה כותב את המילחמה ההיא, ורק עתה, משסיים, השתחרר ממוראותיה. והבכי הזה מהלך עלינו אימים עד היום.

וכך אני, שלתומי סברתי שהמושג „יורים ובוכים" בא לתאר את סיבלו של המנֻדה, המבכה את כאב המנודה, לומדת כי בעצם זהו בכי הרחמים העצמי של מי שנאלץ להילחם במילחמה לא לו ואולי אף להיפגע בה.

הזרע הזה לא נזרע במילחמת ששת־הימים, ולא במילחמת־ההתשה או במילחמת יום־הכיפורים, במילחמת־הלבנון או באינתיפאדה, אלא במילחמת העצמאות. והוא נזרע על־ידי רועי־הרוח מהשמאל.

1948: המילחמה הבל

היה טראנספר

אבי ברדוגו

ליוצרי התכנית — 1948. המילחמה שלא נגמרה — פיספסו. אומץ ליבו של הכותב והבימאי לא עמד לו, לכן גם נותרו הצופים עם תחושה לא־ברורה של מה בעצם קרה? ולמה דווקא כך קרה מה שקרה?

התכנית מתחילה על פי מיטב המסורת של התעמולה הציונית, ובונה את היסוד לאגדת הישראלי הנלחם על חייו. ערבים פראיים דוהרים על סוסים. הקריין מלווה את הדהרה בקריינות דראמתית: „מכל העברים עטו הערבים על מדינת ישראל, לרצוח ולהשמיד..." בצירוף הטנקים המזנקים מעלה ודורסים מטה... והשמים השחורים הזרועים במטוסים מבשרי אסון... כאן כבר חטאו עורכי התכנית לאמת. הם שכחו שבמילחמה הזאת איבד העם הפלסטיני את ביתו ומולדתו.

רק 50 אלף פלסטינים נשארו בגבולות המדינה. לאחר נסיגת צבאותיהם המובסים של מדינות ערב. יצאו 700—600 אלף פלסטינים לגלות, אל מחנות־פליטים הסמוכים למולדתם. משם קיוו לחזור הביתה. הם לא

גירוש הערבים מרמלה
עוד הצלחה לתוכנית־רבין

אירועים

ברדוגו רואה פלסטינים, רבדל רואה שמאלנים. שתי דעות, שתי תוכניות.

חיילים פוטוגניים

כתבתו של מוטי קירשנבאום ביומן אירועים מספרת על תוכנית לחינוך מחדש של חיילי צה"ל, שהוצאה על־ידי קצין־חינוך ראשי. קירשנבאום שם את האצבע על שאלה מטרידה: „איך אתה, כמפקד, מסביר לחייל מהי פקודה בלתי־חוקית, ומהי פקודה בלתי־חוקית־בעליל, ואיך עושים את ההבחנה ביניהן, תוך מילוי ההבטחה לאמא ש-

אריאלה רבדל

הילד יחזור בשלום הביתה, כשאתה בעצמך לא מבין."

קצין־חינוך ראשי, בתכנית־החינוך שלו, לא ענה על השאלה. גם הפרקליט הצבאי הראשי לא ענה עליה. במערכת הפיקוד, במערכת המישפטית ובמערכת הפוליטית לא קם אחד שיעיז לקחת על־עצמו את האחריות ולתת תשובה. ומה יעשה אותו חייל כשיצטרך להכריע האם האבן הנזרקת לעברו היא חזיון תעתועים או סלע מאיים?

ובמקום תשובה מוקרן לחיילים, חזור והקרן, מראהו המכוער של הצבא והסבר בקול מעצבן של מתנך האומר כי „כך אין משרתים את המטרה" הו לא! אך איש אינו מגדיר מהי המטרה וההחלטה נשארת בידי החייל.

וככה נולד ומתפתח בצה"ל סיגנון חדש של דביקות מוסרית, שהוא המשכו הישיר של מוסר ה„יורים ובוכים". דביקות מוסרית האומרת שמותר לפגוע באוייב, רק כשזה נקלט יפה מבעד לעדשות־הטלוויזיה.

ויסלח לי החבר מאיר וילנר, שאיני מתייחסת לפארסה הזו של הצעדה בחוצות תל־אביב כי בעוד המיפלגה הקומוניסטית המקומית חוככת בדעתה איך מתרגמים „גלסנוסט" לעברית, מתפתח בארץ משבר כלכלי חריף.

משבר הפוגע בעובדי־הכפיים ובאנשי הצווארון הכחול במושבים, בעיירות־הפיתוח ועתה גם בערים הגדולות. אך הוא מותיר את המתווכים, הסוחרים, הפקידים והפוליטיקאים בלתי־נגועים וחפים מכל הגנה, לחרדה של גבר או אשה המנסים גם בתנאים של אבטלה מאיימת לשמור על כבוד עצמי, שפיות ושלמות הבית.

בחופי הרחצה של נתניה, המלאים ברוחצים, פוגש שימעון טסלר את מחפשי־העבודה, שנראו כמה דקות קודם לכן בלישכת־התעסוקה. הם מוצאים עצמם מתנצלים על כי העזו ללכת לחוף, ולנהוג כאחר העם.

ומה רוצה לומר הכתב, על רקע מיספרי היוצאים לחו"ל, הקונים בחנויות וחיפושיו של חיים רוזוב מנכ"ל סברינה אחרי עובדים עבריים, כי המשבר הוא לא „כצעקתם" אלא

קירשנבאום
מדריך למכה

אולי כדבריו של הפרופסור חיים בן שחר, בראיון שערך עימו חיים פלטנר, „שלא צריך להיכנס לפאניקה, ויש לתת זמן לצעדים להבשיל. כי ממצב האבטלה הנוכחי נגיע לשינוי רצוי במשק."

מדהים עד לאיזו רמה של ציניות יכול הפרופסור להגיע בניסיונותיו לשכנע אותנו כי המדיניות הכלכלית, שהכריז עליה שר־האוצר הנוכחי, תעלה אותנו על דרך המלך, וכי כל הסבל בא לנו ממדיניות כושלת, שננקטה לפני שנתיים ושלוש שנים, ניסים, זוכרים? הוא מספר לנו על הצעדים, הצעדים שיוציאו את המשק מהבוץ, שכללו, למיטב זכרוני, פיחות... ופיחות כבר אמרתי?

כמה זמן צריך לדעתך הפרופסור להמתין? עד שתופעת ההתאבדות בקרב המושבניקים תהפוך למצב־קבע שבועי, או עד שהיא תרחיב את מעגליה גם לפועלים במדינת ישראל?

מילת תודה לזקני חצר כינרת, שחזרו והזכירו לנו שאנשי תנועת הפועלים בארץ ישראל ידעו מדוע באו לארץ. נצמדו לאדמתה בכל כוח חיותם ולחמו למענה. חבל שאמונתם לא היתה לנחלת כל דורות ממשיכיהם.

גמורה

זכו. לא מי שברחו ולא מי שגורשו.

הפלסטינים נכנעו בקלות. כפי שמתאר אלי שבייר, שהיה בין חיילי הגדוד השלישי של הפלמ"ח, שכבש את לוד. הם „הם היו בהלם", מספר שבייר, לכן גם לא ניסו לעשות שימוש במיספרם, הגדול, ולא אספו את הלוחמים הישראלים כאסוף ביצים עזובות... הם אף לא ניסו להפוך את הגלגל. וכשאמרו להם ללכת, הם הלכו, צעדו בכיוון בית נבאללה, בדיוק כפי שציוו עליהם הכובשים. מותירים אחריהם סימון של נתיב הטראנספר, עשוי כולו מחפצי בית, שנשמטו מידיהם בעייפות הדרך...

לאחר התוכנית קשה לקבוע איזה טראנספר מזעזע יותר — גירוש־הפלסטינים תושבי לוד ורמלה, שנכנעו וצייתו לפקודה היהודית. שבאה מנערי הפלא של הפלמ"ח, יגאל אלון ויצחק רבין, או אולי מזעזע יותר הטראנספר החיפאי, שהתחיל בהפגזה איומה על אזורי המגורים של הפלסטינים, שהרעידה את כל העיר חיפה. אחריהם הזעיקו הרמקולים את התושבי מפני סכנת ניתוק מהעיר התחתית, על־ידי היהודים.

יהודית הנרל, תושבת חיפה עוד מלפני המילחמה, אינה זוכרת שינאה, ואינה יודעת אם חייבת היתה השינאה להיוולד. אבל תיאוריה את ההתרחשויות מוכיחים בעליל כי היא יודעת גם יודעת. איך ראתה עיר שלמה נמל

גירוש הערבים בגליל
אז והיום: מצא את ההבדל

ברדוגו

טת בריצה מבוהלת. מותירה אחריה בתים פתוחים. לעיתים נותר האוכל על השולחן. האם יש יותר מכך להרגיש את הפחד הנורא של הנמלטים, ששמעו את השמועות כי היהודים ישחטו בערבים.

כבר אז היה לשמועות על מה להסתמך. פחד־המוות הוביל את הנמלטים אל הנמל, שם גדשו את הסירות הצפופות, ויצאו למסע שממנו לא שבו עוד לביתם. הבית שבו נולדו הם ואבותיהם. שם נולדו בניהם ובנותיהם.

יוצרי התוכנית התעלמו מהעובדה שמילחמת 48' לא יכלה היתה להיות המילחמה האחרונה. כאשר כל העם הפלסטיני היה בגולה, כשבליבו חלום נואש לשוב אל הבתים שנותרו מאחור.

מול המיואשים הפלסטינים השכילה התוכנית להעלות את מאוכזבי 48' היהודים אם מהמדינה שלא היתה מה שקיוו שתהיה, ואם מתוצאות המילחמה עצמה.

לאנשי הימין נגמרה המילחמה מוקדם מדי, כאשר, לפחות לדעתם, ניתן היה לכבוש עוד. הם לא הכירו בעובדה שהיהודים כבשו יותר משיכלו לבלוע. עובדות אלה לא השקיטו את רוח אנשי הימין, שחלמו ותיכננו ב־48' לפוצץ את מיסגדי הר־הבית, למען תקומת המיקדש.

וכמו שאומר יהושע זטלר, איש הלח"י: „זה היה פותר הרבה בעיות לעולמי־עולמים." „כי מה שנעשה נעשה. והעולם המוסלמי לא היה קם. זה הכל בלוף אחד גדול." משוכנע זטלר.

כדי לערער את אמונתו השכילו יוצרי התוכנית להציג חורבות קבר שייח', בחורשה ליד קרית־גת, שם שכנה באותם ימים העיר פאלוג'ה. התושבים של אז באם לשם עד היום, מקשטים את הקבר בסרטים, נרות וסוכריות, כפי שאמר אורי אבנרי, שנפצע באותו איזור, „לא מחקו את הזיכרון, והגעגועים..."

הצד היותר־מעניין של התוכנית היה דווקא הצד האנושי של מי שלקחו חלק באירועי השנים ההן, והיום זומנו להעלות זיכרונות ולעשות חשבון־נפש של עצמם. „היתה מילחמה", אמרה יהודית הנדל, „אסור לשכוח שהיתה מילחמה," מה שהצדיק אז ומצדיק עד עצם היום הזה את הכל. גם את גירוש הנכנעים, לדעתו של אלי שבייר, שסבור שכבר אז לא היתה ברירה.

מול שני אלה עומדים ניצבים אנשי הימין מחד ואנשי המצפון מאידך, אנשים מסוגו של אורי אבנרי יצאו מהמילחמה ההיא כפציפיסטים, אחרי שנפצעו וראו את הדם שלהם ושל חבריהם הפצועים וההרוגים.

אנשי הימין מתחזקים בגישה של „או אנחנו או הם," הם הצדיקו אז ומצדיקים עד עצם היום הזה כל מעשה בפלסטינים ובכל הקדוש להם. (והמחתרת היהודית וחונניה מדברים על כך גם כיום בקול צלול בהיר ורם).

לעומת האנושיות היהודית־ישראלית, נעלמה השאלה הפלסטינית. גם אחרי התוכנית לא יבינו הישראלים את זעקת הייאוש של העם הפלסטיני: „ראחאת פלסטין".

במוקד

מנכ"ל ראש־הממשלה בפורום חדשות

יום ראשון. בפורום חדשות — פורום מיקצועי המתכנס אחת לשבוע במישרדו של המנכ"ל, בהשתתפות מנהלי הרדיו והטלוויזיה ומנהלי חטיבות־החדשות ברדיו ובטלוויזיה (עברית וערבית) — הופיע השבוע במפתיע **יוסי בן־אהרון**, מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה, אחד המקורבים ביותר ל־**יצחק שמיר** ומי שהיה עד לא מזמן הבוס של **אריה מקל**, מנכ"ל הרשות.

בן־אהרון הסביר לנוכחים את חשיבותה של היוזמה המדינית של שמיר ואת חשיבות הצלחתה בקביעת גורל המדינה.

זהו צעד חסר־תקדים של התערבות מפורשת של אישיות פוליטית אינטרסנטית בפורום מיקצועי. מקל אמר לנוכחים, שהשתתפו באופן ער בשיחה ושלא התפלאו על קיומה, שבן־אהרון ימשיך להופיע בישיבות אלה.

★ ★ ★

יבין פועל לקבלת קדנציה שנייה

חיים יבין, מנהל־הטלוויזיה, עובד עתה במרץ בשדולת שיכנוע של חברי מערך וליכוד, כדי להגביר את סיכוייו להיבחר לקדנציה שנייה.

תפקידו של יבין מסתיים בדצמבר, והוא התחיל בשדולה עם יציאתו של **אורי פורת** מחדר מנכ"ל־הרשות.

ביום החמישי שעבר נראה יבין רכון על בן־שיחו בבית־קפה בתל־אביב, כשהוא לוחש דברים באוזנו. שותפו לשולחן היה **שלמה קור**, נושא דגל הליכוד בוועד־המנהל.

חודש קודם לכן נפגש יבין עם אשתו של קור, ואמר לה במאור עיניים שבנה, **אבשלום**, הוא גאון. ואלה רק חלק מפגישותיו של יבין בעניין זה.

★ ★ ★

מיכרז תפור מראש

ניסים מישעל, כתב־הטלוויזיה בוושינגטון, הגיע לארץ לביקור של ימים אחדים. בין השאר עסק מישעל בבדיקת השטח, בגלל רצונו להתמנות כמנהל חטיבת־החדשות בטלוויזיה, עם שובו הקרוב לארץ.

למיכרז על התפקיד ניגשו ארבעה: מישעל, **מנשה רז, אלישע שפיגלמן** ו**רפי גינת**.

עם פרישתו של פורת מתפקיד מנכ"ל־הרשות, הסיר גינת את מועמדותו לתפקיד.

מישעל נהנה כרגע מתמיכתם של השר **רוני מילוא**, מימין, ושל סגן־השר **יוסי ביילין**, משמאל.

רז, לעומתו, נהנה מתמיכתו של **יצחק נבון**, השר הממונה על רשות־השידור.

למרות שנראה כאילו ועדת־המיכרזים אינה אלא כיסוי לבחירה נייטרלית, בעוד שהדברים נחתכים בעצם מראש, אמר השבוע מנכ"ל־הרשות: „כל הידיעות על מיכרזים שכביכול מיועדים לפלוני או אלמוני, ברדיו או בטלוויזיה, הן חסרות־שחר וללא כל בסיס. רק הוועדות יקבעו מי ייבחר ברשות־השידור."

★ ★ ★

צפויים שיבושים בשידורים

עובדי ועד־הנדסה ברשות־השידור מתחילים להתארגן, כדי לתבוע תביעות באופן מאורגן ממנכ"ל הרשות. נפשם של חברי־הוועד נקעה מימי החסד שקיבל **אריה מקל**, המנכ"ל החדש, והם מתכוונים לנקוט בצעדים על רקע הסכמי־העבודה.

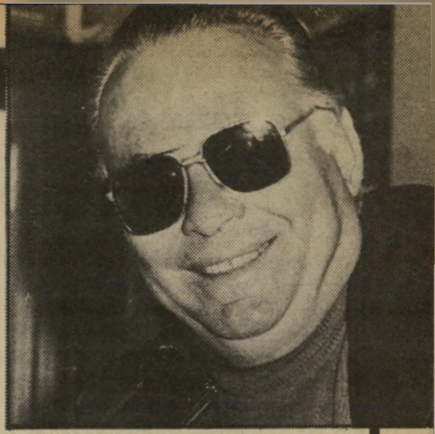

ההגבלות על ההעברות: „הכל בגלל בית"ר נתניה!"

מפרשת הזרים, מעלילות ברילובסקי וסילקמן (ראה מדור קודם) — להעברות: אני גורס שלא ניתן להביא שחקנים זרים לליגה הישראלית כל עוד יש הגבלות על תקנון התשלומים ועל העברות של שחקנים כחול־לבן בין הקבוצות השונות.

התאחדות־הכדורגל הישראלית בנויה מ־מרכזים: מכבי, הפועל ובית"ר. כל מרכז עו־שה את החשבון הצר שלו: „האם כדאי לי?" או, „מה ארויח מזה?"

ההגבלות, שהפכו כיום לחלק מהמציאות של הכדורגל הישראלי, התחילו כאורח מיק־רי, כמעט מצחיק.

ב־1985 עלתה בית"ר־נתניה לליגה לאו־מית. היא קנתה את השוער, אבי ליברמן, שלמה קירט וויקי פרץ. נוסף על שלושת הק־נויים, היו לה שתי „השאלות": פורי חלפון ושימעון מחלוף.

אחרי שהחתימו את שלושת הרכישות הח־דשות, רצו בבית"ר להשאיר לעצמם את חל־פון ומחלוף. משהתברר השיבוץ לעונה הק־רבה, ראו אנשי־בית"ר־נתניה שצפויים להם שני מישחקי־בית מכניסים — דרבי עם מכבי־נתניה ומישחק עם מכבי־חיפה. אנשים הציעו להם לקנות את המישחקים האלה, תמורת מחיר מסויים, ותמורתו לרכוש גם את שתי „ההשאלות" — מחלוף וחלפון.

לא זאת בלבד, אלא שבית"ר־נתניה „החצופה" התחילה להתעניין ברכישת כוכב מה־שורה הראשונה לשורותיה.

האמביציות האלה עוררו את אנשי מכבי־נתניה. אלה הבינו שהם עלולים להפסיד לא רק את מחלוף וחלפון, אלא שחקניםנוספים וקהל רב במיגרשים.

אנשי מכבי־נתניה התחילו לתסוס. אז עוד לא חלה שום הגבלה, מאלה שחלות כיום. נציגי מכבי־נתניה רצו לגר גולינסקי, רכז הכדורגל של הפועל, והציעו לו: „בוא נגביל את מיספר השחקנים המועברים בין קבוצה לקבוצה לשלושה, ואת ההשאלות — לשניים בלבד, עד גיל 21."

ככה זה בארץ. כל אגודה רואה רק את האינטרס הצר שלה.

שיכנעו אותו, עבדו עליו — זה הכל, הצ־ליחו. גולינסקי העביר את ההגבלות ב„חבורינו" (פורום בהפועל), והחבר'ה של מכבי־נתניה הפעילו לחצים במרכז־מכבי.

כך נולדו ההגבלות.

זוהי דוגמה קלאסית של בלימת קבוצה.

ומה רצתה, בסך־הכל, בית"ר־נתניה? לב־נות עצמה. להוות מתחרה למכבי נתניה. איזה פשע זהו?

אגב, נודע לי ששאלו את גולינסקי: „מרוע

בשיתוף עם דפנה ברק

הסכמת? מדוע עשית את זה?" ומה ענה הגולינסקי הזה? „עשיתי את זה כדי שרויד שווייצר לא יקנה לי את כל הליגה..." קיש־קוש! אני בכלל אימנתי אז את הפועל תל־אביב, ורציתי דווקא למכור שחקנים!

התוצאה: בעצם ההגבלות, התכוונו חכ־מנו להוריד את מחירי השחקנים, אבל מה השיגו? בדיוק את ההיפך. מכיוון שקבוצות נמנעות לשחרר שחקן, בגלל ההגבלות על רכישת תחליף לו, הפך כל שחקן משוחרר למיצרך יקר!

מובן שהמצב הזה הוליד פירצה: הקבוצות התחילו להחתים שחקנים ליותר מעונה אחת, כדי שלא ייחשבו על העברה בעונה הבאה.

הפירצה הזאת הולידה מצב בלתי־נסבל: לא תמיד נרכשו שחקנים מתאימים. לפעמים לא נמצאה התאמה חברתית, לעיתים שחקן נפצע. הקבוצות נותרו תקועות איתם, כמו עצם בגרון.

כך נולדה פירצה נוספת: על־פי תקנון ה־התאחדות־לכדורגל מותר להחליף אחת משלוש ההעברות בשחקן אחר, עד תום הסיבוב הראשון של הליגה. יופי. כך נוצר מצב לא נורמלי: שחקן פצוע או שחקן שלא נמצא מתאים לקבוצה, וקבוצתו רוצה להחליפו, סוחט את האגודה שקנתה אותו. עד שהאדון יתרצה ויצרף את חתימתו לטופס — יוצאת לנציגי האגודה, לעיתים, הנשמה.

לולא ההגבלות, יכולנו (מאמני הקבוצות) לייבש את האדון על הספסל, להביא במקומו את מי שחשקה בו נפשנו, מבלי שנרד על ארבע עד שיואיל לחתום.

והכל מפני שלאנשי בית"ר־נתניה התחשק לבנות קבוצת־כדורגל טובה!

★ ★ ★

הנה שתי דוגמות הממחישות את האבסורדים, שלהם גורמות ההגבלות:

מחדל השבוע

השבוע, אם יש מישהו שעדיין אינו יודע, התקיים מישחק־הגמר בגביע־המדינה בכדורגל. זהו חג לכל שוחרי־הספורט ושוב הוכח, בפעם המי־יודע־כמה, שאין תחליף למישחק מלהיב ולאווירת־הקרניבל סביבו.

אנחנו רגילים לראות מעל המירקע את מישחקי מכבי תל־אביב בכדורסל. דווקא על רקע זה לא ייתכן מה שאירע השבוע – שלא שודרה המחצית הראשונה של המישחק בטלוויזיה. היה כאן פיספוס של הזדמנות להחדיר לכל בית בישראל את תודעת־הכדורגל.

אינני רוצה להיכנס לפולמוס, מי אשם בתוך הטלוויזיה. אם היתה בעיה כספית כלשהי, או שנוצרה בעיה אירגונית. היה זה תפקידה של התאחדות־הכדורגל לדאוג לכך שהמישחק ישודר בשלמותו. מחלקת־ההסברה של ההתאחדות היתה צריכה לטפל בכך בעדיפות ראשונה!

ניתן היה לסייע במימון השידור על־ידי שימוש בתקציב הפירסום של הטוטו, או תקציב אחר העומד לרשותה של ההתאחדות. חבל.

● **הפועל תל־אביב.** בעונה שהסתיימה עכשיו, הוענשה הקבוצה מפני שחרגה מתקנון־התשלומים (לכך אקדיש דיון נפרד). הורידו להם ארבע נקודות ושמונה שחקנים מכמה מישחקים.

במצב נורמלי, לגבי קבוצה בעלת עבר מפואר כמו הפועל תל־אביב, אין זה אסון לאבד ארבע נקודות. קבוצה ברמתה יכולה היתה להחזיר לעצמה את הנקודות ללא כל בעייה. אבל כששמונה שחקנים נמצאים בעו־נש, ותחת השם „הפועל תל־אביב" עולה לש־חק קבוצת־נוער (כך קרה מול הפועל חולון)...

בכל מדינה שבה הכדורגל הוא מיקצועני, וקורה מיקרה כזה — היתה יכולה הפועל תל־אביב למכור את שני כוכביה שלא נענשו (משה סיני ואלי כהן) תמורת סכומי־עתק, ותמורת הסכומים האלה — לרכוש שיבעה־שמונה שחקנים אחרים. רבים הם השחקנים שהיו רצים לשחק בשורותיה של קבוצה ידועה כזאת, באיצטדיון בלומפילד. כך יכולה היתה הפועל תל־אביב לשקם את עצמה ולבנות קבוצה חדשה, תוך כדי תקופת העונש, וספק רב אם היתה יורדת ליגה. כל זה יכול היה לקרות, לולא ההגבלות על ההע־ברות.

● **בית"ר ירושלים:** ישבתי עם בכירים בבית"ר, ומה הסתבר לי, להפתעתי? ש־למרות זכייתה של הקבוצה השבוע בגביע־המדינה — זכייה המעידה על עצמה — עלות המענקים שקיבלו השחקנים היא כפולה (!) מהכנסות המישחק הרביעי.

לבית"ר ירושלים היתה עונה כושלת (מ־קום תשיעי בליגה, 15 הפסדים), שישה־שיבעה שחקני־מפתח עוזבים אותם.

בית"ר ירושלים היא קבוצה, החייבת להיות בצמרת בגלל הפוטנציאל הרב הטמון בקהל־אוהדיה המפורסם. כשאין כוכבים — מצביע הקהל ברגליו, ולא מגיע למיגרשים.

בית"ר יכולה היתה עכשיו לבנות עצמה על־ידי רכישת שיבעה שחקנים חדשים. שוב, לולא ההגבלות.

למה הדג על הצלחת?

אוחנה

שיראזי

ישראל מלובני

„אם לא תלמד לסתום את הפה — זה יהיה הסוף שלך!"

אז בית"ר־ירושלים שוב זכתה בגביע־המדינה בכדורגל, מול מכבי חיפה.

ב־1985 זכתה בית"ר בגביע, כשניצחה את מכבי־חיפה 1:0. את גול הניצחון הבקיע אלי אוחנה, (מכלן, אורינזה...) בדקה ה־87. אני הייתי אז מאמן בית"ר־ירושלים, והנה הסיפגור מאחורי הניצחון.

יומיים לפני המישחק המכריע התאמנו. תירגלנו בעיטות לשער, כשלפתע התחיל ריב בין אוחנה לבין שלמה שיראזי. הם התווכחו ביניהם מי יבעט באיזה כדור חדש. הריב צבר תאוצה, הווליום עלה, נשמעו ביטויים לא־יפים... פיתאום אלי התרגז והלך לו הביתה. כך סתם, באמצע האימון. כדי שלא תהיינה כותרות למחרת – „אימון בית"ר התפוצץ" – אמרתי לעוזר שלי שימשיך לאמן.

למחרת היתה לנו אסיפה קבוצתית. לא רציתי להתייחס מייד למה שקרה. לכן התחלתי להרצות על „מוטיווציה קבוצתית". רק אז הגעתי לריב שאירע בין אוחנה לבין שיראזי.

הערתי לאוחנה: „ההתנהגות שלך היא אנטי־תיזה למוטיווציה קבוצתית. אמנם אתה כוכב גדול, אבל אין לך רשות לעזוב, כך סתם, את האימון!"

אז פניתי לשיראזי ושאלתי אותו: „שלמה, אתה יודע למה הדג מונח על הצלחת?" הוא התבלבל: „מה פתאום אתה שואל אותי על דגים?" הסברתי לו: „הדג על הצלחת, מפני שהוא פתח את הפה (בלע את הפיתיון ונתפס על־ידי הדייג). אם לא תלמד לסתום את הפה – זה יהיה הסוף שלך!"

למחרת, בבוקר המישחק, לקחתי איתי את שיראזי במכונית. נסענו לשתות קפה במיסעדת מילאנו.

„היום," פתחתי, „רק אתה תביא את הגביע לבית"ר!"

„איך – אני?" הוא התפלא.

„כן, אתה," עניתי לו, „לך יש די כוח ניידות..."

אז הפסקתי לשניה והמשכתי: „חוץ מזה, אתה תרים כדורים לאוחנה..."

בדרך־כלל שיחק שיראזי כמגן. שיבצתי אותו במישחק־הגמר כקשר. הוא הרים כדורים לאוחנה.

כך לקחנו את הגביע.

הסרט המגנטי של פוג׳י שומר על הראש המגנטי של הוידאוטייפ שלך

הראש המגנטי הוא החלק החשוב והיקר בוידאוטייפ שלך. רק קסטה מעולה ועמידה שומרת על חייו לאורך זמן ומעניקה תמונה חדה וברורה תמיד.

איכות התמונה נשמרת גם בשימוש החוזר בסרט.

קסטות פוג׳י וידאו ואודיו - להשיג בחנויות הצילום והחשמל המובחרות.

קסטות וידאו פוג׳י - מעט יותר יקרות, הרבה יותר טובות.

אל תחסוך באיכות. קנה פוג׳י.

נציגים בלעדיים:
קבוצת חברות שמעוני בע"מ

FUJI VIDEO-CASSETTE

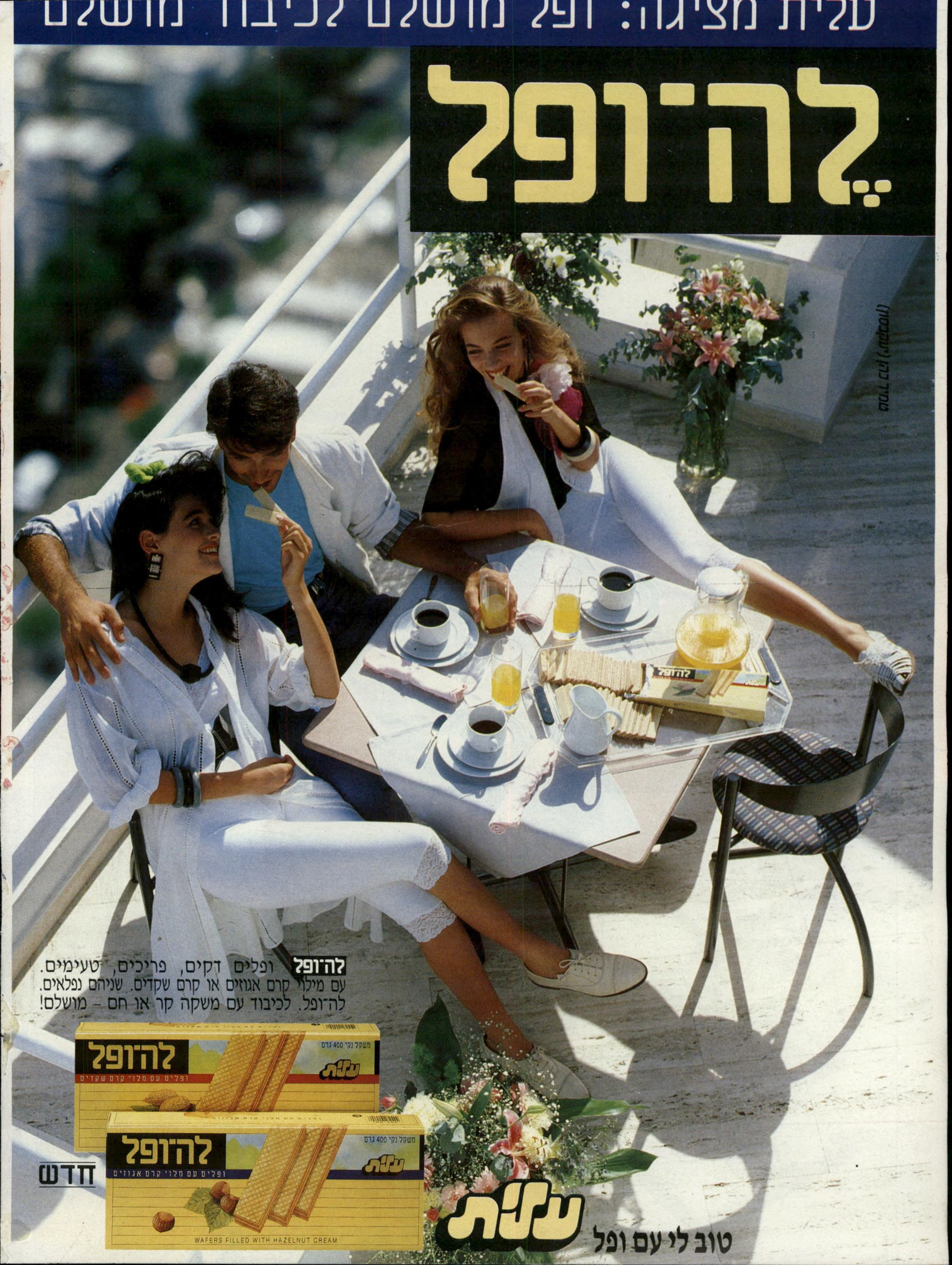
עלית מציגה: ופל מושלם לכיבוד מושלם
לה־ופל
לה־ופל ופלים דקים, פריכים, טעימים.
עם מילוי קרם אגוזים או קרם שקדים. שניהם נפלאים.
לה־ופל. לכיבוד עם משקה קר או חם – מושלם!
לה־ופל
משקל נקי 400 גרם
עלית
ופלים עם מילוי קרם שקדים
חדש
לה־ופל
משקל נקי 400 גרם
עלית
ופלים עם מילוי קרם אגוזים
WAFERS FILLED WITH HAZELNUT CREAM
עלית
טוב לי עם ופל